

Tämä on Energiaviraston sähköisesti allekirjoittama asiakirja.

Detta är ett dokument som har signerats elektroniskt av Energimyndigheten.

This is a document that has been electronically signed by the Energy Authority.

Asiakirjan päivämäärä on: 29.09.2021

Dokumentet är daterat: 29.09.2021

The document is dated: 29.09.2021

Esittelijä / Föredragande / Referendary

Nimi / Namn / Name: Olli Taipale

Pvm / Datum / Date: 29.09.2021

Ratkaisija / Beslutsfattare / Decision-maker

Nimi / Namn / Name: Simo Nurmi

Pvm / Datum / Date: 29.09.2021

Tämä asiakirja koostuu seuraavista osista:

- Kansilehti (tämä sivu)
- Alkuperäinen asiakirja tai alkuperäiset asiakirjat [Allekirjoitettu asiakirja alkaa seuraavalta sivulta. >](#)

Detta dokument består av följande delar:

- Titelblad (denna sida)
- Originaldokument [Det signerade dokumentet börjar på nästa sida. >](#)

This document contains:

- Front page (this page)
- The original document(s) [The signed document follows on the next page >](#)

Fingrid Oyj
PL 503
00101 Helsinki

Tasehallintaan liittyvien ehtojen ja edellytysten vahvistaminen

Asianosainen

Fingrid Oyj

Vireilletulo

23.12.2020

Ratkaisu

Energiavirasto vahvistaa Fingrid Oyj:n noudatettavaksi tämän päätöksen liitteenä olevat

- Ehdot ja edellytykset taajuuden vakautusreservin (FCR) toimittajalle,
- Ehdot ja edellytykset manuaalisen taajuuden palautusreservin (mFRR) toimittajalle sekä
- Tasevastaavien (BRP) ehdot ja edellytykset sekä maksujen määräytymisperusteet

Energiavirasto velvoittaa Fingrid Oyj:n:

- toimeenpanemaan mFRR tarjouksen hintakaton poistamisen edellyttämät tekniset käytännön toimet viimeistään 12 kuukauden kuluttua tämän päätöksen antamisesta.
- toimittamaan Energiaviraston vahvistettavaksi muutetut tasehallinnan ehdot vakavien häiriöiden osalta viimeistään 12 kuukauden kuluessa tämän päätöksen antamisesta. Muutetuissa ehdoissa kantaverkkokeskuksen antamat sitovat ohjeet on huomioitava taseselvityksessä kaikkien osapuolten kesken tasapuolisesti.

Päätös on voimassa toistaiseksi.

Päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta.

Selostus asiasta

Fingrid Oyj (jäljempänä myös Fingrid) 23.12.2020 pyysi Energiavirastoa vahvistaamaan ehdotuksensa Komission asetuksen (EU)2017/2195 sähköjärjestelmän tasehallintaa koskevista suuntaviivoista (jäljempänä myös EBGL) artiklan 18 mukaisiksi reservipalveluntarjoajia ja tasevastaavia koskeviksi ehdoiksi ja edellytyksiksi. Vahvistettava kokonaisuus käsitti ehdot ja edellytykset taajuuden vakautusreservin (FCR) toimittajalle, ehdot ja edellytykset manuaalisen taajuuden palautusreservin (mFRR) toimittajalle sekä tasevastaavien (BRP) ehdot ja edellytykset, jotka sisälsivät Fingrid Oyj:n yleiset tasehallinnan ehdot, Fingrid Oyj:n yleiset taseselvityksen ehdot ja Maksukomponentit ja maksujen määräytyminen -dokumentin. Vahvistettavaksi lähetettyjen ehdotusten lisäksi Fingrid lähetti Energiavirastolle tiedoksi seuraavat dokumentit: Tasehallinnan suuntaviivojen mukaisten reservitoimittajien ja tasevastaavien ehtojen ja edellytysten valmisteluprosessin kuvaus, sidosryhmien lausunnot sekä Fingridin arviot ja perustelut, Tasepalvelusopimuksen (Balance Agreement) sekä lausuntopyynnön jälkeen pyydetyn Tasepalvelusta perittävien maksujen määräytymisperusteet, tasepalvelumaksuilla katettavat kustannukset -dokumentin.

Fingrid oli kuullut ehdoista ja edellytyksistä markkinatoimijoita ajalla 9.10 – 11.11.2020 Tasehallinnan suuntaviivojen artiklan 10 mukaisesti. Lisäksi Fingrid toimitti ehdotuksen mukana selvityksen sidosryhmiltä kuulemisprosessin yhteydessä saamansa palautteen ja kuvauksen siitä, millä tavoin se oli ne huomioinut ehdotuksessaan.

Energiavirasto järjesti 23.12.2020 toimitetuista ehdotuksesta julkisen kuulemisen ajalla 13.1.-15.2.2021. Energiavirastoon saapui ehdotuksen kuulemisessa kolme lausuntoa. Lausunnon jättivät Fortum, UPM Energy (jäljempänä UPM) ja Energiateollisuus ry (jäljempänä Energiateollisuus).

Energiavirasto lähetti Fingridille 19.4.2021 lausuntopyynnön, jossa Fingridiltä pyydettiin 4.5.2021 mennessä näkemyksiä ja kannanottoja sidosryhmien julkisessa kuulemisessa esittämiin lausuntoihin sekä niiden perusteella Energiaviraston esittämiin kysymyksiin. Fingrid toimitti lausuntonsa määräajassa 30.4.2021.

Energiavirasto toimitti Tasehallinnan suuntaviivojen artiklan 6(6) mukaisen muutospyyntönsä Fingridille 22.6.2021. Muutospyyntö koostui sidosryhmien lausunnoissa lausuttujen asioiden, Energiaviraston lausuntopyynnön (19.4.2021) ilmi tulleita sekä Viraston nostamista muutostarpeita. Fingrid vastasi muutospyyntöön tasehallinnan suuntaviivojen mukaisessa määräajassa 7.7.2021.

Energiavirasto toimitti päätösluonnoksen Fingridille 8.9.2021 lausuttavaksi. Lausunnon määräpäiväksi Energiavirasto asetti 22.9.2021. Fingrid toimitti lausuntonsa Energiavirastolle 20.9.2021.

Energiaviraston julkinen kuuleminen

Energiavirasto järjesti julkisen kuulemisen lähetetyistä ehdoista, johon saapui yhteensä kolme lausuntoa. Lausunnon antoivat UPM, Fortum ja Energiateollisuus. Lausunnonantajien lausunnoissa pääsääntöisesti keskityttiin ehtojen teknisiin yksityiskohtiin sekä Tasehallinnan suuntaviivojen asianmukaiseen soveltamiseen.

UPM:n lausunto

UPM totesi lausunnossaan koskien manuaalisen taajuuden palautusreservin toimittajan ehtoja ja edellytyksiä, että tasevastaavan on mahdollista tasapainottaa tasettaan, jos tiedonvaihto reservitoimittajien ja tasevastaavien tai tasevastaavan ja Fingridin välillä ei toimi käyttötunnin sisällä. UPM esitti lausunnossaan, että reservitoimittajille ja/tai Fingridille tulee lisätä aikaraja toteutuneiden säätöjen tietojen toimituksesta Tasevastaavalle.

Fortumin lausunto

Tuotantosuunnitelmien osalta Fortum lausui, että eri tuotantomuotojen epätasa-arvoinen kohtelu on Tasehallinnan suuntaviivojen sekä taseselvityksen harmonisoinnin päätöksen kanssa ristiriidassa, kun nämä kummatkin korostavat tuotantomuotojen tasapuolista kohtelua. Fortum totesi, että kantaverkkoyhtiöiden perustellut tuotantosuunnitelmien tarpeesta ennustaa säätötarvetta ja aktivoida säätöjä proaktiivisesti ovat toissijaisia, sillä tuotanto ja kulutus ovat järjestelmän näkökulmasta saman arvoisia. Tuotantosuunnitelmissa pysyminen vaikeuttaa tuotantoa omaavien tasevastaavien mahdollisuuksia tasapainottaa portfoliotaan lähellä toimintushetkeä. Lopuksi Fortum totesi vaatimuksen pysyä tuotantosuunnitelmassa ja taseessa olevan keskenään ristiriitaiset.

Fortum nosti lausunnossaan esille myös Maksukomponentit ja maksujen määräytymisperusteiden epäselvyydet. Näitä asioita ovat puutteelliset yksikköhinnat ja perustelut tason määräytymiselle, Tasehallinnan suuntaviivojen artiklan 44(3) mukaisen lähtökohtaisesti niukkuushinnoitteluun perustuvan mekanismin puute sekä väitetyt aktivoinnin arvon epäselvä kirjaus. Tasehallinnan suuntaviivojen yhteensopivuus tasepoikkeaman volyyminmaksulle, kun Tasehallinnan suuntaviivojen artiklan 44(3) mukainen ehdotuksen mukaisesti käytössä.

Energiateollisuuden lausunto

Energiateollisuus lausui taajuuden vakautusreservin ehdoista ja edellytyksistä, manuaalisen taajuuden palautusreservin ehdoista ja edellytyksistä sekä tasevastaavan tasehallinnan ehdoista.

Energiateollisuus nosti esiin muun muassa manuaalisen taajuuden palautusreservin (mFRR) toimittajan ehtojen osalta ylössäätötarjouksen maksimihinnan yhdenmukaistamisen XBID-tarjoussääntöjen kanssa yhteispohjoisaisesti sekä tasevastaavien yleisissä tasehallinnan ehdoissa tuotantosuunnitelmien päivitysmahdollisuuden t-0 asti, jotta häiriötilanteissa tasevastaava voisi tasapainottaa taseensa mahdollisimman tehokkaasti esimerkiksi häiriötilanteissa.

Lausunnossaan ehdoista ja edellytyksistä taajuuden vakautusreservin (FCR) toimittajalle Energiateollisuus nosti esiin mm. seuraavia aiheita: FCR vuosihankinnan periaatteiden tarkempi avaaminen, maksimitarjoukseen asettaminen, reservitoimijan resurssin hyväksyminen vain yhteen portfolioon ja miten sanktioitu, jos väärinkäyttö tapahtuu sekä itsenäisen aggregaattorin toiminta ehtojen puitteissa. Lisäksi Energiateollisuus korosti FCR markkinoiden vuosihankinnan tarpeellisuutta myös jatkossa, pelkän tuntimarkkinan varassa toimiminen ei tuo maksimaalista kustannustehokkuutta sekä piti tervetulleena uudet minimitarjoukset FCR-N 0,1 MW ja FCR-D 1 MW.

Energiateollisuus kiinnitti huomiota manuaalisen taajuudenvakautusreservin ehtojen ja edellytyksien osalta seuraaviin asioihin: vähimmäistilausaika yhden minuutin tarjouksessa nähtiin toimimattomana ratkaisuna reservitoimittajille, elektronisen aktivoinnin alle 5 MW:n tarjousmääriä tulee saada kasvatettua, ylössäätötarjouksen maksimihinta tulee yhdenmukaistaa XBID-markkinan kanssa yhdessä muiden pohjoismaisten TSOiden kanssa, tasevastaavien ja reservitoimittajien tiedonvaihdon tulee toimia sekä energiamaksun jakautuminen tilanteissa, jossa reservitoimittaja ei ole kohteen tasevastaava.

Viimeisenä Energiateollisuus lausui tasevastaavien yleisistä tasehallinnan ehdoista seuraavaa: tuotantosuunnitelmien jättäminen t-45 ja päivittäminen t-25 asti sekä näiden sidonnaisuus päivänsisäiseen kauppaan rajoittavat markkinatoimijoiden mahdollisuuksia hallita tasettaan ja vastata markkinoiden tarpeeseen. Tuotantosuunnitelmia tulee voida päivittää t-0 asti esimerkiksi vikatilanteiden varalle. Lisäksi Energiateollisuus lausui prosessina itsenäisen aggregaattorin säätöenergian myynnin toisen tasevastaavan taseeseen olevan tunnistamaton ehdoissa.

Energiaviraston lausuntopyyntö

Energiavirasto pyysi Fingridiltä 19.4.2021 vastineen 4.5.2021 mennessä Energiaviraston julkisessa kuulemisessa saamiin sidosryhmälausuntoihin. Lausuntopyynnössä Energiavirasto pyysi Fingridiltä vastinetta erityisesti seuraaviin kysymyksiin:

1. Reservitoimittajien velvollisuus toimittaa tilattujen säätöjen määrät tasevastaaville määrätyssä aikarajassa (ehdot ja edellytykset manuaalisen taajuuden palautusreservin (mFRR) toimittajalle -dokumentin kappale 10.2):

a. Miksi Fingrid ei ole ehdottanut täsmällistä aikarajaa?

2. Tuotantosuunnitelmien käsittely (Fingrid Oyj:n yleiset tasehallinnan ehdot -dokumentin kappale 4)

a. Miten Fingrid varmistaa, että tuotantoa ja kulutusta kohdellaan yhdenvertaisesti, kun tasevastaavilta vaaditaan tuotantosuunnitelmat, mutta ei kulutusennusteita?

b. Onko kulutusresurssien jousto lähellä käyttötuntia oikeutetumpaa kuin tuotantoresurssien, kun kulutusta voi joustaa lähemmäs käyttöhetkeä ilman, että se vaikuttaa Fingridille raportoitaviin suunnitelmiin/ennusteisiin, jos on niin miksi?

c. Miten Fingrid on varmistanut, että tasevastaavan vaatimuksissa pysyä tuotantosuunnitelmassa ja toisaalta pysyä taseessaan ei ole keskinäistä ristiriitaa?

3. Maksujen yksikköhinnat ja tason määräytymisperusteet (tasevastaavien maksukomponentit ja maksujen määräytymisperusteet -dokumentti)

a. Miten eri maksukomponenttien tasot määräytyvät?

b. Miksi Fingrid ei ota käyttöön niukkuushinnoitteluun perustuvaa tasemeکانismia, mihin EB GL ohjaa vai onko tästä valmistella erillinen ehdotus?

- c. Jos erillinen ehdotus on tulossa niin, mikä on sen ehdotuksen aikataulu ja miksi sitä ei implementoida tässä yhteydessä?
4. Vältetyn aktivoinnin määritelmän ristiriitainen kirjaus (tasevastaavien maksukomponentit ja maksujen määräytymisperusteet -dokumentin kappale 3.)
- a. Mikä on vältetyn aktivoinnin arvon laskentatavassa esitetty intensiivikomponentti?
- b. Mikä on intensiivikomponentin määritelmä?
- c. Ehdotuksen kirjaus esitettyssä muodossaan näyttää ristiriitaiselta tai on muuten epäselvä. Mikä on esitetyn kirjauksen tarkoitus ja mihin se perustuu?
5. Vuosihankinnan määrän päättäminen (ehdot ja edellytykset taajuuden vakautusreservin (FCR) toimittajalle -dokumentin kappale 3, 7 ja 8) a. Pitääkö Fingrid vuosimarkkinoilta hankittavan FCR kapasiteetin määrän päättämisen kuvaamista ehtoihin perusteltuna ja jos ei, niin miksi?
6. Yksittäisen reserviresurssin tarjoaminen yhden toimittajan toimen valvonta ja vastuut (ehdot ja edellytykset taajuuden vakautusreservin (FCR) toimittajalle -dokumentin kappale 4)
- a. Millä tavoin Fingrid on varmistanut, että vain yksi toimija voi tarjota vain yhtä resurssia FCR markkinoille. Mitkä ovat toimijoiden seuraamukset, jos tätä sääntöä rikotaan?
7. Itsenäisen aggregaattorin toimen tarkennuksia (ehdot ja edellytykset taajuuden vakautusreservin (FCR) toimittajalle -dokumentin kappale 6 ja 10)
- a. Miten ehdoissa on huomioitu itsenäisen aggregaattorin toiminta?
8. Tuntimarkkinoiden maksimitarjouskoko (ehdot ja edellytykset taajuuden vakautusreservin (FCR) toimittajalle -dokumentin kappale 7 ja 8)
- a. Mikä on FCR tuntimarkkinoiden maksimitarjouskoko?
9. Ylössäätötarjouksen yhdenmukaistamista XBID:n kanssa (ehdot ja edellytykset manuaalisen taajuuden palautusreservin (mFRR) toimittajalle -dokumentin kappale 7).
- a. Miksi Fingrid on säilyttänyt 5000 €/MWh ylössäätötarjouksen maksimihinnan ehdotuksessaan muuttumattomana?
10. Reserviresurssin tiedot tasevastaavalle (ehdot ja edellytykset manuaalisen taajuuden palautusreservin (mFRR) toimittajalle -dokumentin kappale 10.2)
- a. Miten Fingrid on varmistanut, että reserviresurssien tasevastaavilla on riittävät tiedot säätösopimuksista ja tilattujen säätöjen määrästä vähintään sähkömarkkinoiden osapuolten tarkkuudella riittävän nopeasti käyttöhetken jälkeen?

11. Energiamaksun jako reservitoimittajan ja tasevastaavan kesken (ehdot ja edellytykset manuaalisen taajuuden palautusreservin (mFRR) toimittajalle -dokumentin kappale 12.1)

a. Puuttuuko ehtojen kappaleesta 12.1 kohta, jossa kuvataan energiamaksun jakautuminen reservitoimittajan ja tasevastaavan kesken, silloin kun reservitoimittaja ei ole kohteen tasevastaava vai millä perusteella energiamaksut jakautuvat tällaisessa tilanteessa?

12. Tuotantosuunnitelmien toimittaminen ja päivittäminen (Fingrid Oyj:n yleiset tasehallinnan ehdot -dokumentin kappale 4.2)

a. Rajoittaako tuotantosuunnitelmien lukitseminen T-45 ja muokkaaminen T-25 markkinatoimijoiden mahdollisuutta hallita tasettaan? Millä Fingrid perustelee tällaiset aikarajat tuotantosuunnitelmien lukitsemiselle?

13. Aggregoidut resurssit (Fingrid Oyj:n yleiset tasehallinnan ehdot -dokumentin kappale 5.2)

a. Puuttuuko ehtojen kappaleesta 5.2 kohta, jossa aggregaattori myy säästöenergiaa toisen tasevastaavan taseessa olevista resursseista vai miten myynti tällaisessa tilanteessa toteutuu?

Fingridin vastaus lausuntopyyntöön

Fingrid toimitti vastineen 30.4.2021. Vastine saapui Energiavirastolle määräaikaan mennessä. Vastineessaan Fingrid vastasi lausuntopyynnössä esitettyihin kysymyksiin seuraavaa:

1. Reservitoimittajien velvollisuus toimittaa tilattujen säätöjen määrät tasevastaaville määrättyssä aikarajassa (ehdot ja edellytykset manuaalisen taajuuden palautusreservin (mFRR) toimittajalle -dokumentin kappale 10.2):

a. Miksi Fingrid ei ole ehdottanut täsmällistä aikarajaa?

Fingridin vastaus: Tasevastaava ja reservitoimittaja voivat sopia keskenään tarpeellisesta tiedonvaihdesta ja siten tämän ilmoituksen ajankohdasta.

2. Tuotantosuunnitelmien käsittely (Fingrid Oyj:n yleiset tasehallinnan ehdot -dokumentin kappale 4)

a. Miten Fingrid varmistaa, että tuotantoa ja kulutusta kohdellaan yhdenvertaisesti, kun tasevastaavilta vaaditaan tuotantosuunnitelmat, mutta ei kulutusennusteita?

Fingridin vastaus: Fingrid pystyy ennustamaan kulutuksen riittävän hyvällä tarkkuudella, kun taas tuotantoa ei pystytä ennustamaan samalla tasolla. Tämän vuoksi kulutussuunnitelmia ei vaadita, mutta tuotantosuunnitelmat tarvitaan, koska ne ovat kriittinen komponentti tasehallintaa suunniteltaessa.

Yksityiskohtaisemmat perustelut tuotantosuunnitelmien tarpeellisuudesta osana tasehallinta prosessia on kuvattu pohjoismaisten

siirtoverkonhaltijoiden julkaisemassa dokumentissa: "Current requirements for production plans and imbalance" kappale 3.1, sivu 6:

"The Nordic TSOs operate the system based on the information that is available for the operators. Each TSO has their own real time monitoring and control system (scada) in addition to supportive planning systems. The production plans are important input in the supportive planning systems.

Production plans are used as a basis for the production prognoses, which together with forecasts for variable renewables and consumption in addition to exchange plans are used to estimate the future imbalances and need for activation of balancing energy. The production plans also inform the operators of when and where in the grid (due to geographical resolution) production will change, and thereby supports the identification of future congestion issues and needed actions."

b. Onko kulutusresurssien jousto lähellä käyttötuntia oikeutetumpaa kuin tuotantoresurssien, kun kulutusta voi joustaa lähemmäs käyttöhetkeä ilman, että se vaikuttaa Fingridille raportoitaviin suunnitelmiin/ennusteisiin, jos on niin miksi?

Fingridin vastaus: Kaikilla tasevastaavilla on yhtäläinen mahdollisuus korjata omaa tasettaan käyttötunnilla huomattessaan poikkeaman suunniteltuun taseeseen. Korjauksen voi tehdä joko kulutuksella tai tuotannolla ja siitä aiheutuvat vaikutukset seurattaviin mittareihin otetaan huomioon suhteellisuusperiaatetta (toimijan koko, kulutus/tuotantorakenne, häiriöt, ym.) noudattaen tasevastaavan toimintaa tarkasteltaessa. Resurssien jousto tapahtuu aina käyttötunnilla, ei ennen sitä.

c. Miten Fingrid on varmistanut, että tasevastaavan vaatimuksissa pysyä tuotantosuunnitelmassa ja toisaalta pysyä taseessaan ei ole keskinäistä ristiriitaa?

Fingridin vastaus: Tasevastaavan tulee suunnitella itsensä taseeseen. Vaatimukset eivät ole ristiriidassa keskenään. Pohjoismaissa käytössä olevassa, perustaltaan ennakoivassa, tasehallintaprosessissa tasevastaavat suunnittelevat itsensä taseeseen ennen käyttötuntia ja osana suunnittelua toimittavat tuotantosuunnitelmat.

Tarkempi kuvaus tasehallintaprosessista ja vaatimusten tarkoituksenmukaisuudesta on kuvattu dokumentissa: "Input from Nordic Stakeholders to the Common Market Design paper and response from the Nordic TSOs" sivu 5:

"The EB Regulation and thereby also the ISH (as the ISH is bound by the Regulation) allows for different balancing models, including both proactive and reactive balancing approaches by the TSOs, and for such models to be based on either a) BRPs being in balance or b) BRPs helping the system to restore its balance. Within a dominantly proactive balancing approach, it is important that the BRPs plan in balance (and follow production plans) as uncoordinated actions between TSOs and BRPs in the same timeframe are not beneficial to system security and efficient balancing.

The two requirements are not in conflict as they are sequential in time: First plan in balance in the wholesale markets, thereafter, follow production plans.”

3. Maksujen yksikköhinnat ja tason määräytymisperusteet (tasevastaavien maksukomponentit ja maksujen määräytymisperusteet -dokumentti)

a. Miten eri maksukomponenttien tasot määräytyvät?

Fingridin vastaus: Tasepalvelun maksukomponenteilla katetaan tasepalvelulle kohdistetut kustannukset (materiaalissa 378/433/2017). Tasepalvelun kustannukset katetaan kaikilta tasevastaavilta kerättävillä maksuilla, jotka perustuvat energiamääriin muiden paitsi viikkomaksun osalta. Kiinteällä viikkomaksulla katetaan taseselvityksen operatiivisia kustannuksia. Tasepalvelun hinnoittelu koostuu sekä tasesähköstä että kiinteistä kustannuskomponenteista, jotka jaetaan tasevastaaville. Kiinteät maksut ovat maksuperusteita, joilla katetaan tasepalvelun yleisiä operatiivisia, kuten taseselvityksen, reservien hallinnointi- ym. hallinnollisia kustannuksia. Maksujen määräytymisperusteissa esitetty kustannusrakenne sekä maksujen kohdentamisperiaatteet perustuvat pohjoismaisten siirtoverkonhaltijoiden sopimaan aiheuttamisperusteiseen käytäntöön.

Maksukomponenteilla katettavat kulut perustuvat lähtökohtaisesti ennusteisiin ja toteumiin, miten kustannuksia muodostuu eri markkinoilla, sekä minkä verran tuotantoa, kulutusta ja tasepoikkeamia tulee olemaan, sekä muihin kustannuksiin ja tuottoihin vaikuttaviin asioihin. Näitä ennusteita korjataan tarpeen mukaan markkinaennusteiden muuttuessa. Toteumien poike- tessa ennusteista otetaan myös tämän huomioon maksukomponenttien ta- son määräyksessä.

Tasevastaavien kulutustaseen tasepoikkeaman volyyximaksun taso on nykyisin sama Suomessa, Norjassa ja Ruotsissa. Suomen, Norjan ja Ruotsin kantaverkkoyhtiöiden kesken on sovittu jatkaa harmonisoidulla tasepoikkeaman volyyximaksulla yksitasemallissa, ja tätä myös viranomaiset ovat kantaverkkoyhtiöiltä toivoneet.

Kulutukselle ja tuotannolle kohdistuu yhteinen energiaperusteinen maksu (tuotannon ja kulutuksen volyyximaksu). Maksun taso määräytyy tasepalveluun kohdistuneiden kustannusten, sekä tuottojen (ml. tasepoikkeaman volyyximaksu ja viikkomaksu), ennusteiden ja toteumien perusteella. Tasepalvelumaksuja tarkastellaan pitkällä aikajaksolla kumulatiivisesti ja tuotannon ja kulutuksen volyyximaksun tasoa tarkastellaan tähän perustuen.

b. Miksi Fingrid ei ota käyttöön niukkuushinnoitteluun perustuvaa taseme- kanismia, mihin EB GL ohjaa vai onko tästä valmistella erillinen ehdotus?

Fingridin vastaus: Yksitasemalli on ensimmäinen askel isommassa tasehallintamallin muutoksessa, siirryttäessä kohti 15 minuutin taseselvitystä ja ACE-pohjaista tasehallintaa. Tässä välivaiheessa muutokset pyritään mini- moimaan toimijoiden näkökulmasta, koska olemme edelleen 60 minuutin taseselvitysjaksossa sekä yhteispohjoismaisena sääntöalueena, missä har- monisoidut ratkaisut ovat välttämättömiä. Niukkuushinnoittelu tulisi ottaa käyttöön kaikissa pohjoismaissa yhtä aikaa, koska tasehallinta markkinoiden hinnoitteluperusteet ovat yhtäläiset.

14.3.2018 allekirjoitetussa yhteistyösopimuksessa "Cooperation Agreement Nordic Balancing Cooperation" pohjoismaiset kantaverkko-operaattorit ovat sitoutuneet ottamaan käyttöön niukkuushinnoittelumekanismiin hintasignaalit tasehallinnassa ja taseselvityksessä 15 minuutin taseselvitysjakson ja ACE-mallin käyttöönoton myötä. Niukkuustilanteet tullaan määrittelemään perustuen FRR:n mitoitussääntöihin.

Pohjoismaisen käynnissä olevan työn lisäksi, Fingrid tekee rinnalla kansallista selvitystyötä.

c. Jos erillinen ehdotus on tulossa niin, mikä on sen ehdotuksen aikataulu ja miksi sitä ei implementoida tässä yhteydessä?

Fingridin vastaus: Fingrid on luvannut TEM:n komissiolle toimittamassa Asetuksen 943/2019 Artiklan 20 täytäntöönpanosuunnitelmassa aloittaa vuoden 2021 aikana sisäisen selvitystyön niukkuushinnoittelumekanismista ja kuulla sidosryhmiä mallin mahdollisuuksista. Tämä jälkeen työtä jatketaan vuonna 2022 yhdessä Svenska Kraftnätin kanssa tavoitteena yhdenmukaistaa toteutussuunnitelma ja aikataulu huomioiden myös mahdollisuus jatkaa nykyistä tehoreserviyhteistyötä Suomen ja Ruotsin välillä.

4. Vältetyn aktivoinnin määritelmän ristiriitainen kirjaus (tasevastaavien maksukomponentit ja maksujen määräytymisperusteet -dokumentin kappale 3.)

a. Mikä on vältetyn aktivoinnin arvon laskentatavassa esitetty intensiivikomponentti?

Fingridin vastaus: "Imbalance Settlement Harmonisation"- metodologian Artiklan 10(2) mukaan jokaisen siirtoverkonhaltijan on laskettava vältetyn aktivoinnin arvo mFRR-reserveille. EBGL Artiklojen 55(4)(b) ja 55(5)(b) mukaan tämä arvo asettaa minimi tai maksimi tasepoikkeamahinnan rajat niille taseselvitysjaksoille, missä ei ole ollut ylös- tai alassäätöä. Vältetyn aktivoinnin arvo lasketaan ensimmäisten mFRR energiamarkkinalla Suomen tarjousalueelle käytettävissä olevien ylös- ja alassäätötarjousten keskiarvona.

Tasepoikkeaman hinnan laskennassa Fingrid ehdottaa, että käytetään ISH:n artiklan 9.6(b) kutsuttua insentiivikomponenttia, jota käytetään kansallisesti määriteltyjen reunaehtojen täyttämiseen. Tämä insentiivikomponentti määritellään siten, että se on lasketun VoAA-arvon ja Suomen tarjousalueen hinnan välinen erotus. Insentiivikomponentti on lisättävä VoAA-arvoon, jolloin tasepoikkeaman hinta tilanteissa, joissa ei ole ylös- tai alassäätöä, vastaa Suomen tarjousalueen hintaa.

b. Mikä on insentiivikomponentin määritelmä?

Fingridin vastaus: Insentiivikomponentin määritelmä kts. yllä.

Tarkempaa tietoa insentiivikomponentin käytölle löytyy dokumentista "Input from Nordic Stakeholders to the Common Market Design paper and response from the Nordic TSOs":

“On the legal basis for the imbalance pricing in ISPs without a dominating direction, the Nordic TSOs have carefully assessed the legal basis and are assured that the proposal is fully compliant with the ISH. According to article 7(3)(d) of the ISH, the TSO shall either use Article 9(1) or 9(2) of the ISH to calculate the imbalance price in case of no activated positive or negative balancing energy (no dominating direction). Article 9(1) and 9(2) in turn point to Article 10, which outlines the calculation rules for the value of avoided activation (VoAA), defined in article 2(2)(c) of the ISH, but also to Article 9(6)(b), which lists a set of additional components including the incentivising component, which can be further applied to the calculation of the imbalance price. The VoAA thereby represents the “base price” to apply in ISPs without activation, but the final imbalance price can then be altered by the application of the incentivising component, as proposed by the Nordic TSOs.

An incentivizing component, that may for example represent the price spread between imbalance and Intraday market prices, sets an additional boundary condition that the imbalance price shall be at least the price of the defined wholesale market price.”

c. Ehdotuksen kirjaus esitettyssä muodossaan näyttää ristiriitaiselta tai on muuten epäselvä. Mikä on esitetyn kirjauksen tarkoitus ja mihin se perustuu?

Fingridin vastaus: Ehdotuksessa on selkeä virhe viittauksessa tasepoikkeaman hintaan ja vältetyn aktivoinnin arvoon.

Tasepalvelusopimuksen liite 2. Maksukomponentit ja Maksujen määräytyminen, luku 3 Tasepoikkeamien hinnoittelu, kappale 3, teksti kuuluisi olla:

Mikäli ei ole säädetty ollenkaan tai on säädetty yhtä paljon molempiin suuntiin, käytetään taseselvitysajaksella tasepoikkeaman hintana vuorokausimarkkinoiden Suomen tarjousalueen hintaa. Tasepoikkeaman hinta näissä tilanteissa saadaan laskemalla vältetyn aktivoinnin arvo korjattuna insentiivikomponentilla. Vältetyn aktivoinnin arvo lasketaan ensimmäisten mFRR energiainmarkkinalla Suomen tarjousalueelle käytettävissä olevien ylös- ja alassäättötarjousten keskiarvona. Insentiivikomponentti lasketaan vältetyn aktivoinnin arvon ja Suomen tarjousalueen hinnan erotuksena.

5. Vuosihankinnan määrän päättäminen (ehdot ja edellytykset taajuuden vakautusreservin (FCR) toimittajalle -dokumentin kappale 3, 7 ja 8) a. Pitääkö Fingrid vuosimarkkinoilta hankittavan FCR kapasiteetin määrän päättämisen kuvaamista ehtoihin perusteltuna ja jos ei, niin miksi?

Fingridin vastaus: Vuosimarkkinoiden hankintamäärä vaihtelee vuosittain ja määrän päättämistä on kuvattu ehdot ja edellytykset kohdassa 3 seuraavasti.

”Fingrid hankkii osan veloitteestaan kohdan 7 mukaisilta Vuosimarkkinoilta vuosittain järjestettävään tarjouskilpailun perusteella. Fingrid päättää saatujen tarjousten hintatason ja pysyvyyden sekä muiden hankintavaihtoehtojen enustetun hintatason ja saatavuuden perusteella Vuosimarkkinoilla hankittavat reservimäärät.”

6. Yksittäisen reserviresurssin tarjoaminen yhden toimittajan toimen valvonta ja vastuut (ehdot ja edellytykset taajuuden vakautusreservin (FCR) toimittajalle -dokumentin kappale 4)

a. Millä tavoin Fingrid on varmistanut, että vain yksi toimija voi tarjota vain yhtä resurssia FCR markkinoille. Mitkä ovat toimijoiden seuraamukset, jos tätä sääntöä rikotaan?

Fingridin vastaus: Asia varmistetaan osana hyväksymisprosessia. Reservikohteiden hyväksyttämisen prosessia Fingrid ylläpitää tietoja markkinoille hyväksytyistä reservikohteista ja niiden tarjoajista. Reservikohteita voidaan hyväksyä vain yhden reservitoimittajan portfolioon. Fingrid seuraa reaaliaikaisesti perusteella reservien ylläpitoa ja aktivoitumista.

7. Itsenäisen aggregaattorin toimen tarkennuksia (ehdot ja edellytykset taajuuden vakautusreservin (FCR) toimittajalle -dokumentin kappale 6 ja 10)

a. Miten ehdoissa on huomioitu itsenäisen aggregaattorin toiminta?

Fingridin vastaus: Ehtojen ja edellytysten kohdan 4 mukaisesti reservitoimittajan ei tarvitse olla reserviresurssin omistaja eikä avoin toimittaja tai tasevastaava, ts. reservitoimittaja voi olla itsenäinen aggregaattori.

Kohdan 9.6 mukaisesti reservitoimittaja on velvollinen ilmoittamaan reservikäytöstä tasevastaavalle ja sopimaan tiedonvaihdoista tasevastaavan kanssa.

Taajuusohjatussa häiriöreservissä tarjousten tai reservisuunnitelmien ei tarvitse olla tasevastaavakohtaisia (kohdat 7.3 ja 8.1), eli itsenäinen aggregaattori voi yhdistellä reserviresursseja eri tasevastaavien taseista.

Taajuusohjatussa käyttöreservissä tarjoukset ja reservisuunnitelmat on jätettävä tasevastaavakohtaisesti (kohdat 7.3 ja 8.1), ja yksittäiseltä tasevastaavalta tarjottava reservimäärä on oltava vähintään minimitarjoukseen suuruinen (kohta 6).

Kohdan 10 mukaisesti taajuusohjatun käyttöreservin säätöenergia korvataan aina tasevastaavalle.

8. Tuntimarkkinoiden maksimitarjouskoko (ehdot ja edellytykset taajuuden vakautusreservin (FCR) toimittajalle -dokumentin kappale 7 ja 8)

a. Mikä on FCR tuntimarkkinoiden maksimitarjouskoko?

Fingridin vastaus: FCR tuntimarkkinoiden maksimitarjouskoko ei ole määritetty, sille ei nähdä tarvetta, koska tarvittaessa tarjous voidaan aktiivoida myös osittain.

9. Ylössäätötarjouksen yhdenmukaistamista XBID:n kanssa (ehdot ja edellytykset manuaalisen taajuuden palautusreservin (mFRR) toimittajalle -dokumentin kappale 7).

a. Miksi Fingrid on säilyttänyt 5000 €/MWh ylössäätötarjouksen maksimihinnan ehdotuksessaan muuttumattomana?

Fingridin vastaus: Säättösähkömarkkinoiden maksimihinta on sovittu ylössäätötarjouksen maksimihinta yhteispohjoismaisilla markkinoilla. Uudet maksimi- ja minimihinnat otetaan yhteispohjoismaisesti käyttöön liittyessä eurooppalaisiin markkinapaikkoihin.

10. Reserviresurssin tiedot tasevastaavalle (ehdot ja edellytykset manuaalisen taajuuden palautusreservin (mFRR) toimittajalle -dokumentin kappale 10.2)

a. Miten Fingrid on varmistanut, että reserviresurssien tasevastaavilla on riittävät tiedot säättösopimuksista ja tilattujen säättöjen määrästä vähintään sähkömarkkinoiden osapuolten tarkkuudella riittävän nopeasti käyttöhetken jälkeen?

Fingridin vastaus: Reservitoimittajalla on velvollisuus ilmoittaa reserviresurssien tasevastaaville reserviresurssien säätökäytöstä viimeistään, kun säättösähkömarkkinasopimus on tehty. Tasevastaava voi sopia tarvittavasta tiedonvaihdosta reservitoimittajan kanssa.

11. Energiamaksun jako reservitoimittajan ja tasevastaavan kesken (ehdot ja edellytykset manuaalisen taajuuden palautusreservin (mFRR) toimittajalle -dokumentin kappale 12.1)

a. Puuttuuko ehtojen kappaleesta 12.1 kohta, jossa kuvataan energiamaksun jakautuminen reservitoimittajan ja tasevastaavan kesken, silloin kun reservitoimittaja ei ole kohteen tasevastaava vai millä perusteella energiamaksut jakautuvat tällaisessa tilanteessa?

Fingridin vastaus: Energiamaksu maksetaan reservitoimittajalle, ei tasevastaavalle. Energiamaksun mahdollinen jakautuminen ei ole osa Fingridin ja reservitoimittajan välistä sopimusta, vaan reservitoimittaja ja tasevastaava voivat halutessaan sopia mahdollisesta korvauksesta.

12. Tuotantosuunnitelmien toimittaminen ja päivittäminen (Fingrid Oyj:n yleiset tasehallinnan ehdot -dokumentin kappale 4.2)

a. Rajoittaako tuotantosuunnitelmien lukitseminen T-45 ja muokkaaminen T-25 markkinatoimijoiden mahdollisuutta hallita tasettaan? Millä Fingrid perustelee tällaiset aikarajat tuotantosuunnitelmien lukitsemiselle?

Fingridin vastaus: Tuotantosuunnitelmia tarvitaan mahdollisimman tehokkaaseen tasehallinnan suunnitteluun. Tämä ei kuitenkaan estä tasevastaavia korjaamasta tasettaan käyttötunnin aikana huomatessaan eron suunniteltuun taseeseen.

T-45 tulee yhteispohjoismaisesta prosessista, missä tuotantosuunnitelmat on lähetettävä yhteiseen järjestelmään 45 minuuttia ennen käyttötuntia, jotta seuraavan tunnin suunnittelu voi alkaa. T-25 raja tulee Suomen ja Viron rajan ID-kaupankäynnin sulkeutumisesta T-30, minkä jälkeen toimijat voivat halutessaan vielä päivittää tuotantosuunnitelmiaan. T-25 rajalla valmistaudutaan lisäksi tulevaan yhteispohjoismaisesta mFRR energiamarkkinan

käyttöönottoon, jolloin Fingrid määrittää säätötarpeen 15 minuuttia ennen mFRR markkina-aikayksikköä. Nämä päivitetty (T-25) suunnitelmat eivät mene yhteispohjoismaiseen järjestelmään alkuvaiheessa, mutta Fingridin valvomo ottaa ne huomioon seuraavan tunnin suunnittelussa paikallisesti.

13. Aggregoidut resurssit (Fingrid Oyj:n yleiset tasehallinnan ehdot -dokumentin kappale 5.2)

a. Puuttuuko ehtojen kappaleesta 5.2 kohta, jossa aggregaattori myy säättöenergiaa toisen tasevastaavan taseessa olevista resursseista vai miten myynti tällaisessa tilanteessa toteutuu?"

Fingridin vastaus: Kohdalle ei tarvetta, koska säättöenergian laskentaperiaatteet on kuvattu relevanteissa reservitoimireservitoimittajien ehdot ja edellytykset –dokumenteissa silloin, kun aggregointi toisen tasevastaavan taseesta on kyseisen reservituotteen tapauksessa sallittua.

Energiaviraston muutospyyntö

Energiavirasto toimitti 22.6.2021 Fingridille Tasehallinnan suuntaviivojen 6(1) mukaisen muutospyynnön koskien 23.12.2020 lähetettyjä ehtoja. Määräaika muutospyynnön vastauksen toimittamiselle oli 22.8.2021 mennessä. Tasehallinnan suuntaviivat asettavat siirtoverkonhaltijalle kaksi kuukautta aikaa vastata muutospyyntöön, jonka jälkeen sääntelyviranomaisella oli kaksi kuukautta aikaa antaa asiasta päätös.

Energiaviraston muutospyyntö sisälsi epäselvien ja virheellisten määritelmien oikaisun lisäksi seuraavat asiat:

Tasehallinnan suuntaviivojen 44(3) mukaisen menetelmän ehdotus

Tasehallinnan suuntaviivojen 44(3) mukaan siirtoverkonhaltija voi ehdottaa lisäselvitysmekanismeja, jolla selvitetään tasehallintakapasiteetin hankintakustannukset, hallintokustannukset ja muut tasehallintaan liittyvät kustannukset. Tätä lisämekanismia sovelletaan tasevastaaviin ja sen tulee perustua ensisijaisesti niukkuuteen perustuvaan hinnoitteluun. Vaihtoehtoisesti siirtoverkonhaltija voi ehdottaa muuta kuin niukkuushinnoitteluun perustuvaa mekanismeja, mutta tällöin vaihtoehtoinen toteutus tulee perustella ehdotukseen. Mikäli Fingrid katsoi tarkoituksen mukaiseksi kattaa edellä mainittuja kustannuksia tasepalvelumaksuilla, tuli Fingridin toimittaa tasehallinnan -suuntaviivojen 44(3) mukainen ehdotus Energiavirastolle vahvistettavaksi.

Energiavirasto pyysi Fingridiä toimittamaan aikataulun tasehallinnan -suuntaviivojen 44(3) mukaisen ehdotuksen toimituksesta Energiavirastolle. Aikataulun tuli vähintään sisältää konkreettiset päätöspisteet, missä vaiheessa Virasto voi odottaa tietoja ehdotuksen edistymisestä.

Reservipalvelun tarjoajan ehdot

Ehdot ja edellytykset manuaalisen taajuuden palautusreservin (mFRR) toimittajalle

Tasesähkön hintakatto

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2019/943 (jäljempänä myös sähkön sisämarkkina-asetus) 10 artiklan mukaan sähkön tukkumarkkinoilla ei saa olla yläeikä alarajaa. Velvoitetta sovelletaan muun muassa tarjousten tekemiseen, taseselvitykseen ja se koskee tasesähkön sekä tasepoikkeaman hintoja kaikilla aikaväleillä. Havaitessaan tällaisen toimenpiteen sääntelyviranomaisen on tehtävä kaikki toimenpiteet tällaisen markkinaa rajoittavan toimenpiteen poistamiseksi.

Fingrid oli ehdotuksessaan esittänyt säätösähkömarkkinalle edelleen 5000 EUR/MWh ylössäätötarjouksen maksimihintaa, joka on alhaisempi kuin päivänsisäisellä markkinalla sovellettava yhteiseurooppalainen enimmäishinta. Energiavirasto pyysi Fingridiä poistamaan säätösähkömarkkinoilta päivänsisäisellä markkinalla sovellettavaa enimmäishintaa alhaisemman maksimihinnan.

Tasevastuuta ja taseselvitystä koskeva käsikirja

Käsikirjan osa 1, yleiset tasehallinnan ehdot

Tuotantosuunnitelmat

Energiavirasto totesi ehtojen tuotantosuunnitelmia käsittelevän kappaleen 3. olleen monitulkinnaisten. Virasto pyysi Fingridiä täsmentämään ehtoja siten, että tuotantosuunnitelmien mahdolliset epätarkkuudet eivät aiheuta perustetta Fingridille edellyttää tasevastaavia korjaamaan taseitaan Fingridin määrämällä tavalla.

Vakavien häiriöiden hallinta

Sähköjärjestelmän vakavien häiriöiden selvittämisen yleisohjeen soveltamisala kattaa sähköjärjestelmän vakavat häiriöt, joita ovat kantaverkon suurhäiriö, saarekekäyttö, sähköjärjestelmän ali- ja ylitaajuustilanteet, ali- ja ylijännitehäiriöt, tehoheilahtelu, käyttötilanne, jossa sähköjärjestelmää ei pystytä palauttamaan normaalitilaan jonkin poikkeuksellisen syyn jälkeen, sekä sähköpula. Sähköpulatilanteista on vielä tarkentava *ohje KH002 - Sähköpulatilanteiden hallinta -ohje sidosryhmille*, jossa sähköpulatilanne on muodostunut, kun osajärjestelmässä joudutaan järjestelmävästävään oikeuksin irti kytkemään kulutusta ilman kaupallisia sopimuksia. Energiavirasto katsoo, että *Sähköjärjestelmän vakavien häiriöiden selvittämisen yleisohjeen* määrittelemät sähköjärjestelmän vakavat häiriöt ovat luonteeltaan lähinnä kriisitilanteisiin verrattavia sähkönkäyttötilanteita. Ehdossa viitataan käytettävän *Sähköjärjestelmän vakavien häiriöiden selvittämisen yleisohjetta* sähköjärjestelmän vakavissa häiriöissä. Edelleen ehdoissa todetaan, että Fingridin kantaverkkokeskus voi antaa tasevastaaville toimintaohjeita tasehallinnan häiriön aikana ja noudattavan näitä ohjeita, kunnes kantaverkkokeskus antaa uudet ohjeet. Sähköjärjestelmän vakavissa häiriöissä siirtoverkonhaltija voi siis kieltää tasevastaavaa tasapainottamasta tasettaan, mutta kantamaan kuitenkin täyden taloudellisen vastuun aiheutuneista tasepoikkeamista.

Energiavirasto pyysi Fingridiä esittämään perustelut sille, miksi järjestelmävästävään sitovia ohjeita ei huomioida taseselvityksessä yleisesti eikä vakavissa häiriöissä tai muuttamaan ehtoja siten, että järjestelmävästävään ohjeet huomioidaan taseselvityksessä sovellettaessa normaalitilan periaatteita ja/tai vakavissa häiriöissä.

Tasepalvelusta perittävien maksujen määräytymisperusteet ja tasepalvelumaksuilla katettavat kustannukset -dokumentin oikaisu

Energiavirasto katsoi ehdotuksessa tehtyjen viittausten tasehallinnan -suuntaviivojen artiklaan 44(1) olevan viittauksia selvitysprosessin yleisiin periaatteisiin eikä vahvistettaviin menetelmiin. Virasto pyysi Fingridiä lähettämään uuden version dokumentista *Tasepalvelusta perittävien maksujen määräytymisperusteet ja tasepalvelumaksuilla katettavat kustannukset*, jossa viittaukset on tehty oikein.

Vältetyn aktivoinnin arvo ja insentiivikomponentti

Energiavirastolle 30.4.2021 toimitetun lausuntopyynnön vastauksessa Fingrid totesi tasepalvelusopimuksen liitteen 2. Maksukomponentit ja Maksujen määräytyminen, luvun 3 tasepoikkeaman hinnoittelu, kappaleen 3 tekstin olevan virheellinen ja sen kuului olla seuraava: *"Mikäli ei ole säädetty ollenkaan tai on säädetty yhtä paljon molempiin suuntiin, käytetään taseselvitysajaksella tasepoikkeaman hintana vuorokausimarkkinoiden Suomen tarjousalueen hintaa. Tasepoikkeaman hinta näissä tilanteissa saadaan laskemalla vältetyn aktivoinnin arvo korjattuna insentiivikomponentilla. Vältetyn aktivoinnin arvo lasketaan ensimmäisten mFRR energiemarkkinalla Suomen tarjousalueelle käytettävissä olevien ylös- ja alassäättötarjousten keskiarvona. Insentiivikomponentti lasketaan vältetyn aktivoinnin arvon ja Suomen tarjousalueen hinnan erotuksena."*

Virheellisen kirjauksen lisäksi kappaleen kirjausta tuli vielä tarkentaa yhdellä keskiarvo- termillä, jolloin tasehallinnan -suuntaviivojen 55(4) ja 55(5) reunaehdot täyttyvät eikä väärinymmärryksiä tule: *"Vältetyn aktivoinnin **keskiarvo** lasketaan ensimmäisten mFRR energiemarkkinalla Suomen tarjousalueelle käytettävissä olevien ylös- ja alassäättötarjousten keskiarvona."*

Energiavirasto pyysi Fingridiä korjaamaan ehdotusta lausuntopyynnön vastauksen mukaisesti kuitenkin poiketen siten, että tasehallinnan -suuntaviivojen 55(4) ja 55(5) reunaehdot täyttyvät.

Fingridin vastaus muutospyyntöön

Fingrid vastasi muutospyyntöön määräajassa 7.7.2021. Vastauksessaan Fingrid korosti kiireellisen käsittelyn tarpeellisuutta päätöksessä. Fingrid totesi vastauksessaan seuraavaa:

Aikataulu tasehallinnan -suuntaviivojen 44(3) mukaiselle ehdotukselle

Fingrid esitti seuraavan aikataulun niukkuushinnoittelun selvitystyölle:

- Tilanteen kartoitus ja analysointiraportti Q4/2021
- Sidosryhmien kuuleminen Q1/2022
- Vaihtoehtojen analysointi ja ehdotusten valmistelu yhteistyössä Svk:n kanssa Q2/2022
- Ehdotuksen sidosryhmäkuuleminen Q2/2022
- Ehdotuksen viimeistely Q3/2022

- EBGL 44(3) mukainen ehdotus viranomaisille. "

Reservipalvelun tarjoajan ehdot

Tasesähkön hintakatto

Sähkön sisämarkkina-asetuksen (EU/2019/934) artiklan 10(1) mukaan sähkön tukkuhinnalla ei saa olla ylä- eikä alarajaa. Tämä velvoite koskee myös tarjousten tekemistä, tasesähkön hintoja ja tasepoikkeamahintoja. Tämä velvoite ei kuitenkaan vaikuta teknisiin hintarajoihin, joita voidaan soveltaa myös tasehallinnan aikaväleillä artiklan 10(2) mukaisesti. Artiklan 10 (2) mukaisesti näiden teknisten hintarajojen tulee olla harmonisoituja ja riittävän korkeita, jotta ne eivät tarpeettomasti rajoita kauppaa ja niissä on otettava huomioon toimittamatta jääneen sähkön enimmäisarvo. Pohjoismaisen mFRR-markkinan osalta artiklan 10(2) vaatimus merkitsee yhtenäisten, harmonisoitujen teknisten hintarajojen käyttöä.

Markkinoiden eriytyminen on vastoin sähkön sisämarkkina-asetuksen perusperiaatteita, missä tavoitteena on integroida ja tiivistää markkinoita koordinoitusti naapurimaiden kanssa. Myös sähkön sisämarkkina-asetuksen artikla 6(3) *Tasehallintamarkkinoilla on varmistettava käyttövarmuus ja sallittava samalla alueiden välisen kapasiteetin mahdollisimman laaja käyttö ja tehokas jakaminen eri aikaväleillä 17 artiklan mukaisesti* periaate rikkoutuu, mikäli hintakatto mFRR-markkinoilla Suomessa eriytyy muista pohjoismaista.

Eriävä hintakatto muista pohjoismaista ei myöskään täytä Tasehallinnan suuntaviivojen artiklan 3(1) tavoitteita:

- a) edistää toimivaa kilpailua, syrjimättömyyttä ja läpinäkyvyyttä tasehallintamarkkinoilla;
- b) parantaa tasehallinnan tehokkuutta samoin kuin eurooppalaisten ja kansalaisten tasehallintamarkkinoiden tehokkuutta;
- c) yhdistää tasehallintamarkkinat ja edistää mahdollisuuksia tasehallintapalvelujen kauppaan ja parantaa samalla käyttövarmuutta;
- d) edistää Euroopan sähkönsiirtoverkon ja sähköalan tehokasta toimintaa ja kehittämistä pitkällä aikavälillä ja helpottaa samalla vuorokausimarkkinoiden, päivänsisäisten markkinoiden ja tasehallintamarkkinoiden tehokasta ja jatkuvaa toimintaa;
- e) varmistaa, että tasepalvelujen hankinta tapahtuu tasapuolisesti, objektiivisesti, läpinäkyvästi ja markkinapohjaisesti, siinä ei aiheuteta perusteettomia esteitä uusille tulokkaille ja se edistää tasehallintamarkkinoiden likviditeettiä ja ehkäisee samalla kohtuuttomia vääristymiä sähkön sisämarkkinoilla;
- f) helpottaa kysyntäjoustop osallistumista, mukaan lukien yhteenliittymät ja energian varastointi, ja varmistaa samalla, että ne kilpailevat tasapuolisesti muiden tasepalvelujen kanssa ja tarvittaessa toimivat itsenäisesti yhtä kuluslaitosta palvellessaan;

g) helpottaa uusiutuvien energialähteiden osallistumista ja tukea uusiutuviin energialähteisiin perustuvan tuotannon osuuden kasvattamista koskevan Euroopan unionin tavoitteen saavuttamista.

Vastauksessaan Fingrid esitti mFRR-markkinan teknisen hintakaton pitämistä nykyisellään (5000 EUR/MWh). Perusteluina Fingrid esitti, että pohjoismainen mFRR-markkina on yhteinen, jossa markkinaosapuolia kohdellaan syrjimättömästi ja tasapainoisesti, yhteisellä markkinalla kansalliset, toisistaan poikkeavat, hintakatot ovat ristiriidassa syrjimättömyys ja tasapuolisuus tavoitteen kanssa. Muista pohjoismaista eriävä tekninen hintakatto mFRR-markkinalla merkitsee Suomen eriyttämistä omaksi erilliseksi markkinaksi. Ottaen huomioon edellä mainitut sähkön sisämarkkina-asetuksen ja tasehallinnan suuntaviivojen periaatteet ja artiklat, Fingrid katsoi, että sähkökappa-asetuksen artiklasta 10 poikkeaminen teknisen hintakaton suuruuden osalta on tässä vaiheessa perusteltua.

Fingrid mainitsi, että pohjoismaiset TSOt ovat tiedostaneet teknisen kattohinnan uudelleen määrittämisen tarpeen ja määrittelytyö alkaa syksyllä 2021. Määrittelytyössä on tavoitteena ottaa huomioon käynnissä oleva ENTSO-E:n "Proposal for Amendments of Pricing Methodology" työ hintarajojen määrittelyssä sekä mahdollisen niukkuushinnoittelun vaikutus.

Fingrid toi esille myös, että kuten Energiateollisuus oli Energiaviraston sidosryhmäkonsultaatiossa 19.2.2021 lausunnossaan esittänyt: "Ylössääötötarjouksen maksimihinta tulisi yhdessä muiden pohjoismaiden TSOiden kanssa harkita yhdenmukaistamista XBID-tarjoussääntöjen kanssa", tulee uusi tekninen kattohinta ja sen käyttöönotto toteuttaa harmonisoidusti pohjoismaissa. Toteutusaikataulu tekniselle kattohinnalle ja sen käyttöönotolle tulee laatia yhteistyössä pohjoismaisen siirtoverkonhaltijoiden ja sääntelyviranomaisten kanssa. Kun sääntelyviranomaiset pääsevät yhteiseen näkemykseen teknisestä kattohinnasta, Fingrid omalta osalta näki, että tekninen osuus toteutusaikataulusta ei asetu esteeksi käyttöönotolle. Fingrid piti tarpeellisena, että toteutusaikataulussa otetaan huomioon sidosryhmien kuuleminen ehtoihin päivitettävästä teknisestä hintakatosta.

Tasevastuuta ja taseselvitystä koskeva käsikirja

Tuotantosuunnitelmat

Ehtojen kohtaa 3 on päivitetty Energiaviraston pyynnön johdosta

Vakavien häiriöiden hallinta

"TEM on antanut asetuksen kantaverkonhaltijan järjestelmävastuusta. Tämän asetuksen 9 § mukaisesti järjestelmävastaavalla kantaverkonhaltijalla on oikeus rajoittaa sähkön siirtoa tai keskeyttää se kokonaan sähköjärjestelmässä ilmenevien häiriöiden poistamiseksi tai niiden hallitsemiseksi. Tällöin järjestelmävastaavalla kantaverkonhaltijalla on oikeus sähköjärjestelmän käyttövarmuuden ollessa uhattuna ohjata sähköjärjestelmään liitettyä sähkö käyttöä, tuotantoa, tuontia ja vientiä ottamalla huomioon yhteiskunnan yleiset elintärkeät tarpeet, mahdolliset viranomaismääräykset, voimassa olevat vakavan tehopulan hallintaa ja vakavien häiriöiden selvittämistä koskevat suunnitelmat ja velvoitteet sekä vallitsevat olosuhteet. Oikeus on kussakin tapauksessa voimassa siihen saakka, kunnes kaikki

häiriöselvityksen aikana annetut rajoitukset on poistettu ja sähköjärjestelmä on palautettu normaalitilaan.

Fingridillä on TEM:n asetuksen mukaan oikeus käyttövarmuuden ollessa uhattuna ohjata sähköjärjestelmään liitettyä sähkön käyttöä ja tuotantoa siihen saakka, kunnes sähköjärjestelmä on palautettu normaalitilaan. Fingrid korosti, että yhtiö voi käyttää järjestelmävastaavan oikeuksia vain käyttövarmuuden ollessa uhattuna. Tällöin kyseessä ei ole normaalitilanne.

Käyttövarmuutta uhkaavia häiriötä on tapahtunut harvoin Suomen sähköjärjestelmässä. Tästä syystä Fingrid ei ole katsonut aiheelliseksi muuttaa tase selvityksen ehtoja ja menettelyään tasepoikkeaman laskennassa sähköjärjestelmän poikkeus tilanteissa. Fingrid on tiedostanut Energiaviraston mainitseman ongelmakohdan tasepoikkeaman laskennassa. Tätä asiaa tullaan Fingridin mukaan käsittelemään osana laajempaa vuosina 2021–2022 toteutettavaa kehityshanketta, jossa siirtojenhallinnan käytäntöjä kehitetään ja yhdenmukaistetaan normaalitilanteiden, keskeytystilanteiden ja häiriöiden osalta. Häiriötilanteiden osalta kuvataan tarkemmin tilanteet, joissa Fingrid voi järjestelmävastaavana ohjata sähkön tuotantoa ja kulutusta käyttövarmuuden ollessa uhattuna. Tässä yhteydessä selvitetään myös, miten Fingridin järjestelmävastaavana tekemien ohjausten vaikutus tasevastaavan tasepoikkeamaan määritetään syrjimättömästi ja tasapuolisesti. Kehityshankkeen tulokset pyritään ottamaan huomioon tasepalvelun ehtoja muutettaessa viimeistään vuoden 2023 aikana.”

Tasepalvelusta perittävien maksujen määräytymisperusteet ja tasepalvelumaksuilla katettavat kustannukset -dokumentin oikaisu

Fingrid lähetti korjatun version dokumentista *Tasepalvelusta perittävien maksujen määräytymisperusteet* muutospyyntön vastauksen liitteenä. Dokumentista oli poistettu Energiaviraston pyytämät viittaukset tasehallinnan suuntaviivojen yleisiin periaatteisiin.

Tasepalvelumaksuilla katettavat kustannukset

Vältetyn aktivoinnin arvo ja insenttiivikomponentti

Tasevastaavien ehtojen liitteen 2 Maksukomponentit ja Maksujen määräytyminen, luvun 3 tasepoikkeaman hinnoittelu, kappaleen 3 virheellinen teksti on korjattu ottaen huomioon tasehallinnan suuntaviivojen 55(4) ja 55(5) reunaehtojen täyttyminen. Tasehallinnan suuntaviivojen 55(4) ja 55(5) reunaehdot täyttyvät korjatussa ehdotuksessa, ACERin päätöksen 18/2020 artiklan 7(3)(d) mukaisesti.

(d) In case of no positive or negative balancing energy from frequency restoration reserves or replacement reserves has been activated, this TSO shall set the imbalance price for all imbalances for this ISP equal to the imbalance price for positive or negative imbalance as calculated in Article 9(1) and 9(2) respectively.

Fingridin kuuleminen päätösluonnoksesta

Energiavirasto toimitti päätösluonnoksen Fingridille lausuttavaksi 8.9.2021 ja varasi Fingridille mahdollisuuden toimittaa lausunnon 22.9.2021 mennessä. Päätösluonnoksessa Energiavirasto esitti poistettavaksi mFRR toimittajan ehdoista ja

edellytyksistä ehdon, jonka mukaan ylössääötötarjouksen maksimihinta olisi päivän-
sisäisellä markkinalla sovellettavaa enimmäishintaa alhaisempi. Lisäksi virasto
esitti päätösluonnoksessa Tasevastuuta ja taseselvitystä koskevan käsikirjan koh-
taan Osa 1: Fingrid Oyj:n yleiset tasehallinnan ehdot lisäystä ”Fingridin kantaverk-
kokeskuksen antamat ohjeet huomioidaan tasevastaavan taseselvityksessä. Mikäli
Fingrid sitovalla määräyksellään estää tasevastaavan sähkötaseen tasapainottami-
sen, tästä ei aiheudu tasevastaavalle taseselvityksessä huomioitavaa tasepoik-
keamaa”. Energiaviraston varasi Fingridille mahdollisuuden lausua päätösluonnok-
sesta ja mahdollisuuden Fingridille muuttaa vahvistettavana olevia ehtoja viraston
pätösluonnoksessa esittämien muutosten mukaisesti.

Fingridin lausunto päätösluonnoksesta

Fingrid vastasi 8.9.2021 toimitettuun lausuntopyyntöön lausuntopyynnössä asetet-
tussa määräajassa 20.9.2021. Fingrid ei muuttanut ehtoja Energiaviraston päätös-
luonnoksessa esittämien muutosten mukaisesti, vaan toimitti ainoastaan lausunnon
pätösluonnoksesta.

Lausunnoissaan Fingrid totesi, että Energiaviraston päätösluonnoksessa vaatimat
muutokset eivät ole suhteellisuusperiaatteen mukaisia. Fingrid vetosi lausunnos-
saan tasehallinnan suuntaviivojen artiklaan 5(1), jonka mukaan ennen ehtojen ja
edellytysten tai menetelmien hyväksymistä asianomaiset sääntelyviranomaiset tar-
kistavat tarvittaessa ehdotuksia, kuultuaan ensin asianomaisia siirtoverkonhalti-
joita, sen varmistamiseksi, että ne ovat yhdenmukaisia tämän asetuksen tarkoituk-
sen kanssa ja edistävät markkinoiden yhdentymistä, syrjimättömyyttä, toimivaa
kilpailua ja markkinoiden tehokasta toimintaa. Fingridin mukaan Energiavirasto ei
ole päätöksessään tuonut esiin, miten se on arvioinut esittämiään muutoksia näistä
Tasehallinnan suuntaviivojen edellyttämistä näkökulmista. Fingridin näkemyksen
mukaan muutosten vaikutukset toimivat asetuksen tarkoitusta ja mainittuja tavoit-
teita vastaan.

Fingrid totesi myös, että hallinnon yleisten oikeusperiaatteiden mukaan viranomai-
sen tulee kohdella valvonnan kohteena olevia tasapuolisesti ja suhteuttaa toimensa
tavoiteltuun päämäärään (suhteellisuusperiaate). Vahvistamalla Fingridille nouda-
tettavaksi edellä yksilöidyt muutokset sisältävät ehdot hyvin lyhyellä varoitusajalla
Energiavirasto asettaisi Fingridin lausunnon mukaan sen tilanteeseen, jossa sillä ei
käytännössä ole mahdollista toimia omien sopimusehtojensa edellyttämällä tavalla,
kun tarvittavia muutoksia IT-järjestelmiin ja tasehallinnan, siirtojenhallinnan ja
käytönvalvonnan prosesseihin on mahdotonta toteuttaa annetussa aikataulussa.
Tilanne altistaisi Fingridin lausunnon mukaan sen hallitsemattomalle taloudelliselle
riskille ja hankalasti selvitettäviin tulkintatilanteisiin asiakkaiden kanssa.

Fingridin mukaan Energiavirastolla olisi halutessaan mahdollisuus ajaa haluamiaan
muutoksia ehtoihin myös kohtuullisten määräaikaisten puitteissa, jolloin muutokset
voitaisiin tehdä hallitusti edellä kuvatut riskit välttämällä ja sääntelyn tavoitteet sekä
eri osapuolten kohtuulliset intressit huomioon ottamalla tavalla (kts. esim. tasehal-
linnan suuntaviivojen 6.3 artikla).

Fingrid totesi lausunnoissaan, että Energiaviraston päätösluonnoksen mukaan ta-
sesähkön hintakatto poistuu Suomen tarjousalueelta mFRR-markkinalta. Tämä
merkitsisi, että Suomen tarjousalueen hintakatto eroaa muissa pohjoismaissa

käytössä olevasta hintakatosta. Tasesähkön hintakaton poistaminen Suomen tarjousalueelta merkitsee Fingridin lausunnon mukaan myös Suomen tarjousalueen osalta muutoksia Fingridin sekä yhteisen pohjoismaisen mFRR-markkinapaikan tietojärjestelmiin. Muutosten toteuttaminen edellyttää tietojärjestelmämuutosten suunnittelun, tilauksen, toteutuksen, testauksen sekä käyttöönoton. Muutosten käyttöönottoon kuuluu Fingridin lausunnon perusteella vähintään 6–12 kuukautta. Määräajan käyttö mahdollistaisi myös sopimisen uudesta yhteispohjoismaisesta kattohinnasta (eli teknisestä hintarajasta), jolloin tietojärjestelmiin tehtävä muutos olisi vain nykyisen yhteisen 5000 euron kattohinnan korvaaminen uudella teknisellä hintarajalla. Fingrid katsoi, että yhteispohjoismainen kattohinta on Tasehallinnan suuntaviivojen tavoitteiden (Artikla 3(1)) mukainen ratkaisu ja kattohintojen eriyttämistä yhteisellä markkina-alueella voidaan pitää tasehallinnan suuntaviivojen tavoitteiden vastaisena.

Fingrid katsoi myös, että uuden teknisen hintarajan lisääminen mFRR-ehtoihin (tai nykyisen hintakaton poistaminen) vaatii sidosryhmien kuulemisen, sillä teknisellä hintarajalla on vaikutuksia sähkömarkkinatoimijoihin.

Fingrid halusi lausunnossaan tarkentaa myös 7.7.2021 toimittamaansa lausuntoa liittyen sähkömarkkina-asetuksen artiklaan 10(2). Energiaviraston päätösluonnoksessa esittämä toteamus, että artikla 10(2) kattaa vain vuorokautisen ja päivänsisäisen markkinan aikavälin, on Fingridin mukaan oikea. Tämä merkitsee sitä, että artiklan 10(1) mahdollistamalle tekniselle hintarajalle tasehallinnan aikavälillä ei ole tarkempia vaatimuksia, kuten on asetettu artiklassa 10(2) vuorokautiselle ja päivänsisäiselle markkinalle.

Koska tasehallinnan aikavälillä ei ole tarkempia vaatimuksia, niin Fingrid on 7.7.2021 lausunnossaan hakenut reunaehtoja teknisille hintarajoille tasehallinnan aikavälillä artiklan 10(2) avulla ja mitä artiklan 10(2) vaatimukset voisivat merkitä pohjoismaisen mFRR-markkinan osalta. Fingrid katsoi, että maininta artiklasta 10(2) vahvistamaan tasehallinnan suuntaviivojen artiklan 3(1) tavoitteita on relevantti. Fingridin mukaan myös Energiavirasto on päätösluonnoksessaan viitannut vuorokausi- ja päivänsisäisen markkinan hintarajoihin. Hintarajojen määrittelyssä on tärkeää, että tekniset rajat ovat riittävän korkeat, ja etteivät ne tarpeettomasti rajoittaisi kauppaa artiklan 10(1) vaatimuksen toteuttamiseksi (tämä vaatimus on myös vuorokautisilla ja päivänsisäisillä aikaväleillä artiklan 10(2) mukaisesti). Tästä näkökulmasta 5000 euron hintakatto ei ole rajoittanut mFRR-markkinoiden kaupankäyntiä tähän mennessä ja korkeimmat markkinahinnat ovat olleet 3000–3500 euron/MWh välillä. 5000 euron hintakatto on siis tähän mennessä täyttänyt artiklan 10(1) vaatimuksen teknisestä rajasta tasehallinnan aikavälillä.

Fingrid katsoi lausunnossaan, että ehdotettu 5000 euron tekninen hintaraja ei ole sähkömarkkina-asetuksen artiklan 10(1) vastainen, ja sitä voidaan käyttää väliaikaisena ratkaisuna, kunnes pohjoismaisella mFRR energiemarkkinalla saadaan käyttöön yhteinen tekninen hintaraja, joka olisi linjassa yhteiseurooppalaisesti määriteltyjen teknisten rajojen kanssa. Fingrid ilmoitti lausunnossaan sitoutuvansa edistämään hintakaton harmonisointia eurooppalaisen lainsäädännön mukaisesti, tavoitteena ottaa uusi hintakatto käyttöön kaikissa pohjoismaissa yhtä aikaa.

Energiaviraston päätösluonnoksessa olleen vakavien häiriöiden hallintaa koskevan esityksen osalta Fingrid totesi, että Energiavirasto on esittämässä muutoksia

ehtokohtiin, jotka virasto on hyväksynyt saman sisältöisenä aiemmin taseselvityksen ja tasehallinnan ehtojen vahvistamisen yhteydessä 19.8.2019 antamallaan päätöksellä. Päätösluonnoksessa ei ole perusteltu lainkaan, miksi vakavien häiriöiden hallintaan liittyvään ehtokohtiin esitetään nyt muutoksia tällaisella aikataululla, kun ne on aiemmin vastaavan lainsäädännön perusteella katsottu hyväksyttäviksi.

Fingrid muistutti, että 23.12.2020 vahvistettavaksi toimitettujen ehtojen muutokset kohdistuivat ennen kaikkea 1.11.2021 käyttöön otettavan yksitasemalliin eikä Energiavirasto edellyttänyt ennen näiden muutettujen ehtojen toimitamista muutoksia esim. vakavien häiriöiden hallinnan osalta. Myöskään sidosryhmät eivät maininneet tätä asiaa julkisten kuulemisten aikana. Kuitenkin Energiavirasto on 22.6.2021 lähettämässä muutospyyntöä pyytänyt esittämään perustelut vakavien häiriöiden hallinnan osalta sille, miksi järjestelmävastaavan sitovia ohjeita ei huomioida taseselvityksessä yleisesti eikä vakavissa häiriöissä tai muuttamaan ehtoja siten, että järjestelmävastaavan ohjeet huomioidaan taseselvityksessä sovellettaessa normaalitilan periaatteita ja/tai vakavissa häiriöissä. Tasehallinnan suuntaviivojen asettamien aikataulujen mukaisesti Fingridillä oli kaksi kuukautta aikaa vastata 22.6.2021 lähetettyyn muutospyyntöön. Vastauksessaan Fingrid kertoi toimenpiteet aikatauluineen, sillä muutospyyntöön edellyttämän selvitystyön laajuuden huomioon ottaen asetettua kahden kuukauden aikataulua muutosehdotuksen laatimiseksi voidaan pitää riittämättömänä ja kohtuuttomana. Fingrid katsoi myös, että ehtomuutoksesta olisi pitänyt järjestää kuukauden pituinen sidosryhmäkuuleminen ennen muutosehdotuksen toimitusta Energiavirastolle, koska Energiaviraston muutosvaatimuksen edellyttämä ehtomuutos olisi uusi.

Fingrid totesi myös, että tehtävässä ratkaisussa pitää ottaa huomioon vähintään Fingridin oikeudet ohjata/muuttaa fyysisesti sähköjärjestelmään liittyneiden toimijoiden tuotantoa/kulutusta, tähän ohjaustarpeeseen vaikuttaneet käyttövarmuutta uhanneet seikat, ohjauksen määrä (yksittäinen/useampi liittymispiste/alue/kokomaa), näiden ohjausten vaikutus tasehallintaan sekä taseselvitykseen. Näillä edellä esitetyillä kohdilla on vaikutus siihen, miten taseselvityksen syrjimättömyyttä ja tasapuolisuutta voidaan tarkastella kaikkia sidosryhmiä kohtaan. Tämä tasapuolisuus ja syrjimättömyys kattaa kantaverkkopalvelun ja tasepalvelun asiakkaat eikä sitä pidä katsoa yksinomaan yksittäisen tasevastaavan osalta.

Fingrid toivoi lausunnossaan, että Energiavirasto luopuisi esittämistään ehtomuutoksista tällä erää tai ainakin tällä aikataululla, ja päätyisi ratkaisuun, joka mahdollistaa hallitun ehtojen kehittämisen sääntelyn tavoitteet ja kaikkien osapuolten intressit kohtuullisesti huomioivalla tavalla.

Asiaan liittyvä lainsäädäntö, oikeuskäytäntö, mietinnöt ja raportit

Euroopan Parlamentin ja neuvoston asetus sähkön sisämarkkinoista (EU) (2019/943, jäljempänä sähkön sisämarkkina-asetus)

Sähkön sisämarkkina-asetuksen artiklan 10(1) mukaan sähkön tukkuhinnalla ei saa olla ylä- eikä alarajaa. Tätä säännöstä sovelletaan muun muassa tarjousten tekemiseen ja selvitykseen kaikilla aikaväleillä, ja se koskee myös tasesähkön hintoja ja tasepoikkeamahintoja. Tämä ei kuitenkaan vaikuta teknisiin hintarajoihin, joita

voidaan soveltaa tasehallinnan aikavälillä sekä vuorokautisilla ja päivänsisäisillä aikaväleillä 2 kohdan mukaisesti.

...

Artiklan 10(3) mukaan siirtoverkonhaltijat eivät saa toteuttaa mitään toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on tukkuhintojen muuttaminen.

Artiklan 10(4) mukaan sääntelyviranomaisten tai, kun jäsenvaltio on nimennyt muun toimivaltaisen viranomaisen tätä tarkoitusta varten, tällaisten muiden toimivaltaisten viranomaisten on yksilöitävä niiden alueella sovellettavat politiikat ja toimenpiteet, jotka voisivat osaltaan välillisesti rajoittaa tukkutaso hinnanmuodostusta, mukaan lukien tasesähkön aktivointiin liittyvien tarjousten rajoittaminen, kapasiteettimekanismit, siirtoverkonhaltijoiden toimenpiteet sekä toimenpiteet, joiden tarkoituksena on markkinatulosten kyseenalaistaminen tai määräävän aseman väärinkäytön tai tehottomasti määriteltyjen tarjousalueiden estäminen.

Artiklan 10(5) mukaan, jos sääntelyviranomainen tai nimetty toimivaltainen viranomainen on yksilöinyt politiikan tai toimenpiteen, joka voisi rajoittaa tukkuhinnanmuodostusta, sen on toteutettava kaikki asianmukaiset toimet kyseisen politiikan tai toimenpiteen poistamiseksi tai, jos se ei ole mahdollista, kyseisen politiikan tai toimenpiteen tarjouskäyttämiseen kohdistuvan vaikutuksen rajoittamiseksi. Jäsenvaltioiden on viimeistään 5 päivänä tammikuuta 2020 esitettävä komissiolle kertomus, jossa täsmennetään toimenpiteet ja toimet, joita ne ovat toteuttaneet tai aikovat toteuttaa.

Euroopan Komission asetus sähköjärjestelmän tasehallintaa koskevista suuntaviivoista (2017/2195, jäljempänä tasehallinnan suuntaviivat)

Tasehallinnan suuntaviivojen artikla 3(1) esittää tavoitteet, joihin suuntaviivan sääntelyllä tavoitellaan ja ne ovat seuraavat:

- a) edistää toimivaa kilpailua, syrjimättömyyttä ja läpinäkyvyyttä tasehallintamarkkinoilla;
- b) parantaa tasehallinnan tehokkuutta samoin kuin eurooppalaisten ja kansalaisten tasehallintamarkkinoiden tehokkuutta;
- c) yhdistää tasehallintamarkkinat ja edistää mahdollisuuksia tasehallintapalvelujen kauppaan ja parantaa samalla käyttövarmuutta;
- d) edistää Euroopan sähkönsiirtoverkon ja sähköalan tehokasta toimintaa ja kehittämistä pitkällä aikavälillä ja helpottaa samalla vuorokausimarkkinoiden, päivänsisäisten markkinoiden ja tasehallintamarkkinoiden tehokasta ja jatkuvaa toimintaa;
- e) varmistaa, että tasepalvelujen hankinta tapahtuu tasapuolisesti, objektiivisesti, läpinäkyvästi ja markkinapohjaisesti, siinä ei aiheuteta perusteettomia esteitä uusille tulokkaille ja se edistää tasehallintamarkkinoiden likviditeettiä ja ehkäisee samalla kohtuuttomia vääristymiä sähkön sisämarkkinoilla;
- f) helpottaa kysyntäjoustop osallistumista, mukaan lukien yhteenliittymät ja energian varastointi, ja varmistaa samalla, että ne kilpailevat tasapuolisesti muiden tasepalvelujen kanssa ja tarvittaessa toimivat itsenäisesti yhtä kuluslaitosta palvellessaan;

g) helpottaa uusiutuvien energialähteiden osallistumista ja tukea uusiutuviin energialähteisiin perustuvan tuotannon osuuden kasvattamista koskevan Euroopan unionin tavoitteen saavuttamista.

Tasehallinnan suuntaviivojen artiklan 4(7) mukaan jos siirtoverkonhaltijat eivät pysty antamaan asianomaisille sääntelyviranomaisille tai virastolle 5 ja 6 artiklan mukaista ehtoja ja edellytyksiä tai menetelmiä koskevaa alkuperäistä tai muutettua ehdotusta tässä asetuksessa asetettuihin määräaikoihin mennessä, niiden on toimitettava asianomaisille sääntelyviranomaisille ja virastolle kyseiset ehtoja ja edellytyksiä tai menetelmiä koskevien ehdotusten luonnokset ja selvitettävä, miksi niistä ei ole päästy sopimukseen. Viraston, kaikkien asianomaisten sääntelyviranomaisten yhdessä tai asianomaisen sääntelyviranomaisen on toteutettava asianmukaiset toimet vaadittujen ehtojen ja edellytysten tai menetelmien hyväksymiseksi 5 artiklan mukaisesti, esimerkiksi pyytämällä muutoksia tai tarkistamalla ja täydentämällä luonnoksia tämän kohdan mukaisesti, myös jos luonnoksia ei ole toimitettu, ja hyväksyttävä ne.

Tasehallinnan suuntaviivojen artiklan 5(1) mukaan kunkin sääntelyviranomaisen tai tarvittaessa viraston on hyväksyttävä 2, 3 ja 4 kohdan mukaiset siirtoverkonhaltijoiden laatimat ehdot ja edellytykset tai menetelmät. Ennen ehtojen ja edellytysten tai menetelmien hyväksymistä virasto tai asianomaiset sääntelyviranomaiset tarkistavat tarvittaessa ehdotuksia, kuultuaan ensin asianomaisia siirtoverkonhaltijoita, sen varmistamiseksi, että ne ovat yhdenmukaisia tämän asetuksen tarkoituksen kanssa ja edistävät markkinoiden yhdentymistä, syrjimättömyyttä, toimivaa kilpailua ja markkinoiden tehokasta toimintaa.

Tasehallinnan suuntaviivojen artiklan 5(4) mukaan seuraavia ehtoja ja edellytyksiä tai menetelmiä koskeville ehdotuksille tarvitaan kunkin asianomaisen jäsenvaltion kunkin sääntelyviranomaisen tapauskohtainen hyväksyntä:

c) 18 artiklan mukaiset tasehallintaan liittyvät ehdot ja edellytykset.

Tasehallinnan suuntaviivojen artiklan 5(5) mukaan ehtoja ja edellytyksiä tai menetelmiä koskevaan ehdotukseen on sisällyttävä ehdotettu täytäntöönpanoaikataulu ja kuvaus niiden odotetuista vaikutuksista tämän asetuksen tavoitteisiin. Täytäntöönpanoaikataulu saa olla enintään 12 kuukautta asianomaisten sääntelyviranomaisten hyväksynnästä, paitsi jos kaikki asianomaiset sääntelyviranomaiset sopivat täytäntöönpanoaikataulun pidentämisestä tai jos tässä asetuksessa vahvistetaan erilaisia aikatauluja.

Tasehallinnan suuntaviivojen artiklan 6(1) mukaan jos, kaikki asianomaiset sääntelyviranomaiset yhdessä tai asianomainen sääntelyviranomainen vaatii 5 artiklan 2, 3 ja 4 kohdan mukaisesti toimitettujen ehtojen ja edellytysten tai menetelmien muuttamista ennen hyväksymistä, asianomaisten siirtoverkonhaltijoiden on annettava ehdotus muutetuista ehdoista ja edellytyksistä tai menetelmistä kahden kuukauden kuluessa viraston tai asianomaisten sääntelyviranomaisten pyynnöstä.

Tasehallinnan suuntaviivojen artiklan 10 mukaan ehtoja ja edellytyksiä tai menetelmiä tai niiden muutoksia koskevien ehdotusten toimittamisesta tämän asetuksen mukaisesti vastaavien siirtoverkonhaltijoiden on kuultava sidosryhmiä, kunkin jäsenvaltion asianomaiset viranomaiset mukaan luettuina, ehtoja ja edellytyksiä tai

menetelmiä koskevista ehdotusluonnoksista ja muista täytäntöönpanotoimenpiteistä vähintään yhden kuukauden ajan.

Tasehallinnan suuntaviivojen artiklan 10(2) mukaan siirtoverkonhaltijoiden kuulemisen on kestettävä vähintään yhden kuukauden, lukuun ottamatta 5 artiklan 2 kohdan a, b, c, d, e, f, g, h ja j alakohdan mukaisia ehdotusluonnoksia, joita kestävän kuulemisen on kestettävä vähintään kaksi kuukautta.

Tasehallinnan suuntaviivojen artiklan 10(5) mukaan ainakin 5 artiklan 4 kohdan a, b, c, d, e, f, g ja i alakohdan mukaisista ehdotuksista on järjestettävä julkinen kuuleminen kussakin asianomaisessa jäsenvaltiossa.

Tasehallinnan suuntaviivojen artiklan 14(1) mukaan kukin siirtoverkonhaltija vastaa tasepalvelujen hankinnasta tasepalvelun tarjoajilta käyttövarmuuden takaamiseksi.

Tasehallinnan suuntaviivojen artiklan 12(3) mukaan 3. Kunkin siirtoverkonhaltijan on julkaistava seuraavat tiedot heti kun ne ovat saatavilla:

g) 18 artiklassa tarkoitetut tasehallintaan liittyvät alustavat ehdot ja edellytykset viimeistään kuukautta ennen niiden soveltamista ja ehtojen ja edellytysten muutokset välittömästi sen jälkeen, kun direktiivin 2009/72/EY 37 artiklan mukainen asianomainen sääntelyviranomainen on hyväksynyt ne.

Tasehallinnan suuntaviivojen artiklan 16(1) mukaan tasepalvelun tarjoaja on kelpuutettava tarjoamaan tasesähkö- tai tasehallintakapasiteettitarjouksia, jotka aktivoi tai hankkii liittävä siirtoverkonhaltija tai, siirtoverkonhaltijan ja tasepalvelun tarjoajan välisessä mallissa, sopimuksen tehnyt siirtoverkonhaltija. Liittävän siirtoverkonhaltijan toteuttaman ja asetuksen (EU) 2017/1485 159 ja 162 artiklan mukaisesti järjestetyn esivalinnan läpäisemistä on pidettävä ennakkoedellytyksenä sen prosessin läpäisemiselle, joka koskee kelpuuttamista tämän asetuksen mukaiseksi tasepalvelun tarjoajaksi.

Tasehallinnan suuntaviivojen artiklan 16(2) mukaan kunkin tasepalvelun tarjoajan on esitettävä liittävä siirtoverkonhaltijalle tasehallintakapasiteettitarjouksensa, jotka vaikuttavat yhteen tai useampaan tasevastaavaan. Tasehallinnan suuntaviivojen artiklan 16(3) mukaan kunkin tasehallintakapasiteetin hankintaprosessiin osallistuvan tasepalvelun tarjoajan on esitettävä tasehallintakapasiteettitarjouksensa ennen hankintaprosessin sulkeutumisaikajankohtaa ja sillä on oikeus päivittää tarjouksiaan ennen mainittua ajankohtaa.

Tasehallinnan suuntaviivojen artiklan 16(4) mukaan kunkin tasepalvelun tarjoajan, jolla on tasehallintakapasiteettia koskeva sopimus, on esitettävä liittävä siirtoverkonhaltijalleen tasesähkötarjoukset tai yhdistetyn suunnitteluprosessin tarjoukset, jotka vastaavat tasehallintakapasiteettia koskevassa sopimuksessa vahvistettuja määriä, tuotteita ja muita vaatimuksia.

Tasehallinnan suuntaviivojen artiklan 16(5) mukaan millä tahansa tasepalvelun tarjoajalla on oikeus toimittaa liittävä siirtoverkonhaltijalleen standardi- tai erityistuotteiden tasesähkötarjoukset tai yhdistetyn suunnitteluprosessin tarjoukset, joiden osalta se on läpäissyt asetuksen (EU) 2017/1485 159 ja 162 artiklan mukaisen esivalintaprosessin.

Tasehallinnan suuntaviivojen artiklan 16(6) mukaan tämän artiklan 4 kohdan mukaisten standardi- ja erityistuotteita koskevien tasesähkötarjousten tai yhdistetyn suunnitteluprosessin tarjousten hintaa ei saa määritellä etukäteen tasehallintakapasiteettia koskevassa sopimuksessa. Siirtoverkonhaltija voi ehdottaa poikkeusta tästä säännöstä 18 artiklan mukaisesti laadittavassa ehdotuksessa tasehallintaan liittyvistä ehdoista ja edellytyksistä. Tällaista poikkeusta sovelletaan ainoastaan erityistuotteisiin 26 artiklan 3 kohdan b alakohdan mukaisesti, ja siihen on liityttävä perustelut, joissa osoitetaan suurempi taloudellinen tehokkuus.

Tasehallinnan suuntaviivojen artiklan 16(7) mukaan tämän artiklan 4 kohdan mukaisesti esitettyjen tasesähkötarjousten tai yhdistetyn suunnitteluprosessin tarjousten ja 5 kohdan mukaisesti esitettyjen tasesähkötarjousten tai yhdistetyn suunnitteluprosessin tarjousten välillä ei saa esiintyä syrjintää.

Tasehallinnan suuntaviivojen artiklan 16(8) mukaan reservejä tarjoavan yksikön, reservejä tarjoavan ryhmän, kulutuslaitoksen tai kolmannen osapuolen ja niihin 18 artiklan 4 kohdan d alakohdan mukaisesti liittyvien tasevastaavien on kuuluttava samaan suunnittelualueeseen kunkin tasesähkö- tai tasehallintakapasiteettituotteen osalta.

Tasehallinnan suuntaviivojen artiklan 17(1) mukaan kunkin tasevastaavan on reaaliajassa pyrittävä pysymään tasapainossa tai auttamaan sähköjärjestelmän tasapainottamisessa. Tätä velvollisuutta koskevat yksityiskohtaiset vaatimukset on määriteltävä 18 artiklan mukaisesti laadittavassa ehdotuksessa tasehallintaan liittyvistä ehdoista ja edellytyksistä.

Tasehallinnan suuntaviivojen artiklan 17(2) mukaan kunkin tasevastaavan on oltava taloudellisessa vastuussa liittävän siirtoverkonhaltijan kanssa selvitetävistä tasepoikkeamista.

Tasehallinnan suuntaviivojen artiklan 17(3) mukaan kukin tasevastaava voi ennen päivänsisäisen alueiden välisen kapasiteetin jakamisen sulkeutumisaikankohdalla muuttaa suunnitelmia, jotka tarvitaan sen tasetilanteen laskemiseksi 54 artiklan mukaisesti. Siirtoverkonhaltijat, jotka soveltavat keskitetyn ajorjestyksen määrittelyn mallia, voivat vahvistaa erityisehtoja ja -sääntöjä tasevastaavien suunnitelmien muuttamiselle 18 artiklan mukaisissa tasehallintaan liittyvissä ehdoissa ja edellytyksissä.

Tasehallinnan suuntaviivojen artiklan 17(4) mukaan kukin tasevastaava voi päivänsisäisen alueiden välisen kapasiteetin jakamisen sulkeutumisaikankohdan jälkeen muuttaa 18 artiklan mukaisissa tasehallintaan liittyvissä ehdoissa ja edellytyksissä vahvistettujen sääntöjen mukaisesti sisäisiä kaupankäyntisuunnitelmia, jotka tarvitaan sen tasetilanteen laskemiseksi 54 artiklan mukaisesti.

Tasehallinnan suuntaviivojen artiklan 18(1) mukaan kyseessä olevan jäsenvaltion siirtoverkonhaltijoiden on laadittava viimeistään kuuden kuukauden kuluttua tämän asetuksen voimaantulosta jäsenvaltion kaikkien suunnittelualueiden osalta ehdotus a) tasepalvelun tarjoajia koskevasta ehdoista ja edellytyksistä; b) tasevastaavia koskevasta ehdoista ja edellytyksistä. Jos taajuudensäätöalue koostuu kahdesta tai useammasta siirtoverkonhaltijasta, kyseisen taajuudensäätöalueen kaikki

siirtoverkonhaltijat voivat laatia yhteisen ehdotuksen saatuaan tälle asianomaisten sääntelyviranomaisten hyväksynnän.

Tasehallinnan suuntaviivojen artiklan 18(2) mukaan tämän artiklan 1 kohdan mukaisiin ehtoihin ja edellytyksiin on sisällyttävä myös komission asetuksen (EU) 2017/2196 36 artiklan mukaiset markkinatoimintojen keskeytystä ja palautusta koskevat säännöt sekä komission asetuksen (EU) 2017/2196 39 artiklan mukaiset selvitystä koskevat säännöt tapauksessa, jossa markkinatoiminnot on keskeytetty, kunhan ne on hyväksytty komission asetuksen (EU) 2017/2196 4 artiklan mukaisesti.

Tasehallinnan suuntaviivojen artiklan 18(3) mukaan laatiessaan ehdotuksia tasepalvelun tarjoajia ja tasevastaavia koskevista ehdoista ja edellytyksistä kunkin siirtoverkonhaltijan on a) koordinoitava toimintaansa sellaisten siirtoverkonhaltijoiden ja jakeluverkonhaltijoiden kanssa, joihin kyseiset ehdot ja edellytykset voivat vaikuttaa; b) noudatettava 19, 20, 21 ja 22 artiklan mukaisia puitteita, jotka koskevat tasesähkön vaihdon ja epätasapainon netotusprosessin eurooppalaisten kauppapaikkojen perustamista; c) otettava muut jakeluverkonhaltijat ja muut sidosryhmät mukaan ehdotuksen laatimiseen ja otettava huomioon niiden näkökannat, sanotun kuitenkin rajoittamatta 10 artiklan mukaista julkista kuulemistä.

Tasehallinnan suuntaviivojen artiklan 18(4) mukaan tasepalvelujen tarjoajia koskevissa ehdoissa ja edellytyksissä on a) määriteltävä kohtuulliset ja perustellut vaatimukset tasepalvelujen tarjonnalle; b) sallittava suunnittelualueen kulutuslaitosten, energianvarastointilaitosten ja voimalaitosten yhdistäminen tasepalvelujen tarjoamista varten 5 kohdan c alakohdassa tarkoitettuja ehtoja noudattaen; c) sallittava se, että kulutuslaitosten omistajista, kolmansista osapuolista, perinteisiä ja uusiutuvia energialähteitä käyttävien voimalaitosten omistajista ja energianvarastointiyksiköiden omistajista tulee tasepalvelun tarjoajia; d) vaadittava, että tasepalvelun tarjoajan jokainen tasesähkötarjous osoitetaan yhdelle tai useammalle tasevastaavalle 49 artiklan mukaisen tasepoikkeamakorjauksen laskennan mahdollistamiseksi.

Tasehallinnan suuntaviivojen artiklan 18(5) mukaan tasepalvelun tarjoajia koskeviin ehtoihin ja edellytyksiin on sisällyttävä a) 16 artiklan mukaiset säännöt prosessille, joka koskee hyväksymistä tasepalvelun tarjoajaksi; b) 32, 33 ja 34 artiklan mukaiset tasehallintakapasiteetin hankintaa ja siirtoa koskevat säännöt, vaatimukset ja aikataulut; c) säännöt ja edellytykset, jotka koskevat suunnittelualueen kulutuslaitosten, energianvarastointilaitosten ja voimalaitosten yhdistämistä tasepalvelujen tarjoajaksi; d) niitä tietoja koskevat vaatimukset, jotka on annettava liittäväälle siirtoverkonhaltijalle ja tarvittaessa reservejä liittäväälle jakeluverkonhaltijalle esivalintaprosessin ja tasehallintamarkkinoiden toiminnan aikana; e) säännöt ja edellytykset, jotka koskevat tasepalvelun tarjoajan jokaisen tasesähkötarjouksen osoittamista yhdelle tai useammalle tasevastaavalle 4 kohdan d alakohdan mukaisesti; f) niitä tietoja koskevat vaatimukset, jotka on annettava liittäväälle siirtoverkonhaltijalle ja tarvittaessa reservejä liittäväälle jakeluverkonhaltijalle tasepalvelujen tarjonnan arvioimiseksi asetuksen (EU) 2017/1485 154 artiklan 1 kohdan, 154 artiklan 8 kohdan, 158 artiklan 1 kohdan e alakohdan, 158 artiklan 4 kohdan b alakohdan, 161 artiklan 1 kohdan f alakohdan ja 161 artiklan 4 kohdan b alakohdan mukaisesti; g) paikanmääritys kullekin standardituotteelle ja erityistuotteelle ottaen huomioon 5 kohdan c alakohta; h) säännöt sen tasesähkön määrän

määrittämiseksi, joka on selvitettävä tasepalvelun tarjoajan kanssa 45 artiklan mukaisesti; i) V osaston 2 ja 5 luvun mukaisesti määritellyt tasepalvelun tarjoajien selvitystä koskevat säännöt; j) enimmäisaika, jonka kuluessa tasesähkön selvitys tasepalvelun tarjoajan kanssa on saatettava loppuun 45 artiklan mukaisesti kussakin taseselvitysjaksoissa; k) seuraukset siinä tapauksessa, ettei tasepalvelun tarjoajaan sovellettavia ehtoja ja edellytyksiä noudateta.

6. Tasevastaavia koskeviin ehtoihin ja edellytyksiin on sisällyttävä a) tasevastuun määrittely kullekin liitännälle siten, että vältetään aukot tai päällekkäisyydet kyseiseen liitännään palveluja tarjoavien eri markkinaosapuolten tasevastuussa; b) tasevastaavaksi tulemista koskevat vaatimukset; c) vaatimus, jonka mukaan kaikkien tasevastaavien on oltava taloudellisessa vastuussa tasepoikkeamistaan ja tasepoikkeamat on selvitettävä liittävän siirtoverkonhaltijan kanssa; d) niitä tietoja koskevat vaatimukset, jotka on annettava liittäväälle siirtoverkonhaltijalle tasepoikkeamien laskentaa varten; e) säännöt, joiden mukaisesti tasevastaavat voivat muuttaa suunnitelmiaan ennen päivänsisäisen alueiden välisen kapasiteetin jakamisen sulkeutumisaikajankohdalla ja sen jälkeen 17 artiklan 3 ja 4 kohdan mukaisesti; f) V osaston 4 luvun mukaisesti määritellyt tasevastaavien selvitystä koskevat säännöt; g) 54 artiklan 2 kohdan mukainen tasepoikkeama-alueen rajausta ja tasepoikkeamahinta-alue; h) enimmäisaika, jonka kuluessa tasepoikkeamien selvitys tasevastaavien kanssa on saatettava loppuun 54 artiklan mukaisesti kussakin taseselvitysjaksoissa; i) seuraukset siinä tapauksessa, ettei tasevastaaviin sovellettavia ehtoja ja edellytyksiä noudateta; j) velvollisuus, jonka mukaan tasevastaavien on ilmoitettava kaikki tilanteen muutokset liittäväälle siirtoverkonhaltijalle; k) 52, 53, 54 ja 55 artiklan mukaiset selvityssäännöt; l) jos sellaisia on laadittu, säännöt tasepoikkeamien jättämisestä taseselvityksen ulkopuolelle, kun ne liittyvät asetuksen (EU) 2017/1485 137 artiklan 4 kohdan mukaiseen muutosnopeusrajoitusten käyttöönottoon determinististen taajuuspoikkeamien pienentämiseksi.

Tasehallinnan suuntaviivojen artiklan 18(7) mukaan kukin liittävä siirtoverkonhaltija voi sisällyttää tasepalvelun tarjoajiin sovellettavia ehtoja ja edellytyksiä tai tasevastaaviin sovellettavia ehtoja ja edellytyksiä koskevaan ehdotukseen seuraavat osatekijät: a) vaatimus, jonka mukaan tasepalvelun tarjoajien on annettava tiedot tasepalvelun tarjoajien käyttämättömästä tuotantokapasiteetista ja muista tasehallintaresursseista vuorokausimarkkinoiden sulkeutumisaikajankohdan jälkeen ja päivänsisäisen alueiden välisen kapasiteetin jakamisen sulkeutumisaikajankohdan jälkeen; b) perustelluissa tapauksissa vaatimus, jonka mukaan tasepalvelun tarjoajien on tarjottava käyttämätöntä tuotantokapasiteettia ja muita tasehallintaresursseja tasehallintamarkkinoilla tasesähkötarjouksilla tai yhdistetyn suunnitteluprosessin tarjouksilla vuorokausimarkkinoiden sulkeutumisaikajankohdan jälkeen, sanotun kuitenkin rajoittamatta tasepalvelun tarjoajien mahdollisuutta muuttaa tasesähkötarjouksiaan ennen tasesähkökaupan sulkeutumisaikajankohdalla tai yhdistetyn suunnitteluprosessin sulkeutumisaikajankohdalla päivänsisäisillä markkinoilla käytävän kaupan vuoksi; c) perustelluissa tapauksissa vaatimus, jonka mukaan tasepalvelun tarjoajien on tarjottava käyttämätöntä tuotantokapasiteettia ja muita tasehallintaresursseja tasehallintamarkkinoilla tasesähkötarjouksilla tai yhdistetyn suunnitteluprosessin tarjouksilla päivänsisäisen alueiden välisen kapasiteetin jakamisen sulkeutumisaikajankohdan jälkeen; d) erityisvaatimukset, jotka koskevat tasevastaavien vuorokausimarkkinoiden aikavälin jälkeen esittämää tilannetta sen varmistamiseksi, että niiden sisäisten ja ulkoisten kaupankäyntisuunnitelmien summa on

yhtä suuri kuin fyysisten tuotantosuunnitelmien ja kulutussuunnitelmien summa, ottaen tarvittaessa huomioon sähköhäviöiden korvaaminen; e) poikkeus velvollisuudesta julkaista tasesähkö- tai tasehallintakapasiteettitarjousten tarjoushintoja koskevat tiedot markkinoiden väärinkäyttöön liittyvien epäilyjen vuoksi 12 artiklan 4 kohdan mukaisesti; f) 26 artiklan 3 kohdan b alakohdassa määriteltyjä erityistuotteita koskeva poikkeus 16 artiklan 6 kohdan mukaisesta säännöstä tasesähkötarjousten hinnan määrittelemiseksi etukäteen tasehallintakapasiteettia koskevassa sopimuksessa; g) 52 artiklan 2 kohdan d alakohdan i alakohdan mukaisesti vahvistettuihin ehtoihin perustuva hakemus kaksoishinnoittelun käytöstä kaikille tasepoikkeamille ja 52 artiklan 2 kohdan d alakohdan ii alakohdan mukainen kaksoishinnoittelun soveltamismenetelmä.

Tasehallinnan suuntaviivojen artiklan 18(9) mukaan kunkin siirtoverkonhaltijan on seurattava, että kaikki osapuolet täyttävät tasehallintaan liittyvissä ehtoissa ja edellytyksissä vahvistetut vaatimukset siirtoverkonhaltijan suunnittelualueella tai suunnittelualueilla.

Tasehallinnan suuntaviivojen artiklan 44(3) mukaan kukin siirtoverkonhaltija voi laatia ehdotuksen taseselvityksestä erillisestä lisäselvitysmekanismista, jolla selvitetään tasehallintakapasiteetin hankintakustannukset, hallintokustannukset ja muut tasehallintaan liittyvät kustannukset. Lisäselvitysmekanismia on sovellettava tasevastaaviin. Tämä olisi mieluiten toteutettava ottamalla käyttöön niukkuuteen perustuvaa hinnoittelua koskeva toiminto. Jos siirtoverkonhaltijat valitsevat jonkin muun mekanismin, niiden on perusteltava tämä ehdotuksessaan. Ehdotukselle on saatava asianomaisen sääntelyviranomaisen hyväksyntä.

Laki sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta (590/2013, jäljempänä valvontalaki)

Valvontalain 10 §:n 1 momentin mukaan:

”Energiaviraston tulee päätöksellään (vahvistuspäätös) vahvistaa verkonhaltijan, järjestelmävastaavan kantaverkonhaltijan ja järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan sekä nesteytetyn maakaasun käsittelylaitoksen haltijan noudatettaviksi seuraavat palvelujen ehdot ja palvelujen hinnoittelua koskevat menetelmät ennen niiden käyttöönottamista:

...

6) järjestelmävastaavan kantaverkonhaltijan ja järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan järjestelmävastuun piiriin kuuluvien palvelujen ehdot sekä menetelmät palveluista perittävien maksujen määrittämiseksi;”

Sähkömarkkinalaki (588/2013)

Sähkömarkkinalain 45 §:n mukaan:

” Järjestelmävastaava kantaverkonhaltija vastaa Suomen sähköjärjestelmän teknisestä toimivuudesta ja käyttövarmuudesta sekä huolehtii valtakunnalliseen tasevastuuseen kuuluvista tehtävistä ja valtakunnallisesta taseselvityksestä tarkoituksenmukaisella ja sähkömarkkinoiden osapuolten kannalta tasapuolisella ja syrjimättömällä tavalla (järjestelmävastuu). Järjestelmävastaavan kantaverkonhaltijan

tulee ylläpitää ja kehittää järjestelmävastuun piiriin kuuluvia toimintojaan ja palveluitaan sekä ylläpitää, käyttää ja kehittää sähköverkkoaan ja muita järjestelmävastuun hoitamiseen tarvittavia laitteistojaan sekä yhteyksiä toisiin verkkoihin siten, että ne toimivat tehokkaasti ja että edellytykset tehokkaasti toimiville kansallisille ja alueellisille sähkömarkkinoille sekä Euroopan unionin sähkön sisämarkkinoille voidaan turvata.”

Sähkömarkkinalain 46 §:n mukaan:

” Järjestelmävastaava kantaverkonhaltija vastaa koko ajan käynnissä olevasta sähköntuotannon ja -kulutuksen välisen hetkellisen tasapainon ylläpitämisestä vastuualueellaan (valtakunnallinen tasevastuu). Valtakunnalliseen tasevastuuseen sisältyvät kaikki sen hoitamisen edellyttämät toimenpiteet ja resurssit, jotka on toteutettava tai joiden käytettävyys on varmistettava kunkin taseselvitysjakson ajaksi.”

Valtakunnallisen tasevastuun hoitamiseen tarvittavan sähkön hankintaehtojen sekä tasesähkön kauppaehtojen on oltava tasapuolisia ja syrjimättömiä sähkömarkkinoiden osapuolille, eikä niissä saa olla perusteettomia tai sähkökaupan kilpailua ilmeisesti rajoittavia ehtoja. Ehdossa on kuitenkin otettava huomioon sähköjärjestelmän toimintavarmuudesta ja tehokkuudesta johtuvat vaatimukset. Ehtojen on lisäksi tarjottava verkon käyttäjille asianmukaisia kannustimia sähkön syötön ja oton tasapainottamiseksi.

Tasesähkön hinnoittelun on oltava kohtuullista. ”

Energiaviraston toimivalta

Energiavirastosta annetun lain (870/2013) 1 §:n 2 momentin mukaan Energiavirasto hoitaa kansalliselle sääntelyviranomaiselle kuuluvat tehtävät, joista säädetään:

3) sähkön sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä ja direktiivin 2003/54/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2009/72/EY, jäljempänä sähkömarkkinadirektiivi, nojalla annetuissa, suuntaviivoja koskevissa komission asetuksissa tai päätöksissä.

Euroopan Komission asetus sähköjärjestelmän tasehallintaa koskevista suuntaviivoista (2017/2195) on Energiavirastosta annetun lain 1 §:n 2 momentin kolmannen kohtaan perustuvaa sääntelyä.

Sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetun lain (590/2013) 10 §:n kohdan 6 mukaisesti Energiaviraston tulee päätöksellään vahvistaa järjestelmävastaavan kantaverkonhaltijan noudatettavaksi järjestelmävastuun piiriin kuuluvien palvelujen ehdot sekä menetelmät palveluista perittävien maksujen määrittämiseksi ennen niiden käyttöönottamista.

Perustelut

Ehdotuksen sisällölle asetettujen vaatimusten arviointi

Tällä päätöksellä vahvistettavilla ehdoilla ja edellytyksillä on tarkoitus korvata Energiaviraston 19.8.2019 antamalla päätöksellä vahvistamat tasepalveluehtoihin sisältyvät tasehallinnan ja taseselvityksen ehdot ja edellytykset. Kuitenkin poikkeuksena tähän päätökseen sisältyviin tasepalvelun ehtoihin ja edellytyksiin eivät sisälly automaattista taajuudenpalautusreserviä (aFRR) koskevat ehdot ja edellytykset, jotka vahvistetaan erillisellä vahvistuspäätöksellä niiden eriaikaisen toimittamisen vuoksi.

Reservipalvelua koskevat säännökset löytyvät Tasehallinnan suuntaviivojen artiklan 18 kohdista 3-5. Lisäksi Tasehallinnan suuntaviivojen artikkelit 16 ja 17 sisältävät tasepalveluntarjoajaa sekä tasevastaavaa koskevia säännöksiä, jotka tulee huomioida ehdotuksessa. Tasevastaavaa ja taseselvitystä koskevia tämän ehdotuksen tarkoittamia ehtoja koskevat säännökset löytyvät Tasehallinnan suuntaviivojen artikloista 17 ja 18 (6-7). Näiden lisäksi ehdotuksen tulee täyttää Tasehallinnan suuntaviivojen artikloissa 5 ja 10 asetetut vaatimukset. Fingridin ehdotus käsittää tasehallinnan kansalliset ehdot sisältäen taajuuden hallinta-, taajuuden vakautus- ja taajuuden palautusreservien toimittajien sekä tasevastaavien ehdot.

Energiavirasto on tutustunut Fingridin sille toimittamaan ehdotukseen Tasehallinnan suuntaviivojen 18 artiklan tarkoittamiksi reservipalveluntarjoajia ja tasevastaavia koskeviksi tasepalvelusopimuksen ehdoiksi ja katsoo, että Fingridin ehdotus kokonaisuutena täyttää Tasehallinnan suuntaviivojen artiklojen 5, 10 ja 18 muotovaatimukset sisältäessään vaikutustenarvion, implementointisuunnitelman sekä täyttämällä kuulemis- ja sidosryhmäyhteistyönvaatimukset.

Tasehallinnan suuntaviivojen artiklan 18(2) mukaan artiklan tarkoittamiin ehtoihin ja edellytyksiin on sisällyttävä komission asetuksen (EU) 2017/2196 36 artiklan mukaiset markkinatoimintojen keskeytystä ja palautusta koskevat säännöt sekä komission asetuksen (EU) 2017/2196, jäljempänä myös NC ER, 39 artiklan mukaiset selvitystä koskevat säännöt tapauksessa, jossa markkinatoiminnot on keskeytetty, kunhan ne on hyväksytty komission asetuksen (EU) 2017/2196 4 artiklan mukaisesti. Energiaviraston 11.6.2019 tekemän päätöksen (dnro 2319/433/2018) mukaisesti Fingrid ei keskeytä markkinatoimintoja NC ER verkkosäännön mahdollistamalla tavalla.

Energiavirasto katsoo, että Fingridin vahvistettavaksi toimittamat tasehallintaan liittyvät ehdot ja edellytykset vastaavat sisällöltään Tasehallinnan suuntaviivojen artiklan 18 asettamia vaatimuksia.

Lausunnoissa esiin tuotujen näkemysten arviointi

Energiavirasto järjestämässä kuulemisessa lausunnonantajat toivat esiin näkemyksensä Fingridin esittämistä ehdoista.

Raportointi

Lausunnoissa nostettiin esiin muun muassa ehtoluonnoksen raportointivelvoitteet. Lausunnonantajat toivoivat aikarajaa ja velvoitteita ehtoihin, millä rajauksin

tilattujen ja toteutuneiden säätöjen tiedonvaihto tapahtuu tasevastaavan ja reservitoimittajan välillä.

Energiavirasto toteaa reservitoimittajan ja tasevastaavan olevan sopimussuhteessa keskenään, kun reserviresurssi sisällytetään tasevastaavan tuoteportfolioon ns. esivalintaprosessissa. Virasto toteaa, että tasevastaava ja reservitoimittajia voivat tällöin sopia keskenään tiedonvaihdon yksityiskohdat. Virasto katsoo, ettei tämän tason yksityiskohtia ole tarpeen määrittää vahvistettavissa tasehallintaan liittyvissä ehdoissa ja edellytyksissä.

Tuotantosuunnitelmat

Lausunnonantajat pitivät myös tuotantosuunnitelmien toimittamisen sääntöjä suuntaviivojen sekä taseselvityksen harmonisoinnin menetelmän vastaisina ja eri tuotantomuotoja syrjivinä.

Energiavirasto toteaa, että Tasehallinnan suuntaviivojen täytäntöönpanon olevan kesken eikä kaikkia sääntelyn asettamia tavoitteita voida täysimääräisesti täyttää siirtymävaiheessa. Siirtoverkonhaltija voi edellyttää tuotantosuunnitelmien toimittamista Tasehallinnan verkkosäännön sekä sähkön siirtoverkon käyttöä koskevista suuntaviivoista annetun komission asetuksen (EU) (2017/1485) perusteella.

Tasehallinnan verkkosääntöjen perusteena oleva tarve tuotantosuunnitelmien toimittamiselle on perustunut kaksitasemalliin ja siirryttäessä yksitasemalliin tarve tuotantosuunnitelmien toimittamiseksi taseselvitystä varten pienenee tai lähes poistuu.

Energiavirasto ei näe tuotantosuunnitelmien vaatimisessa ristiriitaa energia-alan sääntelyviranomaisten yhteistyöviraston ACER:n 15.7.2020 antaman taseselvityksen harmonisointia koskevan menetelmäpäätöksen (18/2020)¹ eikä tasehallinnan suuntaviivojen vaatimukseen sillä kummatkin menetelmät mahdollistavat ennakoivan sekä reaktiivisen tasehallintamallin käytön.

Energiavirasto katsoo, että siirtoverkonhaltija tarvitsee tuotantosuunnitelmia erityisesti tuotantolaitosten osalta, koska tuotantolaitosten tuotantoprofiilit vaihtelevat vahvasti markkinoiden mukaan, mutta myös osin ennustamattomasti esim. sääolosuhteista johtuen. Tästä johtuen siirtoverkonhaltija ei pysty luomaan luotettavaa ennustusjärjestelmää kaikille tuotantolaitoksille. Suuret kulutuskohteet taas puolestaan toistavat suurella todennäköisyydellä syklisesti vastaavaa kulutusprofiilia ja tämän takia kulutuslaitosten ennustusjärjestelmä on ollut mahdollista rakentaa eikä kulutussuunnitelmille ole vastaavaa tarvetta. Näin ollen tarve vain tuotantosuunnitelmille on olemassa myös jatkossakin.

Tuotantoa sekä kulutusta ei kohdella täysin tasavertaisesti tuotantosuunnitelmien toimittamisen sekä tuotantosuunnitelmien muokkaamisen aikarajojen takia. Tulevaisuudessa siirtyminen automatisoituneemmasta ja ennakoivasta tasehallintamallista kohti reaktiivisempaa tasehallintamallia tuo toimijoille myös uusia mahdollisuuksia hyödyntää nopeaan reagointiin kykeneviä resursseja. Energiavirasto

¹ [https://documents.acer.europa.eu/Official_documents/Acts_of_the_Agency/Individual%20decisions/ACER%20Decision%2018-2020%20on%20the%20harmonisation%20of%20the%20main%20features%20of%20imbalance%20settlement%20\(ISHP\).pdf](https://documents.acer.europa.eu/Official_documents/Acts_of_the_Agency/Individual%20decisions/ACER%20Decision%2018-2020%20on%20the%20harmonisation%20of%20the%20main%20features%20of%20imbalance%20settlement%20(ISHP).pdf)

korostaa, että Fingrid on sähkömarkkina-alaissa määritelty siirtoverkonhaltija, jonka vastuulla tasehallinta Suomessa. Fingridin edellyttämä tuotantosuunnitelmien toimittaminen tapahtuu tasehallinnan tarpeisiin, jonka toimintaedellytykset on myös taattava.

Tämän perusteella Energiavirasto toteaa, että tuotantosuunnitelmien toimittamisen osalta vahvistettavaksi toimitetut ehdot ovat perustellut eikä niitä ole tarvetta muuttaa.

Energiavirasto pyysi muutospyyntönsä Fingridiä tarkentamaan monitulkinnallisen kirjauksensa keinoista, joita Fingrid voi kohdentaa tasevastaaviin tuotantosuunnitelmien epätarkkuuden takia.

Energiavirasto toteaa, että Fingrid voi suorittaa vain tuotantosuunnitelmien laadullista tarkkailua ja puuttua juuri tuotantosuunnitelmien epätarkkuuden aiheuttamiin ongelmiin, ei niinkään tapahtuneisiin tasevirheisiin, minkä vuoksi kirjausta on ollut syytä täsmentää. Energiaviraston pyysikin muutospyyntönsä Fingridiä täsmentämään ehtoja siten, että tuotantosuunnitelmissa olleet epätarkkuudet eivät aiheita perusteita Fingridille edellyttää tasevastaavia korjaamaan taseitaan Fingridin määrittelemällä tavalla. Fingrid tarkensi muutospyyntönsä perusteella ehtojen kirjausta yksiselitteiseen muotoon Energiaviraston pyytämällä tavalla, minkä seurauksena ehto on nyt hyväksyttävässä muodossa.

Tasehallinnan suuntaviivojen artiklan 44(3) mukainen menetelmä

Julkisessa kuulemisessa otettiin esille Tasehallinnan suuntaviivojen artiklassa 44(3) säädetyn niukkuushinnoitteluun perustuvan tasehinnoittelumekanismin käyttöönotto ja kyseisen mekanismin puuttuminen.

Fingrid perusteli puuttuvaa mekanismia ehdotuksessaan monilla päällekkäisillä muutosprojekteilla sekä korosti yhteispohjoismaisen kehitystyön tärkeyttä mekanismin käyttöönotossa.

Energiavirasto pyysi Fingridiä esittämään kiinteää aikataulua ja konkreettisia päätöspisteitä metodologian selvitystyön etenemisestä. Fingrid listasi muutospyyntönsä vastaukseen kuusiportaisen valmistelutyön aikataulun, joka sijoittuu ajallisesti Q4/2021 – Q3/2022 jaksolle.

Energiavirasto tiedostaa useiden projektien päällekkäisyyden ja sen aiheuttamat haasteet niukkuushinnoitteluun perustuvan tasehinnoittelumekanismin käyttöönotolle. Toisaalta virasto korostaa sääntelyn lähtökohtana olevan niukkuushinnoitteluun perustuva menetelmä, jolla selvitetään tasehallintakapasiteetin hankintakustannukset, hallintokustannukset ja muut tasehallintaan liittyvät kustannukset.

Virasto katsoo, että Fingridin muutospyyntönsä yhteydessä esittämä konkreettinen suunnitelma mahdollistaa Tasehallinnan suuntaviivojen artiklan 44(3) mukaisen niukkuushinnoitteluun perustuvan menetelmän toimittamisen Energiaviraston vahvistettavaksi suunnitelman mukaisessa aikataulussa.

Energiaviraston edellyttämät muutokset

Tasesähkön hintakatto

Vahvistettaviksi toimitettuihin mFRR -ehtoihin on sisällytetty 5000 EUR/MWh ylös-säättötarjouksen maksimihinta.

Energiavirasto pyysi Fingridille 22.6.2021 toimittamassaan muutospynnössään Fingridiä poistamaan kyseisen maksimihinnan ehtoista.

Fingrid on todennut tasesähkön ehtoissa olevan 5000 EUR/MWh hintakaton olevan luonteeltaan tekninen. Fingrid katsoi sähkön sisämarkkina-asetuksen 10(2) artiklan tukevan näkemystään siitä, että 5000 EUR/MWh hintakatto on teknisenä hintakattona asetuksen hengen mukainen ja siten hyväksyttävissä.

Fingrid katsoi hintakaton välittömän poistamisen johtavan markkinoiden eriytymiseen ja siten olevan sähkön sisämarkkina-asetuksen 6(3) ja 17 periaatteiden vastainen. Lisäksi Fingrid katsoi, että muista Pohjoismaista eriävä hintakatto ei täytä tasehallinnan suuntaviivojen artiklan 3(1) tavoitteita.

Energiavirasto toteaa, että sähkön tukkuehdoilla ei saa olla sähkön sisämarkkina-asetuksen artiklan 10(1) mukaan ylä- eikä alarajaa. Asetuksen mukaan säännöstä sovelletaan muun muassa tarjousten tekemiseen ja selvitykseen kaikilla aikaväleillä, ja se koskee myös tasesähkön hintoja ja tasepoikkeamahintoja. Tämä ei kuitenkaan vaikuta teknisiin hintarajoihin, joita voidaan soveltaa tasehallinnan aikaväleillä sekä vuorokautisilla ja päivänsisäisillä aikaväleillä 2 kohdan mukaisesti.

Sähkön sisämarkkina-asetuksen artiklan 10(3) mukaan siirtoverkonhaltijat eivät saa toteuttaa mitään toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on tukkuehdojen muuttaminen.

Sähkön sisämarkkina-asetuksen artiklan 10(4) mukaan sääntelyviranomaisten tai, kun jäsenvaltio on nimennyt muun toimivaltaisen viranomaisen tätä tarkoitusta varten, tällaisten muiden toimivaltaisten viranomaisten on yksilöitävä niiden alueella sovellettavat politiikat ja toimenpiteet, jotka voisivat osaltaan välillisesti rajoittaa tukkutaso hinnanmuodostusta, mukaan lukien tasesähkön aktivointiin liittyvien tarjousten rajoittaminen, kapasiteettimekanismit, siirtoverkonhaltijoiden toimenpiteet sekä toimenpiteet, joiden tarkoituksena on markkinatulosten kyseenalaistaminen tai määräävän aseman väärinkäytön tai tehottomasti määriteltyjen tarjousalueiden estäminen.

Sähkön sisämarkkina-asetuksen artiklan 10(5) mukaan jos sääntelyviranomainen tai nimetty toimivaltainen viranomainen on yksilöinyt politiikan tai toimenpiteen, joka voisi rajoittaa tukkuehdo hinnanmuodostusta, sen on toteutettava kaikki asianmukaiset toimet kyseisen politiikan tai toimenpiteen poistamiseksi tai, jos se ei ole mahdollista, kyseisen politiikan tai toimenpiteen tarjouskäyttämiseen kohdistuvan vaikutuksen rajoittamiseksi. Jäsenvaltioiden on viimeistään 5 päivänä tammikuuta 2020 esitettävä komissiolle kertomus, jossa täsmennetään toimenpiteet ja toimet, joita ne ovat toteuttaneet tai aikovat toteuttaa.

Energiavirasto toteaa, että sähkön sisämarkkina-asetuksen artiklassa 10(1) säädetty vaatimus siitä, että sähkön tukkuehdoilla ei saa olla ylä- eikä alarajaa on

ulotettu koskemaan myös tasesähköä kuitenkin siten, että tämä ei vaikuta teknisiin hintarajoihin. Energiavirasto katsoo tämän tarkoittavan, että tasesähkön hinnan tulee antaa muodostua vapaasti markkinalla ilman, että sille on asetettu maksimi- tai minimirajaa, joista poikkeavalle tasolle tasesähkön hinta ei voi muodostua mahdollisesta kysynnästä/tarjonnasta huolimatta.

Energiavirasto toteaa, että päivänsisäisellä markkinalla sovelletaan ACERin 14.11.2017 antamassa päätöksessä harmonisoiduista yhteenkytkettyjen päivän sisäisten markkinoiden minimi- ja maksimihinnoista (05/2017)² asetettua +9999,99 EUR/MWh enimmäishintaa. Energiavirasto katsoo, että päivänsisäisellä markkinalla sovellettavaa enimmäishintaa alhaisempi tasesähkön hintakatto tosiasiallisesti rajoittaa markkinaa eikä Fingridin esittämää 5000 EUR/MWh tasesähkön hintakatto voida siten pitää sähkön sisämarkkina-asetuksen artiklan 10(1) tarkoittamana teknisenä hintarajana.

Energiavirasto toteaa edelleen, että Fingridin ehdoissa esittämää hintakattoa ei myöskään voida pitää sähkön sisämarkkina-asetuksen 10(2) artiklaan rinnastettavalla tavalla teknisenä hintarajana, koska siitä puuttuvat avoimet mekanismit ja kriteerit tarjousten hintakaton mukauttamiseksi automaattisesti.

Tämän perusteella Energiavirasto katsoo, että Fingridin ehdoissa esittämää tasesähkön hintakattoa 5000 EUR/MWh on pidettävä sähkön sisämarkkina-asetuksen 10(1) artiklan tarkoittamalla tavalla kiellettyinä sähkön tukkuhinnan ylärajana.

Sääntely asettaa kansalliselle sääntelyviranomaiselle velvollisuuden puuttua havaitsemiinsa tukkuhinnan markkinaperusteisen muodostumisen rajoituksiin. Energiavirasto toteuttaa siten lakisäätteistä velvollisuuttaan kansallisena sääntelyviranomaisena puuttuessaan asiaan.

Fingridin on virastolle toimittamissa lausunnoissaan vedonnut siihen, että muihin Pohjoismaihin nähden erilaisen tasesähkön hintakaton soveltaminen vain Suomen tarjousalueella johtaisi siihen, että pahimmassa tapauksessa Suomi eriytyisi pohjoismaiden yhteisellä tasehallintamarkkinalla omaksi markkinakseen. Fingridin mukaan toisistaan poikkeavat hintakatot ovat ristiriidassa sääntelyn syrjimättömyys ja tasapuolisuus tavoitteen kanssa. Tämän lisäksi tällaisen erilaisen rajan asettaminen vaatisi Fingridin mukaan järjestelmämuutoksia, jotka aiheuttavat kustannuksia. Fingrid pitää parempana etenemistä yhteisesti muiden pohjoismaiden kanssa.

Energiavirasto katsoo, että yhteispohjoinen eteneminen tasesähkön hintakaton muuttamisen osalta on sinänsä tavoiteltavaa, mutta samalla toteaa, että tämä ei ole peruste ollen noudattamatta sääntelyn vaatimuksia. Mahdollinen eriytyminen tapahtuisi näillä näkymin oletettavasti tilanteissa, joissa muiden pohjoismaiden asettama erilainen tasesähkön hintakatto ylittyisi. Todennäköisesti suomalaisten toimijoiden vakuusvaatimukset kasvaisivat ja siten myös epäsuorasti myös jonkin verran kaupankäynnin kustannukset, mutta toisaalta näiden aiheuttaman haitan

---

² https://extranet.acer.europa.eu//Official_documents/Acts_of_the_Agency/Individual%20decisions/ACER%20Decision%2005-2017%20on%20NEMOs%20HMMCP%20for%20single%20intraday%20coupling.pdf

merkitys riippuisi ennen kaikkea siitä, miten ja kuinka nopeasti tasesähkön hintakatosta luopuminen toteutettaisiin.

Energiavirasto toteaa, että lähtökohtaisesti mahdolliset erilaiset kustannustasot eri Pohjoismaissa eivät ole este vaatia erilaisia kansallisia ratkaisuja. Tähänkään asti tasehallintamarkkinoiden ehtojen arviointi ei ole tapahtunut ylikansallisesti, vaan vahvistettavaksi toimitettujen ehtojen lainmukaisuutta ja tasapuolisuutta on arvioitu kansallisesti nimenomaan asianomaisen siirtoverkonhaltijan omien asiakkaiden näkökulmasta ottamatta kantaa, miten naapurimaiden sääntelyviranomaiset ovat asioita linjanneet. Sääntely ei myöskään edellytä tasehallinnan ehtojen vahvistamisessa sääntelyviranomaisilta alueellista koordinoitua päätöksentekoa. Tämä on ollut luonnollistakin ottaen etenkin huomioon prosessin kansallisen luonteen ja viraston toimivallan ulottuvuuden vahvistettaessa kansallisia markkinaehtoja.

Virasto pitää mahdollisimman pitkälle harmonisoituja ja vapaita markkinoita tavoitteena, mutta toteaa, että mahdolliset väliaikaiset muutokset maiden väliseen yhteneväisyyteen ovat hyväksyttävissä markkinan kehityksen kannalta. Virasto ei myöskään pidä perusteluna pysäyttää markkinan kehittymistä sillä ajatuksella, että jonkin muu maa ei mahdollisesti toteuta kaikkia sääntelyn vaatimia muutoksia kansallisiin ehtoihinsa samanaikaisesti.

Energiavirasto katsoo, että Fingrid ei ole esittänyt tasesähkön tekniselle hintarajalle muita teknisiä perusteita kuin nykyisin käytössä olevan yhteispohjoismaisen mFRR-markkinapaikan tietojärjestelmän, joka on laadittu siten, että samaa tasesähkön hintakattoa käytetään Pohjoismaissa kaikilla tarjousalueilla.

Energiavirasto katsoo siten, että Fingridin mFRR-ehdoissa esittämälle ylössääötärjouksen hintakatolle ei ole esitetty sellaisia perusteita, joiden johdosta kyseinen hintakatto voitaisiin pitää Fingridin esittämällä tavalla 5000 EUR/MWh:ssa.

Edellä esitetyn perusteella Energiavirasto poistaa tällä päätöksellä manuaalisen taajuuden palautusreservin (mFRR) toimittajan ehdoista ja edellytyksistä ehdon ylössääötärjouksen maksimihinnasta.

Fingrid arvioi lausunnossaan tasesähkön hintakaton teknisen poiston edellyttämän muutosprojektin keston olevan vähintään 6–12 kuukautta. Mikäli poistamisen sallittaisiin tapahtuvan tässä aikaikkunassa, Fingridin mukaan se myös mahdollistaisi yhteispohjoismaisen etenemisen.

Energiavirasto on tiedostanut tasesähkön hintakaton muuttamisen teknisen toteuttamisen edellyttävän aikaa mm. IT-järjestelmiin tarvittavien muutosten takia. Energiavirasto katsoo Fingridin esittämän 6–12 kuukauden aikataulun kohtuulliseksi muutoksen toteuttamiseksi teknisellä tasolla. Energiavirasto asettaa siten Fingridille veloitteen toteuttaa tasesähkön hintakaton poiston vaatimat tekniset toimenpiteet viimeistään 12 kuukauden kuluessa tämän päätöksen antamisesta riippumatta mahdollisen tasesähkön hintakaton poistamiseen liittyvän pohjoismaisen yhteistyön ja mahdollisen yhteisen harmonisoidun teknisen tasesähkön hintakaton määrittelyn etenemisestä tältä osin.

Vakavien häiriöiden hallinta

Energiavirasto kiinnitti huomiota ehtojen vakavien häiriöiden hallintaa koskevaan ehtokohtaan, jossa kuvattiin vakavien häiriöiden hallintatoimenpiteiden käsittelyä taseselvityksessä.

Energiavirasto katsoo, että ehdoissa oleva kirjaus ei johda tasevastaavien näkökulmasta kohtuulliseen lopputulokseen ja pyysi Fingridiä 22.6.2021 lähettämässään muutospyyntönsä joko perustelemaan ehdon käyttöä tai muuttamaan sen sisältöä.

Fingrid myöntää, ettei taseselvityksen selvitysprosessi vakavien häiriöiden hallinnan tilanteissa ole täysin tasapuolinen kaikkia sidosryhmiä kohtaan sähköjärjestelmän tilan siirtyessä normaalialueelta pois. Siirtoverkonhaltijalla on Fingridin mukaan kuitenkin järjestelmävastuu, jonka nojalla Fingrid voi ohjata sähköjärjestelmään liitettyä sähkön käyttöä, tuotantoa, tuontia ja vientiä, ja näin ollen yksittäisen toimijan syrjimiskysymykset nousevat esiin tasepoikkeaman laskennassa. Lisäksi Fingrid totesi, että tämä epäkohta on tunnistettu ja siihen liittyen Fingrid on jo aloittanut kehityshankkeen. Kehityshankkeen tulokset pyritään Fingridin mukaan huomioimaan tasepalvelun ehtoja muutettaessa viimeistään vuoden 2023 aikana.

Fingrid totesi, että yksittäisen tasevastaavan ohjauksesta johtuvan tasevirheen socialisointi kaikkien kantaverkkopalvelun ja tasepalvelun asiakkaita kohtaan ei olisi myöskään tasapuolinen ja syrjimätön tapa jakaa aiheutunut taloudellinen vastuu.

Fingrid huomautti päätösluonnoksesta 20.9.2021 antamassaan lausunnossaan, että 23.12.2020 vahvistettavaksi toimitettujen ehtojen muutokset kohdistuivat ennen kaikkea 1.11.2021 käyttöön otettavan yksitasemalliin eikä Energiavirasto edellyttänyt ennen näiden muutettujen ehtojen toimittamista muutoksia esimerkiksi vakavien häiriöiden hallinnan osalta. Myöskään sidosryhmät eivät maininneet tätä asiaa julkisten kuulemisten aikana. Energiavirasto on aiemmin myös hyväksynyt vastaavan sisältöisen ehdon vahvistusprosessissaan. Fingrid katsoi myös, että muutoksen toteuttaminen ehtotasolla edellyttäisi markkinatoimijoiden kuulemista ennen uuden kirjauksen saattamista voimaan, mikä ei ole mahdollista toteuttaa kesken vahvistusprosessin tasehallinnan suuntaviivojen prosessiaikataulut huomioon ottaen. Energiaviraston mukaan viranomaisen vahvistusprosessissa on luontevaa ja perusteltua nostaa käsiteltäväksi ja uudelleenarvioitavaksi myös sellaisia aiheita, joiden ehtoja sovellettaessa on todettu aiheuttavan syrjivää kohtelua jotain osapuolta kohtaan.

Energiavirasto katsoo, että nykyinen vakavien häiriötilanteiden hallintaa koskeva Tasevastuuta ja taseselvitystä koskevan käsikirjan kohdassa Osa 1: Fingrid Oyj:n yleiset tasehallinnan ehtomuotoilu johtaa tilanteisiin, joissa markkinatoimija pyrkinessään toteuttamaan vakavissa häiriötilanteissa järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan edellyttämiä toimenpiteitä järjestelmän toimintakyvyn palauttamiseksi samalla estää minimoimasta omia taloudellisia riskejään. Energiavirasto katsoo, ettei tätä voida pitää kohtuullisena lopputuloksena ja vaatii sen vuoksi ehtoa muutettavaksi siten, että se johtaa kaikkien osapuolten kannata tasapuolisempaan ja kohtuullisempaan lopputulokseen.

Se, että virasto on aiemmin hyväksynyt tietyn ehtomuotoilun ei tarkoita, ettei virasto voisi myöhemmin havaittuaan esimerkiksi ehtoja sovellettaessa epäkohdan puuttua asiaan ja vaatia kyseistä ehtojen kohtaa muutettavaksi, jotta ehdot ovat riittävän tasapuoliset ja syrjimättömät. Energiavirasto katsoo, että ehtojen kirjauksia on muutettava siten, että niiden mukaan kantaverkkokeskuksen vakavissa häiriötilanteissa antamat sitovat ohjeet huomioidaan taseselvityksessä kaikkien osapuolten kesken tasapuolisesti.

Energiavirasto toteaa voivansa toimivaltansa nojalla halutessaan muuttaa päätöksellään virastolle vahvistettavaksi toimitettuja ehtoja haluamansa sisältöiseksi. Energiavirasto kuitenkin pyrkii lähtökohtaisesti tarjoamaan asianomaiselle taholle mahdollisuutta muotoilla tarpeelliseksi todetut muutokset voidakseen nimenomaan taata muutettavaksi vaatimansa kohdan soveltuvuuden käytännön tilanteisiin. Tästä syystä Energiavirasto pyytää Fingridiä toimittamaan Energiavirastolle tältä osin uudelleen muotoilemansa ehdot vahvistettavaksi viimeistään 12 kuukauden kuluessa tämän päätöksen antamispäivämäärästä. Tämä mahdollistaa myös Fingridin esiin nostaman sidosryhmien osallistamistoihin sekä riittävän ajan kehittää mahdollisimman tasapuolinen ja syrjimättömän tapa kohdella sidosryhmiä häiriötilanteissa. Energiavirasto kuitenkin korostaa olevansa valmis tarvittaessa muotoilemaan kyseisen ehtokohdan toimivaltansa nojalla myös omatoimisesti, mikäli myöhemmin katsoo, ettei sille toimitettu vahvistettavaksi toimitettu ehdotus johda markkinatoimijoiden näkökulmasta riittävän kohtuulliseen ja tasapuoliseen lopputulokseen.

Maksujen määräytymisperusteet

Fingrid toimitti tasepalveluehtojen mukana ehdotuksensa tasepalvelun maksujen määräytymisperusteiksi. Ehdotus sisälsi kuvaukset sovellettavista maksukomponenteista ja hinnoitteluperiaatteista sekä tasepoikkeaman hinnoitteluperiaatteet. Kuvaus ei sisältänyt yksikkökohtaisia hintoja.

Valvontalain 10 § 1 momentin 6 kohdan mukaan Energiaviraston tulee päätöksellään (vahvistuspäätös) vahvistaa järjestelmävastaavan kantaverkonhaltijan noudatettaviksi ennen niiden käyttöönottamista:

6) järjestelmävastaavan kantaverkonhaltijan järjestelmävastuun piiriin kuuluvien palvelujen ehdot sekä menetelmät palveluista perittävien maksujen määrittämiseksi.

Sähkömarkkinalain 46 §:n 3 momentin mukaan tasesähkön hinnoittelun tulee olla kohtuullista.

Sähkömarkkinalakia koskevan hallituksen esityksen (HE 20/2013) yksityiskohtaisten perustelujen mukaan tasesähkön hinnoitteluperiaatteiden tulisi myös ohjata tasesähkökauppaa siten, ettei tasesähköä käytettäisi varsinaisen sähkönhankinnan korvikkeena. Ehdot ja rajoitukset, jotka olisivat näennäisesti yleisiä ja tasapuolisia, mutta tosiasiallisesti räätälöity koskemaan vain tiettyjä sähkömarkkinaosapuolia, olisivat kiellettyjä. Tasesähkön hinnoittelussa otettaisiin huomioon sähköjärjestelmän toimintavarmuuden ja tehokkuuden vaatimat ehdot.

Energiavirastolle julkisen kuulemisen yhteydessä toimitetussa lausunnossa nostettiin esiin hintojen puuttuminen vahvistettavasta maksukomponentit ja maksujen

määräytyminen asiakkaille -liitteestä sekä vältetyn aktivoinnin arvon epäselvä kirjaus.

Yksikkökohtaisten hintojen puutteesta Energiavirasto toteaa, että se vahvistaa valvontalain (590/2013) 10§ 1 momentin kohdan 6 mukaisesti järjestelmävastaavan kantaverkonhaltijan ja järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan järjestelmävastuun piiriin kuuluvien palvelujen ehdot sekä menetelmät palveluista perittävien maksujen määrittämiseksi. Virasto ei siten vahvista vahvistusprosessiin palvelusta perittäviä nimenomaisia hintoja, vaan ainoastaan sen muodostamisen perusteet Energiavirasto toteaa, että puuttuvat yksikkökohtaiset hinnat, joita Energiavirasto ei edellä esitetyn mukaisesti päätöksellään etukäteen vahvista, on syytä luonnollisesti ilmoittaa asiakkaille hyvissä ajoin ennen kuin Fingrid aikoo niitä soveltaa.

Lausunnossa esille nostetun vältetyn aktivoinnin epäselvän kirjauksen osalta Fingrid on muutospyyntöä jälkeen täsmentänyt maksukomponentit ja maksujen määräytyminen asiakkaille -liitettä. Fingrid tunnisti jo lausuntopyynnön vastauksessa epäselvän kirjauksen tasepoikkeaman hinnoittelussa tilanteissa, jossa ei ole ollut säättöä ollenkaan tai on säädetty yhtä paljon molempiin suuntiin. Myös Fingridin ja Energiaviraston keskinäisen palaverin perusteella Fingrid totesi vältetyn aktivoinnin arvon määritelmän tarvitsevan tarkennusta määritelmään. Muutospyyntöä perusteella Fingrid oikaisi liitteen kappaletta 3 Tasepoikkeamien hinnoittelun kirjausta helpommin luettavaan muotoon sekä lisäsi insentiivikomponentin määritelmän. Lisäksi kappaleesta puuttunut kappaleenvaihto lisättiin selkeyttämään kirjausta. Energiavirasto pitää tehtyjä muutoksia tulkinnallisten epäselvyyksien välttämiseksi ja pitää oikaistua muotoilua selkeämpänä.

Energiavirasto toteaa, että yksitasemalliin siirryttäessä erilliset tuotanto- ja kulutusmaksut on yhdistetty sekä vain kulutustaseen poikkeamalle kohdistettu volyyminmaksu on muutettu tuotannon ja kulutuksen volyyminmaksuksi. Energiavirasto pitää edellä mainittuja muutoksia tasapuolisuutta lisäävinä ja kohtuullisina muutoksina, kun kustannukset kohdennetaan tasaisemmin tuotannolle ja kulutukselle.

Energiavirasto katsoo, että tehtyjen muutosten jälkeen esitetyt maksujen määräytymisperusteet täyttävät sähkömarkkinalain vaatimukset ja vahvistaa ne käyttöön otettaviksi.

Yhteenveto

Energiavirasto katsoo, että perusteluista ilmenevin rajauksin Fingridin vahvistettavaksi toimittamat ehdot ja maksujen määräytymisperusteet täyttävät sääntelyn vaatimukset ja voidaan vahvistaa käyttöön otettaviksi poikkeuksena hintakaton muutoksen siirtymäaika.

Sovelletut säännökset

Komission asetus (EU)2017/2195 sähköjärjestelmän tasehallintaa koskevista suuntaviivoista (jäljempänä EBGL) artikkelit 3, 4, 5, 10, 14, 16, 17 ja 18.

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU)2017/943 sähkön sisämarkkinoista artikla 10

Sähkömarkkinalaki (588/2013) 45 §, 46 §

Laki Energiavirastosta (870/2013) 1 § 2 momentti.

Laki sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta (590/2013) 10 §, 36 §, 38 §.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakua koskeva ohjeistus liitteenä.

Liitteet

Liite 1. Valitusosoitus MAO

Liite 2. Ehdot ja edellytykset taajuuden vakautusreservin (FCR) toimittajalle, Ehdot ja edellytykset manuaalisen taajuuden palautusreservin (mFRR) toimittajalle, Liite 1 Tasevastuuta ja taseselvitystä koskeva käsikirja – Osa 1: Fingrid Oyj:n yleiset tasehallinnan ehdot, Liite 1 Tasevastuuta ja taseselvitystä koskeva käsikirja – Osa 2: Fingrid Oyj:n yleiset taseselvityksen ehdot, Tasepalvelusopimuksen liite 2 – Maksukomponentit ja maksujen määräytyminen

Liite 3. Ehdot ja edellytykset taajuuden vakautusreservin (FCR) toimittajalle, Ehdot ja edellytykset manuaalisen taajuuden palautusreservin (mFRR) toimittajalle, Liite 1 Tasevastuuta ja taseselvitystä koskeva käsikirja – Osa 1: Fingrid Oyj:n yleiset tasehallinnan ehdot, Liite 1 Tasevastuuta ja taseselvitystä koskeva käsikirja – Osa 2: Fingrid Oyj:n yleiset taseselvityksen ehdot, Tasepalvelusopimuksen liite 2 – Maksukomponentit ja maksujen määräytyminen_(sisältäen muutosmerkinnät)

Jakelu

Fingrid Oyj

VALITUSOSOITUS

Valitusoikeus hallintopäätöksestä

Energiaviraston antamaan hallintopäätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin laissa oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019) säädetään. Valituskelpoisella hallintopäätöksellä tarkoitetaan päätöstä, jolla asia on ratkaistu tai jätetty tutkimatta.

Hallintopäätökseen saa hakea muutosta valittamalla se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa ja se, jonka valitusoikeudesta laissa erikseen säädetään.

Valitusviranomainen

Valitusviranomainen Energiaviraston päätökseen on markkinaoikeus.

Valituksen tekeminen ja valitusaika

Valituksen saa tehdä sillä perusteella, että päätös on lainvastainen.

Valitus on tehtävä kirjallisesti 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Valituksen tekemisestä säädetään lisäksi sähköisestä asiointista viranomaistoiminnassa annetussa laissa (13/2003). Määräaikojen laskemisesta säädetään säädettyjen määräaikain laskemisesta annetussa laissa (150/1930).

Valituksen sisältö

Valituksessa on ilmoitettava:

- päätös, johon haetaan muutosta (*valituksen kohteena oleva päätös*);
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi (*vaatimukset*);
- vaatimusten perustelut; sekä
- mihin valitusoikeus perustuu, jos valituksen kohteena oleva päätös ei kohdistu valittajaan.

Valituksessa on lisäksi ilmoitettava valittajan nimi ja yhteystiedot. Jos puhevaltaa käyttää valittajan laillinen edustaja tai asiamies, myös tämän yhteystiedot on ilmoitettava. Yhteystietojen muutoksesta on valituksen vireillä ollessa ilmoitettava viipymättä tuomioistuimelle.

Valituksessa on ilmoitettava myös se postiosoite ja mahdollinen muu osoite, johon oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat voidaan lähettää (*prosessiosoite*). Mikäli valittaja on ilmoittanut enemmän kuin yhden prosessiosoitteen, voi tuomioistuin valita, mihin ilmoitetuista osoitteista se toimittaa oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat.

Oikaisuvaatimuksen tekijä saa valittaessaan oikaisuvaatimuspäätöksestä esittää vaatimuksilleen uusia perusteluja. Hän saa esittää uuden vaatimuksen vain, jos se perustuu olosuhteiden muutokseen tai oikaisuvaatimuksen tekemisen määräajan päättymisen jälkeen valittajan tietoon tulleeseen seikkaan.

Valituksen liitteet

Valitukseen on liitettävä:

- valituksen kohteena oleva päätös valitusosoituksineen;
- selvitys siitä, milloin valittaja on saanut päätöksen tiedoksi, tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta; sekä
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.

Valituskirjelmän toimittaminen valitusviranomaiselle

Valituskirjelmä on toimitettava valitusajan kuluessa markkinaoikeuteen, jonka osoite on:

**Markkinaoikeus
Radanrakentajantie 5
00520 HELSINKI**

**faksi: 029 56 43314
sähköposti: markkinaoikeus@oikeus.fi**

Valituskirjelmä voidaan toimittaa valitusviranomaiselle myös postitse.

Valituksen voi tehdä myös hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelussa osoitteessa <https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>

Kun valituskirjelmä toimitetaan hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelun kautta, liitteet voi toimittaa skannattuna asiointipalvelussa tai kirjeitse. Kirjeitse toimitettaessa mainitse asiasta asiointipalvelun Viesti-kentässä.

Oikeudenkäyntimaksu

Valittajalta peritään markkinaoikeudessa oikeudenkäyntimaksu 2050 euroa. Tuomioistuinmaksulaissa (1455/2015) on erikseen säädetty tapauksista, joissa maksua ei peritä.

Fingrid Oyj

Ehdot ja edellytykset taajuuden
vakautusreservin (FCR)
toimittajalle

22.12.2020

22.12.2020

Sisällysluettelo

1	Johdanto	3
2	Määritelmät	3
3	Reservien hankinta	5
4	Reservitoimittajalle asetetut vaatimukset	5
5	Reservikohteelle asetettavat vaatimukset	5
6	Reserviresurssien aggregointi	6
7	Vuosimarkkinoiden säännöt	6
7.1	Tarjoussäännöt	6
7.2	Tarjousten käsittely	7
7.3	Reservisuunnitelmat.....	7
8	Tuntimarkkinoiden säännöt	7
8.1	Tarjoussäännöt	8
8.2	Tarjousten käsittely	9
8.3	D-2 tuntimarkkinat.....	9
8.4	Hyväksytyntuntimarkkinatarjouksen tietojen päivittäminen	9
9	Reservien ylläpidon raportointi ja seuranta	9
9.1	Reaaliaik tiedot	9
9.2	Historiatiedot.....	11
9.3	Laskutettavan reservikapasiteetin muodostuminen	11
9.4	Tekniset kuvaukset	11
9.5	Fingridin raportointi Reservitoimittajalle.....	11
9.6	Reservitoimittajan raportointi tasevastaavalle.....	11
10	Energiäkäsittely	12
11	Maksut	13
11.1	Kapasiteettikorvaus Vuosimarkkinoilla	13
11.2	Kapasiteettikorvaus Tuntimarkkinoilla	13
11.2.1	Osallistuminen pelkästään Tuntimarkkinoille.....	14
11.2.2	Osallistuminen sekä Vuosi- että Tuntimarkkinoille.....	14
11.3	Kapasiteettikorvaus D-2 tuntimarkkinoilla.....	14
11.3.1	Osallistuminen pelkästään D-2 tuntimarkkinoille	14
11.3.2	Osallistuminen sekä D-2 tuntimarkkinoille että Vuosimarkkinoille.....	15
11.3.3	Osallistuminen sekä D-2 tuntimarkkinoille että Vuosimarkkinoille ja Tuntimarkkinoille.....	15
11.3.4	Osallistuminen sekä D-2 tuntimarkkinoille että Tuntimarkkinoille.....	16
12	Ehtojen rikkominen	16
12.1	Toimittamatta jäänyt reservikapasiteetti	16
12.2	Reservien säätöominaisuuksien tarkistus ja Reservitoimittajan takaisinmaksuvelvollisuus.....	16
12.3	Reservitoimittajan tilapäinen reservimarkkinoilta poissulkeminen.....	17
12.4	Sopimuksen purku	17

22.12.2020

1 Johdanto

Tämä asiakirja määrittelee Euroopan Komission sähköjärjestelmän tasehallintaa koskevista suuntaviivoista antaman asetuksen (Guideline on Electricity Balancing, COMMISSION REGULATION (EU) 2017/2195, Tasehallinnan suuntaviivat, jäljempänä EBGL) mukaisesti Fingrid Oyj:n (jäljempänä Fingrid) ehdot ja edellytykset sähköjärjestelmän tasapainottamiseksi tarvittavien reservipalvelujen tarjoajille (jäljempänä Reservitoimittaja).

Taajuuden vakautusreservit (Frequency Containment Reserve, FCR) ovat reservejä, joita käytetään taajuuden vakauttamiseen. Taajuuden vakautusreservit jaetaan kolmeen reservituotteeseen: Taajuusohjattuun käyttöreserviin (FCR-N), Taajuusohjattuun häiriöreserviin ylös (FCR-D ylös) ja Taajuusohjattuun häiriöreserviin alas (FCR-D alas).

Tämän asiakirjan sisältämiä Taajuuden vakautusreservien (FCR) hankintaan ja ylläpitoon liittyviä ehtoja ja edellytyksiä sovelletaan Reservitoimittajan osallistuessa Taajuusohjatun käyttö- tai häiriöreservin Vuosi- tai Tuntimarkkinoille.

2 Määritelmät

Tässä asiakirjassa käytetään seuraavia määritelmiä:

D-2 tuntimarkkinoilla tarkoitetaan Fingridin ylläpitämiä reservimarkkinoita, joita Fingrid käyttää Taajuuden vakautusreservien hankintaan seuraavalle CET/CEST-aikavyöhykkeen vuorokaudelle ja jotka ajoittuvat ennen Vuorokausimarkkinoita.

Energiamaksulla tarkoitetaan reservin aktivoitumisesta maksettavaa korvausta.

Kapasiteettikorvauksella tarkoitetaan korvausta, jonka Fingrid maksaa Reservitoimittajalle reservin ylläpidosta.

Manuaalinen taajuuden palautusreservi (mFRR) on manuaalisesti aktivoituva taajuuden palautusreservi, jonka tarkoituksena on sähköjärjestelmän taajuuden palauttaminen nimellistaajuuteen ja taajuudensäästöalueen tehotasapainon palauttaminen suunniteltuun arvoon.

Rajallisen aktivointikyvyn omaavalla Reservikohteella tarkoitetaan Reservikohdetta, jonka energiavarasto saattaa tyhjentyä kokonaan siinä tapauksessa, että reservikapasiteetti on aktivoitava täysimääräisesti koko toimitusjakson ajaksi.

Reservikohteella tarkoitetaan kokonaisuutta, joka täyttää reservin tarjoamista koskevat vaatimukset. Reservikohde voi koostua useasta tai yhdestä Reserviresurssista.

Reserviresurssilla tarkoitetaan yksittäistä säätökykyistä resurssia; voimalaitosta, kulutuskohdetta tai energiavarastoa.

22.12.2020

Säätöobjektitunnuksella (Regulating Object, RO) tarkoitetaan taseselvityksessä käytettävää tunnusta, josta käy ilmi reservitarjoukseen liittyvä tasetieto.

Taajuuden palautusreservillä (Frequency Restoration Reserve, FRR) tarkoitetaan reserviä, joka on käytettävissä sähköjärjestelmän taajuuden palauttamiseksi nimellistaajuuteen ja taajuudensäätöalueen tehotasapainon palauttamiseksi suunniteltuun arvoon.

Taajuuden vakautusreservillä (Frequency Containment Reserve, FCR) tarkoitetaan reserviä, joka on käytettävissä taajuuden vakauttamiseen sähkön tuotannon ja kulutuksen epätasapainotilanteissa.

Taajuusohjattu häiriöreservi ylös (FCR-D ylös) on taajuuden vakautusreservi, joka pyrkii vakauttamaan taajuuden vähintään 49,5 Hz:iin taajuuden laskiessa normaali-taajuusalueen 49,9 - 50,1 Hz alapuolelle.

Taajuusohjattu häiriöreservi alas (FCR-D alas) on taajuuden vakautusreservi, joka pyrkii vakauttamaan taajuuden enintään 50,5 Hz:iin taajuuden noustessa normaali-taajuusalueen 49,9 - 50,1 Hz yläpuolelle.

Taajuusohjattu käyttöreservi (FCR-N) on taajuuden vakautusreservi, joka pyrkii pitämään taajuuden normaalitaajuusalueella 49,9 - 50,1 Hz.

Tasepalvelun tarjoajalla (Balancing Service Provider, BSP) tarkoitetaan markkinaosapuolta, jonka reservejä tarjoavat yksiköt tai reservejä tarjoavat ryhmät pystyvät tarjoamaan tasepalveluja siirtoverkonhaltijoille, Tässä dokumentissa Reservitoimittaja.

Tasesähköllä tarkoitetaan Tasepalvelun tarjoajan tarjoamaa sähköenergiaa, jota siirtoverkonhaltijat käyttävät verkon tasapainottamiseen. Tässä dokumentissa *Säätö-energia*.

Tuntimarkkinoilla tarkoitetaan Fingridin ylläpitämiä reservimarkkinoita, joita Fingrid käyttää Taajuuden vakautusreservien hankintaan seuraavalle CET/CEST-aikavyöhykkeen mukaiselle vuorokaudelle ja jotka ajoittuvat Vuorokausimarkkinoiden jälkeen.

Tuntimarkkinasopimuksella tarkoitetaan Fingridin ja Reservitoimittajan välistä sopimusta Taajuuden vakautusreservien (FCR) tarjoamisesta Tuntimarkkinoille.

Vuorokausimarkkinoilla (day ahead –markkinat) tarkoitetaan sähkön markkinapaikkaa, jolla käydään kauppaa seuraavalle vuorokaudelle myytävästä ja ostettavasta sähköstä.

Vuosimarkkinoilla tarkoitetaan Fingridin ylläpitämiä markkinoita, joilta Fingrid hankkii osan Taajuuden vakautusreservien tarpeesta ja joissa hankintamäärä ja hankintahinta määritetään seuraavalle kalenterivuodelle.

Vuosimarkkinasopimuksella tarkoitetaan Fingridin ja Reservitoimittajan välistä yhden vuoden sopimusta taajuuden vakautusreservien (FCR) tarjoamisesta.

22.12.2020

3 Reservien hankinta

Reservit hankitaan Euroopan Komission sähköjärjestelmän käyttöä koskevista suuntaviivoista antaman asetuksen (Guideline on System Operation, COMMISSION REGULATION (EU) 2017/1485, Käytön suuntaviivat, jäljempänä SOGL) artiklan 153 mukaisesti. Taajuuden vakausreservien ylläpitovelvoitteet määritetään Pohjoismaiden siirtoverkonhaltijoiden kesken SOGL:n 153 artiklan nojalla.

Taajuuden vakausreservien hankinnassa on rakenne, joka varmistaa reservien riittävyyden kaikkina hetkinä, ja samalla mahdollistaa tehokkaan kilpailun tasapuolisten hankintaehtojen puitteissa. Reservivelvoitteen täyttämiseksi voidaan myös käydä kauppaa maiden välillä.

Fingrid hankkii osan velvoitteestaan kohdan 7 mukaisilta Vuosimarkkinoilta vuosittain järjestettävän tarjouskilpailun perusteella. Fingrid päättää saatujen tarjousten hintatason ja pysyvyyden sekä muiden hankintavaihtoehtojen ennustetun hintatason ja saatavuuden perusteella Vuosimarkkinoilla hankittavat reservimäärät.

Lisäksi Fingrid hankkii reserviä päivittäisellä hankinnalla kohdan 8 mukaisilta Tuntimarkkinoilta siten, että kokonaishankinta kattaa Fingridin velvoitteet sähköjärjestelmän normaali- ja häiriötilanteissa. Kullekin reservituotteelle on omat markkinansa.

4 Reservitoimittajalle asetetut vaatimukset

Reservitoimittajaksi voi tulla osapuoli, jolla on käytettävissä kohdan 5 mukaiset vaatimukset täyttävä tai täyttäviä Reservikohteita.

Reservitoimittajan tulee tehdä sopimus Fingridin kanssa ennen osallistumista reservien ylläpitoon. Osallistumisesta Vuosi- ja Tuntimarkkinoille tehdään erilliset sopimukset. Reservitoimittaja voi osallistua joko molemmille markkinoille tai vain jommallekummalle.

Reservitoimittajan ei tarvitse olla Reserviresurssin omistaja eikä avoin toimittaja tai tasevastaava. Reservitoimittajalla tulee olla Reserviresurssin omistajan suostumus Vuosi- ja/tai Tuntimarkkinasopimusten mukaisesta reservikäytöstä. Reservitoimittajan tulee Fingridin erillisestä pyynnöstä toimittaa Reserviresurssin omistajan suostumus Fingridille.

Yksittäistä Reserviresurssia voi tarjota vain yhden Reservitoimittajan toimesta Taajuuden vakausreservien markkinoille.

Fingridillä on oikeus myydä Reservitoimittajien Fingridille myymää reserviä edelleen muille siirtoverkonhaltijoille.

5 Reservikohteelle asetettavat vaatimukset

Reservitoimittajan tulee osoittaa SOGL artiklan 155 perusteella Fingridin julkaiseman *Taajuuden vakausreservien (FCR) teknisten vaatimusten todentaminen ja hyväksyttämismisprosessi* -dokumentin mukaisesti suoritetuilla säätökokeilla, että reserviksi ilmoitettu Reservikohde täyttää vaaditut säätöominaisuudet.

22.12.2020

Reservikohteen tulee sijaita Fingridin järjestelmävastuualueella¹.

Reservikohteen tuottama yksittäisen vian seurauksena menetettävä reservimäärä kullakin toimitusjaksolla saa olla enintään 70 MW.

Sähköjärjestelmän saareketilanteessa Suomen ollessa irti muusta pohjoismaisesta sähköjärjestelmästä sekä tilanteissa, joissa kotimainen Taajuuden vakautusreservien tarjonta sekä hankinta muista maista ei yhdessä riitä kattamaan Fingridin reservelvoitteita kaikilla tunneilla Reservitoimittajan tulee Fingridin pyynnöstä pitää kaikkien käytössä olevien Reservikohteiden taajuussäätö päällä. Fingrid maksaa Reservitoimittajalle korvauksen tämän pyynnön perusteella ylläpidetystä kapasiteetista Tuntimarkkinoiden hinnan mukaisesti. Jos kyseisellä tunnilla ei ole käyty kauppaa Tuntimarkkinoilla, käytetään korvaushintana Vuosimarkkinahintaa. Mikäli Fingrid tämän lisäksi pyytää Reservitoimittajaa ylläpitämään lisää reserviä, ja tämän johdosta Reservitoimittaja joutuu muuttamaan Reservikohteiden tehoa, tehdään tätä vastaava kauppa säätösähkön hinnalla siltä ajalta kun pyyntö on esitetty.

6 Reserviresurssien aggregointi

Reservitoimittaja voi osallistua Taajuusohjatun käyttö- ja häiriöreservien ylläpitoon Vuosi- ja Tuntimarkkinoilla myös eri tasevastaavien taseissa olevilla Reserviresurssilla. Taajuusohjatussa käyttöreservissä yksittäisen tasevastaavan taseesta tarjottavan reservin määrän on oltava vähintään minimitarjouskoon suuruinen. Taajuusohjatussa häiriöreservissä minimitarjouskoko vastava reservimäärä voi koostua eri tasevastaavien taseissa olevista resursseista.

7 Vuosimarkkinoiden säännöt

Osallistuminen Vuosimarkkinoille edellyttää Reservitoimittajille asetettujen vaatimusten täyttymistä kohdan 4 mukaisesti.

Vuosimarkkinoiden tarjouskilpailu järjestetään syys-lokakuussa seuraavalle kalenterivuodelle. Tarjouskilpailusta ilmoitetaan Fingridin internet sivuilla. Kesken vuosimarkkinasopimuskauden ei ole mahdollista osallistua reservien ylläpitoon Vuosimarkkinoilla.

7.1 Tarjousäännöt

Yhden tarjouksen enimmäiskapasiteetti Taajuusohjatuksi käyttöreserviksi on 5 MW ja Taajuusohjatuksi häiriöreserviksi 10 MW.

---

¹ Suomi pois lukien Ahvenanmaan itsehallintoalue.

22.12.2020

Yhden tarjouksen vähimmäiskapasiteetti Taajuusohjatuksi käyttöreserviksi on 0,1 MW ja Taajuusohjatuksi häiriöreserviksi 1 MW.

Tarjoukset tulee jättää 0,1 MW tarkkuudella. Reservitoimittaja voi jättää useita tarjouksia. Tarjoukset eivät saa olla linkitettyjä toisiinsa, ja kukin tarjous käsitellään erillisenä.

Tarjouksen tulee sisältää seuraavat tiedot:

- tuote (Taajuusohjattu käyttöreservi, Taajuusohjattu häiriöreservi ylös tai Taajuusohjattu häiriöreservi alas)
- kapasiteetti (MW)
- hinta käytettävyydestä koko sopimuskaudelle (€/MW,h)
- nimi tai luettelo Reservikohteista, joilla reservien ylläpitoon osallistutaan

7.2 Tarjousten käsittely

Tarjoukset hyväksytään hintajärjestyksessä erikseen kunkin tuotteen osalta. Jos usealta Reservitoimittajalta on samanhintaisia tarjouksia, ne hyväksytään tarvittaessa tarjousten määrien suhteessa. Myös saman Reservitoimittajan samalla hintaportaalla antamia tarjouksia voidaan tarvittaessa hyväksyä tarjousten määrien suhteessa.

Reservitoimittaja ja Fingrid tekevät Vuosimarkkinasopimuksen reservien toimittamisesta Fingridin tekemän hankintapäätöksen seurauksena.

7.3 Reservisuunnitelmat

Vuosimarkkinasopimuksen tehneen Reservitoimittajan tulee toimittaa Fingridille tunnikohtainen reservisuunnitelma seuraavan CET/CEST-aikavyöhykkeen vuorokauden mukaisten tuntien reservimääristä. Taajuusohjatun käyttöreservin reservisuunnitelman tulee olla tasevastaavakohtainen.

Reservisuunnitelma voi olla suuruudeltaan enintään Vuosimarkkinasopimuksessa sovitun reservimäärän mukainen. Reservisuunnitelma toimitetaan 0,1 MW tarkkuudella. Suunnitelmat toimitetaan *Fingridin reservikaupankäynti ja tiedonvaihto* -ohjeen mukaisesti. Reservisuunnitelman tulee olla Fingridillä klo 18.00 (EET/EEST) mennessä. Määräajan jälkeen saapuneita suunnitelmia ei oteta vastaan. Reservisuunnitelmia voi jättää enintään 31 vuorokauden päähän syöttöajasta lukien.

Vuosimarkkinasopimuksilla saatava reservimäärä muodostaa pohjan hankinnalle.

8 Tuntimarkkinoiden säännöt

Osallistuminen Tuntimarkkinoille edellyttää Reservitoimittajille asetettujen vaatimusten täyttymistä kohdan 4 mukaisesti.

22.12.2020

Reservitoimittaja voi osallistua Tuntimarkkinoille tehtyään Tuntimarkkinasopimuksen Fingridin kanssa. Tuntimarkkinoille osallistuminen ei edellytä Vuosimarkkinoille osallistumista ja sopimuksen tekeminen on mahdollista myös kesken kalenterivuoden.

Mikäli Reservitoimittaja on tehnyt Vuosimarkkinasopimuksen reservien toimittamisesta, voi tämä osallistua seuraavaa vuorokautta koskeville Tuntimarkkinoille vain, mikäli Vuosimarkkinasopimuksen määrä on toimitettu täysimääräisenä kyseiselle tunnille.

Vaihtoehtoisesti Reservitoimittaja voi halutessaan kohdentaa Vuosimarkkinoille vain tietyt Reservikohteensa, jolloin Reservitoimittaja voi käyttää Vuosimarkkinoilla vain kyseisiä Reservikohteita. Tällöin Reservitoimittaja voi osallistua muilla Reservikohteillaan Tuntimarkkinoille, vaikka Vuosimarkkinasopimuksen määrä ei olisi toimitettu täysmääräisenä kyseiselle tunnille.

Fingrid tilaa reserviä Tuntimarkkinoilta siten, että kokonaishankinta kattaa Fingridin velvoitteet yhdessä Vuosimarkkinoiden reservisuunnitelmien sekä Venäjän, Viron ja muiden Pohjoismaiden hankinnan kanssa.

8.1 Tarjoussäännöt

Yhden tarjouksen vähimmäiskapasiteetti Taajuusohjatuksi käyttöreserviksi on 0,1 MW ja Taajuusohjatuksi häiriöreserviksi 1 MW.

Tarjoukset jätetään 0,1 MW tarkkuudella. Reservitoimittaja voi jättää useita tarjouksia. Tarjoukset eivät saa olla linkitettyjä toisiinsa, ja kukin tarjous käsitellään erillisinä.

Tarjouksen tulee sisältää seuraavat tiedot:

- tuote (Taajuusohjattu käyttöreservi, Taajuusohjattu häiriöreservi ylös tai Taajuusohjattu häiriöreservi alas)
  - Taajuusohjattu käyttöreservi: Säättöobjektitunnus (osuusvoimalaitoksen osuuksia lukuun ottamatta käytetään yleistunnuksia, jotka sisältävät vain tasevastaava- sekä tuotanto-/kulutustiedot)
- kapasiteetti (MW)
- hinta käytettävyydestä (€/MW,h)
- tunti (EET/EEST aikaa).

Tuntikohtaiset tarjoukset annetaan CET/CEST-aikavyöhykkeen vuorokauden mukaisille tunneille. Tarjouksia voi jättää seuraavalle vuorokaudelle klo 18.30 (EET/EEST) asti. Tuntitarjoukset annetaan Fingridin sähköiseen reservikaupankäyntijärjestelmään (Vaksi web) erillisen *Fingridin reservikaupankäynti ja tiedonvaihto* -ohjeen mukaisesti. Fingrid julkaisee kulloinkin voimassa olevan ohjeen kotisivuillaan.

22.12.2020

8.2 Tarjousten käsittely

Fingrid asettaa tarjoukset hintajärjestykseen periaatteella halvin tarjous ensin jokaiselle toimitusjaksolle. Tarvittava määrä tarjouksia käytetään hintajärjestyksessä erikseen kunkin tuotteen osalta. Samanhintaiset tarjoukset käytetään tarjousten saapumisjärjestyksessä. Myös osa tarjouksesta voidaan tarvittaessa käyttää. Taajuusohjatun häiriöreservin tarjouksesta käytetään aina vähintään 1 MW. Fingrid vahvistaa seuraavan vuorokauden kaupat klo 22.00 (EET/EEST) mennessä.

8.3 D-2 tuntimarkkinat

Fingridillä on oikeus ottaa käyttöön ennen Vuorokausimarkkinoita ajoittuvat D-2 tuntimarkkinat ilmoittamalla siitä Fingridin internet sivuilla kaksi viikkoa etukäteen.

Reservitoimittajan osallistuminen D-2 tuntimarkkinoille edellyttää voimassa olevaa Tuntimarkkinasopimusta.

D-2 tuntimarkkinoilla noudatetaan muuten kohdissa 8.1 ja 8.2 esitettyjä sääntöjä, mutta tarjoukset tulee jättää seuraavalle CET/CEST-aikavyöhykkeen mukaiselle vuorokaudelle klo 9.30 (EET/EEST) mennessä. Fingrid vahvistaa seuraavan vuorokauden kaupat klo 10.20 (EET/EEST) mennessä.

Reservitoimittaja voi osallistua D-2 tuntimarkkinoille myös kapasiteetilla, jonka on myynyt Vuosimarkkinoille.

Jos D-2 tuntimarkkinoilla tarjousta ei hyväksytä, voi Reservitoimittaja tarjota kapasiteetin Vuosi- ja Tuntimarkkinoille voimassa olevien sopimuksiensa mukaisesti.

8.4 Hyväksytyin tuntimarkkinatarjouksen tietojen päivittäminen

Reservitoimittajalla on mahdollisuus päivittää Tuntimarkkinoilla ja D-2 tuntimarkkinoilla hyväksytyä Taajuusohjatun käyttöreservin tarjousta tasevastaava ja tuotanto/kulutustiedon osalta (RO-tieto) kaksi tuntia ennen toimitusjakson alkua asti. Muilta osin hyväksyty tarjous ei ole päivitettävissä.

9 Reservien ylläpidon raportointi ja seuranta

Reservitoimittaja ja Fingrid toimittavat toisilleen tietoja sähköisesti *Fingridin reservikaupankäynti ja tiedonvaihto* -ohjeen mukaisesti.

9.1 Reaaliaikatiedot

Reaaliaikatietojen perusteella Fingrid seuraa reservien ylläpitoa ja aktivoitumista. Reservitoimittajan tulee kustannuksellaan toimittaa seuraavat reservikohdekohtaiset reaaliaikaiset tiedot Fingridille:

- ylläpidettävä Taajuusohjatun käyttöreservin määrä (MW)
- ylläpidettävä Taajuusohjatun häiriöreservin määrä ylös (MW)
- ylläpidettävä Taajuusohjatun häiriöreservin määrä alas (MW).

22.12.2020

Edellä mainittujen tietojen tulee kuvata sen hetkistä todellista ylläpidetyn reservin määrää. Reservin mahdollisen aktivoitumisen ei tule pienentää ylläpidettyä reservimäärää.

Ylläpidetyn Taajuusohjatun käyttöreservin määrä voidaan laskea yhtälöllä:

$$C_{FCR-N} = \max[\min(P_{\max} - P_{\text{asetusarvo}}, P_{\text{asetusarvo}} - P_{\min}, C_{\text{säättökoemäärä}}), 0] \quad (1)$$

$P_{\max}$ (MW) on Reservikohteen sen hetkinen maksimiteho

$P_{\min}$ (MW) on Reservikohteen sen hetkinen minimiteho

$P_{\text{asetusarvo}}$ (MW) on Reservikohteen sen hetkinen tehon asetusarvo eli Reservikohteen teho pois lukien mahdollinen aktivoinut reserviteho

$C_{\text{säättökoemäärä}}$ (MW) on säättökokein todennettu reservimäärä

Ylläpidetyn Taajuusohjatun häiriöreservin määrä voidaan laskea yhtälöllä:

$$C_{FCR-D} = \max[\min(\text{abs}(P_{\max/\min} - P_{\text{asetusarvo}}) - C_{FCR-N}, C_{\text{säättökoemäärä}}), 0] \quad (2)$$

$P_{\max/\min}$ (MW) on joko Reservikohteen maksimi- tai minimiteho (tuotannon ja energiavarastojen osalta käytetään maksimitehoa ylössäättötuotteelle ja minimitehoa alassäättötuotteelle, kulutuskohteiden osalta minimitehoa ylössäättötuotteelle ja maksimitehoa alassäättötuotteelle)

Ylläpidetyn Taajuusohjatun käyttö- ja häiriöreservin määrä on nolla, mikäli reserviä tuottava toiminnallisuus on kytketty pois päältä. Rajallisen aktivointikyvyn omaavien Reservikohteiden osalta ylläpidetyn reservin määrä on nolla myös, mikäli reservi ei ole aktivoitavissa aktivointikyvyn loppumisen vuoksi (esimerkiksi energiavarastoilla alhaisesta tai korkeasta varaustilasta johtuen).

Rajallisen aktivointikyvyn omaavista Reservikohteista tulee lisäksi toimittaa tieto Reservikohteen sen hetkisestä kyvystä aktivoida reservi täysimääräisesti (minuuttia), erikseen kunkin tuotteen osalta. Aktivointikyky voidaan laskea yhtälöllä 3.

$$\text{Aktivointikyky} = \frac{E_{FCR}}{C_{FCR}} \times 60 \frac{\text{min}}{h} \quad (3)$$

E_{FCR} (MWh) on Reservikohteen sen hetkinen reservin aktivointiin käytettävissä oleva energia. Taajuusohjatun käyttöreservin tapauksessa energia on joko ylös- tai alassäättöön käytettävissä oleva energia sen mukaan, kumpi on sillä hetkellä pienempi.

C_{FCR} (MW) on ylläpidetyn Taajuusohjatun käyttö- tai häiriöreservin määrä.

Reservitoimittajan tulee toimittaa Fingridille kuvaus ylläpidetyn Taajuusohjatun käyttö- ja häiriöreservin määrän sekä Rajallisen aktivointikyvyn omaavien kohteiden aktivointikyvyn laskennan toteutuksesta. Mikäli Reservitoimittajalla on käytettävissä tarkempi laskentamenetelmä, voidaan sitä käyttää Fingridin hyväksynnällä.

Reaaliaikaisessa tiedonvaihdossa noudatetaan kulloinkin voimassa olevaa Fingridin julkaisemaa *Reaaliaikainen tiedonvaihto* –sovellusohjetta.

Reaaliaikaisen tiedonvaihdon päivitysväli saa olla enintään 60 sekuntia.

22.12.2020

9.2 Historiatiedot

Fingridin pyynnöstä Reservitoimittajan tulee toimittaa säätöön osallistuneiden Reservikohteiden päätöhotiedot kohdekohtaisesti numeerisessa muodossa yhden sekunnin tarkkuudella, jotta Reservikohteen sopimuksen mukainen aktivoituminen voidaan todentaa esimerkiksi häiriötilanteissa. Päätöhotiedot tulee olla joko aikaleimattu EET/EEST aikaan tahdistettuna tai vaihtoehtoisesti niiden tulee sisältää taajuusmittaustieto, joka on tahdissa suhteessa päätötehomittaustietoihin. Reservitoimittajan tulee säilyttää historiatiedot vähintään neljän vuorokauden ajan. Historiatiedot tulee toimittaa 14 vuorokauden sisällä Fingridin pyynnöstä *Fingridin reservikaupankäynti ja tiedonvaihto* -ohjeen mukaisesti.

9.3 Laskutettavan reservikapasiteetin muodostuminen

Reservitoimittaja laskee laskutettavan reservikapasiteetin suuruuden käyttäen lähtötietoina luvun 9.1 mukaisia reaaliaikatieitoja. Laskutuksessa käytettävät kaupankäyntijaksokohtaiset reservikapasiteetit tulee laskea *Fingridin reservikaupankäynti ja tiedonvaihto* -ohjeen mukaisesti.

9.4 Tekniset kuvaukset

Reservitoimittajan tulee toimittaa Fingridin pyynnöstä kuvaukset Reservikohteiden teknisistä ominaisuuksista ja taajuudensäädön toteutuksesta siinä määrin, että tietojen avulla on mahdollista mallintaa Reservikohteiden taajuudensäädön toiminta. Siltä osin, kuin tietojen toimittaminen aiheuttaisi Reservitoimittajalle kohtuuttomia kustannuksia, osapuolet neuvottelevat, millaisten tietojen toimittaminen katsotaan riittäväksi.

9.5 Fingridin raportointi Reservitoimittajalle

Fingrid raportoi Reservitoimittajalle seuraavat tuntikohtaiset tiedot *Fingridin reservikaupankäynti ja tiedonvaihto* -ohjeen mukaisesti:

- seuraavalle CET/CEST-aikavyöhykkeen mukaiselle vuorokaudelle toteutuneet kaupat ja hinnat Tuntimarkkinoilla ja D-2 tuntimarkkinoilla
- Säätoenergian määrä ja hinta pyydettäessä.

9.6 Reservitoimittajan raportointi tasevastaavalle

Mikäli Reservitoimittaja ei ole Reserviresurssin tasevastaava, tulee Reservitoimittajan ilmoittaa Reserviresurssin tasevastaavalle Reserviresurssin säätökäytöstä viimeistään, kun Vuosimarkkina- tai Tuntimarkkinasopimus on tehty.

Lisäksi Reservitoimittajan tulee toimittaa Reserviresurssin tasevastaavalle Taajuuden vakautusreservien ylläpitoon ja taseselvitykseen liittyviä tietoja. Reservitoimittaja sopii näistä erikseen Reserviresurssin tasevastaavan kanssa.

22.12.2020

10 Energiäkäsittely

Säätöenergialla tarkoitetaan Taajuusohjatun käyttöreservin aktivoitumisen aiheuttamaa säätöenergiaa. Säätöenergia lasketaan tunneittain ja se on tunnin aikainen kumuloitunut energia erikseen ylös- ja alassäädölle. Reservin aktivoitumisen aiheuttama tasevirhe korjataan Reserviresurssin tasevastaavalle.

Ylössäätöenergian määrä (MWh) lasketaan yhtälöstä 4 ja alassäätöenergian määrä (MWh) yhtälöstä 5.

$$\text{Ylössäätöenergia} = \frac{\sum C_{FCR-N} \times \Delta f_{ylös} \times 1 h}{0,1 \text{ Hz}} \quad (4)$$

$$\text{Alassäätöenergia} = \frac{\sum C_{FCR-N} \times \Delta f_{alás} \times 1 h}{0,1 \text{ Hz}} \quad (5)$$

$\sum C_{FCR-N}$ (MW) on tasevastaavan taseessa olevien kaikkien Reservitoimittajien toteutunut yhteenlaskettu Taajuusohjatun käyttöreservin määrä. Reservitoimittajan Taajuusohjatun käyttöreservin määrä todennetaan mittauksin ja on korkeintaan Vuosimarkkinasopimuksessa ja Tuntimarkkinoilla sovitun yhteenlasketun määrän mukainen.

$\Delta f_{ylös}$ (Hz) on tunnin keskimääräinen alitaajuuspoikkeama, joka lasketaan tunnin aikana mitatuista alle 50 Hz taajuusarvoista.

$\Delta f_{alás}$ (Hz) on tunnin keskimääräinen ylitaajuuspoikkeama, joka lasketaan tunnin aikana mitatuista yli 50 Hz taajuusarvoista.

Säätöenergiasta (ylös ja alas) tehdään valtakunnallisen taseselvityksen yhteydessä tehokauppa Fingridin ja Reserviresurssin tasevastaavan välille. Säätöenergia korvataan Reserviresurssin tasevastaavalle Energiamaksulla seuraavasti:

- Ylössäätöenergialle Fingrid maksaa tasevastaavalle tältä ostamastaan Säätöenergiasta Energiamaksun, joka lasketaan kertomalla Taajuusohjatun käyttöreservin aiheuttama laskennallinen energia kyseisen tunnin ylössäätöhinnalla². Mikäli ylössäätöhintaa ei ole määriteltä, käytetään Vuorokausimarkkinoiden Suomen tarjousalueen hinta kyseiselle tunnille.
- Alassäätöenergiasta Fingrid veloittaa tasevastaavalta tälle myymästään Säätöenergiasta Energiamaksun, joka lasketaan kertomalla Taajuusohjatun käyt-

---

² Ylössäätöhinta määräytyy *Ehdot ja edellytykset manuaalisen taajuuden palautusreservin (mFRR) toimittajalle* -dokumentin mukaisesti.

22.12.2020

töreservin aiheuttama laskennallinen energia kyseisen tunnin alassäätohinalla³. Mikäli alassäätohintaa ei ole määritetty, käytetään Vuorokausimarkkinoiden Suomen tarjousalueen hinta kyseiselle tunnille.

Energiamaksu huomioidaan Reserviresurssin tasevastaavan taseselvityksessä tasesähkölaskutuksen yhteydessä. Fingrid ilmoittaa Energiamaksun määrän tasevastaavalle Fingridin ekstranet palvelussa käyttötunnin jälkeen ja viimeistään 13 vuorokauden kuluessa.

11 Maksut

Fingrid maksaa Reservitoimittajalle Kapasiteettikorvausta osallistumisesta Taajuusohjatun käyttö- ja häiriöreservin ylläpitoon.

Reservitoimittaja lähettää Fingridille edellisen kuukauden reservien ylläpitoa koskevan laskun kunkin kuukauden 10. päivänä tai sitä seuraavana ensimmäisenä arkipäivänä. Laskun eräpäivä on 14 vrk laskun päiväyksestä, joksi merkitään laskun lähettämispäivä.

11.1 Kapasiteettikorvaus Vuosimarkkinoilla

Reservitoimittajalle maksettava korvaus määräytyy Vuosimarkkinoilla kalleimman hyväksytyin tarjouksen mukaan (marginaalihinta-periaate) siten, että Taajuusohjatulle käyttöreserville, Taajuusohjatulle häiriöreserville ylös ja Taajuusohjatulle häiriöreserville alas muodostuu omat vuosimarkkinahintansa.

Fingrid maksaa Reservitoimittajalle korvausta mittauksin todennettujen määrien mukaisesti, kuitenkin korkeintaan Vuosimarkkinoilla hyväksytystä määrästä.

Fingrid maksaa Reservitoimittajalle Kapasiteettikorvausta täysimääräisenä, mikäli mittauksin todennettu reservikapasiteetti on Reservitoimittajan määräaikaan mennessä toimittaman reservisuunnitelman mukainen. Mikäli mittauksin todennettu reservikapasiteetti alittaa reservisuunnitelman, maksaa Fingrid Reservitoimittajalle korvausta todennetun kapasiteetin mukaisesti. Toimittamatta jääneestä kapasiteetista Reservitoimittaja maksaa Fingridille korvausta 100% kulloinkin voimassa olevasta vuosimarkkinahinnasta, ellei toimittamatta jättäminen johdu ylivoimaisesta esteestä.

11.2 Kapasiteettikorvaus Tuntimarkkinoilla

Reservitoimittajalle maksettava korvaus määräytyy kullekin tunnille erikseen kalleimman tilatun tarjouksen mukaan (marginaalihinta-periaate) siten, että Taajuusohjatulle

---

³ Alassäätohintaa määräytyy *Ehdot ja edellytykset manuaalisen taajuuden palautusreservin (mFRR) toimittajalle* -dokumentin mukaisesti.

22.12.2020

käyttöreserville, Taajuusohjatuille häiriöreserville ylös ja Taajuusohjatuille häiriöreserville alas muodostuu omat tuntihintansa.

11.2.1 Osallistuminen pelkästään Tuntimarkkinoille

Fingrid maksaa Reservitoimittajalle korvausta mittauksin todennettujen määrien mukaisesti, kuitenkin korkeintaan Tuntimarkkinoilla sovitusta kaupasta.

Mikäli mittauksin todennettu reservikapasiteetti alittaa Tuntimarkkinoilla tehdyn kaupan, maksaa Fingrid Reservitoimittajalle korvausta mittauksin todennetun kapasiteetin mukaisesti. Toimittamatta jääneestä kapasiteetista Reservitoimittaja maksaa Fingridille korvausta 100 % kyseisen tunnin hinnasta, ellei toimittamatta jättäminen johdu ylivoimaisesta esteestä.

11.2.2 Osallistuminen sekä Vuosi- että Tuntimarkkinoille

Fingrid maksaa Reservitoimittajalle korvausta mittauksin todennettujen määrien mukaisesti, kuitenkin korkeintaan Vuosimarkkinasopimuksessa ja Tuntimarkkinoilla sovitusta yhteenlasketusta määrästä.

Fingrid maksaa korvausta Tuntimarkkinoille osallistumisesta vain, mikäli Vuosimarkkinasopimuksen määrä on toimitettu täysimääräisenä kyseiselle tunnille. Jos Reservitoimittaja on kohdentanut osan Reservikohteistaan Vuosimarkkinoille ja osan Tuntimarkkinoille, Fingrid maksaa Reservitoimittajalle korvausta Tuntimarkkinoille osallistuvien Reservikohteiden todennettujen määrien mukaisesti, vaikka Vuosimarkkinasopimuksen määrä ei olisi toimitettu täysmääräisenä kyseiselle tunnille.

Mikäli mittauksin todennettu reservikapasiteetti alittaa reservisuunnitelman ja tunti-kaupan yhteenlasketun määrän, maksaa Fingrid Reservitoimittajalle korvausta todennetun kapasiteetin mukaisesti. Toimittamatta jääneestä kapasiteetista Reservitoimittaja maksaa Fingridille korvausta 100 % kyseisen tunnin hinnasta, ellei toimittamatta jättäminen johdu ylivoimaisesta esteestä.

11.3 Kapasiteettikorvaus D-2 tuntimarkkinoilla

Reservitoimittajalle maksettava korvaus määräytyy kullekin tunnille erikseen kalleimman tilatun tarjouksen mukaan (marginaalihinta-periaate) siten, että Taajuusohjatuille käyttöreserville, Taajuusohjatuille häiriöreserville ylös ja Taajuusohjatuille häiriöreserville alas muodostuu omat tuntihintansa.

11.3.1 Osallistuminen pelkästään D-2 tuntimarkkinoille

Fingrid maksaa Reservitoimittajalle korvausta mittauksin todennettujen määrien mukaisesti, kuitenkin korkeintaan D-2 tuntimarkkinoilla sovitusta kaupasta.

Mikäli mittauksin todennettu reservikapasiteetti alittaa D-2 tuntimarkkinoilla tehdyn kaupan, maksaa Fingrid Reservitoimittajalle korvausta vain mittauksin todennetun kapasiteetin mukaisesti. Toimittamatta jääneestä kapasiteetista Reservitoimittaja maksaa Fingridille korvausta 100 % kyseisen tunnin D-2 tuntimarkkinoiden hinnasta, ellei toimittamatta jättäminen johdu ylivoimaisesta esteestä.

22.12.2020

11.3.2 Osallistuminen sekä D-2 tuntimarkkinoille että Vuosimarkkinoille

Fingrid maksaa Reservitoimittajalle korvausta mittauksin todennettujen määrien mukaisesti, kuitenkin korkeintaan Vuosimarkkinasopimuksen mukaisen reservisuunnitelman ja D-2 tuntimarkkinoilla sovitusta yhteenlasketusta määrästä.

Fingrid maksaa korvausta D-2 tuntimarkkinoille osallistumisesta vain, mikäli Vuosimarkkinasopimuksen määrä on toimitettu reservisuunnitelman mukaisesti kyseiselle tunnille. Reservisuunnitelman ei tarvitse olla Vuosimarkkinasopimuksessa sovitun maksimimäärän suuruinen.

Mikäli mittauksin todennettu reservikapasiteetti alittaa reservisuunnitelman ja D-2 tuntimarkkinoilla tehdyn kaupan yhteenlasketun määrän, maksaa Fingrid Reservitoimittajalle korvausta vain todennetun kapasiteetin mukaisesti. Toimittamatta jääneestä kapasiteetista Reservitoimittaja maksaa Fingridille korvausta 100 % kyseisen tunnin D-2 tuntimarkkinoiden hinnasta, ellei toimittamatta jättäminen johdu ylivoimaisesta esteestä.

Mikäli mittauksin todennettu reservikapasiteetti alittaa Vuosimarkkinasopimuksen mukaisen reservisuunnitelman, Reservitoimittaja maksaa Fingridille korvausta tältä osin 100 % Vuosimarkkinahinnasta, ellei toimittamatta jättäminen johdu ylivoimaisesta esteestä.

11.3.3 Osallistuminen sekä D-2 tuntimarkkinoille että Vuosimarkkinoille ja Tuntimarkkinoille

Fingrid maksaa Reservitoimittajalle korvausta mittauksin todennettujen määrien mukaisesti, kuitenkin korkeintaan Vuosimarkkinasopimuksen mukaisen reservisuunnitelman ja D-2 tuntimarkkinoilla sovitusta sekä Tuntimarkkinoilla sovitusta yhteenlasketusta määrästä.

Fingrid maksaa korvausta D-2 tuntimarkkinoille osallistumisesta vain, mikäli Vuosimarkkinasopimuksen mukainen reservisuunnitelma on toimitettu täysimääräisesti kyseiselle tunnille. Tuntimarkkinoille osallistuminen edellyttää, että reservisuunnitelman tulee olla Vuosimarkkinasopimuksessa sovitun maksimimäärän mukainen.

Mikäli mittauksin todennettu reservikapasiteetti alittaa reservisuunnitelman, D-2 tuntimarkkinoilla tehdyn kaupan sekä Tuntimarkkinoilla tehdyn kaupan yhteenlasketun määrän, maksaa Fingrid Reservitoimittajalle korvausta vain todennetun kapasiteetin mukaisesti. Toimittamatta jääneestä kapasiteetista Reservitoimittaja maksaa Fingridille korvausta 100 % kyseisen tunnin Tuntimarkkinoilla muodostuneesta hinnasta.

Mikäli mittauksin todennettu reservikapasiteetti alittaa reservisuunnitelman ja D-2 tuntimarkkinoilla tehdyn kaupan, Reservitoimittaja maksaa Fingridille korvausta tältä osin 100 % kyseisen tunnin D-2 tuntimarkkinoiden hinnasta.

22.12.2020

Mikäli mittauksin todennettu reservikapasiteetti alittaa reservisuunnitelman, Reservitoimittaja maksaa Fingridille korvausta tältä osin 100 % Vuosimarkkinahinnasta, ellei toimittamatta jättäminen johdu ylivoimaisesta esteestä.

11.3.4 Osallistuminen sekä D-2 tuntimarkkinoille että Tuntimarkkinoille

Fingrid maksaa Reservitoimittajalle korvausta mittauksin todennettujen määrien mukaisesti, kuitenkin korkeintaan D-2 tuntimarkkinoilla sekä Tuntimarkkinoilla sovitusta yhteenlasketusta määrästä.

Mikäli mittauksin todennettu reservikapasiteetti alittaa D-2 tuntimarkkinoilla tehdyn kaupan sekä Tuntimarkkinoilla tehdyn kaupan yhteenlasketun määrän, maksaa Fingrid Reservitoimittajalle korvausta vain todennetun kapasiteetin mukaisesti. Toimittamatta jääneestä kapasiteetista Reservitoimittaja maksaa Fingridille korvausta 100 % kyseisen tunnin Tuntimarkkinoiden hinnasta.

Mikäli mittauksin todennettu reservikapasiteetti alittaa D-2 tuntimarkkinoilla tehdyn tuntikaupan, Reservitoimittaja maksaa Fingridille korvausta tältä osin 100 % kyseisen tunnin D-2 tuntimarkkinoiden hinnasta, ellei toimittamatta jättäminen johdu ylivoimaisesta esteestä.

12 Ehtojen rikkominen

12.1 Toimittamatta jäänyt reservikapasiteetti

Reservitoimittaja maksaa Fingridille toimittamatta jääneestä kapasiteetista korvausta kohdan 11 mukaisesti.

12.2 Reservien säätöominaisuuksien tarkistus ja Reservitoimittajan takaisinmaksuvelvollisuus

Fingridillä on oikeus tarkistaa Reservikohteen säätöominaisuudet. Mikäli Fingridin tekemän seurannan perusteella osoittautuu, ettei Reservitoimittaja ole ylläpitänyt sovitteja säätöominaisuuksia, tulee Reservitoimittajan 30 päivän kuluessa antaa Fingridin pyytämä selvitys reservin ylläpitoa koskevista puutteista.

Jos selvitys edellyttää säätökyvyn tarkistusta Fingridin vaatimuksesta tehtävin mittauksin ja niissä todetaan Reservikohteen täyttävän voimassaolevat vaatimukset, vastaa mittausten kustannuksista Fingrid. Muutoin kustannuksista vastaa Reservitoimittaja.

Mikäli Reservitoimittaja jättää Fingridin yllä asettamaan määräaikaan mennessä tekemättä Fingridin pyytämän selvityksen, Reservitoimittaja maksaa takaisin näiden ehtojen mukaiset korvaukset selvitystä koskevalta ajanjaksolta sekä Taajuusohjatun käyttö- että häiriöreservin osalta.

Mikäli tarkistus, muu tämän asiakirjan mukainen koe tai Fingridin tekemä seuranta osoittaa, että Reservitoimittajan ylläpitämä reservi on ollut sovitteja pienempi tai Reservikohteen säätökyky on tämän asiakirjan ehdoista poikkeava, Reservitoimittaja

22.12.2020

maksaa Fingridin maksamat korvaukset takaisin niiltä osin, kuin ne ovat perustuneet todellista suurempaan reservimäärään.

12.3 Reservitoimittajan tilapäinen reservimarkkinoilta poissulkeminen

Fingridillä on oikeus sulkea Reservitoimittaja tilapäisesti kyseisiltä reservimarkkinoilta, mikäli Reservitoimittaja:

- jättää ilman hyväksyttävää syytä reserviä toimittamatta Fingridin kirjallisesta huomautuksesta huolimatta.
- on muuttanut säästöasetuksia tietoisesti siten, että säästöominaisuudet muuttuvat merkittävästi.
- on jättänyt kohdan 12.2 mukaisen selvityksen tekemättä.
- ei toimita Fingridin pyytämiä kohdan 9.2 mukaisia historiatietoja.
- tai on muutoin rikkonut tämän asiakirjan ehtoja Fingridin kirjallisesta huomautuksesta huolimatta.

Tilapäinen poissulkeminen on kestoaltaan yhdestä kolmeen kuukauteen rikkomuksen laadusta riippuen.

12.4 Sopimuksen purku

Jos sopimusrikkomus on olennainen, Fingridillä on oikeus purkaa Vuosimarkkinasopimus tai Tuntimarkkinasopimus kyseisten sopimusten ehtojen mukaisesti.

Fingrid Oyj

Ehdot ja edellytykset manuaalisen
taajuuden palautusreservin (mFRR)
toimittajalle

22.12.2020

22.12.2020

Sisällysluettelo

1	Johdanto	3
2	Määritelmät	3
3	Reservien hankinta	5
4	Reservitoimittajalle asetetut vaatimukset	5
5	Reservikohteelle asetettavat vaatimukset	5
6	Reserviresurssien aggregointi	6
7	Säätösähkömarkkinoiden säännöt	6
7.1	Säätötarjousten syöttö	6
7.2	Tarjousten käsittely	7
8	Säätökapasiteettimarkkinoiden säännöt	8
8.1	Tarjoussäännöt	8
8.2	Tarjousten käsittely	8
9	Säätökapasiteettisopimuksilla hankitun säätökapasiteetin säännöt	9
9.1	Tarjoussäännöt	9
9.2	Tarjousten käsittely	9
10	Reservien ylläpidon raportointi ja seuranta	9
10.1	Reaaliaikatiedot	9
10.2	Reservitoimittajan raportointi tasevastaavalle.....	10
11	Energiäkäsittely	10
12	Maksut	10
12.1	Energiamaksu Säätösähkömarkkinoilla.....	10
12.2	Kapasiteettikorvaus Säätökapasiteettimarkkinoilla	11
12.2.1	Sanktio Säätökapasiteettitarjouksen poistamisesta	12
12.2.2	Lepoajan vaikutus	12
12.3	Säätökapasiteettisopimuksen mukainen Kapasiteettikorvaus.....	12
12.3.1	Sanktio Säätökapasiteettitarjouksen poistamisesta	13
12.3.2	Lepoajan vaikutus	14
12.4	Arvonlisävero sekä muut välilliset verot ja maksut.....	14
13	Ehtojen rikkominen	14
13.1	Sanktio.....	14
13.2	Reservitoimittajan tilapäinen reservimarkkinoilta poissulkeminen.....	14
13.3	Sopimuksen purku	14

22.12.2020

1 Johdanto

Tämä asiakirja määrittelee Euroopan Komission sähköjärjestelmän tasehallintaa koskevista suuntaviivoista antaman asetuksen (Guideline on Electricity Balancing, COMMISSION REGULATION (EU) 2017/2195, Tasehallinnan suuntaviivat, jäljempänä EBGL) mukaisesti Fingrid Oyj:n (jäljempänä Fingrid) ehdot ja edellytykset sähköjärjestelmän tasapainottamiseksi tarvittavien reservipalvelujen tarjoajille (jäljempänä Reservitoimittaja).

Taajuuden palautusreservit (Frequency Restoration Reserve, FRR) ovat reservejä, joiden tarkoituksena on palauttaa taajuus 50,0 Hz:n nimellisarvoon ja vapauttaa aktivoituneet Taajuuden vakautusreservit (Frequency Containment Reserve, FCR). Taajuuden palautusreservit jaetaan kahteen reservituotteeseen, Automaattiseen taajuudenhallintareserviin (aFRR) ja Manuaaliseen taajuuden palautusreserviin (mFRR).

Tämän asiakirjan sisältämiä Manuaalisen taajuuden palautusreservin (mFRR) hankintaan ja ylläpitoon liittyviä ehtoja ja edellytyksiä sovelletaan Reservitoimittajan osallistuessa Säättö-sähkö- ja Säättökapasiteettimarkkinoille sekä tarjouskilpailuihin säättökapasiteetin hankinnasta Säättökapasiteettisopimuksilla.

2 Määritelmät

Tässä asiakirjassa käytetään seuraavia määritelmiä:

Automaattinen taajuudenhallintareservi (aFRR) on keskitetysti ohjattu automaattisesti aktivoituva Taajuuden palautusreservi, jonka tarkoituksena on sähköjärjestelmän taajuuden palauttaminen nimellistaajuuteen ja taajuudensäättöalueen tehotasapainon palauttaminen suunniteltuun arvoon.

Elektroninen tilaus tarkoittaa sitä, että Fingrid tilaa Reservitoimittajan Säättö-sähkömarkkinoille jättämän Säättötarjouksen lähettämällä tästä sanoman Reservitoimittajalle.

Energiamaksulla tarkoitetaan reservin aktivoitumisesta maksettavaa korvausta.

Erikoissäädöllä tarkoitetaan säätöä, joka tilataan muuhun tarpeeseen kuin tasehallintaa varten.

Kapasiteettikorvauksella tarkoitetaan korvausta, jonka Fingrid maksaa Reservitoimittajalle reservin ylläpidosta.

Kapasiteettitarjouksella tarkoitetaan Reservitoimittajan Säättökapasiteettimarkkinoiden kilpailutukseen jättämää tarjousta.

Manuaalinen taajuuden palautusreservi (mFRR) on manuaalisesti aktivoituva Taajuuden palautusreservi, jonka tarkoituksena on sähköjärjestelmän taajuuden palauttaminen nimellistaajuuteen ja taajuudensäättöalueen tehotasapainon palauttaminen suunniteltuun arvoon.

Marginaalihinta –periaatteella tarkoitetaan hinnoitteluperiaatetta, jossa kalleimman hyväksytyyn tarjoukseen hinta määrittää hinnan kaikille hyväksytyille tarjouksille.

22.12.2020

Pay as bid –periaatteella tarkoitetaan hinnoitteluperiaatetta, jossa kunkin hyväksytyyn tarjouksen hinta määräytyy tarjouksen mukaan.

Reservikohteella tarkoitetaan kokonaisuutta, joka täyttää reservin tarjoamista koskevat vaatimukset. Reservikohde voi koostua useasta tai yhdestä Reserviresurssista.

Reserviresurssilla tarkoitetaan yksittäistä säätökykyistä resurssia; voimalaitosta, kulutuskohdetta tai sähkövarastoa.

Säätökapasiteettimarkkinoilla tarkoitetaan Fingridin ylläpitämiä viikoittaisia kapasiteettimarkkinoita, joilta Fingrid hankkii Manuaalista taajuudenpalautusreserviä (mFRR).

Säätökapasiteettisopimuksella tarkoitetaan Fingridin ja Reservitoimittajan välistä pidempikestoista sopimusta mFRR säätökapasiteetin tarjoamisesta.

Säätökapasiteettitarjouksella tarkoitetaan Reservitoimittajan Säätösähkömarkkinoille tekemää, Säätökapasiteettimarkkinoiden tai Säätökapasiteettisopimuksen mukaista Säätötarjousta, ellei erikseen tekstissä ole rajattu koskemaan näistä vain toista.

Säätöobjektitunnuksella (Regulating Object, RO) tarkoitetaan taseselvityksessä käytettävää tunnusta, josta käy ilmi reservitarjoukseen liittyvä tasetieto.

Säätösähkömarkkinasopimuksella tarkoitetaan Fingridin ja Reservitoimittajan välistä sopimusta, joka oikeuttaa osallistumaan Säätösähkö- ja Säätökapasiteettimarkkinoille.

Säätösähkömarkkinoilla tarkoitetaan Fingridin ylläpitämiä energiamarkkinoita, joilta Fingrid hankkii manuaalista taajuudenpalautusreserviä (mFRR).

Säätötarjouksella tarkoitetaan Reservitoimittajan Säätösähkömarkkinoiden sääntöjen mukaisesti tekemää tarjousta Säätösähkömarkkinoille.

Taajuuden palautusreservillä (Frequency Restoration Reserve, FRR) tarkoitetaan reserviä, joka on käytettävissä sähköjärjestelmän taajuuden palauttamiseksi nimellistaajuuteen ja taajuudensäätöalueen tehotasapainon palauttamiseksi suunniteltuun arvoon.

Taajuuden vakautusreservillä (Frequency Containment Reserve, FCR) tarkoitetaan reserviä, joka on käytettävissä taajuuden vakauttamiseen sähköntuotannon ja kulutuksen epätasapainotilanteissa.

Tasepalvelun tarjoajalla (Balancing Service Provider, BSP) tarkoitetaan markkinaosapuolta, jonka reservejä tarjoavat yksiköt tai reservejä tarjoavat ryhmät pystyvät tarjoamaan tasepalveluja siirtoverkonhaltijoille. Tässä dokumentissa *Reservitoimittaja*.

Tasesähköllä tarkoitetaan Tasepalvelun tarjoajan tarjoamaa sähköenergiaa, jota siirtoverkonhaltijat käyttävät verkon tasapainottamiseen. Tässä dokumentissa *Säätöenergia*.

22.12.2020

Vuorokausimarkkinoilla (day ahead –markkinat) tarkoitetaan sähkön markkinapaikkaa, jolla käydään kauppaa seuraavalle vuorokaudelle myytävästä ja ostettavasta sähköstä.

3 Reservien hankinta

Reservit hankitaan Euroopan Komission sähköjärjestelmän käyttöä koskevista suuntaviivoista antaman asetuksen (Guideline on System Operation, COMMISSION REGULATION (EU) 2017/1485, Käytön suuntaviivat, jäljempänä SOGL) artiklan 157 mukaisesti. Manuaalisen taajuuden palautusreservin ylläpitovelvoitteet määritetään Pohjoismaiden siirtoverkonhaltijoiden kesken SOGL:n 157 artiklan nojalla.

Fingrid tilaa Säättösähkömarkkinoilta Manuaalista taajuuden palautusreserviä sähkön tuotannon ja kulutuksen tasapainottamiseksi. Fingrid käyttää Säättökapasiteettisopimuksilla ja Säättökapasiteettimarkkinoilta hankittavaa säättökapasiteettia varmistamaan, että kulloinkin on käytössä riittävästi Taajuuden palautusreserviä tuotannon ja kulutuksen välisen tehotasapainon ylläpitämiseksi.

4 Reservitoimittajalle asetetut vaatimukset

Reservitoimittajaksi voi tulla osapuoli, jolla on käytettävissä kohdan 5 mukaiset vaatimukset täyttävä tai täyttäviä Reservikohteita.

Reservitoimittajan tulee tehdä Säättösähkömarkkinasopimus Fingridin kanssa ennen osallistumista Säättösähkö- ja Säättökapasiteettimarkkinoille. Säättökapasiteettisopimukset tehdään erillisen tarjouskilpailun perusteella.

Osallistuakseen Säättösähkö- ja Säättökapasiteettimarkkinoilla sekä Säättökapasiteettisopimusten tarjouskilpailuihin Reservitoimittajan tulee olla Reserviresurssin omistaja tai toimia joko avoimena toimittajana tai tasevastaavana Reserviresurssille. Reservitoimittajalla tulee olla Reserviresurssin omistajan suostumus Säättösähkömarkkinasopimuksen tai Säättökapasiteettisopimuksen mukaisesta reservikäytöstä. Reservitoimittajan tulee Fingridin erillisestä pyynnöstä toimittaa Reserviresurssin omistajan suostumus Fingridille.

Reservitoimittajan tai tämän valtuuttaman edustajan on oltava Fingridin tavoitettavissa vähintään niiden tuntien aikana, joille Reservitoimittaja on jättänyt säättötarjouksia.

5 Reservikohteelle asetettavat vaatimukset

Reservitoimittajan tulee osoittaa SOGL artiklan 159 perusteella Fingridin julkaiseman *Manuaalisen taajuuden palautusreservien (mFRR) teknisten vaatimusten todentaminen ja hyväksyttämismenettely* -dokumentin mukaisesti suoritetuilla säättökokeilla, että reserviksi ilmoitettu Reservikohde täyttää vaaditut säättöominaisuudet.

Reservikohteen tulee sijaita Fingridin järjestelmävastuualueella¹.

---

¹ Suomi pois lukien Ahvenanmaan itsehallintoalue.

22.12.2020

Reservikohteen säädön tulee olla toteutettavissa täyteen tehoonsa 15 minuutin kuluessa tilauksesta. Sääto on voitava toteuttaa tarjotulla teholla koko käyttötunnin ajan. Säädön vähimmäistilaus on 1 minuutti. Säätosähkömarkkinoilla tehtävät kaupat perustuvat fyysiseen säätöön.

Säätokapasiteettimarkkinoille ja Säätokapasiteettisopimusten kilpailutukseen tarjottavan Reservikohteen tulee olla lisäksi elektronisesti tilattavissa ja kyettävä vähintään kolmen tunnin yhtämittaiseen aktivointiin. Tilauksen jälkeen Reservikohteelle on sallittu lepoaika, joka on edellisen aktivoinnin kestoinen, mutta vähintään kolme tuntia ja enintään kuusi tuntia.

6 Reserviresurssien aggregointi

Reserviresursseja voi aggregoida seuraavin ehdoin:

- aggregoitujen Reserviresurssien tulee sijaita samalla säätöalueella² (etelä / pohjoinen)
- aggregoitujen Reserviresurssien tulee olla saman tasevastaavan taseessa

Poikkeuksena näihin sääntöihin eri säätöalueilla sijaitsevia Reserviresursseja voi aggregoida, jos säätötarjouksen vähimmäiskapasiteetti ei muutoin täytyisi säätöalueella.

Säädotarjous sisältää Reservikohteen nimen kautta Säätoobjektitunnuksen (RO-tunnus), jolla Säädotarjous osoitetaan tietylle taseelle ja säätöalueelle. Säätosähkömarkkinoilla voi muodostaa yhteis-RO-tunnuksen. Säätosähkömarkkinoilla käytettävän RO-tunnuksen ei tarvitse olla tuotantomuotokohtainen eikä voimalaitoskohtainen. Saman taseen samalla säätöalueella sijaitsevia Reserviresursseja voi näin ollen aggregoida muodostamalla niille yhden RO-tunnuksen, joka sisältää aggregoitavat Reserviresurssit.

Jos samaan Säädotarjoukseen aggregoidaan Reserviresursseja eri säätöalueilta tai osuutta osuusvoimalaitoksesta, tulee Säädotarjouksessa eritellä tehomäärät säätöaluekohtaisiksi osatarjouksiksi käyttäen eri RO-tunnuksia. Aggregoidut osatarjoukset yhdistetään toisiinsa aggregointiyhdistelmänumerolla (1-10).

7 Säätosähkömarkkinoiden säännöt

7.1 Säädotarjousten syöttö

Säädotarjoukset annetaan Fingridin sähköiseen reservikaupankäyntijärjestelmään (Vaksi web) erillisen *Fingridin reservikaupankäynti ja tiedonvaihto* -ohjeen mukaisesti.

Säädotarjouksia voi jättää aikaisintaan 31 vuorokautta ennen tarjouksen kohteena olevaa käyttötuntia. Reservitoimittaja voi muuttaa ja peruuttaa Säädotarjouksia 45 mi-

---

² Leveyspiiri 64 jakaa Suomen eteläiseen ja pohjoiseen säätöalueeseen.

22.12.2020

nuuttiin asti ennen kulloisenkin käyttötunnin alkua, minkä jälkeen ne muuttuvat sitoviksi. Fingrid voi halutessaan pyytää Reservitoimittajalta lisää Säättotarjouksia myös tämän jälkeen.

Säättotarjouksen tulee sisältää seuraavat tiedot Reservikohteesta:

- teho (MW), erikseen ylös- ja alassäättotarjoukset
- hinta, erikseen ylös- ja alassäättotarjoukselle (€/MWh)
- Reservikohteen nimi³
- reservitieto, jos Säättotarjous on tehoreservitarjous tai varavoimatarjous
- aggregointiyhdistelmänumero (1-10), jos Säättotarjoukseen yhdistetään eri RO-tunnuksia
- tunti (EET) aikaa.

Samasta Reservikohteesta voi jättää useampia Säättotarjouksia. Puutteellista Säättotarjousta ei huomioida Säättösähkömarkkinoilla.

Yhden Säättotarjouksen vähimmäiskapasiteetti on 5 MW. Säättotarjoukset annetaan 1 MW:n tarkkuudella.

Jos säättotarjous voidaan aktivoida elektronisesti, Reservitoimittaja voi jättää yhden alle 5 MW:n ylös- ja alassäättotarjouksen kutakin käyttötuntia kohden. Tällöin säättotarjouksen vähimmäiskapasiteetti on 1 MW.

7.2 Tarjousten käsittely

Jokaista käyttötuntia varten Fingrid toimittaa Suomen Säättotarjoukset pohjoismaisille Säättösähkömarkkinoille, jossa muodostetaan pohjoismainen tarjouslista asettamalla ylös- ja alassäättotarjoukset järjestykseen periaatteella halvin Säättotarjous ensin ja alassäättotarjoukset periaatteella kallein Säättotarjous ensin.

Tasehallintaa ja taajuuden ylläpitoa varten Säättotarjoukset (pois lukien tehoreservi- ja varavoimatarjoukset) käytetään hintajärjestyksessä. Jos sähköjärjestelmän tilan tai tietojärjestelmäongelmien vuoksi Säättotarjousta ei voida käyttää, valitaan pohjoismaiselta tarjouslistalta edullisin käytettävissä oleva Säättotarjous.

Fingrid voi tilata Säättotarjouksia myös erikoissäättöön. Erikoissäädöllä tarkoitetaan Fingridin Säättösähkömarkkinoilla tilaamaa säätöä, joka tilataan muusta syystä kuin tasehallinnan tarpeista. Fingrid käyttää tähän tarkoitukseen siirtotilanteen kannalta sopivia Säättotarjouksia, ja niitä ei välttämättä käytetä hintajärjestyksessä.

---

³ Reservikohteille määritetään Säättösähkömarkkinasopimuksessa nimet ja näihin liittyvät RO-tunnukset ja säätöalueet (etelä/pohjoinen), aggregoidun säättotarjouksen osatarjouksissa käytetään Reserviresurssien nimiä.

22.12.2020

8 Säättökapasiteettimarkkinoiden säännöt

Fingrid hankkii Säättökapasiteettimarkkinoilta säättökapasiteettia viikoittaisella tarjouskilpailulla. Kunkin hankintajakson pituus on yksi CET-aikavyöhykkeen mukainen kalenteriviikko.

Tarjouskilpailun aikataulu on seuraava:

Päivä	Kello (EET)	Tapahtuma
D-4 (torstai)	12:00	Kapasiteettitarjoukset tulee olla jätetty
D-3 (perjantai)	12:00	Fingrid julkaisee hankintapäätöksen Säättökapasiteettimarkkinoilta
D-1 (sunnuntai)	11:00	Säättökapasiteettitarjoukset tulee jättää hankintajakson 1. päivälle
D (maanantai)	1:00	Hankintajakson 1. päivä alkaa

Säättökapasiteettimarkkinoilla Reservitoimittaja sitoutuu tarjoamaan tarjouskilpailussa hyväksytyyn reservimäärän Säättösähkömarkkinoille hankintajakson ajan, ja Fingrid maksaa tästä hyvästä Reservitoimittajalle Kapasiteettikorvausta.

8.1 Tarjoussäännöt

Yhden Kapasiteettitarjouksen enimmäiskapasiteetti on 50 MW ja vähimmäiskapasiteetti on 5 MW. Kapasiteettitarjoukset tulee jättää 1 MW:n tarkkuudella. Reservitoimittajan tulee erikseen ilmoittaa Kapasiteettitarjouksen yhteydessä, mikäli Kapasiteettitarjous tulee käsitellä jakamattomana.

Reservitoimittaja voi jättää useita Kapasiteettitarjouksia. Ne eivät saa olla linkitettyjä toisiinsa, ja kukin tarjous käsitellään erillisenä. Kapasiteettitarjouksen tulee sisältää seuraavat tiedot:

- tuote (ylös- tai alassäättökapasiteetti)
- kapasiteetti, vakio yhdelle viikolle (MW/viikko)
- Kapasiteettikorvaus, vakio yhdelle viikolle (€/MW/h)
- säättöalue (etelä/pohjoinen).

Kapasiteettitarjoukset jätetään Fingridin sähköiseen reservikaupankäyntijärjestelmään (Vaksi web). Kapasiteettitarjousten jättäminen on käsitelty *Fingridin reservikaupankäynti ja tiedonvaihto* -ohjeessa.

8.2 Tarjousten käsittely

Fingrid tekee hankintapäätöksen optimoiden edullista hankintakustannusta, huomioiden tarjouskilpailussa vastaanotettujen Kapasiteettitarjouksien hinnat ja kapasiteetit (MW) sekä Fingridin käytössä olevat vaihtoehtoiset Taajuuden palautusreservien hankintalähteet.

22.12.2020

Jos Reservitoimittaja on edellyttänyt, että tarjous käsitellään jakamattomana, ei tarjouksia aina valita hintajärjestyksessä, vaan pyrkien Fingridille kokonaishankinnassa mahdollisimman edulliseen hankintakustannukseen. Kapasiteettitarjoukset, joilla on sama hinta ja kapasiteetti, käsitellään niiden saapumisjärjestyksessä.

9 Säättökapasiteettisopimuksilla hankitun säättökapasiteetin säännöt

Fingrid voi hankkia säättökapasiteettia Säättökapasiteettisopimuksilla tarjouskilpailulla, jonka Fingrid järjestää tarvittaessa. Tarjouskilpailun järjestämisestä ilmoitetaan Fingridin internetsivuilla ja tarjouskilpailussa tarjousten jättämiseen on aikaa vähintään kuukausi. Tarjouskilpailussa määritetään hankittava tuote (ylös- tai alassäätökapasiteetti).

Reservitoimittaja, jolla on voimassa oleva Säättökapasiteettisopimus, sitoutuu tarjoamaan säättökapasiteettia Säättösähkömarkkinoille sopimuskauden ajan.

9.1 Tarjoussäännöt

Tarjouksen tulee sisältää seuraavat tiedot:

- kapasiteetti, vakio sopimuskaudelle (MW)
- Kapasiteettikorvaus (€/MW/h)
- sopimuskausi
- aloitusvalmius (päivämäärä).

Yhden tarjouksen vähimmäiskapasiteetti on 5 MW. Tarjoaja voi jättää useita tarjouksia. Tarjoukset tulee jättää 1 MW:n tarkkuudella.

9.2 Tarjousten käsittely

Hankittava säättökapasiteetti päätetään pyrkien Fingridille Taajuuden palautusreservien kokonaishankinnassa mahdollisimman edulliseen hankintakustannukseen.

10 Reservien ylläpidon raportointi ja seuranta

10.1 Reaaliaikatiedot

Reaaliaikatietojen perusteella Fingrid seuraa reservien aktivoitumista. Reservitoimittajan tulee kustannuksellaan toimittaa Reservikohteen pätötehomittaus tai muu reaaliaikainen tieto, jolla aktivointi voidaan todentaa. Reaaliaikaisessa tiedonvaihdossa noudatetaan kulloinkin voimassa olevaa Fingridin julkaisemaa *Reaaliaikainen tiedonvaihto* –sovellusohjetta.

Reaaliaikaisen tiedonvaihdon päivitysväli saa olla enintään 60 sekuntia.

22.12.2020

10.2 Reservitoimittajan raportointi tasevastaavalle

Mikäli Reservitoimittaja ei ole Reserviresurssin tasevastaava, tulee Reservitoimittajan ilmoittaa Reserviresurssin tasevastaavalle Reserviresurssin säätökäytöstä viimeistään, kun Säättö sähkömarkkinasopimus tai Säättökapasiteettisopimus on tehty. Lisäksi Reservitoimittaja on velvollinen ilmoittamaan tilattujen säätöjen määrän tasevastaavalle.

11 Energiakäsittely

Säättökaupasta syntyy energian toimitusta Fingridin ja Reserviresurssin tasevastaavan välille. Tästä muodostuva tuntienergiamäärä lasketaan säätötehon ja käyttöajan tulona.

Säättökaupat vaikuttavat Reservitoimittajan tasevastaavan taseeseen, ja muodostuneet säätöenergiat otetaan automaattisesti huomioon Reservitoimittajan tasevastaavan taseselvityksessä. Fingrid ilmoittaa Säättöenergian määrän tasevastaavalle Fingridin ekstranet palvelussa käyttötunnin jälkeen ja viimeistään 13 vuorokauden kuluessa.

12 Maksut

12.1 Energiamaksu Säättö sähkömarkkinoilla

Kun Fingrid tilaa Reservitoimittajalta ylössäädön Säättö sähkömarkkinoilla, Fingrid maksaa Reservitoimittajalle ostamastaan säätö sähköstä Energiamaksun, joka lasketaan kertomalla kullakin tunnilla Reservitoimittajalta tilattu energiämäärä kyseisen tunnin ylössäätöhinnalla. Ylössäätöhinta on kalleimman tilatun ylössäätötarjouksen hinta (Marginaalihinta-periaate), kuitenkin vähintään Vuorokausimarkkinoiden Suomen tarjousalueen hinta kyseiselle tunnille.

Kun Fingrid tilaa Reservitoimittajalta alassäädön Säättö sähkömarkkinoilla, Fingrid veloittaa Reservitoimittajalta myymästään säätö sähköstä energiamaksun, joka lasketaan kertomalla kullakin tunnilla Fingridin toimittama energiämäärä kyseisen tunnin alassäätöhinnalla. Alassäätöhinta on edullisimman tilatun alassäätötarjouksen hinta (Marginaalihinta-periaate), kuitenkin enintään Vuorokausimarkkinoiden Suomen tarjousalueen hinta kyseiselle tunnille.

Erikoissäädöt hinnoitellaan Säättötarjouksen mukaisesti (Pay as bid –periaate), kuitenkin niin, että hinta ylössäädölle, jota käytetään erikoissäätötarkoitukseen, on vähintään sama kuin kyseisen tunnin ylössäätöhinta. Vastaavasti hinta alassäädölle, jota käytetään erikoissäätötarkoitukseen, on enintään sama kuin kyseisen tunnin alassäätöhinta.

Energiamaksu Säättökapasiteettitarjouksen tilauksesta määräytyy kuten muidenkin Säättötarjousten tilauksesta. Energiamaksut eivät vaikuta Reservitoimittajalle maksettavaan Kapasiteettikorvaukseen.

Jos Reservitoimittaja on Reserviresurssin tasevastaava, laskutus tapahtuu eSett Oy:n suorittaman tasesähkölaskutuksen yhteydessä. Muutoin Fingrid tai Fingridin

22.12.2020

palveluntarjoaja lähettää laskun Reservitoimittajalle viimeistään kuuden viikon kuluessa toimitushetkestä. Laskun eräpäivä on 14 vrk laskun päiväyksestä. Viivästyskorko on voimassa olevan korkolain mukainen. Jos Fingridin saatava ylittää 100 000 €, voi Fingrid lähettää laskun välittömästi.

Reservitoimittaja tekee laskua koskevat muistutukset tarvittaessa kirjallisesti. Fingrid tarkistaa laskun ja lähettää Reservitoimittajalle tarvittavan oikaisulaskun viivytyksestä. Muistutus ei vapauta Reservitoimittajaa maksuvelvollisuudesta eräpäivänä, ellei tapauskohtaisesti toisin sovita.

12.2 Kapasiteettikorvaus Säättökapasiteettimarkkinoilla

Kapasiteettikorvaus määräytyy kullekin Fingridin Säättökapasiteettimarkkinoiden tarjouskilpailussa hyväksymälle Kapasiteettitarjoukselle kalleimman hyväksytyin tarjouksen mukaisesti (Marginaalihinta-periaate), huomioiden alla kuvattu Kapasiteettikorvauksen tarkistusmenettely.

Fingrid tarkistaa Reservitoimittajalle maksettavan Kapasiteettikorvauksen 14 työpäivän kuluessa kunkin hankintajakson päättymisestä. Tarkistuksessa Fingrid huomioi Säättökapasiteettimarkkinoiden mukaisen Säättökapasiteettitarjouksen toteutuneen pysyvyyden kyseisen hankintajakson aikana ja kohdan 12.2.1 mukaan määräytyvät sanktiot.

Tarkistettu Kapasiteettikorvaus lasketaan seuraavasti:

$$\text{Kapasiteettikorvaus}_{\text{tarkistettu}} = \text{Kapasiteettikorvaus} * \text{pysyvyyserroin} - \text{sanktiot}$$

Pysyvyys määritetään tuntikohtaisella tarkastelulla edellisenä vuorokautena klo 11:00 (EET) mennessä jätettyjen Säättökapasiteettitarjousten perusteella seuraavasti:

$$\text{pysyvyys}_{\text{tunti}} = \frac{\text{edellisvuorokautena klo 11:00 mennessä jätetty Säättökapasiteettitarjous (MW)}}{\text{Reservitoimittajan hyväksyty Kapasiteettitarjous (MW)}}$$

Yhden tunnin osalta pysyvyys voi olla enintään 100 %. Mikäli Säättökapasiteettitarjousta ei ole jätetty edellisenä vuorokautena klo 11:00 (EET) mennessä, se on poistettu edellisvuorokauden klo 11:00 (EET) jälkeen tai Reservitoimittaja ei pysty toteuttamaan Fingridin pyytämää tilausta tarjouksensa mukaisesti, on pysyvyys kyseisen tunnin osalta 0 %. Mikäli Säättökapasiteettitarjouksen määrää on pienennetty edellisvuorokauden klo 11:00 jälkeen, määräytyy pysyvyys ylläpidetyn Säättökapasiteettitarjouksen mukaisesti. Esimerkkejä pysyvyyden määrittämisestä on esitetty näiden ehtojen ja edellytysten liitteessä 1.

Mikäli Reservitoimittajalla on myös Säättökapasiteettisopimus ja Reservitoimittaja on osallistunut Säättökapasiteettimarkkinoille, eikä ole ylläpitänyt tarkastusjaksolla sekä Säättökapasiteettisopimuksen että Säättökapasiteettimarkkinoiden mukaista Säättökapasiteettitarjousta täysmääräisesti, katsotaan pysyvyyden täyttyvän ensisijaisesti Säättökapasiteettisopimuksen mukaisella Säättökapasiteettitarjouksella ehtojen ja edellytysten liitteen 1 esimerkin 3 mukaisesti.

22.12.2020

Pysyvyys koko hankintajaksolta on tuntikohtaisen tarkastelun keskiarvo, ja se määrää pysyvyysskerroimen kahden desimaalin tarkkuudella lineaarisesti seuraavasti:

Pysyvyys	100 %	95 %	90 %	85 %	80 %	75 %	70 %	65 %	60 %	55 %	50 %
Pysyvyysskerroin	1	0,9	0,8	0,7	0,6	0,5	0,4	0,3	0,2	0,1	0

Tarkistettu Kapasiteettikorvaus voi olla negatiivinen, mikäli tarkistusjaksolta määräytyneet sanktiot ylittävät toteutuneen pysyvyyden perusteella määräytyvän Kapasiteettikorvauksen. Tällöin Reservitoimittaja maksaa Fingridille negatiivisen Kapasiteettikorvauksen mukaisen euromäärän.

Reservitoimittaja lähettää Fingridille laskun Fingridin ilmoituksen perusteella 14 päivän kuluessa Fingridin ilmoituksesta.

12.2.1 Sanktio Säättökapasiteettitarjouksen poistamisesta

Mikäli Reservitoimittaja poistaa Säättökapasiteettimarkkinoiden mukaisen Säättökapasiteettitarjouksen tai pienentää sitä edellispäivän klo 11:00 jälkeen, maksaa Reservitoimittaja Fingridille sanktion kyseisestä tarjousmäärästä, joka määritetään tuntikohtaisesti seuraavasti:

Sanktio = poistettu tai pienennetty tarjousmäärä x 10 x Kapasiteettikorvaus tunnilta tai

Sanktio = poistettu tai pienennetty tarjousmäärä x Vuorokausimarkkinoiden Suomen tarjousalueen hinta kyseiseltä tunnilta,

sanktiona sovelletaan sitä kumpi näistä suurempi.

12.2.2 Lepoajan vaikutus

Kohdan 5 mukaisen lepoajan ajalta Säättökapasiteettitarjouksen poistamisesta tai pienentämisestä ei aiheudu sanktiota, mutta ne vaikuttavat Säättökapasiteettitarjouksen pysyvyyden laskentaan.

12.3 Säättökapasiteettisopimuksen mukainen Kapasiteettikorvaus

Kapasiteettikorvaus määräytyy kullekin Fingridin tarjouskilpailussa hyväksymälle Kapasiteettitarjoukselle hyväksytyn tarjouksen mukaisesti (Pay as bid -periaate), huomioiden alla kuvattu Kapasiteettikorvauksen tarkistusmenettely.

Fingrid tarkistaa Reservitoimittajalle maksettavan Kapasiteettikorvauksen kultakin CET- aikavyöhykkeen mukaiselta viikolta. Tarkistusjakso on viikko ja tarkistus tehdään kuukausittain. Tarkistuksessa Fingrid huomioi Säättökapasiteettisopimuksen mukaisen Säättökapasiteettitarjouksen toteutuneen pysyvyyden kyseisenä aikana ja kohdan 12.3.1 mukaan määräytyvät sanktiot.

Tarkistettu Kapasiteettikorvaus lasketaan seuraavasti:

Kapasiteettikorvaus_{tarkistettu} = Kapasiteettikorvaus * pysyvyysskerroin - sanktiot

22.12.2020

Pysyvyys määritetään tuntikohtaisella tarkastelulla edellisviikon torstaina klo 12:00 (EET) mennessä jätettyjen Säättökapasiteettitarjousten perusteella seuraavasti:

$$pysyvyys_{\text{Stunti}} = \frac{\text{Edellisviikon torstaina klo 12:00 mennessä jätetty Säättökapasiteettitarjous (MW)}}{\text{sopimusmäärä (MW)}}$$

Yhden tunnin osalta pysyvyys voi olla enintään 100 %. Mikäli Säättökapasiteettitarjousta ei ole jätetty edellisviikon torstaina klo 12:00 (EET) mennessä, se on poistettu edellisviikon torstain klo 12:00 jälkeen tai Reservitoimittaja ei pysty toteuttamaan Fingridin pyytämää tilausta tarjouksensa mukaisesti, on pysyvyys kyseisen tunnin osalta 0 %. Mikäli Säättökapasiteettitarjouksen määrää on pienennetty edellisviikon torstain klo 12:00 (EET) jälkeen, määräytyy pysyvyys ylläpidetyn Säättökapasiteettitarjouksen mukaisesti. Esimerkkejä pysyvyyden määrittämisestä on esitetty ehtojen ja edellytysten liitteessä 1.

Mikäli Reservitoimittajalta on hyväksytty useita erihintaisia tarjouksia, tarkistus tehdään tarjouskohtaisesti ja pysyvyyden katsotaan täyttyvän ensisijaisesti edullisemmista tarjouksista ehtojen ja edellytysten liitteen 1 esimerkin 6 mukaisesti.

Mikäli Reservitoimittaja on tarkistusjakson aikana osallistunut myös Säättökapasiteettimarkkinoille, eikä sekä Säättökapasiteettisopimuksen että Säättökapasiteettimarkkinoiden mukaista Säättökapasiteettitarjousta ole ylläpidetty täysmääräisesti, katsotaan pysyvyyden täyttyvän ensisijaisesti Säättökapasiteettisopimuksen mukaisella Säättökapasiteettitarjouksella ehtojen ja edellytysten liitteen 1 esimerkin 7 mukaisesti.

Pysyvyys koko tarkistusjaksolta on tuntikohtaisen tarkastelun keskiarvo, ja se määrää pysyvyyserroimen kahden desimaalin tarkkuudella lineaarisesti seuraavasti:

Pysyvyys	100 %	95 %	90 %	85 %	80 %	75 %	70 %	65 %	60 %	55 %	50 %
Pysyvyyserroin	1	0,9	0,8	0,7	0,6	0,5	0,4	0,3	0,2	0,1	0

Tarkistettu Kapasiteettikorvaus voi olla negatiivinen, mikäli tarkistusjaksolta määräytyneet sanktiot ylittävät toteutuneen pysyvyyden perusteella määräytyvän Kapasiteettikorvauksen. Tällöin Reservitoimittaja maksaa Fingridille negatiivisen Kapasiteettikorvauksen mukaisen euromäärän.

Reservitoimittaja lähettää Fingridille laskun Fingridin ilmoituksen perusteella 14 päivän kuluessa Fingridin ilmoituksesta.

12.3.1 Sanktio Säättökapasiteettitarjouksen poistamisesta

Mikäli Reservitoimittaja poistaa Säättökapasiteettisopimuksen mukaisen Säättökapasiteettitarjouksen tai pienentää sitä edellisviikon torstain klo 12:00 jälkeen, maksaa Reservitoimittaja Fingridille sanktion kyseisestä tarjousmäärästä, joka määritetään tuntikohtaisesti seuraavasti:

Sanktio = poistettu tai pienennetty tarjousmäärä x 10 x Kapasiteettikorvaus tai

Sanktio = poistettu tai pienennetty tarjousmäärä x Vuorokausimarkkinoiden Suomen tarjousalueen hinta kyseiseltä tunnilta,

22.12.2020

sanktiona sovelletaan sitä kumpi näistä suurempi.

12.3.2 Lepoajan vaikutus

Kohdan 5 mukaisen lepoajan ajalta Säättökapasiteettitarjouksen poistamisesta tai pienentämisestä ei aiheudu sanktiota, mutta ne vaikuttavat Säättökapasiteettitarjouksen pysyvyyden laskentaan.

12.4 Arvonlisävero sekä muut välilliset verot ja maksut

Tässä sopimuksessa mainittujen maksujen lisäksi Reservitoimittajan laskuihin lisätään kulloinkin voimassa oleva arvonlisävero sekä muut sopimukseen kohdistuvat verot ja viranomaisten määräämät maksut.

13 Ehtojen rikkominen

13.1 Sanktio

Reservitoimittaja maksaa Fingridille sanktion kohtien 12.2.1 ja 12.3.1 mukaisesti.

13.2 Reservitoimittajan tilapäinen reservimarkkinoilta poissulkeminen

Fingridillä on oikeus sulkea Reservitoimittaja tilapäisesti Säättösähkö- ja Säättökapasiteettimarkkinoilta, mikäli Reservitoimittaja epäonnistuu toistuvasti ilman hyväksyttävää syytä aktivoimaan Säättötarjouksensa Fingridin tilauksen mukaisesti tai on muutoin rikkonut tämän asiakirjan ehtoja Fingridin kirjallisesta huomautuksesta huolimatta.

Tilapäinen poissulkeminen on kestoaltaan yhdestä kolmeen kuukauteen rikkomuksen laadusta riippuen.

13.3 Sopimuksen purku

Jos sopimusrikkomus on olennainen, Fingridillä on oikeus purkaa Säättösähkömarkkinasopimus kyseisen sopimuksen mukaisesti tai Säättökapasiteettisopimus kyseisten sopimusten mukaisesti.

22.12.2020

Liite 1, Esimerkkejä pysyvyyden määrittämisestä

1. Tuntikohtaisen pysyvyyden määrittäminen Sääntökapasiteettimarkkinoilla

Reservitoimittajalta on hyväksytty 20 MW:n Kapasiteettitarjous.

	Sääntökapasiteettitarjoukset (MW)		Pysyvyys	Selite
	D-1 11:00 mennessä	45 min ennen käyttötuntia		
00-01	20	20	100 %	
01-02	30	30	100 %	Pysyvyys voi olla enintään 100 %
02-03	10	10	50 %	Tarjous 50 % hyväksytystä Kapasiteettitarjouksesta
03-04	20	0	0 %	Tarjous poistettu
04-05	20	10	50 %	Tarjousta on pienennetty

2. Pysyvyysskerroimen määrittäminen Sääntökapasiteettimarkkinoilla

Tuntikohtaisten pysyvyyksien keskiarvo viikon hankintajaksolta on

- 90 %, pysyvyysskerroin on 0,80.
- 86 %, pysyvyysskerroin on 0,72.
- 74,5 %, pysyvyysskerroin on 0,49.
- 20 %, pysyvyysskerroin on 0.

3. Pysyvyyden määrittäminen Sääntökapasiteettimarkkinoilla, kun Reservitoimittajalla on voimassa Sääntökapasiteettisopimus

Reservitoimittajan Sääntökapasiteettisopimuksen mukainen sopimusmäärä on 10 MW. Lisäksi Reservitoimittajalta on hyväksytty 10 MW Sääntökapasiteettimarkkinoille.

	Sääntökapasiteettitarjoukset yhteensä (MW)	Sääntökapasiteettisopimuksen pysyvyys	Sääntökapasiteettimarkkinoilla hyväksytyn tarjouksen pysyvyys
00-01	20	100 %	100 %
01-02	15	100 %	50 %
02-03	10	100 %	0 %
03-04	0	0 %	0 %

22.12.2020

4. Säätökapasiteettisopimuksen tuntikohtaisen pysyvyyden määrittäminen

Reservitoimittajan sopimusmäärä on 20 MW.

Säätökapasiteettitarjoukset (MW)		Pysyvyys	Selite
W-1 torstai 12:00 mennessä	45 min ennen käyttötuntia		
00-01	20	20	100 %
01-02	30	30	100 % Pysyvyys voi olla enintään 100 %
02-03	10	10	50 % Tarjous 50 % sopimusmäärästä
03-04	20	0	0 % Tarjous poistettu
04-05	20	10	50 % Tarjousta on pienennetty

5. Säätökapasiteettisopimuksen pysyvyyseroimen määrittäminen

Tuntikohtaisten pysyvyyksien keskiarvo viikon tarkistusjaksolta on

- 90 %, pysyvyyseroin on 0,80.
- 86 %, pysyvyyseroin on 0,72.
- 74,5 %, pysyvyyseroin on 0,49.
- 20 %, pysyvyyseroin on 0.

6. Säätökapasiteettisopimuksen pysyvyyden määrittäminen, kun Reservitoimittajalta on hyväksytty useita erihintaisia tarjouksia

Reservitoimittajalta on hyväksytty seuraavat tarjoukset:

- Tarjous 1: 10 MW 1 €/MW/h
- Tarjous 2: 10 MW 2 €/MW/h

Säätökapasiteettitarjoukset yhteensä (MW)	Tarjouksen 1 pysyvyys	Tarjouksen 2 pysyvyys	
00-01	20	100 %	100 %
01-02	15	100 %	50 %
02-03	10	100 %	0 %
03-04	0	0 %	0 %

22.12.2020

7. Säätökapasiteettisopimuksen pysyvyyden määrittäminen, kun Reservitoimittaja on osallistunut myös Säätökapasiteettimarkkinoilla tarkistusjakson aikana

Reservitoimittajan Säätökapasiteettisopimuksen mukainen sopimusmäärä on 10 MW. Lisäksi Reservitoimittajalta on hyväksytty 10 MW Säätökapasiteettimarkkinoille tarkistusjakson aikana.

	Säätökapasiteettitarjoukset yhteensä (MW)	Säätökapasiteettisopimuksen mukaisen Säätökapasiteettitarjouksen pysyvyys	Säätökapasiteettimarkkinoilla hyväksytyn Säätökapasiteettitarjouksen pysyvyys
00-01	20	100 %	100 %
01-02	15	100 %	50 %
02-03	10	100 %	0 %
03-04	0	0 %	0 %

7.7.2021

Liite 1

TASEVASTUUTA JA TASESELVITYSTÄ KOSKEVA KÄSIKIRJA

**OSA 2:
FINGRID OYJ:N YLEISET TASESELVITYKSEN EHDOT**

1	Johdanto	3
1.1	Määritelmät	3
2	Tasevastaavaksi ryhtymisen vaatimukset	5
3	Valtakunnallinen taseselvitys	5
4	Tasevastuun järjestäminen sähkökäyttöpaikassa (avointen toimitusten ketju)	6
5	Tasevastaavan vastuut	6
6	Rakenteellisten tietojen raportointi	7
6.1	Raportointivastuut ja aikataulut	7
6.1.1	Tasevastaava vastaa seuraavien rakenteellisten tietojen raportoisesta ja ylläpidosta	7
6.1.2	Verkonhaltija vastaa seuraavien rakenteellisten tietojen raportoisesta ja ylläpidosta	8
6.1.3	Rakenteellisten tietojen raportoinnin aikataulut	8
6.1.4	Osuusvoimalaitosten käsittely	9
7	Taseselvitystietojen raportointi	10
7.1	Tasevastaava vastaa seuraavien taseselvitystietojen raportoisesta	10
7.1.1	Kiinteät toimitukset	10
7.2	Verkonhaltija vastaa seuraavien taseselvitystietojen raportoisesta	11
7.2.1	Rajapistesummat	11
7.2.2	Tuotanto	11
7.2.3	Kulutukset	11
7.3	Taseselvitysyksikön raportointiperiaatteet	11
7.4	Tietojen toimittaminen	12
7.5	Kalenteri ja aikavyöhykkeet	12
8	Ehtojen rikkominen	12
9	Vahingonkorvaus	12
10	Ylivoimainen este	13

Johdanto

Tämä käsikirjan osa sisältää taseselvitykseen liittyvät ehdot, edellytykset ja yleiset menettelytavat joilla määritellään tasevastaavan (jäljempänä Tasevastaava) taseselvitystä koskevat oikeudet, vastuut ja velvollisuudet. Yleisten taseselvitysehtojen lähtökohtana ovat sähkömarkkinalain järjestelmävastuuta ja taseselvitystä koskevat säännökset, Valtioneuvoston asetus sähköntoimitusten selvityksestä ja mittauksesta, Työ- ja elinkeinoministeriön asetus sähkökaupassa ja sähköntoimitusten selvityksessä noudatettavasta tiedonvaihdosta, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2019/943 sähkön sisämarkkinoista, komission asetus sähköjärjestelmän tasehallintaa koskevista suuntaviivoista (EU) 2017/2195 (jäljempänä EBGL), sekä suuntaviivaa tarkentava ACERin päätös 18/2020 tasepoikkeaman selvityksen harmonisoidusta metodologiasta - Annex I, Methodology for the harmonisation of the main features of imbalance settlement (jäljempänä ACER päätös).

Tasevastaava on sähkömarkkinoiden osapuoli mukaan lukien nimitetty sähkömarkkinaoperaattori, joka tasapainottaa sähkön tuotantonsa ja hankintansa sekä sähkön käyttönsä ja toimitustensa erotuksen Fingridin toimittamalla sähköllä Suomen tasepoikkeama-alueella, joka on yhtä kuin vuorokausimarkkinan Suomen tarjousalue (markkinatasealue). Tämä alue vastaa myös Suomen tasepoikkeamahinta-alueetta.

1.1

Määritelmät

Tässä asiakirjassa käytetään seuraavia määritelmiä:

Avoimella toimituksella tarkoitetaan sähköntoimitusta, jossa sähköntoimittaja toimittaa asiakkaalleen kaiken tämän tarvitseman sähkön, sekä sähköntoimitusta, jossa sähköntoimittaja tasapainottaa asiakkaan sähköntuotannon ja -hankinnan sekä sähkönkäytön ja -toimituksen erotuksen toimittamalla puuttuvan sähkömäärän tai vastaanottamalla ylijäämän kunkin taseselvitysjakson aikana.

Avointen toimitusten ketju Jokaisen sähkömarkkinoiden osapuolen tulee kuulua avointen toimitusten ketjuun, jossa viimeisenä avoimena toimittajana on järjestelmävastaava Fingrid.

Kiinteällä toimituksella tarkoitetaan toimitusta, jossa sähkön myyjä toimittaa asiakkaalleen ennalta sovitulla käyttötunnilla ennalta sovitun sähkömäärän.

Mittausalueella tarkoitetaan kantaverkkoa, suurjännitteistä jakeluverkkoa, jakeluverkkoa, suljettua jakeluverkkoa tai niiden osaa taikka kiinteistön tai sitä vastaavan kiinteistöryhmän sisäistä sähköverkkoa, joka muodostaa oman selvitysalueensa taseselvityksessä. Fyysistä aluetta, jossa kahden mittausalueen välillä siirrettävän sähkön määrä, kulutus ja tuotanto voidaan mitata. Mittausalue voi sisältää sekä tuotantoa että kulutusta, mutta myös vain toista näistä.

Nimitetyllä sähkömarkkinaoperaattorilla tarkoitetaan markkinaoperaattoria, jonka toimivaltainen viranomainen on nimennyt toteuttamaan yhteen kytkettyihin vuorokausimarkkinoihin tai päivänsisäisiin markkinoihin liittyviä tehtäviä;

Nordic Imbalance Settlement (NBS) Handbook –ohjekirjalla tarkoitetaan taseselvityksikön Fingridin toimeksiannosta ylläpitämää tasevastuuta ja taseselvitystä koskevaa Nordic Imbalance Settlement (NBS) Handbook -ohjekirjaa (Ohjekirja), joka on näiden ehtojen mukainen ja sisältää näitä ehtoja tarkentavia toimintatapoja, sekä tarkemman kuvauksen taseselvityksen toteuttamisesta.

Osuusvoimalaitoksella tarkoitetaan voimalaitosta, jonka tuotanto jaetaan voimalaitososuuksien haltijoille osuusvoimalaitosten käsittelyn mukaisesti taseselvitysjaksoittain.

Rajapistekaupalla tarkoitetaan kahden eri markkinatasealueisiin kuuluvan mittausalueen välillä syntyvää rajapistesummaa, joka on ostettava tai myytävä.

Rajapistesummalla tarkoitetaan kahden mittausalueen välisten mittauksien summaa, jonka arvoa käytetään sähkötaseiden selvittämisessä.

Siirtoalueella tarkoitetaan aluetta, jossa tuotanto- ja kulutuskohteet sijaitsevat. Suomessa on kaksi siirtoaluetta, leveyspiirin 64° pohjois- ja eteläpuoli.

Sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon yksiköllä tarkoitetaan järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan toimintayksikköä tai tytäryhtiötä, joka hoitaa sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palveluihin kuuluvia tehtäviä (SML 49 a §).

Säätöobjektilla tarkoitetaan yhden tai useamman generaattorin ja tuotantoyksikön ryhmää yhdellä siirtoalueella. Säätöobjekti voi sisältää vain yhden tyyppistä tuotantolajia (tuuli-, vesi-, ydinvoima jne.). Säätöobjektia kohden voi olla vain yksi tasevastaava.

Tasepalvelun tarjoajalla tarkoitetaan markkinaosapuolta, jonka reservejä tarjoavat yksiköt tai reservejä tarjoavat ryhmät pystyvät tarjoamaan tasepalveluja siirtoverkonhaltijoille.

Tasepoikkeamalla tarkoitetaan tasevastaavalle laskettua energiamäärää taseselvitysajaksella, joka vastaa kyseiselle tasevastaavalle jaetun määrän ja kyseisen tasevastaavan lopputilanteen välistä erotusta, mukaan lukien kyseiseen tasevastaavaan mahdollisesti sovellettu tasepoikkeamakorjaus, tietyinä taseselvitysajaksina.

Tasepoikkeamakorjauksella tarkoitetaan tasepalvelun tarjoajalta saatua tasesähköä vastaavaa energiamäärää, jota liittävää siirtoverkonhaltija soveltaa taseselvitysajaksella kyseessä oleviin tasevastaaviin ja jota käytetään kyseisten tasevastaavien tasepoikkeaman laskennassa.

Taseselvitysajaksella tarkoitetaan aikayksikköä, jolla tasevastaavien tasepoikkeamat lasketaan.

Taseselvityksellä tarkoitetaan taloudellista selvitysmekanismia, jonka mukaisesti tasevastaavilta peritään maksu tai niille maksetaan niiden tasepoikkeamista.

Taseselvitysajaksella tarkoitetaan järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan toimintayksikköä, tytäryhtiötä tai osakkuusyhtiötä, joka huolehtii valtakunnalliseen taseselvitykseen liittyvistä tehtävistä.

Tasesähköllä tarkoitetaan Tasepalvelun tarjoajan tarjoamaa sähköenergiaa, jota siirtoverkonhaltija käyttää verkon tasapainottamiseen.

Tasevastaavalla tarkoitetaan sähkömarkkinoiden osapuolta, joka vastaa kyseisen markkinaosapuolen tasepoikkeamista. Jolla on voimassa oleva tasepalvelusopimus Fingridin kanssa. Toisin sanoen osapuolen avoin toimittaja on Fingrid.

Tasevastuulla tarkoitetaan vastuuta siitä, että sähkökaupan osapuolen tuotanto ja hankinta kattavat tämän kulutukset ja sähkön toimitukset kunkin taseselvitysajaksen aikana. Kaikki sähkökaupan osapuolet ovat tasevastuullisia.

Tehokaupalla tarkoitetaan Fingridin tekemiä taseselvitysjakson aikaisia tehokauppoja tasehallinnan sekä tarvittaessa muun järjestelmävastuun hoitoon liittyviin tarpeisiin. Tehokauppoista kirjataan taseselvitykseen tasepoikkeamakorjaus, jota sovelletaan taseselvitysjaksolla kyseessä oleviin tasevastaaviin ja jota käytetään kyseisten tasevastaavien tasepoikkeaman laskennassa.

2 Tasevastaavaksi ryhtymisen vaatimukset

Tasevastaavaksi ryhtymisen vaatimukset:

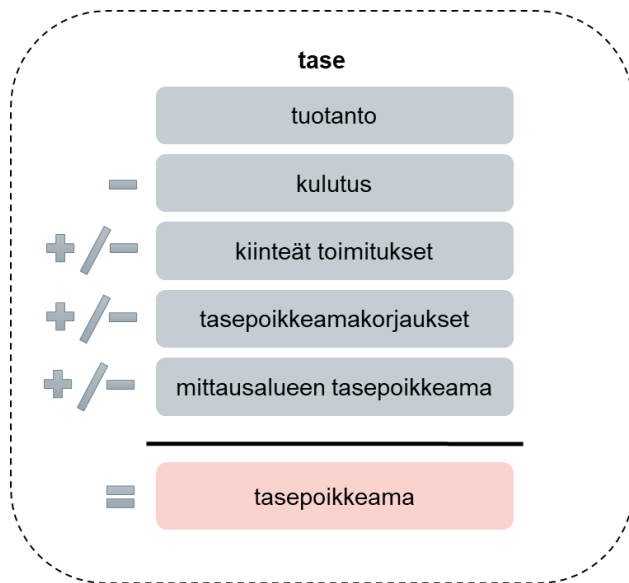
- tulee olla laillisesti kotivaltionsa lainsäädännön mukaan rekisteröity oikeushenkilö;
- tulee olla rekisteröitynyt jäsenvaltion kansalliselle sääntelyviranomaiselle EU 1227/2011 (REMIT) asetuksen mukaisesti;
- tulee olla Taseselvitysyksikön hyväksymä selvitystili;
- tulee asettaa vakuudet Taseselvitysyksikölle;
- tulee olla valmius vastaanottaa laskuja Taseselvitysyksiköltä;
- tulee rekisteröityä sekä ilmoittaa vaaditut rakenteelliset tiedot Taseselvitysyksikölle.

3 Valtakunnallinen taseselvitys

Taseselvityksessä selvitetään sähkömarkkinoilla toimivien osapuolten väliset sähköntoimitukset (Markkinaosapuoli). Tasepoikkeamat lasketaan kullekin Tasevastaavalle kiinteiden toimitusten (ml. sähköpörssikaupat), kulutuksen ja tuotannon sekä taseselvitysjakson aikaisten tasepoikkeamakorjausten (tehokauppojen ja muiden taseselvitykseen kohdennettujen reservienergioiden) perusteella kuvan 1 mukaisesti. Kukin Tasevastaava on taloudellisessa vastuussa tasepoikkeamastaan.

Taseselvitysyksikkö vastaa Tasevastaavien taseiden selvittämisestä ja tasepoikkeamien laskutuksen suorittamisesta Fingridin toimeksiannosta.

Taseselvitysyksikkö laskee Tasevastaavan tasepoikkeamaa automaattisesti taseselvitysjaksoittain 13. päivään saakka toimituspäivän jälkeisestä päivästä. Kyseisenä aikana Tasevastaava voi pyytää taseselvitysyksiköltä tasepoikkeaman uudelleenlaskentaa virheen havaitessaan.

Kuva 1. tasepoikkeaman laskenta

4 **Tasevastuun järjestäminen sähkökäyttöpaikassa (avointen toimitusten ketju)**

Sähkökäyttäjällä tulee olla yksi avoin toimittaja (sähkönmyyjä) kunkin sähköverkkoon liitetyn sähkökäyttöpaikkansa sähkökäyttöä varten. Sähköntuottajalla, joka syöttää sähköä sähköverkkoon siinä siirrettäväksi, tulee olla yksi avoin toimittaja (sähkönmyyjä) kunkin sähköverkkoon liitetyn sähkökäyttöpaikkansa sähköntuotantoa ja siihen liittyvää sähkökäyttöä varten. Osuusvoimalaitosten tuotanto-osuudet jaetaan tämän estämättä kappaleen 6.1.4 Osuusvoimalaitosten käsittely mukaisesti.

Avoimen toimittajan (sähkönmyyjän) tulee osoittaa sähkömarkkinoiden osapuolelle suorittamalleen avoimelle toimitukselle Tasevastaava, joka tämän avoimen toimituksen tai siihen ulottuvan katkeamattoman avointen toimitusten ketjun välityksellä tasapainottaa kysymyksessä olevaan avoimeen toimitukseen perustuvan sähköntuotannon ja -hankinnan sekä sähkönkäytön ja -toimituksen osapuolelle.

5 **Tasevastaavan vastuut**

Tasevastaava on Markkinaosapuoli, jolla on voimassa oleva sopimus Taseselvitysryhmän ja Fingridin kanssa. Tasevastaavan vastuita ovat seuraavat:

- Tulee olla voimassa oleva tasepalvelusopimus Fingridin kanssa;
- Tulee olla voimassa oleva taseselvitysryhmän sopimus Taseselvitysryhmän kanssa;
- Tulee raportoida taseeseensa liittyvät kiinteät toimitukset Taseselvitysryhmälle ja tarkastaa niiden oikeellisuus;
- Olla taloudellisessa vastuussa tasepoikkeamastaan;
- Selvittää tasevastuunsa tasepoikkeamat taseselvitysryhmän kanssa;
- Tulee ylläpitää ajantasaiset taseselvityksen rakenteelliset tiedot;
- Kaikkien Taseselvitysryhmän raportointien tietojen tarkistaminen ja poikkeamista ilmoittaminen;

- Tulee ilmoittaa Taseselvitysyksikölle taseessaan olevat sähkönmyyjät mittausaluekohtaisesti, erikseen tuotannolle ja kulutukselle; ja
- Tulee suunnitella sähkötaseensa tasapainoon taseselvitysjaksoittain.

6 Rakenteellisten tietojen raportointi

Jokaisen Markkinaosapuolen on rekisteröidyttävä Taseselvitysyksikölle saadakseen osapuolitunnuksensa käyttöön valtakunnallisessa taseselvityksessä, voidakseen toimia markkinoilla ja saadakseen oikeudet omiin taseselvitystietoihinsa. Rekisteröityminen tehdään Taseselvitysyksikön kotisivuillaan julkaiseman Service request yhteydenottopalvelun kautta. Markkinaosapuolet ovat vastuussa rekisteröitymisestä ja omien tietojensa ajantasaisuudesta.

Taseselvitysyksikkö ylläpitää rakenteellisia tietoja Tasavastaavien, verkkoyhtiöiden ja Fingridin antamien tietojen perusteella.

Rakenteelliset tiedot ovat tietoja Markkinaosapuolista ja niiden suhteista toisiinsa (esim. Tasevastaavan ja sähkön myyjän suhde) sekä markkinaobjekteista ja markkinaobjektiliittymästä (esim. sähkön myyjän ja mittausalueen suhde). Määritelmät löytyvät taseselvitysyksikön kulloinkin voimassa olevasta Nordic Imbalance Settlement (NBS) Handbook –ohjekirjasta. Jokainen Markkinaosapuoli on vastuussa rakenteellisten tietojen toimittamisesta ja ajantasaisuudesta.

6.1 Raportointivastuut ja aikataulut

Taseselvitysyksikkö vastaanottaa Online-palvelun kautta Tasevastavilta ja verkkoyhtiöiltä rakenteellisia tietoja taseselvitysjärjestelmään jossa Taseselvitysyksikkö tarkistaa tiedot. Kun Taseselvitysyksikkö on hyväksynyt rakenteelliset tiedot, Taseselvitysyksikkö julkaisee kyseiset tiedot tietoihin oikeutetuille Markkinaosapuolille Online-palvelussa.

6.1.1 Tasevastaava vastaa seuraavien rakenteellisten tietojen raportoinnista ja ylläpidosta

- Yrityksen tulee rekisteröityä Tasevastaavaksi;
- Omien yhteystietojensa ylläpito;
- Sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelun piirissä olevien tasevastaavien, sekä Sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palveluun liittyvien tasevastaavien osalta GS1-yritystunnus ja sen perusteella määritetty osapuolen GLN-tunnus (verkonhaltijan ja tasevastaavan GLN-tunnus ei voi olla sama);
- Mistä sähkönmyyjistä he vastaavat tuotannon, kulutuksen ja kiinteiden kauppajen osalta ja millä mittausalueilla;
- Kiinteiden toimitusten rakenteellisten tietojen hallinnasta niiden sähkönmyyjien osalta, joista Tasevastaava on vastuussa; kiinteän toimituksen voi rekisteröidä jompikumpi Tasevastaavista ja tällöin Taseselvitysyksikkö tiedottaa vastapuolelle, että tämän Tasevastaavan kanssa tehty kiinteä toimitus on rekisteröity;
- Tuotantoyksikön määrittelystä oikealle säätöobjektille;

- Tasevastuunsa osuusvoimalaitoksiksi määriteltävät voimalaitokset, niiden osakkaat (sähkönmyyjät), osakkaiden tuotannon perusjakosuhteet suhdeluokina per osuusvoimalaitos (esim. 3/9) ja osuusvoimalaitosten kapasiteetit sähköpostilla osoitteeseen settlement@esett.com;
- Sähköpörssikauppojen rakenteellisten tietojen ylläpitovastuu on nimitetyllä sähkömarkkinaoperaattorilla; ja
- Nimitetty sähkömarkkinaoperaattori ylläpitää lisäksi omalta osaltaan markkina-alueiden välisiin vuorokausimarkkinoihin ja päivänsisäisiin markkinoihin liittyvien siirtojen rakenteelliset tiedot.

6.1.2 Verkonhaltija vastaa seuraavien rakenteellisten tietojen raportoinnista ja ylläpidosta

- Yrityksen rekisteröiminen verkkonhaltijaksi;
- Yhteystietojen ylläpito;
- Sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelun piirissä olevien verkkonhaltijoiden, sekä Sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palveluun liittyvien verkkonhaltijoiden osalta GS1-yritystunnus ja sen perusteella määritetty osapuolen GLN-tunnus (verkonhaltijan ja tasevastaavan GLN-tunnus ei voi olla sama);
- Mittausalueen rajapistesummia koskevat rakenteelliset tiedot;
- Mittausalueen kulutusta koskevat rakenteelliset tiedot:
  - sähkönmyyjä, mittausalue, kulutuslaji ja voimassaolo;
  - sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelun piirissä olevien mittausalueille sekä sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palveluun liittyville mittausalueille EIC-Y-tunnus
- Mittausalueen tuotantoyksiköiden rakenteellisten tietojen päivitys:
  - mittausalue, tuotantolaji, voimassaolo, tuotantoyksikön tunnus ja kapasiteetti;
- Tuotannon rakenteellisten tietojen päivitys:
  - sähkönmyyjän nimeäminen tuotantoyksikölle; ja
- Ilmoitettava sähkönmyyjä jokaiselle mittausalueelle, mittausalueen tasepoikkeaman ja rajapistekaupan käsittelyä varten.

6.1.3 Rakenteellisten tietojen raportoinnin aikataulut

Taseselvityksen rakennetiedot on raportoitava seuraavien määräaikojen mukaisesti, vastaavat määräajat koskevat myös rakennetietojen päättymisestä raportointia.

6.1.3.1 Tasevastaavan raportointi

Tasevastuunsa kiinteiden toimitusten rakenteelliset tiedot viimeistään kolme täyttä vuorokautta ennen ensimmäistä toimituspäivää (raportoidaan Taseselvityksyksikölle).

Tasevastuunsa säätöobjektien määrittäminen tuotantoyksiköille viimeistään yksi täysi vuorokausi ennen toimituspäivää (raportoidaan Taseselvitysyksikölle).

Tasevastuullaan olevan sähkönmyyjän määrittäminen kulutukselle ja tuotannolle mittausalueittain viimeistään 5 täyttä vuorokautta ennen ensimmäistä toimituspäivää (raportoidaan Taseselvitysyksikölle).

Edellisestä poiketen ilmoitus sähkönmyyjän tasevastuun päättymisestä mittausalueella tulee tehdä viimeistään 14 täyttä vuorokautta ennen viimeistä toimituspäivää (raportoidaan Taseselvitysyksikölle).

6.1.3.2 Verkonhaltijan raportointi

Mittausalueidensa rajapistesummia koskevat rakenteelliset tiedot viimeistään 7 täyttä vuorokautta ennen ensimmäistä toimituspäivää (raportoidaan Taseselvitysyksikölle).

Mittausalueidensa kulutusten ja pientuotannon rakenteelliset tiedot viimeistään seitsemän täyttä vuorokautta toimituspäivän jälkeen (raportoidaan Taseselvitysyksikölle).

Mittausalueidensa tuotantojen rakenteelliset tiedot viimeistään ensimmäistä toimituspäivää edeltävänä vuorokautena (raportoidaan Taseselvitysyksikölle).

6.1.4 Osuusvoimalaitosten käsittely

Osuusvoimalaitoksesta muodostetaan oma mittausalue, jolla tulee olla yksi verkonhaltija/mittausalueen ylläpitäjä, joka vastaa kyseisen mittausalueen taseselvityksestä, kuten esimerkiksi tuotantojen ja muiden taseselvitystietojen laskemisesta ja raportoinnista Taseselvitysyksikölle sekä muille tietoihin oikeutetuille osapuolille. Kyseinen mittausalue muodostetaan vastaavalla tavalla kuin mitkä muut tahansa mittausalueet yhteispohjoismaisessa taseselvitysmallissa eli se eriytetään muista mittausalueista rajapistemittauksin, joista raportoidaan rajapistesummat vastinmittausalueita kohden Taseselvitysyksikölle.

Osuusvoimalaitoksen osakkaat muodostetaan taseselvitykseen yhteispohjoismaisena taseselvitysmallin mukaisina sähkönmyyjinä. Osuusvoimalaitoksesta muodostettavalle mittausalueelle muodostetaan niin monta tuotantoyksikköä kuin on osakasta. Mittausalueen verkonhaltija/mittausalueen ylläpitäjä määrittää sähkönmyyjät muodostetuille tuotantoyksiköille.

Osuusvoimalaitoksen Tasevastaavana toimii osuusvoimalaitoksesta muodostetun mittausalueen tasepoikkeaman sähkönmyyjän Tasevastaava.

Osuusvoimalaitoksen toteutuneen tuotannon jako perustuu osuusvoimalaitoksen osakkaiden Tasevastaavien viimeistään ennen taseselvitysjaksoa Taseselvitysyksikölle ilmoittamiin osakaskohtaisiin tuotanto-osuuksiin. Tuotanto-osuudet ilmoitetaan megawattitunteina.

Osuusvoimalaitoksen osakkaan Tasevastaava vahvistaa taseselvitysjakson aikana käytetäänkö ennen taseselvitysjaksoa ilmoitettua osakaskohtaista tuotanto-osuutta kiinteänä osakkaan toteutuneena tuotantona taseselvitysjaksolle. Muulloin osakkaan toteutunut tuotanto lasketaan kaikkien osuusvoimalaitoksen tuotanto-osuuksien suhteessa huomioiden vahvistetut kiinteät osuudet.

Jos osuusvoimalaitoksen kiinteiksi vahvistettujen tuotanto-osuuksien yhteenlaskettu energia on suurempi kuin kyseisen taseselvitysjakson osuusvoimalaitoksen toteutunut

kokonaistuotanto, niin toteutunut tuotanto jaetaan ainoastaan kiinteiksi vahvistettujen tuotanto-osuuksien suhteessa osakkaille.

Jos kaikki osuusvoimalaitoksen ennen taseselvitysjaksoa ilmoitetut tuotanto-osuudet on taseselvitysjaksolla vahvistettu tai vahvistamatta käytettäviksi kiinteinä osuuksina taseselvitysjaksolle, osuusvoimalaitoksen toteutunut kokonaistuotanto jaetaan ennen taseselvitysjaksoa ilmoitettujen tuotanto-osuuksien suhteessa.

Jos osuusvoimalaitoksen yhdenkään osakkaan taseselvitysjakson tuotanto-osuutta ei ole ilmoitettu ennen taseselvitysjaksoa, niin osuusvoimalaitoksen toteutunut kokonaistuotanto jaetaan osakkaiden tuotannon perusjakosuhteiden mukaisesti.

Jos osuusvoimalaitoksen kaikki osakkaat ilmoittavat ennen taseselvitysjaksoa tuotanto-osuudekseen nollan, niin osuusvoimalaitoksen toteutunut kokonaistuotanto jaetaan osakkaiden tuotannon perusjakosuhteiden mukaisesti.

Tarkempi ohjeistus tuotanto-osuuksien ja niiden vahvistusten toimittamisesta löytyy Taseselvitysyksikön *Osuusvoimalaitosten tuotanto-osuuksien käsittely* -ohjeistuksesta.

Osuusvoimalaitoksen osakaskohtaisen tuotantoyksikön toteutuneen tuotannon laskeamisessa ja raportoinnissa huomioidaan taseselvitysjakson aikana Fingridille sähkömarkkinalaissa määritellyn järjestelmävastuun toteuttamiseksi tehdyt tuotantoyksikköön kohdistuneet osakaskohtaiset tasepoikkeamakorjaukset.

Mittausalueen verkonhaltija/mittausalueen ylläpitäjä vastaa edellä mainittujen osuusvoimalaitoksen toteutuneiden osakaskohtaisten tuotantojen laskennasta ja tietojen raportoinnista Taseselvitysyksikölle.

7 Taseselvitystietojen raportointi

Markkinaosapuoli raportoi taseselvitystiedot Taseselvitysyksikölle sanomina tai Online-palvelun kautta. Raportoitujen tietojen perusteella Taseselvitysyksikkö selvittää Tasevastaavien tasepoikkeamat.

Taseselvitysyksikkö raportoi taseselvitystiedot Markkinaosapuolille sanomina tai Online-palvelun kautta.

7.1 Tasevastaava vastaa seuraavien taseselvitystietojen raportoinnista

Tasevastaavan tulee raportoida taseselvitystietoja kohdan 7.1.1. mukaisesti.

7.1.1 Kiinteät toimitukset

Tasevastaavan tulee raportoida Taseselvitysyksikölle tasevastuunsa sähkömyyjäkohtaiset vastapuolittain eriteltyt kiinteiden toimitusten lopulliset taseselvitysjakson tiedot viimeistään 20 minuuttia ennen taseselvitysjaksoa.

Edellisestä kohdasta poiketen vain nimitetty sähkömarkkinaoperaattori raportoi ylläpitämiensä vuorokausimarkkinoiden ja päivänsisäisten markkinoiden sähkömyyjäkohtaiset vastapuolittain eriteltyt sähköpörssikaupat, mukaan luettuna tarjousalueiden väliset kaupat. Päivänsisäisten markkinoiden osalta sähkömarkkinaoperaattorin tulee raportoida alustavat tiedot toimituksista ennen taseselvitysjakson alkua ja lopulliset taseselvitysjakson tiedot toimituksista viimeistään toimituspäivää seuraavana 13 päivänä kello 12 (CET) mennessä.

7.2 Verkonhaltija vastaa seuraavien taseselvitystietojen raportoimisesta

Verkonhaltijan tulee raportoida Taseselvitysyksikölle alustavat tiedot toimituksista toimituspäivää seuraavana toisena päivänä kello 11 mennessä ja lopulliset tiedot toimituksista toimituspäivää seuraavana 11 päivänä kello 24 mennessä.

7.2.1 Rajapistesummat

Verkonhaltija raportoi mittausalueensa rajapistemittausten summatiedot muihin mittausalueisiin nähden.

7.2.2 Tuotanto

Verkonhaltija raportoi yli 1 MW tuotantoyksiköiden taseselvitysjakson mitatut tiedot tuotantoyksiköittäin Taseselvitysyksikölle. Myyjän alle 1 MW pientuotannon voi netottaa kulutuksen kanssa eikä sitä tarvitse raportoida. Poikkeuksena edelliseen sähkön myyjän alle 1 MW pientuotannon summa, joka ylittää sähkön myyjän kulutuksen mittausalueella, on raportoitava erikseen.

Sähköteholtaan yli 1 MW:n varavoimageneraattorit, energiavarastot tai muut pientuotantolaitteet, jotka on tarkoitettu vain väliaikaiseen käyttöön tai häiriötilanteita varten, käsitellään kuten alle 1 MW pientuotanto.

7.2.3 Kulutus

Verkonhaltija raportoi Taseselvitysyksikölle sähkönmyyjittäin eriteltyt summatiedot mittausaluekohtaisesti. Summatiedot raportoidaan seuraavasti eriteltyinä:

- Mitattu kulutus
- Tyypikuormituskäyrän avulla laskettu kulutus
- Häviöt
  - Mittausaluekohtaiset häviöt lasketaan rajapistesumman, mitatun tuotannon ja mitatun kulutuksen perusteella seuraavalla tavalla: häviöt = – (rajapistesumma + mitattu tuotanto + mitattu kulutus + tyypikuormituskäyrän avulla laskettu kulutus).

7.3 Taseselvitysyksikön raportointiperiaatteet

Taseselvitysyksikkö raportoi:

1) taseselvittäjälle alustavat taseselvitystiedot toisena päivänä toimituspäivän jälkeen ja lopulliset taseselvitystiedot viimeistään 13. päivänä toimituspäivän jälkeen, jotka liittyvät sen taseselvitystehtävän suorittamiseen;

2) Tasevastaavalle alustavat tasesähköyksikön ja Tasevastaavan väliset sähkötoimitukset toisena päivänä toimituspäivän jälkeen ja lopulliset tasesähköyksikön ja Tasevastaavan väliset sähkötoimitukset viimeistään kolmantenatoista 13. päivänä toimituspäivän jälkeen;

3) sähkömarkkinoiden osapuolelle taseselvittäjien ilmoittamat alustavat taseselvitystiedot toisena päivänä toimituspäivän jälkeen ja lopulliset taseselvitystiedot viimeistään kolmantenatoista 13. päivänä toimituspäivän jälkeen, jotka koskevat osapuolta itseään;

4) ulkomaiselle osapuolelle valtakunnallisen markkinatasealueen rajan ylittävät alustavat sähköntoimitukset toisena päivänä toimituspäivän jälkeen ja lopulliset sähköntoimitukset viimeistään kolmantenatoista 13. päivänä toimituspäivän jälkeen.

7.4 Tietojen toimittaminen

Toimitettavan tiedon tulee olla vastaanottajalla asetettuun määräaikaan mennessä. Viimeisin määräajassa toimitettu tieto korvaa aiemman samaa asiaa koskevan tiedon.

7.5 Kalenteri ja aikavyöhykkeet

Pohjoismainen taseselvitysmalli käyttää pohjoismaista yhdistelmäkalenteria, jossa näkyvät kaikkien mukana olevien maiden kansalliset pyhäpäivät. Pohjoismainen kalenteri löytyy Taseselvitysyksikön verkkosivustolta.

Pohjoismainen taseselvitysmalli noudattaa Keski-Euroopan aikaa (CET), Keski-Euroopan kesäaikaa (CEST) ja 24-tuntista kelloa (klo 10 illalla kirjoitetaan 22.00) toiminnassaan (esim. laskutuksessa ja tasepoikkeamien selvityksessä). Kaikkien Taseselvitysyksikön kanssa toimivien Markkinaosapuolten on noudatettava tätä toimintatapaa. Pohjoismainen taseselvitysmalli käyttää myös talvi- ja kesäajan siirtymää. Maaliskuun viimeisessä sunnuntaissa on 23 tuntia ja lokakuun viimeisessä sunnuntaissa on 25 tuntia.

Poikkeuksen muodostaa verkonhaltijoiden taseselvitystietojen raportointi, jossa noudatetaan työ- ja elinkeinoministeriön asetuksen mukaisesti Suomen virallista aikaa, huomioiden kesä- ja talviaikasiirtymä.

Rakenteellisten tietojen hallintaa (esim. sähkön myyjän tasevastuuta) täydennetään kunkin maan lainsäädännöllä. Suomessa rakenteellisten tietojen hallinta tapahtuu Itä-Euroopan ajassa (EET) ja Itä-Euroopan kesäajassa (EEST).

8 Ehtojen rikkominen

Sopimusosapuolen rikkoessa Sopimuksen ehtoja, on tämän viipymättä annettava toiselle sopimusosapuolelle selvitys rikkomukseen johtaneista syistä ja ryhdyttävä korjaviin toimenpiteisiin.

Mikäli rikkomus on toistuva tai muuten olennainen, eikä rikkomusta ole korjattu toisen osapuolen asettamassa kohtuullisessa ajassa, voi toinen osapuoli purkaa sopimuksen.

Lisäksi Fingridillä on oikeus purkaa Sopimus päättymään välittömästi, jos Tasevastaava asetetaan selvitystilaan, Tasevastaavan oma pääoma rekisteröidään negatiiviseksi, Tasevastaava laiminlyö maksunsa, asetetaan konkurssiin, osoittaa muita merkkejä maksukyvyttömyydestä tai muuten rikkoo törkeästi Sopimusta. Fingridillä on vastaava oikeus myös, jos Tasevastaavalla ei ole voimassaolevaa taseselvityssopimusta Taseselvitysyksikön kanssa.

9 Vahingonkorvaus

Sopimusosapuolet eivät ole vastuussa vahingosta, joka on aiheutunut Sopimuksen piiriin kuuluvasta suorituksesta, ellei vahingon osoiteta aiheutuneen sopimusosapuolen tai tämän toimeksiannosta toimivan tuottamuksesta, jota ei voida pitää vähäisenä. Sopimusosapuolet eivät ole vastuussa toisilleen epäsuorista tai välillisistä vahingoista kuten esimerkiksi saamatta jääneestä voitosta tai sopimusosapuolen kolmannelle

osapuolelle maksamista vahingonkorvauksista eikä muistakaan seurannaisvahingoista, ellei vahinkoa ole aiheutettu tahallisesti tai törkeällä tuottamuksella taikka salsapitovelvoitteen rikkomisella.

10

Ylivoimainen este

Fingridillä on oikeus ylivoimaisen esteen (force majeure) sattuessa rajoittaa Sopimuksen mukaista palvelua tai keskeyttää se kokonaan ottaen huomioon pakottavan lainsäädännön vaatimukset.

Ylivoimaiseksi esteeksi katsotaan sellainen tapahtuma, jota Fingrid ei ole voinut estää kohtuullista huolellisuutta noudattaen ja joka tekee Fingridin Sopimuksen mukaisen palvelun mahdottomaksi tai vaikeuttaa sitä olennaisesti tai tekee sen taloudellisesti tai muuten kohtuuttomaksi.

Ylivoimaisia esteitä ovat sota, sisäiset levottomuudet, ilkiivalta, sabotaasi, räjähdys, lakko tai avainryhmän työnseisaus, tai muu vaikutuksiltaan yhtä merkittävä ja epätaallinen syy.

Ylivoimaisen esteen ilmaantumisesta samoin kuin sen poistumisesta Fingrid ilmoittaa Tasevastaavalle viivytyksettä.

7.7.2021

Liite 1

TASEVASTUUTA JA TASESELVITYSTÄ KOSKEVA KÄSIKIRJA

OSA 1:

FINGRID OYJ:N YLEISET TASEHALLINNAN EHDOT

1	Johdanto	3
1.1	Määritelmät	3
2	Valtakunnallinen tasehallinta	4
3	Tasevastaavan sähkötaseen tasapaino ja tasepoikkeama	4
4	Tuotantosuunnitelmat	5
4.1	Tuotantosuunnitelmien muodostaminen	5
4.2	Tuotantosuunnitelmien toimittaminen	5
4.3	Tuotantosuunnitelmien porrastus	6
5	Taseselvitysjakson aikaiset tehokaupat	6
5.1	Tunninvaihdesäätö	6
5.2	Säätöenergian käsittely taseselvityksessä.....	7
6	Menettely sähköjärjestelmän poikkeustilanteissa	7
6.1	Sähköpulatilanteiden ja ylituotantotilanteiden hallinta	7
6.2	Vakavien häiriöiden hallinta	8
7	Yhteydenpito	8
8	Fingridin raportointi tasevastaaville	8
9	Ehtojen rikkominen	9
10	Vahingonkorvaus	9
11	Ylivoimainen este	9

1 Johdanto

Tämä asiakirja sisältää valtakunnalliseen tasehallintaan liittyvät ehdot ja yleiset menettelytavat, joita Fingrid Oyj (jäljempänä Fingrid) soveltaa ylläpitäessään Suomen sähkötehtasapainoa. Tämän asiakirjan lähtökohtana ovat sähkömarkkinalain järjestelmävastuuta ja tasehallintaa koskevat säännökset, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2019/943 sähkön sisämarkkinoista sekä komission asetus sähköjärjestelmän tasehallintaa koskevista suuntaviivoista (EU) 2017/2195 (jäljempänä EBGL).

Näillä ehdoilla määritellään tasevastaavan (jäljempänä Tasevastaava) sähkön tuotannon ja kulutuksen välisen tehtasapainon ylläpitoa koskevat oikeudet, vastuut ja velvollisuudet.

1.1 Määritelmät

Tässä asiakirjassa käytetään seuraavia määritelmiä:

Avoimella toimituksella tarkoitetaan sähköntoimitusta, jossa sähköntoimittaja toimittaa asiakkaalleen kaiken tämän tarvitseman sähkön, sekä sähköntoimitusta, jossa sähköntoimittaja tasapainottaa asiakkaan sähköntuotannon ja -hankinnan sekä sähkönkäytön ja -toimituksen erotuksen toimittamalla puuttuvan sähkömäärän tai vastaanottamalla ylijäämän kunkin taseselvitysjakson aikana.

Nordic Imbalance Settlement (NBS) Handbook –ohjekirjalla tarkoitetaan taseselvitysyksikön Fingridin toimeksiannosta ylläpitämää tasevastuuta ja taseselvitystä koskevaa Nordic Imbalance Settlement (NBS) Handbook -ohjekirjaa (Ohjekirja), joka on näiden ehtojen mukainen ja sisältää näitä ehtoja tarkentavia toimintatapoja, sekä tarkemman kuvauksen taseselvityksen toteuttamisesta.

Osuusvoimalaitoksella tarkoitetaan voimalaitosta, jonka tuotanto jaetaan voimalaitososuuksien haltijoille osuusvoimalaitosten käsittelyn mukaisesti taseselvitysjaksoittain.

Siirtoalueella tarkoitetaan aluetta, jossa tuotanto- ja kulutuskohteet sijaitsevat. Suomessa on kaksi siirtoaluetta, leveyspiirin 64° pohjois- ja eteläpuoli.

Säätöobjektilla tarkoitetaan yhden tai useamman generaattorin ja tuotantoyksikön ryhmää yhdellä siirtoalueella. Säätöobjekti voi sisältää vain yhden tyyppistä tuotantolajia (tuuli-, vesi-, ydinvoima jne.). Säätöobjektia kohden voi olla vain yksi tasevastaava.

Tasepoikkeamakorjauksella tarkoitetaan tasepalvelun tarjoajalta saatua tasesähköä vastaavaa energiamäärää, jota liittävä siirtoverkonhaltija soveltaa taseselvitysjaksoilla kyseessä oleviin tasevastaaviin ja jota käytetään kyseisten tasevastaavien tasepoikkeaman laskennassa.

Säätösähkömarkkinoilla tarkoitetaan Fingridin ylläpitämiä energiamarkkinoita, joilta Fingrid hankkii manuaalista taajuudenpalautusreserviä (mFRR).

Taseselvityksellä tarkoitetaan taloudellista selvitysmekanismia, jonka mukaisesti tasevastaavilta peritään maksu tai niille maksetaan niiden tasepoikkeamista.

Taseselvitysjaksoilla tarkoitetaan aikayksikköä, jolla tasevastaavien tasepoikkeamat lasketaan.

Taseselvitysryhmissä tarkoitetaan järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan toimintayksikköä, tytäryhtiötä tai osakkuusyhtiötä, joka huolehtii valtakunnalliseen taseselvitykseen liittyvistä tehtävistä.

Tasesähköllä tarkoitetaan Tasepalvelun tarjoajan tarjoamaa sähköenergiaa, jota siirtoverkonhaltijat käyttävät verkon tasapainottamiseen. Tässä dokumentissa **Säätöenergia**.

Tasevastaavalla tarkoitetaan sähkömarkkinoiden osapuolta, joka vastaa kyseisen markkinaosapuolen tasepoikkeamista. Jolla on voimassa oleva tasepalvelusopimus Fingridin kanssa. Toisin sanoen osapuolen avoin toimittaja on Fingrid.

Tasevastuulla tarkoitetaan vastuuta siitä, että sähkökaupan osapuolen tuotanto ja hankinta kattavat tämän kulutukset ja sähkön toimitukset kunkin taseselvitysjakson aikana. Kaikki sähkökaupan osapuolet ovat tasevastuullisia.

Tehokaupalla tarkoitetaan Fingridin tekemiä taseselvitysjakson aikaisia tehokauppoja tasehallinnan sekä tarvittaessa muun järjestelmävastuun hoitoon liittyviin tarpeisiin. Tehokauppoista kirjataan taseselvitykseen tasepoikkeamakorjaus, jota sovelletaan taseselvitysajaksella kyseessä oleviin tasevastaaviin ja jota käytetään kyseisten tasevastaavien tasepoikkeaman laskennassa.

Tuotantosunnitelmalla tarkoitetaan ennen taseselvitysjaksoa tasevastaavan ilmoittamaa suunniteltua tuotantoa taseselvitysajaksolle.

2 Valtakunnallinen tasehallinta

Valtakunnallisella tasehallinnalla tarkoitetaan koko Suomen sähkön tuotannon ja kulutuksen välisen tehotasapainon ylläpitoa.

Osana järjestelmävastuuta Fingrid vastaa Suomen sähkön tuotannon ja -kulutuksen välisen hetkellisen tasapainon ylläpitämisestä kunkin taseselvitysjakson aikana.

Tasehallintaa hoidetaan yhteispohjoisaisesti siten, että taajuuden laatuvaatimukset täyttyvät ja ettei käyttövarmuutta vaaranneta.

3 Tasevastaavan sähkötaseen tasapaino ja tasepoikkeama

Tasevastaavan tulee suunnitella ja ohjata sähkönhankintansa ja -toimituksensa siten, että taseselvitysjakson tasepoikkeama pysyy Tasevastaavan toiminnan laajuuteen nähden kohtuullisena. Tasevastaava ei saa käyttää suunnitelmallisesti avoimia toimituksia sähkön hankintaan tai toimitukseen. Kohtuullisuuden ja suunnitelmallisuuden arvioinnissa Fingrid tarkastelee Tasevastaavan edellytyksiä tasapainottaa sähkötaseensa sähkömarkkinoilla sekä tasepoikkeamien toistuvuutta.

Tasevastaavan on viipymättä ryhdyttävä tarvittaviin korjaaviin toimenpiteisiin taseensa kokoon nähden merkittävän tasepoikkeaman syntymisestä.

Mikäli taseselvitystiedot osoittavat, että Tasevastaavan sähkötase ei ole Fingridin hyväksymällä tavalla tasapainossa, on Tasevastaavan pyydettäessä annettava Fingridille viipymättä selvitys tasepoikkeaman syistä sekä ryhdyttävä Fingridin edellyttämiin toimenpiteisiin tasepoikkeaman korjaamiseksi. Näiden toimenpiteiden laiminlyönti katsotaan olennaiseksi sopimusrikkomukseksi.

4 Tuotantosuunnitelmat

Tasevastaavan tulee toimittaa Fingridille säätöobjektikohtaiset taseselvitysjakson tuotantosuunnitelmat taseensa kuuluvista voimalaitoksista. Tuotantosuunnitelmien tarkkuus suhteessa sähköntuotannon kokonaisvolyyymiin tulee olla kohtuullinen, ottaen huomioon tuotantomuodon ennustettavuus.

Kohtuullisuuden arvioinnissa tarkastellaan viimeisintä hyväksytyissä aikarajoissa vastaanotettua tuotantosuunnitelmaa verrattuna tasevastaavan toteutuneeseen tuotantoon.

Mikäli tuotantosuunnitelmien tarkkuus ei ole kohtuullinen, on Tasevastaavan pyydetäessä annettava Fingridille viipymättä selvitys syistä sekä ryhdyttävä Fingridin edellyttämiin toimenpiteisiin tuotantosuunnitelmien korjaamiseksi.

Fingridillä on oikeus julkaista tasevastaavien tuotantosuunnitelmiin liittyviä laatutietoja.

4.1 Tuotantosuunnitelmien muodostaminen

Tuotantosuunnitelmiin liittyvät säätöobjektit muodostuvat yhdestä tai useammasta samalla siirtoalueella olevista saman tuotantomuodon voimalaitoksista.

Kaikista yli 100 MW voimalaitoksista on muodostettava erillinen säätöobjekti.

Osuusvoimalaitoksesta on muodostettava osakaskohtaiset säätöobjektit. Osuusvoimalaitoksen kunkin osakkaan Tasevastaava toimittaa osuusvoimalaitoksen osakaskohtaisen tuotantosuunnitelman säätöobjektikohtaisesti Fingridille. Erikseen sovittaessa osuusvoimalaitoksen Tasevastaava voi toimittaa muiden osakkaiden Tasevastaavien puolesta niiden osakaskohtaiset tuotantosuunnitelmat Fingridille. Alle 100 MW:n osuusvoimalaitoksista ei tarvitse muodostaa osakaskohtaisia säätöobjekteja, jos niillä ei osallistuta säätösähkömarkkinoille tai tehdä muita säätökauppoja.

Tasevastaavan vastuulla on tasevastuunsa tuotantoyksiköiden määrittäminen säätöobjekteihin ja tuotantosuunnitelmiin viimeistään 14 täyttä vuorokautta ennen ensimmäistä toimituspäivää (raportoidaan Fingridille). Säätöobjektin muodostamisessa käytetään kulloinkin voimassa olevia Taseselvitysyksikön julkaisemassa *Nordic Imbalance Settlement (NBS) Handbook -ohjekirjassa* määritettyjä tuotantomuotoja.

Edellä kuvatun lisäksi Tasevastaava on pyydetäessä velvollinen toimittamaan Fingridille ajantasaisen eritellyn luettelon säätöobjekteihin sisällyttävistä voimalaitoksista. Tietojen muuttuessa Tasevastaavan on toimitettava päivitettyt tiedot Fingridille viipymättä.

Fingridillä on oikeus vaatia edellä kuvatusta poikkeavia tuotantosuunnitelmia sähköjärjestelmän hallinnan tarpeisiin.

4.2 Tuotantosuunnitelmien toimittaminen

Tasevastaavan tulee toimittaa Ediel tai ENTSO-E -sanomaformaattilla Fingridille alustavat taseselvitysjakson tuotantosuunnitelmat seuraavalta käyttövuorokaudelta viimeistään klo 17:30. Suunnitelmien muuttuessa Tasevastaavan on toimitettava päivitettyt tiedot Fingridille viipymättä ja viimeistään 45 minuuttia (T-45) ennen taseselvitysjakson alkua.

Toimitettavan tuotantosuunnitelman tulee olla Fingridin käytettävissä määräaikaan mennessä. Viimeisin määräajassa saatu tieto korvaa aikaisemmin samaa asiaa koskeneen tiedon.

Tämän lisäksi Tasevastaava voi päivittää tuotantosuunnitelmia viimeistään 25 minuuttia (T-25) ennen taseselvitysajanjakson alkua, käydessään kauppaa päivänsisäisillä markkinoilla T-45 ja T-25 välisellä aikajaksolla.

Tuotantosuunnitelmien raportoinnissa noudatetaan kulloinkin voimassa olevia, joko *Ediel sanomavälityksen yleiset sovellusohjeet* -ohjetta, tai käytettäessä Nordic Balance Settlement (NBS)-mallin mukaisia ENTSO-E ja ebiX-sanomaformaatteja, niille tehtyä ohjeistusta sekä *Nordic Imbalance Settlement (NBS) Handbook -ohjekirjaa*. Ohjeistukset löytyvät Fingridin ja eSett Oy:n internetsivuilta. Fingrid voi tarvittaessa antaa näitä ehtoja täydentäviä ohjeita.

Tasevastaavan sanomaliikenteen häiriötilanteissa Tasevastaavan tulee ilmoittaa ongelmista välittömästi Fingridin kantaverkkokeskukseen sekä toimittaa tuotantosuunnitelmat ensisijaisesti ekstranetpalvelun kautta tai sähköpostilla Fingridin kantaverkkokeskukseen kohdassa 4.2 määriteltyjen aikarajojen puitteissa.

Fingridin sanomaliikenteen tai vastaanottavan järjestelmän häiriötilanteissa tuotantosuunnitelmat vastaanotetaan järjestelmään häiriön päätyttyä. Jos häiriön aikana tulleet sanomat ovat häiriöstä johtuen hävinneet, niin Tasevastaava voi päivittää tuotantosuunnitelmat häiriön aikaiselle jaksolle.

4.3 Tuotantosuunnitelmien porrastus

Mikäli kahden tunnin välinen Tasevastaavan kokonaistuotantomuutos on yli 200 MW, Tasevastaavan tulee toimittaa Fingridille 15 minuutin korjaussuunnitelmat. Tällöin suunniteltu tuotantomuutos tehdään symmetrisesti tunninvaihteen molemmin puolin ja aikaistetaan alkamaan 15 minuuttia ennen ja päättymään 15 minuuttia jälkeen tunninvaihteen (kolme yhtä suurta tehomuutosta).

Tuotantosuunnitelmien porrastuksesta aiheutuva tasepoikkeama käsitellään taseselvityksessä nollahintaisena tehokauppana, jossa määrä vastaa säädön siirron seurauksena tuotettua tai tuottamatta jäänyttä sähköä. Korjaussuunnitelmaa ei näin ollen lasketa mukaan kokonaistuotantosuunnitelmaan.

Tasevastaavan on toimitettava korjaussuunnitelmat Fingridille viimeistään 25 minuuttia ennen seuraavaa tunninvaihdetta.

Fingrid voi tarvittaessa perua porrastuksen tilanteissa, joissa porrastuksen ennustetaan heikentävän sähköjärjestelmän tehotasapainon ylläpitoa. Fingrid sopii asiasta Tasevastaavan kanssa puhelimitse ennen tunninvaihdetta ja toimenpiteistä kirjataan tarvittavat vastakkaissuuntaiset tehokaupat tasevastaavan ja Fingridin välillä.

5 Taseselvitysjakson aikaiset tehokaupat

Fingrid tekee taseselvitysjakson aikaisia tehokauppoja tasehallinnan sekä tarvittaessa muun järjestelmävastuun hoitoon liittyviin tarpeisiin.

5.1 Tunninvaihdesäätö

Pohjoismaisen tai Suomen sähköjärjestelmän tunninvaihdeongelmien pienentämiseksi Fingridillä on oikeus siirtää suunnitellut tuotantomuutokset alkamaan 15 minuuttia

suunniteltua ajankohtaa aikaisemmin tai myöhemmin. Tällaisesta siirrosta Tasevastaavalle aiheutuva taseen tasepoikkeama korjataan Fingridin ja Tasevastaavan välisellä tehokaupalla, jossa määrä vastaa säädön siirron seurauksena tuotettua tai tuotamatta jäänyttä sähköä. Tasevastaavalla on perustellusta syystä oikeus kieltäytyä tunninvaihdessäädön toteutuksesta.

Fingridin ostaessa Tasevastaavalta tunninvaihdessäädön hintana käytetään Tasevastaavan kannalta edullisinta seuraavista:

- vuorokausimarkkinoiden Suomen tarjousalueen hinta korjattuna Tasevastaavan kannalta 10 % edullisemmaksi, tai
- Ehdot ja edellytykset manuaalisen taajuuden palautusreservin (mFRR) toimittajalle -dokumentin mukaisesti määräytyvä ylössäätöhinta.

Fingridin myydessä Tasevastaavalle tunninvaihdessäädön hintana käytetään Tasevastaavan kannalta edullisinta seuraavista:

- vuorokausimarkkinoiden Suomen tarjousalueen hinta korjattuna Tasevastaavan kannalta 10 % edullisemmaksi, tai
- Ehdot ja edellytykset manuaalisen taajuuden palautusreservin (mFRR) toimittajalle -dokumentin mukaisesti määräytyvä alassäätöhinta.

Jos tunninvaihteen tuntien vuorokausimarkkinoiden Suomen tarjousalueen hinnat eroavat toisistaan, käytetään sen tunnin hintaa, joka on Tasevastaavan kannalta edullisempi.

5.2 Säätöenergian käsittely taseselvityksessä

Fingrid hankkii reservejä reservitoimittajilta perustuen erillisiin sopimuksiin. Taajuusohjatun käyttöreservin ja automaattisen taajuudenhallintareservin aktivoinnista syntyvä säätöenergia lasketaan taseselvitysjaksoittain ja sen vaikutus oikaistaan reservitoimittajan Tasevastaavan sähkötaseesta valtakunnallisessa taseselvityksessä.

Säätöenergian laskentaperiaatteet ja korvauserusteet sovitaan Fingridin ja reservitoimittajien välisissä reservisopimuksissa ja tarkempi kuvaus säätöenergian laskentaperiaatteista löytyy reservitoimittajien ehdot ja edellytykset –dokumenteista.

Fingrid noudattaa reservien hankinnassa tasapuolisia ja syrjimättömiä periaatteita. Reservien hankinta perustuu markkinapohjaisiin menettelyihin. Kulloinkin voimassa olevat hankintaperiaatteet löytyvät reservitoimittajien ehdot ja edellytykset –dokumenteista.

6 Menettely sähköjärjestelmän poikkeustilanteissa

6.1 Sähköpulatilanteiden ja ylituotantotilanteiden hallinta

Toiminta sähköpulatilanteissa perustuu Fingridin kotisivuillaan julkaisemaan *Suomen sähköjärjestelmän sähköpulatilanteiden hallinta* -ohjeeseen.

Sähkön tuotanto- ja kulutus tilanteen kiristyessä Tasevastaava tarkistaa tuotantosuunnitelmat ja kulutusennusteet sekä toimittaa päivitettyt tiedot Fingridille.

Tilanteissa, joissa sähköpula tai ylituotantotilanne on mahdollinen tai sähköpulan riski on suuri, ja sähköpulassa sekä vakavassa ylituotantotilanteessa Tasevastaava vastaa oman taseensa hallinnasta sekä tuotannon ja kulutuksen ohjaamisesta Fingridin kantaverkkokeskuksen antamien ohjeiden mukaisesti.

6.2 Vakavien häiriöiden hallinta

Toiminta sähköjärjestelmän vakavissa häiriöissä perustuu Fingridin kotisivuillaan julkaisemaan *Sähköjärjestelmän vakavien häiriöiden selvittämisen yleisohjeeseen*.

Sähköjärjestelmän vakavissa häiriöissä Fingridin kantaverkkokeskus antaa Tasevastaavalle tarvittavat toimintaohjeet tasehallinnasta häiriön aikana. Näissä tapauksissa Tasevastaavan tulee ylläpitää sähkötasettaan annetun ohjeen mukaisesti, kunnes kantaverkkokeskus antaa uudet toimintaohjeet.

Vakavissa häiriöissä Fingrid aktivoi ensin säätösähkömarkkinoilla olevat käyttämättömät tarjoukset sekä käytettävissä olevan nopean häiriöreservin. Mikäli näillä toimenpiteillä vakava häiriö saadaan hallintaan, sovelletaan tasepoikkeaman käsittelyssä ja hinnoittelussa normaalitilan periaatteita.

Mikäli häiriön vakavuuden tai luonteen seurauksena ei kyetä palauttamaan sähköjärjestelmää normaalitilaan edellä mainituilla toimenpiteillä, on Fingridin kantaverkkokeskuksella oikeus antaa voimallaisille päät- ja loistehoa koskevia ohjeita, käynnistyyttää järjestelmässä olevaa muuta reserviä sekä irtikytkä kuormitusta. Tehdyt toimenpiteet vaikuttavat suoraan osapuolen mitattuihin toimituksiin ja sitä kautta tasepoikkeaman määrään. Tällaisesta tuotannon tai kuormien muutoksesta ei sovita erillistä kauppaa, eikä käsitellä taseselvityksessä säätöenergiana. Koska toimenpiteitä ei käsitellä taseselvityksessä oikaistavana säätöenergiana, muodostuu tehtyjä toimenpiteitä vastaava energia tasepoikkeamaksi. Toimenpiteiden aiheuttama energia siirtyy siis osaksi Tasevastaavan Tasepoikkeamaa, jolloin energian hinta määräytyy kunkin Taseselvitysjakson tasepoikkeaman hinnan mukaisesti ja tasepoikkeama selvitetään osapuolen Tasevastaavan kanssa Tasevastaavien ehtojen ja edellytysten mukaisesti.

7 Yhteydenpito

Tasevastaavan tai tämän valtuuttaman edustajan on oltava Fingridin tavoitettavissa 24 tuntia vuorokaudessa ympäri vuoden. Tasevastaavan antamissa yhteystiedoissa nimettyjen henkilöiden tai valtuuttaman edustajan tulee olla oikeutettu Tasevastaavaa sitovasti vastaanottamaan ilmoituksia, joita Fingrid antaa sekä ryhtymään välittömästi niihin taseen ylläpitoon liittyviin toimiin, joihin nämä ehdot Tasevastaavaa velvoittavat.

8 Fingridin raportointi tasevastaaville

Fingrid esittää seuraavat taseselvitysjaksokohtaiset tiedot Fingridin ekstranetissä ai-noastaan näihin oikeutetuille tasevastaaville:

- Tasevastaavan toimittamat tuotantosuunnitelmat sekä Fingridin taseselvitys-jaksoittain laskema kokonaistuotantosuunnitelma.
- Tasevastaavan sekä sen tasevastuun piirissä olevien sähkömarkkinaosa-puolten ja Fingridin välisten taseselvitysjakson aikaisten sähkökauppojen tun-tienergiatiedot. Alustavat tiedot esitetään käyttötunnin jälkeen ja lopulliset tie-dot viimeistään 13.päivänä toimituspäivän jälkeen.

Tiedot voidaan pyydettyäessä raportoida myös Ediel-sanomina.

9 Ehtojen rikkominen

Sopimusosapuolen rikkoessa Sopimuksen ehtoja, on tämän viipymättä annettava toiselle sopimusosapuolelle selvitys rikkomukseen johtaneista syistä ja ryhdyttävä korjaaviin toimenpiteisiin.

Mikäli rikkominen on toistuva tai muuten olennainen, eikä rikkomusta ole korjattu toisen osapuolen asettamassa kohtuullisessa ajassa, voi toinen osapuoli purkaa sopimuksen.

Lisäksi Fingridillä on oikeus purkaa Sopimus päättymään välittömästi, jos Tasevastaava asetetaan selvitystilaan, Tasevastaavan oma pääoma rekisteröidään negatiiviseksi, Tasevastaava laiminlyö maksunsa, asetetaan konkurssiin, osoittaa muita merkkejä maksukyvyttömyydestä tai muuten rikkoo törkeästi Sopimusta. Fingridillä on vastaava oikeus myös, jos Tasevastaavalla ei ole voimassaolevaa taseselvitys sopimusta Taseselvitysryhmän kanssa.

10 Vahingonkorvaus

Sopimusosapuolet eivät ole vastuussa vahingosta, joka on aiheutunut Sopimuksen piiriin kuuluvasta suorituksesta, ellei vahingon osoiteta aiheutuneen sopimusosapuolen tai tämän toimeksiannosta toimivan tuottamuksesta, jota ei voida pitää vähäisenä. Sopimusosapuolet eivät ole vastuussa toisilleen epäsuorista tai välillisistä vahingoista kuten esimerkiksi saamatta jääneestä voitosta tai sopimusosapuolen kolmannelle osapuolelle maksamista vahingonkorvauksista eikä muistakaan seurannaisvahingoista, ellei vahinkoa ole aiheutettu tahallisesti tai törkeällä tuottamuksella taikka salsapitovelvoitteen rikkomisella.

11 Ylivoimainen este

Fingridillä on oikeus ylivoimaisen esteen (force majeure) sattuessa rajoittaa Sopimuksen mukaista palvelua tai keskeyttää se kokonaan ottaen huomioon pakottavan lainsäädännön vaatimukset.

Ylivoimaiseksi esteeksi katsotaan sellainen tapahtuma, jota Fingrid ei ole voinut estää kohtuullista huolellisuutta noudattaen ja joka tekee Fingridin Sopimuksen mukaisen palvelun mahdottomaksi tai vaikeuttaa sitä olennaisesti tai tekee sen taloudellisesti tai muuten kohtuuttomaksi.

Ylivoimaisia esteitä ovat sota, ilkeä voimavaltainen, sabotaasi, räjähdys, tulipalo, tai poikkeuksellinen luonnonilmiö, tai muu vaikutuksiltaan yhtä merkittävä ja epätavallinen syy, josta seuraa joko voimantuotannon keskeytyminen tai sellainen voimantuotanto- tai siirtojärjestelmän vaurioituminen, johon Pohjoismaiden sähköjärjestelmissä yleisesti sovellettavilla periaatteilla ei ole voitu kohtuudella varautua.

Ylivoimaisen esteen ilmaantumisesta samoin kuin sen poistumisesta Fingrid ilmoittaa Tasevastaavalle viivytyksettä.

Tasepalvelusopimuksen liite 2

MAKSUKOMPONENTIT JA MAKSUJEN MÄÄRÄYTYMINEN

Tässä liitteessä kuvatut maksukomponentit ovat käytössä valtakunnallisessa taseselvityksessä ja tasehallinnassa. Maksuilla katetaan tasepalveluun kohdistuvat kustannukset mukaan lukien kohtuullinen tuotto. Liittettä laadittaessa on otettu huomioon kansallisen ja EU-lainsäädännön tasepalveluille ja niiden hinnoitteluille asettamat vaatimukset (kts. Liite 1 osat 1 ja 2 Johdanto) sekä erityisesti ACERin päätös 18/2020 tasepoikkeaman selvityksen harmonisoidusta metodologiasta - Annex I, Methodology for the harmonisation of the main features of imbalance settlement (jäljempänä ACER päätös).

Fingrid on antanut valtakunnalliseen taseselvitykseen liittyvät operatiiviset toiminnot (ml. laskutuksen) eSett Oy:n (Taseselvitysyksikkö) tehtäväksi.

Asiakirjassa käytetään seuraavia määritelmiä:

Tasepoikkeamahinnalla tarkoitetaan tasepoikkeaman hintaa kumpaankin suuntaan kullakin taseselvitysjaksolla; hinta voi olla positiivinen, nolla tai negatiivinen.

Tasepoikkeaman myyntihinnalla tarkoitetaan Fingridin tasevastaavalle myymän tasepoikkeaman hintaa.

Tasepoikkeaman ostohinnalla tarkoitetaan Fingridin tasevastaavalta ostaman tasepoikkeaman hintaa.

Tasevastaavalla tarkoitetaan sähkömarkkinoiden osapuolta, joka vastaa kyseisen markkinaosapuolen tasepoikkeamista. Jolla on voimassa oleva tasepalvelusopimus Fingridin kanssa. Toisin sanoen osapuolen avoin toimittaja on Fingrid.

Tehokaupalla tarkoitetaan Fingridin tekemiä tunninaikaisia tehokauppoja tasehallinnan sekä tarvittaessa muun järjestelmävastuun hoitoon liittyviin tarpeisiin.

1 Maksukomponentit

Tasevastaava maksaa tässä kappaleessa kuvatut kulloinkin voimassaolevat maksut Taseselvitysyksikön toteuttamaan taseselvitykseen perustuen. Voimassa olevat kiinteät yksikköhinnat viikkomaksulle, tuotannon ja kulutuksen volyyimmaksulle ja tasepoikkeaman volyyimmaksulle julkaistaan Fingridin verkkosivuilla.

Maksu	Yksikkö
Viikkomaksu	EUR/Viikko
Tuotannon ja kulutuksen volyyimmaksu	EUR/MWh
Tasepoikkeaman volyyimmaksu	EUR/MWh
Tasepoikkeaman hinta	EUR/MWh

2 Hinnoitteluperiaatteet

2.1 Viikkomaksu

Tasevastaavalta perittävä kiinteä viikkomaksu.

2.2 Tuotannon ja kulutuksen volyymimaksu

Kaikelle Tasevastaavan kyseisellä taseselvitysajaksolla toteutuneelle tuotannolle ja kulutukselle lasketaan tuotannon ja kulutuksen volyymimaksu.

Maksukomponenttia sovelletaan ulkomaanyhteyksissä seuraavasti:

- EU:n ja EEA:n sisäisillä yhteyksillä ei sovelleta erillistä maksua.
- Venäjän yhteyksillä tapahtuneelle tuonnille ja viennille lasketaan tuotannon ja kulutuksen volyymimaksu. Venäjän yhteyksien osalta Fingrid perii rajasiirto-palvelumaksuja (Agreement on transmission service on Fingrid's cross-border connections between Russia and Finland), jotka sisältävät tuotannon ja kulutuksen volyymimaksut.
- Toteutunut tuonti tai vienti ei vaikuta Tasevastaavan tuotannon ja kulutuksen volyymimaksuun.

2.3 Tasepoikkeaman volyymimaksu

Tasevastaava maksaa Fingridille kiinteän tasepoikkeaman volyymimaksun jokaista Fingridin Tasevastaavalle myymää ja tältä ostamaa tasepoikkeaman megawattituntia kohti. Tasepoikkema lasketaan liitteen 1 osan 2 kappaleen 3 mukaisesti.

2.4 Tasepoikkeaman hinta

Tasepoikkeamalle sovelletaan yksihintajärjestelmää eli tasepoikkeaman osto- ja myyntihinnat ovat samansuuruiset. Fingridin taseselvitysajaksolla Tasevastaavalle myymän (tasevastaavan negatiivinen tasepoikkeama) ja Fingridin Tasevastaavalta ostaman (tasevastaavan positiivinen tasepoikkeama) tasepoikkeaman hinta (ACER päätös, artiklan 9 mukaisesti) on ylössäätöajaksolla ylössäätöhinta ja alassäätöajaksolla alassäätöhinta.

3 Tasepoikkeamien hinnoittelu

Tasepoikkeamien hinnoittelun perusteena on vuorokausimarkkinoiden Suomen tarjousalueen hinta sekä mFRR energiamarkkinalla tehtyjen kauppajen perusteella syntyvä taseselvitysajaksokohtainen mFRR energiamarkkinan marginaalihinta.

Mikäli taseselvitysajaksella on tehty sekä ylös- että alassäätöjä, määritellään (ACER päätös, artiklan 8 mukaisesti) taseselvitysajaksi ylös- tai alassäätöajaksi sen mukaan kumpaan suuntaan on energiamääräisesti säädetty enemmän.

Mikäli ei ole säädetty ollenkaan tai on säädetty yhtä paljon molempiin suuntiin, käytetään taseselvitysajaksolla tasepoikkeaman hintana vuorokausimarkkinoiden Suomen tarjousalueen hintaa. Tasepoikkeaman hinta näissä tilanteissa saadaan laskemalla vältetyn aktivoinnin arvo korjattuna insentiivikomponentilla. Vältetyn aktivoinnin arvo lasketaan ensimmäisten mFRR energiamarkkinalla Suomen tarjousalueelle käytettävissä olevien ylös- ja alassäätötarjousten keskiarvona. Insentiivikomponentti lasketaan vältetyn aktivoinnin arvon ja Suomen tarjousalueen hinnan erotuksena.

7.7.2021

Fingrid maksaa Tasevastaavalle vastaanotetusta tasepoikkeamasta energiamaksun (positiivinen tasepoikkeama), joka lasketaan kertomalla kunkin taseselvitysjakson energiamäärä tällöin voimassa olleella tasepoikkeaman hinnalla (EUR/MWh).

Tasevastaava maksaa Fingridille sen toimittamasta tasepoikkeamasta energiamaksun (negatiivinen tasepoikkeama), joka lasketaan kertomalla kunkin taseselvitysjakson energiamäärä tällöin voimassa olleella tasepoikkeaman hinnalla (EUR/MWh).

3.1 Maksu taseselvitysjakson aikaisista tehokaupoista

Mikäli Tasevastaavan ja Fingridin välillä on käyttötunnin aikana ollut tämän sopimuksen liitteen 1 Osan 1 mukaista tehokauppaa, maksetaan näistä erillisellä kaupalla soveltavista sähkömääristä liitteen 1 Osan 1 mukainen korvaus.

4 Arvonlisävero sekä muut verot ja maksut

Sopimuksessa mainittujen maksujen lisäksi sopimusosapuolet maksavat kulloinkin voimassa olevan arvonlisäveron sekä muut Sopimukseen kohdistuvat verot ja viranomaisten määräämät maksut.

Fingrid Oyj

Ehdot ja edellytykset taajuuden
vakautusreservin (FCR)
toimittajalle

22.12.2020

22.12.2020

Sisällysluettelo

1	Johdanto	3
2	Määritelmät	3
3	Reservien hankinta	5
4	Reservitoimittajalle asetetut vaatimukset	5
5	Reservikohteelle asetettavat vaatimukset	5
6	Reserviresurssien aggregointi	6
7	Vuosimarkkinoiden säännöt	6
7.1	Tarjoussäännöt	6
7.2	Tarjousten käsittely	7
7.3	Reservisuunnitelmat.....	7
8	Tuntimarkkinoiden säännöt	7
8.1	Tarjoussäännöt	8
8.2	Tarjousten käsittely	9
8.3	D-2 tuntimarkkinat.....	9
8.4	Hyväksytyt tuntimarkkinatarjouksen tietojen päivittäminen	9
9	Reservien ylläpidon raportointi ja seuranta	9
9.1	Reaaliaik tiedot	9
9.2	Historiatiedot.....	11
9.3	Lasketettavan reservikapasiteetin muodostuminen	11
9.4	Tekniset kuvaukset	11
9.5	Fingridin raportointi Reservitoimittajalle.....	11
9.6	Reservitoimittajan raportointi tasevastaavalle.....	11
10	Energiäkäsittely	12
11	Maksut	13
11.1	Kapasiteettikorvaus Vuosimarkkinoilla	13
11.2	Kapasiteettikorvaus Tuntimarkkinoilla	13
11.2.1	Osallistuminen pelkästään Tuntimarkkinoille	14
11.2.2	Osallistuminen sekä Vuosi- että Tuntimarkkinoille.....	14
11.3	Kapasiteettikorvaus D-2 tuntimarkkinoilla.....	14
11.3.1	Osallistuminen pelkästään D-2 tuntimarkkinoille	14
11.3.2	Osallistuminen sekä D-2 tuntimarkkinoille että Vuosimarkkinoille	15
11.3.3	Osallistuminen sekä D-2 tuntimarkkinoille että Vuosimarkkinoille ja Tuntimarkkinoille	15
11.3.4	Osallistuminen sekä D-2 tuntimarkkinoille että Tuntimarkkinoille.....	16
12	Ehtojen rikkominen	16
12.1	Toimittamatta jäänyt reservikapasiteetti	16
12.2	Reservien säätöominaisuuksien tarkistus ja Reservitoimittajan takaisinmaksuvelvollisuus.....	16
12.3	Reservitoimittajan tilapäinen reservimarkkinoilta poissulkeminen.....	17
12.4	Sopimuksen purku	17

22.12.2020

1 Johdanto

Tämä asiakirja määrittelee Euroopan Komission sähköjärjestelmän tasehallintaa koskevista suuntaviivoista antaman asetuksen (Guideline on Electricity Balancing, COMMISSION REGULATION (EU) 2017/2195, Tasehallinnan suuntaviivat, jäljempänä EBGL) mukaisesti Fingrid Oyj:n (jäljempänä Fingrid) ehdot ja edellytykset sähköjärjestelmän tasapainottamiseksi tarvittavien reservipalvelujen tarjoajille (jäljempänä Reservitoimittaja).

Taajuuden vakautusreservit (Frequency Containment Reserve, FCR) ovat reservejä, joita käytetään taajuuden vakauttamiseen. Taajuuden vakautusreservit jaetaan kolmeen reservituotteeseen: Taajuusohjattuun käyttöreserviin (FCR-N), Taajuusohjattuun häiriöreserviin ylös (FCR-D ylös) ja Taajuusohjattuun häiriöreserviin alas (FCR-D alas).

Tämän asiakirjan sisältämiä Taajuuden vakautusreservien (FCR) hankintaan ja ylläpitoon liittyviä ehtoja ja edellytyksiä sovelletaan Reservitoimittajan osallistuessa Taajuusohjatun käyttö- tai häiriöreservin Vuosi- tai Tuntimarkkinoille.

2 Määritelmät

Tässä asiakirjassa käytetään seuraavia määritelmiä:

D-2 tuntimarkkinoilla tarkoitetaan Fingridin ylläpitämiä reservimarkkinoita, joita Fingrid käyttää Taajuuden vakautusreservien hankintaan seuraavalle CET/CEST-aikavyöhykkeen vuorokaudelle ja jotka ajoittuvat ennen Vuorokausimarkkinoita.

Energiamaksulla tarkoitetaan reservin aktivoitumisesta maksettavaa korvausta.

Kapasiteettikorvauksella tarkoitetaan korvausta, jonka Fingrid maksaa Reservitoimittajalle reservin ylläpidosta.

Manuaalinen taajuuden palautusreservi (mFRR) on manuaalisesti aktivoituva taajuuden palautusreservi, jonka tarkoituksena on sähköjärjestelmän taajuuden palauttaminen nimellistaajuuteen ja taajuudensäätöalueen tehotasapainon palauttaminen suunniteltuun arvoon.

Rajallisen aktivointikyvyn omaavalla Reservikohteella tarkoitetaan Reservikohdetta, jonka energiavarasto saattaa tyhjentyä kokonaan siinä tapauksessa, että reservikapasiteetti on aktivoitava täysimääräisesti koko toimitusjakson ajaksi.

Reservikohteella tarkoitetaan kokonaisuutta, joka täyttää reservin tarjoamista koskevat vaatimukset. Reservikohde voi koostua useasta tai yhdestä Reserviresurssista.

Reserviresurssilla tarkoitetaan yksittäistä säätökykyistä resurssia; voimalaitosta, kulutuskohdetta tai energiavarastoa.

22.12.2020

Säätöobjektitunnuksella (Regulating Object, RO) tarkoitetaan taseselvityksessä käytettävää tunnusta, josta käy ilmi reservitarjoukseen liittyvä tasetieto.

Taajuuden palautusreservillä (Frequency Restoration Reserve, FRR) tarkoitetaan reserviä, joka on käytettävissä sähköjärjestelmän taajuuden palauttamiseksi nimellistaajuuteen ja taajuudensäätöalueen tehotasapainon palauttamiseksi suunniteltuun arvoon.

Taajuuden vakautusreservillä (Frequency Containment Reserve, FCR) tarkoitetaan reserviä, joka on käytettävissä taajuuden vakauttamiseen sähkön tuotannon ja kulutuksen epätasapainotilanteissa.

Taajuusohjattu häiriöreservi ylös (FCR-D ylös) on taajuuden vakautusreservi, joka pyrkii vakauttamaan taajuuden vähintään 49,5 Hz:iin taajuuden laskiessa normaali-taajuusalueen 49,9 - 50,1 Hz alapuolelle.

Taajuusohjattu häiriöreservi alas (FCR-D alas) on taajuuden vakautusreservi, joka pyrkii vakauttamaan taajuuden enintään 50,5 Hz:iin taajuuden noustessa normaali-taajuusalueen 49,9 - 50,1 Hz yläpuolelle.

Taajuusohjattu käyttöreservi (FCR-N) on taajuuden vakautusreservi, joka pyrkii pitämään taajuuden normaalitaajuusalueella 49,9 - 50,1 Hz.

Tasepalvelun tarjoajalla (Balancing Service Provider, BSP) tarkoitetaan markkinaosapuolta, jonka reservejä tarjoavat yksiköt tai reservejä tarjoavat ryhmät pystyvät tarjoamaan tasepalveluja siirtoverkonhaltijoille, Tässä dokumentissa Reservitoimittaja.

Tasesähköllä tarkoitetaan Tasepalvelun tarjoajan tarjoamaa sähköenergiaa, jota siirtoverkonhaltijat käyttävät verkon tasapainottamiseen. Tässä dokumentissa *Säätö-energia*.

Tuntimarkkinoilla tarkoitetaan Fingridin ylläpitämiä reservimarkkinoita, joita Fingrid käyttää Taajuuden vakautusreservien hankintaan seuraavalle CET/CEST-aikavyöhykkeen mukaiselle vuorokaudelle ja jotka ajoittuvat Vuorokausimarkkinoiden jälkeen.

Tuntimarkkinasopimuksella tarkoitetaan Fingridin ja Reservitoimittajan välistä sopimusta Taajuuden vakautusreservien (FCR) tarjoamisesta Tuntimarkkinoille.

Vuorokausimarkkinoilla (day ahead –markkinat) tarkoitetaan sähkön markkinapaikkaa, jolla käydään kauppaa seuraavalle vuorokaudelle myytävästä ja ostettavasta sähköstä.

Vuosimarkkinoilla tarkoitetaan Fingridin ylläpitämiä markkinoita, joilta Fingrid hankkii osan Taajuuden vakautusreservien tarpeesta ja joissa hankintamäärä ja hankintahinta määritetään seuraavalle kalenterivuodelle.

Vuosimarkkinasopimuksella tarkoitetaan Fingridin ja Reservitoimittajan välistä yhden vuoden sopimusta taajuuden vakautusreservien (FCR) tarjoamisesta.

22.12.2020

3 Reservien hankinta

Reservit hankitaan Euroopan Komission sähköjärjestelmän käyttöä koskevista suuntaviivoista antaman asetuksen (Guideline on System Operation, COMMISSION REGULATION (EU) 2017/1485, Käytön suuntaviivat, jäljempänä SOGL) artiklan 153 mukaisesti. Taajuuden vakautusreservien ylläpitovelvoitteet määritetään Pohjoismaiden siirtoverkonhaltijoiden kesken SOGL:n 153 artiklan nojalla.

Taajuuden vakautusreservien hankinnassa on rakenne, joka varmistaa reservien riittävyyden kaikkina hetkinä, ja samalla mahdollistaa tehokkaan kilpailun tasapuolisten hankintaehtojen puitteissa. Reservivelvoitteen täyttämiseksi voidaan myös käydä kauppaa maiden välillä.

Fingrid hankkii osan velvoitteestaan kohdan 7 mukaisilta Vuosimarkkinoilta vuosittain järjestettävän tarjouskilpailun perusteella. Fingrid päättää saatujen tarjousten hintatason ja pysyvyyden sekä muiden hankintavaihtoehtojen ennustetun hintatason ja saatavuuden perusteella Vuosimarkkinoilla hankittavat reservimäärät.

Lisäksi Fingrid hankkii reserviä päivittäisellä hankinnalla kohdan 8 mukaisilta Tuntimarkkinoilta siten, että kokonaishankinta kattaa Fingridin velvoitteet sähköjärjestelmän normaali- ja häiriötilanteissa. Kullekin reservituotteelle on omat markkinansa.

4 Reservitoimittajalle asetetut vaatimukset

Reservitoimittajaksi voi tulla osapuoli, jolla on käytettävissä kohdan 5 mukaiset vaatimukset täyttävä tai täyttäviä Reservikohteita.

Reservitoimittajan tulee tehdä sopimus Fingridin kanssa ennen osallistumista reservien ylläpitoon. Osallistumisesta Vuosi- ja Tuntimarkkinoille tehdään erilliset sopimukset. Reservitoimittaja voi osallistua joko molemmille markkinoille tai vain jommallekummalle.

Reservitoimittajan ei tarvitse olla Reserviresurssin omistaja eikä avoin toimittaja tai tasevastaava. Reservitoimittajalla tulee olla Reserviresurssin omistajan suostumus Vuosi- ja/tai Tuntimarkkinasopimusten mukaisesta reservikäytöstä. Reservitoimittajan tulee Fingridin erillisestä pyynnöstä toimittaa Reserviresurssin omistajan suostumus Fingridille.

Yksittäistä Reserviresurssia voi tarjota vain yhden Reservitoimittajan toimesta Taajuuden vakautusreservien markkinoille.

Fingridillä on oikeus myydä Reservitoimittajien Fingridille myymää reserviä edelleen muille siirtoverkonhaltijoille.

5 Reservikohteelle asetettavat vaatimukset

Reservitoimittajan tulee osoittaa SOGL artiklan 155 perusteella Fingridin julkaiseman *Taajuuden vakautusreservien (FCR) teknisten vaatimusten todentaminen ja hyväksyttämismenettely* -dokumentin mukaisesti suoritetuilla säätökokeilla, että reserviksi ilmoitettu Reservikohde täyttää vaaditut säätöominaisuudet.

22.12.2020

Reservikohteen tulee sijaita Fingridin järjestelmävastuualueella¹.

Reservikohteen tuottama yksittäisen vian seurauksena menetettävä reservimäärä kullakin toimitusjaksolla saa olla enintään 70 MW.

Sähköjärjestelmän saareketilanteessa Suomen ollessa irti muusta pohjoismaisesta sähköjärjestelmästä sekä tilanteissa, joissa kotimainen Taajuuden vakautusreservien tarjonta sekä hankinta muista maista ei yhdessä riitä kattamaan Fingridin reservelvoitteita kaikilla tunneilla Reservitoimittajan tulee Fingridin pyynnöstä pitää kaikkien käytössä olevien Reservikohteiden taajuussäätö päällä. Fingrid maksaa Reservitoimittajalle korvauksen tämän pyynnön perusteella ylläpidetystä kapasiteetista Tuntimarkkinoiden hinnan mukaisesti. Jos kyseisellä tunnilla ei ole käyty kauppaa Tuntimarkkinoilla, käytetään korvaushintana Vuosimarkkinahintaa. Mikäli Fingrid tämän lisäksi pyytää Reservitoimittajaa ylläpitämään lisää reserviä, ja tämän johdosta Reservitoimittaja joutuu muuttamaan Reservikohteiden tehoa, tehdään tätä vastaava kauppa säätösähkön hinnalla siltä ajalta kun pyyntö on esitetty.

6 Reserviresurssien aggregointi

Reservitoimittaja voi osallistua Taajuusohjatun käyttö- ja häiriöreservien ylläpitoon Vuosi- ja Tuntimarkkinoilla myös eri tasevastaavien taseissa olevilla Reserviresurssilla. Taajuusohjatussa käyttöreservissä yksittäisen tasevastaavan taseesta tarjottavan reservin määrän on oltava vähintään minimitarjouskoon suuruinen. Taajuusohjatussa häiriöreservissä minimitarjouskoko vastava reservimäärä voi koostua eri tasevastaavien taseissa olevista resursseista.

7 Vuosimarkkinoiden säännöt

Osallistuminen Vuosimarkkinoille edellyttää Reservitoimittajille asetettujen vaatimusten täyttymistä kohdan 4 mukaisesti.

Vuosimarkkinoiden tarjouskilpailu järjestetään syys-lokakuussa seuraavalle kalenterivuodelle. Tarjouskilpailusta ilmoitetaan Fingridin internet sivuilla. Kesken vuosimarkkinasopimuskauden ei ole mahdollista osallistua reservien ylläpitoon Vuosimarkkinoilla.

7.1 Tarjousäännöt

Yhden tarjouksen enimmäiskapasiteetti Taajuusohjatuksi käyttöreserviksi on 5 MW ja Taajuusohjatuksi häiriöreserviksi 10 MW.

---

¹ Suomi pois lukien Ahvenanmaan itsehallintoalue.

22.12.2020

Yhden tarjouksen vähimmäiskapasiteetti Taajuusohjatuksi käyttöreserviksi on 0,1 MW ja Taajuusohjatuksi häiriöreserviksi 1 MW.

Tarjoukset tulee jättää 0,1 MW tarkkuudella. Reservitoimittaja voi jättää useita tarjouksia. Tarjoukset eivät saa olla linkitettyjä toisiinsa, ja kukin tarjous käsitellään erillisenä.

Tarjouksen tulee sisältää seuraavat tiedot:

- tuote (Taajuusohjattu käyttöreservi, Taajuusohjattu häiriöreservi ylös tai Taajuusohjattu häiriöreservi alas)
- kapasiteetti (MW)
- hinta käytettävyydestä koko sopimuskaudelle (€/MW,h)
- nimi tai luettelo Reservikohteista, joilla reservien ylläpitoon osallistutaan

7.2 Tarjousten käsittely

Tarjoukset hyväksytään hintajärjestyksessä erikseen kunkin tuotteen osalta. Jos usealta Reservitoimittajalta on samanhintaisia tarjouksia, ne hyväksytään tarvittaessa tarjousten määrien suhteessa. Myös saman Reservitoimittajan samalla hintaportaalla antamia tarjouksia voidaan tarvittaessa hyväksyä tarjousten määrien suhteessa.

Reservitoimittaja ja Fingrid tekevät Vuosimarkkinasopimuksen reservien toimittamisesta Fingridin tekemän hankintapäätöksen seurauksena.

7.3 Reservisuunnitelmat

Vuosimarkkinasopimuksen tehneen Reservitoimittajan tulee toimittaa Fingridille tunnikohtainen reservisuunnitelma seuraavan CET/CEST-aikavyöhykkeen vuorokauden mukaisten tuntien reservimääristä. Taajuusohjatun käyttöreservin reservisuunnitelman tulee olla tasevastaavakohtainen.

Reservisuunnitelma voi olla suuruudeltaan enintään Vuosimarkkinasopimuksessa sovitun reservimäärän mukainen. Reservisuunnitelma toimitetaan 0,1 MW tarkkuudella. Suunnitelmat toimitetaan *Fingridin reservikaupankäynti ja tiedonvaihto* -ohjeen mukaisesti. Reservisuunnitelman tulee olla Fingridillä klo 18.00 (EET/EEST) mennessä. Määräajan jälkeen saapuneita suunnitelmia ei oteta vastaan. Reservisuunnitelmia voi jättää enintään 31 vuorokauden päähän syöttöajasta lukien.

Vuosimarkkinasopimuksilla saatava reservimäärä muodostaa pohjan hankinnalle.

8 Tuntimarkkinoiden säännöt

Osallistuminen Tuntimarkkinoille edellyttää Reservitoimittajille asetettujen vaatimusten täyttymistä kohdan 4 mukaisesti.

22.12.2020

Reservitoimittaja voi osallistua Tuntimarkkinoille tehtyään Tuntimarkkinasopimuksen Fingridin kanssa. Tuntimarkkinoille osallistuminen ei edellytä Vuosimarkkinoille osallistumista ja sopimuksen tekeminen on mahdollista myös kesken kalenterivuoden.

Mikäli Reservitoimittaja on tehnyt Vuosimarkkinasopimuksen reservien toimittamisesta, voi tämä osallistua seuraavaa vuorokautta koskeville Tuntimarkkinoille vain, mikäli Vuosimarkkinasopimuksen määrä on toimitettu täysimääräisenä kyseiselle tunnille.

Vaihtoehtoisesti Reservitoimittaja voi halutessaan kohdentaa Vuosimarkkinoille vain tietyt Reservikohteensa, jolloin Reservitoimittaja voi käyttää Vuosimarkkinoilla vain kyseisiä Reservikohteita. Tällöin Reservitoimittaja voi osallistua muilla Reservikohteillaan Tuntimarkkinoille, vaikka Vuosimarkkinasopimuksen määrä ei olisi toimitettu täysmääräisenä kyseiselle tunnille.

Fingrid tilaa reserviä Tuntimarkkinoilta siten, että kokonaishankinta kattaa Fingridin velvoitteet yhdessä Vuosimarkkinoiden reservisuunnitelmien sekä Venäjän, Viron ja muiden Pohjoismaiden hankinnan kanssa.

8.1 Tarjoussäännöt

Yhden tarjouksen vähimmäiskapasiteetti Taajuusohjatuksi käyttöreserviksi on 0,1 MW ja Taajuusohjatuksi häiriöreserviksi 1 MW.

Tarjoukset jätetään 0,1 MW tarkkuudella. Reservitoimittaja voi jättää useita tarjouksia. Tarjoukset eivät saa olla linkitettyjä toisiinsa, ja kukin tarjous käsitellään erillisinä.

Tarjouksen tulee sisältää seuraavat tiedot:

- tuote (Taajuusohjattu käyttöreservi, Taajuusohjattu häiriöreservi ylös tai Taajuusohjattu häiriöreservi alas)
  - Taajuusohjattu käyttöreservi: Säättöobjektitunnus (osuusvoimalaitoksen osuuksia lukuun ottamatta käytetään yleistunnuksia, jotka sisältävät vain tasevastaava- sekä tuotanto-/kulutustiedot)
- kapasiteetti (MW)
- hinta käytettävyydestä (€/MW,h)
- tunti (EET/EEST aikaa).

Tuntikohtaiset tarjoukset annetaan CET/CEST-aikavyöhykkeen vuorokauden mukaisille tunneille. Tarjouksia voi jättää seuraavalle vuorokaudelle klo 18.30 (EET/EEST) asti. Tuntitarjoukset annetaan Fingridin sähköiseen reservikaupankäyntijärjestelmään (Vaksi web) erillisen *Fingridin reservikaupankäynti ja tiedonvaihto* -ohjeen mukaisesti. Fingrid julkaisee kulloinkin voimassa olevan ohjeen kotisivuillaan.

22.12.2020

8.2 Tarjousten käsittely

Fingrid asettaa tarjoukset hintajärjestykseen periaatteella halvin tarjous ensin jokaiselle toimitusjaksolle. Tarvittava määrä tarjouksia käytetään hintajärjestyksessä erikseen kunkin tuotteen osalta. Samanhintaiset tarjoukset käytetään tarjousten saapumisjärjestyksessä. Myös osa tarjouksesta voidaan tarvittaessa käyttää. Taajuusohjatun häiriöreservin tarjouksesta käytetään aina vähintään 1 MW. Fingrid vahvistaa seuraavan vuorokauden kaupat klo 22.00 (EET/EEST) mennessä.

8.3 D-2 tuntimarkkinat

Fingridillä on oikeus ottaa käyttöön ennen Vuorokausimarkkinoita ajoittuvat D-2 tuntimarkkinat ilmoittamalla siitä Fingridin internet sivuilla kaksi viikkoa etukäteen.

Reservitoimittajan osallistuminen D-2 tuntimarkkinoille edellyttää voimassa olevaa Tuntimarkkinasopimusta.

D-2 tuntimarkkinoilla noudatetaan muuten kohdissa 8.1 ja 8.2 esitettyjä sääntöjä, mutta tarjoukset tulee jättää seuraavalle CET/CEST-aikavyöhykkeen mukaiselle vuorokaudelle klo 9.30 (EET/EEST) mennessä. Fingrid vahvistaa seuraavan vuorokauden kaupat klo 10.20 (EET/EEST) mennessä.

Reservitoimittaja voi osallistua D-2 tuntimarkkinoille myös kapasiteetilla, jonka on myynyt Vuosimarkkinoille.

Jos D-2 tuntimarkkinoilla tarjousta ei hyväksytä, voi Reservitoimittaja tarjota kapasiteetin Vuosi- ja Tuntimarkkinoille voimassa olevien sopimuksiensa mukaisesti.

8.4 Hyväksytyin tuntimarkkinatarjouksen tietojen päivittäminen

Reservitoimittajalla on mahdollisuus päivittää Tuntimarkkinoilla ja D-2 tuntimarkkinoilla hyväksytyä Taajuusohjatun käyttöreservin tarjousta tasevastaava ja tuotanto/kulutustiedon osalta (RO-tieto) kaksi tuntia ennen toimitusjakson alkua asti. Muilta osin hyväksyty tarjous ei ole päivitettävissä.

9 Reservien ylläpidon raportointi ja seuranta

Reservitoimittaja ja Fingrid toimittavat toisilleen tietoja sähköisesti *Fingridin reservikaupankäynti ja tiedonvaihto* -ohjeen mukaisesti.

9.1 Reaaliaikatiedot

Reaaliaikatietojen perusteella Fingrid seuraa reservien ylläpitoa ja aktivoitumista. Reservitoimittajan tulee kustannuksellaan toimittaa seuraavat reservikohdekohtaiset reaaliaikaiset tiedot Fingridille:

- ylläpidettävä Taajuusohjatun käyttöreservin määrä (MW)
- ylläpidettävä Taajuusohjatun häiriöreservin määrä ylös (MW)
- ylläpidettävä Taajuusohjatun häiriöreservin määrä alas (MW).

22.12.2020

Edellä mainittujen tietojen tulee kuvata sen hetkistä todellista ylläpidetyn reservin määrää. Reservin mahdollisen aktivoitumisen ei tule pienentää ylläpidettyä reservimäärää.

Ylläpidetyn Taajuusohjatun käyttöreservin määrä voidaan laskea yhtälöllä:

$$C_{FCR-N} = \max[\min(P_{\max} - P_{\text{asetusarvo}}, P_{\text{asetusarvo}} - P_{\min}, C_{\text{säättökoemäärä}}), 0] \quad (1)$$

$P_{\max}$ (MW) on Reservikohteen sen hetkinen maksimiteho

$P_{\min}$ (MW) on Reservikohteen sen hetkinen minimiteho

$P_{\text{asetusarvo}}$ (MW) on Reservikohteen sen hetkinen tehon asetusarvo eli Reservikohteen teho pois lukien mahdollinen aktivoinut reserviteho

$C_{\text{säättökoemäärä}}$ (MW) on säättökokein todennettu reservimäärä

Ylläpidetyn Taajuusohjatun häiriöreservin määrä voidaan laskea yhtälöllä:

$$C_{FCR-D} = \max[\min(\text{abs}(P_{\max/\min} - P_{\text{asetusarvo}}) - C_{FCR-N}, C_{\text{säättökoemäärä}}), 0] \quad (2)$$

$P_{\max/\min}$ (MW) on joko Reservikohteen maksimi- tai minimiteho (tuotannon ja energiavarastojen osalta käytetään maksimitehoa ylössäättötuotteelle ja minimitehoa alassäättötuotteelle, kulutuskohteiden osalta minimitehoa ylössäättötuotteelle ja maksimitehoa alassäättötuotteelle)

Ylläpidetyn Taajuusohjatun käyttö- ja häiriöreservin määrä on nolla, mikäli reserviä tuottava toiminnallisuus on kytketty pois päältä. Rajallisen aktivointikyvyn omaavien Reservikohteiden osalta ylläpidetyn reservin määrä on nolla myös, mikäli reservi ei ole aktivoitavissa aktivointikyvyn loppumisen vuoksi (esimerkiksi energiavarastoilla alhaisesta tai korkeasta varaustilasta johtuen).

Rajallisen aktivointikyvyn omaavista Reservikohteista tulee lisäksi toimittaa tieto Reservikohteen sen hetkisestä kyvystä aktivoida reservi täysimääräisesti (minuuttia), erikseen kunkin tuotteen osalta. Aktivointikyky voidaan laskea yhtälöllä 3.

$$\text{Aktivointikyky} = \frac{E_{FCR}}{C_{FCR}} \times 60 \frac{\text{min}}{h} \quad (3)$$

E_{FCR} (MWh) on Reservikohteen sen hetkinen reservin aktivointiin käytettävissä oleva energia. Taajuusohjatun käyttöreservin tapauksessa energia on joko ylös- tai alassäättöön käytettävissä oleva energia sen mukaan, kumpi on sillä hetkellä pienempi.

C_{FCR} (MW) on ylläpidetyn Taajuusohjatun käyttö- tai häiriöreservin määrä.

Reservitoimittajan tulee toimittaa Fingridille kuvaus ylläpidetyn Taajuusohjatun käyttö- ja häiriöreservin määrän sekä Rajallisen aktivointikyvyn omaavien kohteiden aktivointikyvyn laskennan toteutuksesta. Mikäli Reservitoimittajalla on käytettävissä tarkempi laskentamenetelmä, voidaan sitä käyttää Fingridin hyväksynnällä.

Reaaliaikaisessa tiedonvaihdossa noudatetaan kulloinkin voimassa olevaa Fingridin julkaisemaa *Reaaliaikainen tiedonvaihto* –sovellusohjetta.

Reaaliaikaisen tiedonvaihdon päivitysväli saa olla enintään 60 sekuntia.

22.12.2020

9.2 Historiatiedot

Fingridin pyynnöstä Reservitoimittajan tulee toimittaa säätöön osallistuneiden Reservikohteiden päätöhotiedot kohdekohtaisesti numeerisessa muodossa yhden sekunnin tarkkuudella, jotta Reservikohteen sopimuksen mukainen aktivoituminen voidaan todentaa esimerkiksi häiriötilanteissa. Päätöhotiedot tulee olla joko aikaleimattu EET/EEST aikaan tahdistettuna tai vaihtoehtoisesti niiden tulee sisältää taajuusmittaustieto, joka on tahdissa suhteessa päätötehomittaustietoihin. Reservitoimittajan tulee säilyttää historiatiedot vähintään neljän vuorokauden ajan. Historiatiedot tulee toimittaa 14 vuorokauden sisällä Fingridin pyynnöstä *Fingridin reservikaupankäynti ja tiedonvaihto* -ohjeen mukaisesti.

9.3 Laskutettavan reservikapasiteetin muodostuminen

Reservitoimittaja laskee laskutettavan reservikapasiteetin suuruuden käyttäen lähtötietoina luvun 9.1 mukaisia reaaliaikatieitoja. Laskutuksessa käytettävät kaupankäyntijaksokohtaiset reservikapasiteetit tulee laskea *Fingridin reservikaupankäynti ja tiedonvaihto* -ohjeen mukaisesti.

9.4 Tekniset kuvaukset

Reservitoimittajan tulee toimittaa Fingridin pyynnöstä kuvaukset Reservikohteiden teknisistä ominaisuuksista ja taajuudensäädön toteutuksesta siinä määrin, että tietojen avulla on mahdollista mallintaa Reservikohteiden taajuudensäädön toiminta. Siltä osin, kuin tietojen toimittaminen aiheuttaisi Reservitoimittajalle kohtuuttomia kustannuksia, osapuolet neuvottelevat, millaisten tietojen toimittaminen katsotaan riittäväksi.

9.5 Fingridin raportointi Reservitoimittajalle

Fingrid raportoi Reservitoimittajalle seuraavat tuntikohtaiset tiedot *Fingridin reservikaupankäynti ja tiedonvaihto* -ohjeen mukaisesti:

- seuraavalle CET/CEST-aikavyöhykkeen mukaiselle vuorokaudelle toteutuneet kaupat ja hinnat Tuntimarkkinoilla ja D-2 tuntimarkkinoilla
- Säätöenergian määrä ja hinta pyydettäessä.

9.6 Reservitoimittajan raportointi tasevastaavalle

Mikäli Reservitoimittaja ei ole Reserviresurssin tasevastaava, tulee Reservitoimittajan ilmoittaa Reserviresurssin tasevastaavalle Reserviresurssin säätökäytöstä viimeistään, kun Vuosimarkkina- tai Tuntimarkkinasopimus on tehty.

Lisäksi Reservitoimittajan tulee toimittaa Reserviresurssin tasevastaavalle Taajuuden vakautusreservien ylläpitoon ja taseselvitykseen liittyviä tietoja. Reservitoimittaja sopii näistä erikseen Reserviresurssin tasevastaavan kanssa.

22.12.2020

10 Energiäkäsittely

Säätöenergialla tarkoitetaan Taajuusohjatun käyttöreservin aktivoitumisen aiheuttamaa säätöenergiaa. Säätöenergia lasketaan tunneittain ja se on tunnin aikainen kumuloitunut energia erikseen ylös- ja alassäädölle. Reservin aktivoitumisen aiheuttama tasevirhe korjataan Reserviresurssin tasevastaavalle.

Ylössäätöenergian määrä (MWh) lasketaan yhtälöstä 4 ja alassäätöenergian määrä (MWh) yhtälöstä 5.

$$\text{Ylössäätöenergia} = \frac{\sum C_{FCR-N} \times \Delta f_{ylös} \times 1 h}{0,1 \text{ Hz}} \quad (4)$$

$$\text{Alassäätöenergia} = \frac{\sum C_{FCR-N} \times \Delta f_{alás} \times 1 h}{0,1 \text{ Hz}} \quad (5)$$

$\sum C_{FCR-N}$ (MW) on tasevastaavan taseessa olevien kaikkien Reservitoimittajien toteutunut yhteenlaskettu Taajuusohjatun käyttöreservin määrä. Reservitoimittajan Taajuusohjatun käyttöreservin määrä todennetaan mittauksin ja on korkeintaan Vuosimarkkinasopimuksessa ja Tuntimarkkinoilla sovitun yhteenlasketun määrän mukainen.

$\Delta f_{ylös}$ (Hz) on tunnin keskimääräinen alitaajuuspoikkeama, joka lasketaan tunnin aikana mitatuista alle 50 Hz taajuusarvoista.

$\Delta f_{alás}$ (Hz) on tunnin keskimääräinen ylitaajuuspoikkeama, joka lasketaan tunnin aikana mitatuista yli 50 Hz taajuusarvoista.

Säätöenergiasta (ylös ja alas) tehdään valtakunnallisen taseselvityksen yhteydessä tehokauppa Fingridin ja Reserviresurssin tasevastaavan välille. Säätöenergia korvataan Reserviresurssin tasevastaavalle Energiamaksulla seuraavasti:

- Ylössäätöenergialle Fingrid maksaa tasevastaavalle tältä ostamastaan Säätöenergiasta Energiamaksun, joka lasketaan kertomalla Taajuusohjatun käyttöreservin aiheuttama laskennallinen energia kyseisen tunnin ylössäätöhinnalla². Mikäli ylössäätöhintaa ei ole määriteltä, käytetään Vuorokausimarkkinoiden Suomen tarjousalueen hinta kyseiselle tunnille.
- Alassäätöenergiasta Fingrid veloittaa tasevastaavalta tälle myymästään Säätöenergiasta Energiamaksun, joka lasketaan kertomalla Taajuusohjatun käyt-

---

² Ylössäätöhinta määräytyy *Ehdot ja edellytykset manuaalisen taajuuden palautusreservin (mFRR) toimittajalle* -dokumentin mukaisesti.

22.12.2020

töreservin aiheuttama laskennallinen energia kyseisen tunnin alassäätohinalla³. Mikäli alassäätohintaa ei ole määriteltä, käytetään Vuorokausimarkkinoiden Suomen tarjousalueen hinta kyseiselle tunnille.

Energiamaksu huomioidaan Reserviresurssin tasevastaavan taseselvityksessä tasesähkölaskutuksen yhteydessä. Fingrid ilmoittaa Energiamaksun määrän tasevastaavalle Fingridin ekstranet palvelussa käyttötunnin jälkeen ja viimeistään 13 vuorokauden kuluessa.

11 Maksut

Fingrid maksaa Reservitoimittajalle Kapasiteettikorvausta osallistumisesta Taajuusohjatun käyttö- ja häiriöreservin ylläpitoon.

Reservitoimittaja lähettää Fingridille edellisen kuukauden reservien ylläpitoa koskevan laskun kunkin kuukauden 10. päivänä tai sitä seuraavana ensimmäisenä arkipäivänä. Laskun eräpäivä on 14 vrk laskun päiväyksestä, joksi merkitään laskun lähettämispäivä.

11.1 Kapasiteettikorvaus Vuosimarkkinoilla

Reservitoimittajalle maksettava korvaus määräytyy Vuosimarkkinoilla kalleimman hyväksytyyn tarjouksen mukaan (marginaalihinta-periaate) siten, että Taajuusohjatulle käyttöreserville, Taajuusohjatulle häiriöreserville ylös ja Taajuusohjatulle häiriöreserville alas muodostuu omat vuosimarkkinahintansa.

Fingrid maksaa Reservitoimittajalle korvausta mittauksin todennettujen määrien mukaisesti, kuitenkin korkeintaan Vuosimarkkinoilla hyväksytystä määrästä.

Fingrid maksaa Reservitoimittajalle Kapasiteettikorvausta täysimääräisenä, mikäli mittauksin todennettu reservikapasiteetti on Reservitoimittajan määräaikaan mennessä toimittaman reservisuunnitelman mukainen. Mikäli mittauksin todennettu reservikapasiteetti alittaa reservisuunnitelman, maksaa Fingrid Reservitoimittajalle korvausta todennetun kapasiteetin mukaisesti. Toimittamatta jääneestä kapasiteetista Reservitoimittaja maksaa Fingridille korvausta 100% kulloinkin voimassa olevasta vuosimarkkinahinnasta, ellei toimittamatta jättäminen johdu ylivoimaisesta esteestä.

11.2 Kapasiteettikorvaus Tuntimarkkinoilla

Reservitoimittajalle maksettava korvaus määräytyy kullekin tunnille erikseen kalleimman tilatun tarjouksen mukaan (marginaalihinta-periaate) siten, että Taajuusohjatulle

---

³ Alassäätohintaa määräytyy *Ehdot ja edellytykset manuaalisen taajuuden palautusreservin (mFRR) toimittajalle* -dokumentin mukaisesti.

22.12.2020

käyttöreserville, Taajuusohjatulle häiriöreserville ylös ja Taajuusohjatulle häiriöreserville alas muodostuu omat tuntihintansa.

11.2.1 Osallistuminen pelkästään Tuntimarkkinoille

Fingrid maksaa Reservitoimittajalle korvausta mittauksin todennettujen määrien mukaisesti, kuitenkin korkeintaan Tuntimarkkinoilla sovitusta kaupasta.

Mikäli mittauksin todennettu reservikapasiteetti alittaa Tuntimarkkinoilla tehdyn kaupan, maksaa Fingrid Reservitoimittajalle korvausta mittauksin todennetun kapasiteetin mukaisesti. Toimittamatta jääneestä kapasiteetista Reservitoimittaja maksaa Fingridille korvausta 100 % kyseisen tunnin hinnasta, ellei toimittamatta jättäminen johdu ylivoimaisesta esteestä.

11.2.2 Osallistuminen sekä Vuosi- että Tuntimarkkinoille

Fingrid maksaa Reservitoimittajalle korvausta mittauksin todennettujen määrien mukaisesti, kuitenkin korkeintaan Vuosimarkkinasopimuksessa ja Tuntimarkkinoilla sovitusta yhteenlasketusta määrästä.

Fingrid maksaa korvausta Tuntimarkkinoille osallistumisesta vain, mikäli Vuosimarkkinasopimuksen määrä on toimitettu täysimääräisenä kyseiselle tunnille. Jos Reservitoimittaja on kohdentanut osan Reservikohteistaan Vuosimarkkinoille ja osan Tuntimarkkinoille, Fingrid maksaa Reservitoimittajalle korvausta Tuntimarkkinoille osallistuvien Reservikohteiden todennettujen määrien mukaisesti, vaikka Vuosimarkkinasopimuksen määrä ei olisi toimitettu täysmääräisenä kyseiselle tunnille.

Mikäli mittauksin todennettu reservikapasiteetti alittaa reservisuunnitelman ja tunti-kaupan yhteenlasketun määrän, maksaa Fingrid Reservitoimittajalle korvausta todennetun kapasiteetin mukaisesti. Toimittamatta jääneestä kapasiteetista Reservitoimittaja maksaa Fingridille korvausta 100 % kyseisen tunnin hinnasta, ellei toimittamatta jättäminen johdu ylivoimaisesta esteestä.

11.3 Kapasiteettikorvaus D-2 tuntimarkkinoilla

Reservitoimittajalle maksettava korvaus määräytyy kullekin tunnille erikseen kalleimman tilatun tarjouksen mukaan (marginaalihinta-periaate) siten, että Taajuusohjatulle käyttöreserville, Taajuusohjatulle häiriöreserville ylös ja Taajuusohjatulle häiriöreserville alas muodostuu omat tuntihintansa.

11.3.1 Osallistuminen pelkästään D-2 tuntimarkkinoille

Fingrid maksaa Reservitoimittajalle korvausta mittauksin todennettujen määrien mukaisesti, kuitenkin korkeintaan D-2 tuntimarkkinoilla sovitusta kaupasta.

Mikäli mittauksin todennettu reservikapasiteetti alittaa D-2 tuntimarkkinoilla tehdyn kaupan, maksaa Fingrid Reservitoimittajalle korvausta vain mittauksin todennetun kapasiteetin mukaisesti. Toimittamatta jääneestä kapasiteetista Reservitoimittaja maksaa Fingridille korvausta 100 % kyseisen tunnin D-2 tuntimarkkinoiden hinnasta, ellei toimittamatta jättäminen johdu ylivoimaisesta esteestä.

22.12.2020

11.3.2 Osallistuminen sekä D-2 tuntimarkkinoille että Vuosimarkkinoille

Fingrid maksaa Reservitoimittajalle korvausta mittauksin todennettujen määrien mukaisesti, kuitenkin korkeintaan Vuosimarkkinasopimuksen mukaisen reservisuunnitelman ja D-2 tuntimarkkinoilla sovitusta yhteenlasketusta määrästä.

Fingrid maksaa korvausta D-2 tuntimarkkinoille osallistumisesta vain, mikäli Vuosimarkkinasopimuksen määrä on toimitettu reservisuunnitelman mukaisesti kyseiselle tunnille. Reservisuunnitelman ei tarvitse olla Vuosimarkkinasopimuksessa sovitun maksimimäärän suuruinen.

Mikäli mittauksin todennettu reservikapasiteetti alittaa reservisuunnitelman ja D-2 tuntimarkkinoilla tehdyn kaupan yhteenlasketun määrän, maksaa Fingrid Reservitoimittajalle korvausta vain todennetun kapasiteetin mukaisesti. Toimittamatta jääneestä kapasiteetista Reservitoimittaja maksaa Fingridille korvausta 100 % kyseisen tunnin D-2 tuntimarkkinoiden hinnasta, ellei toimittamatta jättäminen johdu ylivoimaisesta esteestä.

Mikäli mittauksin todennettu reservikapasiteetti alittaa Vuosimarkkinasopimuksen mukaisen reservisuunnitelman, Reservitoimittaja maksaa Fingridille korvausta tältä osin 100 % Vuosimarkkinahinnasta, ellei toimittamatta jättäminen johdu ylivoimaisesta esteestä.

11.3.3 Osallistuminen sekä D-2 tuntimarkkinoille että Vuosimarkkinoille ja Tuntimarkkinoille

Fingrid maksaa Reservitoimittajalle korvausta mittauksin todennettujen määrien mukaisesti, kuitenkin korkeintaan Vuosimarkkinasopimuksen mukaisen reservisuunnitelman ja D-2 tuntimarkkinoilla sovitusta sekä Tuntimarkkinoilla sovitusta yhteenlasketusta määrästä.

Fingrid maksaa korvausta D-2 tuntimarkkinoille osallistumisesta vain, mikäli Vuosimarkkinasopimuksen mukainen reservisuunnitelma on toimitettu täysimääräisesti kyseiselle tunnille. Tuntimarkkinoille osallistuminen edellyttää, että reservisuunnitelman tulee olla Vuosimarkkinasopimuksessa sovitun maksimimäärän mukainen.

Mikäli mittauksin todennettu reservikapasiteetti alittaa reservisuunnitelman, D-2 tuntimarkkinoilla tehdyn kaupan sekä Tuntimarkkinoilla tehdyn kaupan yhteenlasketun määrän, maksaa Fingrid Reservitoimittajalle korvausta vain todennetun kapasiteetin mukaisesti. Toimittamatta jääneestä kapasiteetista Reservitoimittaja maksaa Fingridille korvausta 100 % kyseisen tunnin Tuntimarkkinoilla muodostuneesta hinnasta.

Mikäli mittauksin todennettu reservikapasiteetti alittaa reservisuunnitelman ja D-2 tuntimarkkinoilla tehdyn kaupan, Reservitoimittaja maksaa Fingridille korvausta tältä osin 100 % kyseisen tunnin D-2 tuntimarkkinoiden hinnasta.

22.12.2020

Mikäli mittauksin todennettu reservikapasiteetti alittaa reservisuunnitelman, Reservitoimittaja maksaa Fingridille korvausta tältä osin 100 % Vuosimarkkinahinnasta, ellei toimittamatta jättäminen johdu ylivoimaisesta esteestä.

11.3.4 Osallistuminen sekä D-2 tuntimarkkinoille että Tuntimarkkinoille

Fingrid maksaa Reservitoimittajalle korvausta mittauksin todennettujen määrien mukaisesti, kuitenkin korkeintaan D-2 tuntimarkkinoilla sekä Tuntimarkkinoilla sovitusta yhteenlasketusta määrästä.

Mikäli mittauksin todennettu reservikapasiteetti alittaa D-2 tuntimarkkinoilla tehdyn kaupan sekä Tuntimarkkinoilla tehdyn kaupan yhteenlasketun määrän, maksaa Fingrid Reservitoimittajalle korvausta vain todennetun kapasiteetin mukaisesti. Toimittamatta jääneestä kapasiteetista Reservitoimittaja maksaa Fingridille korvausta 100 % kyseisen tunnin Tuntimarkkinoiden hinnasta.

Mikäli mittauksin todennettu reservikapasiteetti alittaa D-2 tuntimarkkinoilla tehdyn tuntikaupan, Reservitoimittaja maksaa Fingridille korvausta tältä osin 100 % kyseisen tunnin D-2 tuntimarkkinoiden hinnasta, ellei toimittamatta jättäminen johdu ylivoimaisesta esteestä.

12 Ehtojen rikkominen

12.1 Toimittamatta jäänyt reservikapasiteetti

Reservitoimittaja maksaa Fingridille toimittamatta jääneestä kapasiteetista korvausta kohdan 11 mukaisesti.

12.2 Reservien säätöominaisuuksien tarkistus ja Reservitoimittajan takaisinmaksuvelvollisuus

Fingridillä on oikeus tarkistaa Reservikohteen säätöominaisuudet. Mikäli Fingridin tekemän seurannan perusteella osoittautuu, ettei Reservitoimittaja ole ylläpitänyt sovittuja säätöominaisuuksia, tulee Reservitoimittajan 30 päivän kuluessa antaa Fingridin pyytämä selvitys reservin ylläpitoa koskevista puutteista.

Jos selvitys edellyttää säätökyvyn tarkistusta Fingridin vaatimuksesta tehtävin mittauksin ja niissä todetaan Reservikohteen täyttävän voimassaolevat vaatimukset, vastaa mittausten kustannuksista Fingrid. Muutoin kustannuksista vastaa Reservitoimittaja.

Mikäli Reservitoimittaja jättää Fingridin yllä asettamaan määräaikaan mennessä tekemättä Fingridin pyytämän selvityksen, Reservitoimittaja maksaa takaisin näiden ehtojen mukaiset korvaukset selvitystä koskevalta ajanjaksolta sekä Taajuusohjatun käyttö- että häiriöreservin osalta.

Mikäli tarkistus, muu tämän asiakirjan mukainen koe tai Fingridin tekemä seuranta osoittaa, että Reservitoimittajan ylläpitämä reservi on ollut sovittua pienempi tai Reservikohteen säätökyky on tämän asiakirjan ehdoista poikkeava, Reservitoimittaja

22.12.2020

maksaa Fingridin maksamat korvaukset takaisin niiltä osin, kuin ne ovat perustuneet todellista suurempaan reservimäärään.

12.3 Reservitoimittajan tilapäinen reservimarkkinoilta poissulkeminen

Fingridillä on oikeus sulkea Reservitoimittaja tilapäisesti kyseisiltä reservimarkkinoilta, mikäli Reservitoimittaja:

- jättää ilman hyväksyttävää syytä reserviä toimittamatta Fingridin kirjallisesta huomautuksesta huolimatta.
- on muuttanut säästöasetuksia tietoisesti siten, että säästöominaisuudet muuttuvat merkittävästi.
- on jättänyt kohdan 12.2 mukaisen selvityksen tekemättä.
- ei toimita Fingridin pyytämiä kohdan 9.2 mukaisia historiatietoja.
- tai on muutoin rikkonut tämän asiakirjan ehtoja Fingridin kirjallisesta huomautuksesta huolimatta.

Tilapäinen poissulkeminen on kestoaltaan yhdestä kolmeen kuukauteen rikkomuksen laadusta riippuen.

12.4 Sopimuksen purku

Jos sopimusrikkomus on olennainen, Fingridillä on oikeus purkaa Vuosimarkkinasopimus tai Tuntimarkkinasopimus kyseisten sopimusten ehtojen mukaisesti.

Fingrid Oyj

**Ehdot ja edellytykset manuaalisen
taajuuden palautusreservin (mFRR)
toimittajalle**

22.12.2020

22.12.2020

Sisällysluettelo

1	Johdanto	3
2	Määritelmät	3
3	Reservien hankinta	5
4	Reservitoimittajalle asetetut vaatimukset	5
5	Reservikohteelle asetettavat vaatimukset	5
6	Reserviresurssien aggregointi	6
7	Säätösähkömarkkinoiden säännöt	6
7.1	Säätötarjousten syöttö	6
7.2	Tarjousten käsittely	7
8	Säätökapasiteettimarkkinoiden säännöt	8
8.1	Tarjoussäännöt	8
8.2	Tarjousten käsittely	~~9~~
9	Säätökapasiteettisopimuksilla hankitun säätökapasiteetin säännöt	9
9.1	Tarjoussäännöt	9
9.2	Tarjousten käsittely	9
10	Reservien ylläpidon raportointi ja seuranta	9
10.1	Reaaliaikatiedot	9
10.2	Reservitoimittajan raportointi tasevastaavalle.....	10
11	Energiäkäsittely	10
12	Maksut	10
12.1	Energiamaksu Säätösähkömarkkinoilla.....	10
12.2	Kapasiteettikorvaus Säätökapasiteettimarkkinoilla	11
12.2.1	Sanktio Säätökapasiteettitarjouksen poistamisesta	12
12.2.2	Lepoajan vaikutus	12
12.3	Säätökapasiteettisopimuksen mukainen Kapasiteettikorvaus.....	12
12.3.1	Sanktio Säätökapasiteettitarjouksen poistamisesta	13
12.3.2	Lepoajan vaikutus	14
12.4	Arvonlisävero sekä muut välilliset verot ja maksut.....	14
13	Ehtojen rikkominen	14
13.1	Sanktio.....	14
13.2	Reservitoimittajan tilapäinen reservimarkkinoilta poissulkeminen.....	14
13.3	Sopimuksen purku	14

22.12.2020

1 Johdanto

Tämä asiakirja määrittelee Euroopan Komission sähköjärjestelmän tasehallintaa koskevista suuntaviivoista antaman asetuksen (Guideline on Electricity Balancing, COMMISSION REGULATION (EU) 2017/2195, Tasehallinnan suuntaviivat, jäljempänä EBGL) mukaisesti Fingrid Oyj:n (jäljempänä Fingrid) ehdot ja edellytykset sähköjärjestelmän tasapainottamiseksi tarvittavien reservipalvelujen tarjoajille (jäljempänä Reservitoimittaja).

Taajuuden palautusreservit (Frequency Restoration Reserve, FRR) ovat reservejä, joiden tarkoituksena on palauttaa taajuus 50,0 Hz:n nimellisarvoon ja vapauttaa aktivoituneet Taajuuden vakautusreservit (Frequency Containment Reserve, FCR). Taajuuden palautusreservit jaetaan kahteen reservituotteeseen, Automaattiseen taajuudenhallintareserviin (aFRR) ja Manuaaliseen taajuuden palautusreserviin (mFRR).

Tämän asiakirjan sisältämiä Manuaalisen taajuuden palautusreservin (mFRR) hankintaan ja ylläpitoon liittyviä ehtoja ja edellytyksiä sovelletaan Reservitoimittajan osallistuessa Säättö-sähkö- ja Säättökapasiteettimarkkinoille sekä tarjouskilpailuihin säättökapasiteetin hankinnasta Säättökapasiteettisopimuksilla.

2 Määritelmät

Tässä asiakirjassa käytetään seuraavia määritelmiä:

Automaattinen taajuudenhallintareservi (aFRR) on keskitetysti ohjattu automaattisesti aktivoituva Taajuuden palautusreservi, jonka tarkoituksena on sähköjärjestelmän taajuuden palauttaminen nimellistaajuuteen ja taajuudensäättöalueen tehotasapainon palauttaminen suunniteltuun arvoon.

Elektroninen tilaus tarkoittaa sitä, että Fingrid tilaa Reservitoimittajan Säättö-sähkömarkkinoille jättämän Säättötarjouksen lähettämällä tästä sanoman Reservitoimittajalle.

Energiamaksulla tarkoitetaan reservin aktivoitumisesta maksettavaa korvausta.

Erikoissäädöllä tarkoitetaan säätöä, joka tilataan muuhun tarpeeseen kuin tasehallintaa varten.

Kapasiteettikorvauksella tarkoitetaan korvausta, jonka Fingrid maksaa Reservitoimittajalle reservin ylläpidosta.

Kapasiteettitarjouksella tarkoitetaan Reservitoimittajan Säättökapasiteettimarkkinoiden kilpailutukseen jättämää tarjousta.

Manuaalinen taajuuden palautusreservi (mFRR) on manuaalisesti aktivoituva Taajuuden palautusreservi, jonka tarkoituksena on sähköjärjestelmän taajuuden palauttaminen nimellistaajuuteen ja taajuudensäättöalueen tehotasapainon palauttaminen suunniteltuun arvoon.

Marginaalihinta –periaatteella tarkoitetaan hinnoitteluperiaatetta, jossa kalleimman hyväksytyin tarjouksen hinta määrittää hinnan kaikille hyväksytyille tarjouksille.

22.12.2020

Pay as bid –periaatteella tarkoitetaan hinnoitteluperiaatetta, jossa kunkin hyväksytyyn tarjouksen hinta määräytyy tarjouksen mukaan.

Reservikohteella tarkoitetaan kokonaisuutta, joka täyttää reservin tarjoamista koskevat vaatimukset. Reservikohde voi koostua useasta tai yhdestä Reserviresurssista.

Reserviresurssilla tarkoitetaan yksittäistä säätökykyistä resurssia; voimalaitosta, kulutuskohdetta tai sähkövarastoa.

Säätökapasiteettimarkkinoilla tarkoitetaan Fingridin ylläpitämiä viikoittaisia kapasiteettimarkkinoita, joilta Fingrid hankkii Manuaalista taajuudenpalautusreserviä (mFRR).

Säätökapasiteettisopimuksella tarkoitetaan Fingridin ja Reservitoimittajan välistä pidempikestoista sopimusta mFRR säätökapasiteetin tarjoamisesta.

Säätökapasiteettitarjouksella tarkoitetaan Reservitoimittajan Säätösähkömarkkinoille tekemää, Säätökapasiteettimarkkinoiden tai Säätökapasiteettisopimuksen mukaista Säätötarjousta, ellei erikseen tekstissä ole rajattu koskemaan näistä vain toista.

Säätöobjektitunnuksella (Regulating Object, RO) tarkoitetaan taseselvityksessä käytettävää tunnusta, josta käy ilmi reservitarjoukseen liittyvä tasetieto.

Säätösähkömarkkinasopimuksella tarkoitetaan Fingridin ja Reservitoimittajan välistä sopimusta, joka oikeuttaa osallistumaan Säätösähkö- ja Säätökapasiteettimarkkinoille.

Säätösähkömarkkinoilla tarkoitetaan Fingridin ylläpitämiä energiamarkkinoita, joilta Fingrid hankkii manuaalista taajuudenpalautusreserviä (mFRR).

Säätötarjouksella tarkoitetaan Reservitoimittajan Säätösähkömarkkinoiden sääntöjen mukaisesti tekemää tarjousta Säätösähkömarkkinoille.

Taajuuden palautusreservillä (Frequency Restoration Reserve, FRR) tarkoitetaan reserviä, joka on käytettävissä sähköjärjestelmän taajuuden palauttamiseksi nimellistaajuuteen ja taajuudensäätöalueen tehotasapainon palauttamiseksi suunniteltuun arvoon.

Taajuuden vakautusreservillä (Frequency Containment Reserve, FCR) tarkoitetaan reserviä, joka on käytettävissä taajuuden vakauttamiseen sähkön tuotannon ja kulutuksen epätasapainotilanteissa.

Tasepalvelun tarjoajalla (Balancing Service Provider, BSP) tarkoitetaan markkinaosapuolta, jonka reservejä tarjoavat yksiköt tai reservejä tarjoavat ryhmät pystyvät tarjoamaan tasepalveluja siirtoverkonhaltijoille. Tässä dokumentissa *Reservitoimittaja*.

Tasesähköllä tarkoitetaan Tasepalvelun tarjoajan tarjoamaa sähköenergiaa, jota siirtoverkonhaltijat käyttävät verkon tasapainottamiseen. Tässä dokumentissa *Säätöenergia*.

22.12.2020

Vuorokausimarkkinoilla (day ahead –markkinat) tarkoitetaan sähkön markkinapaikkaa, jolla käydään kauppaa seuraavalle vuorokaudelle myytävästä ja ostettavasta sähköstä.

3 Reservien hankinta

Reservit hankitaan Euroopan Komission sähköjärjestelmän käyttöä koskevista suuntaviivoista antaman asetuksen (Guideline on System Operation, COMMISSION REGULATION (EU) 2017/1485, Käytön suuntaviivat, jäljempänä SOGL) artiklan 157 mukaisesti. Manuaalisen taajuuden palautusreservin ylläpitovelvoitteet määritetään Pohjoismaiden siirtoverkonhaltijoiden kesken SOGL:n 157 artiklan nojalla.

Fingrid tilaa Säättösähkömarkkinoilta Manuaalista taajuuden palautusreserviä sähkön tuotannon ja kulutuksen tasapainottamiseksi. Fingrid käyttää Säättökapasiteettisopimuksilla ja Säättökapasiteettimarkkinoilta hankittavaa säättökapasiteettia varmistamaan, että kulloinkin on käytössä riittävästi Taajuuden palautusreserviä tuotannon ja kulutuksen välisen tehotasapainon ylläpitämiseksi.

4 Reservitoimittajalle asetetut vaatimukset

Reservitoimittajaksi voi tulla osapuoli, jolla on käytettävissä kohdan 5 mukaiset vaatimukset täyttävä tai täyttäviä Reservikohteita.

Reservitoimittajan tulee tehdä Säättösähkömarkkinasopimus Fingridin kanssa ennen osallistumista Säättösähkö- ja Säättökapasiteettimarkkinoille. Säättökapasiteettisopimukset tehdään erillisen tarjouskilpailun perusteella.

Osallistuakseen Säättösähkö- ja Säättökapasiteettimarkkinoilla sekä Säättökapasiteettisopimusten tarjouskilpailuihin Reservitoimittajan tulee olla Reserviresurssin omistaja tai toimia joko avoimena toimittajana tai tasevastaavana Reserviresurssille. Reservitoimittajalla tulee olla Reserviresurssin omistajan suostumus Säättösähkömarkkinasopimuksen tai Säättökapasiteettisopimuksen mukaisesta reservikäytöstä. Reservitoimittajan tulee Fingridin erillisestä pyynnöstä toimittaa Reserviresurssin omistajan suostumus Fingridille.

Reservitoimittajan tai tämän valtuuttaman edustajan on oltava Fingridin tavoitettavissa vähintään niiden tuntien aikana, joille Reservitoimittaja on jättänyt säättötarjouksia.

5 Reservikohteelle asetettavat vaatimukset

Reservitoimittajan tulee osoittaa SOGL artiklan 159 perusteella Fingridin julkaiseman *Manuaalisen taajuuden palautusreservien (mFRR) teknisten vaatimusten todentaminen ja hyväksyttämismenettely* -dokumentin mukaisesti suoritetuilla säättökokeilla, että reserviksi ilmoitettu Reservikohde täyttää vaaditut säättöominaisuudet.

Reservikohteen tulee sijaita Fingridin järjestelmävastuualueella¹.

---

¹ Suomi pois lukien Ahvenanmaan itsehallintoalue.

22.12.2020

Reservikohteen säädön tulee olla toteutettavissa täyteen tehoonsa 15 minuutin kuluessa tilauksesta. Sääto on voitava toteuttaa tarjotulla teholla koko käyttötunnin ajan. Säädön vähimmäistilaus on 1 minuutti. Säätosähkömarkkinoilla tehtävät kaupat perustuvat fyysiseen säätöön.

Säätokapasiteettimarkkinoille ja Säätokapasiteettisopimusten kilpailutukseen tarjotavan Reservikohteen tulee olla lisäksi elektronisesti tilattavissa ja kyettävä vähintään kolmen tunnin yhtämittaiseen aktivointiin. Tilauksen jälkeen Reservikohteelle on sallittu lepoaika, joka on edellisen aktivoinnin kestoinen, mutta vähintään kolme tuntia ja enintään kuusi tuntia.

6 Reserviresurssien aggregointi

Reserviresursseja voi aggregoida seuraavin ehdoin:

- aggregoitujen Reserviresurssien tulee sijaita samalla säätöalueella² (etelä / pohjoinen)
- aggregoitujen Reserviresurssien tulee olla saman tasevastaavan taseessa

Poikkeuksena näihin sääntöihin eri säätöalueilla sijaitsevia Reserviresursseja voi aggregoida, jos säätötarjouksen vähimmäiskapasiteetti ei muutoin täytyisi säätöalueella.

Säättötarjous sisältää Reservikohteen nimen kautta Säättöobjektitunnuksen (RO-tunnus), jolla Säättötarjous osoitetaan tietylle taseelle ja säätöalueelle. Säätosähkömarkkinoilla voi muodostaa yhteis-RO-tunnuksen. Säätosähkömarkkinoilla käytettävän RO-tunnuksen ei tarvitse olla tuotantomuotokohtainen eikä voimalaitoskohtainen. Saman taseen samalla säätöalueella sijaitsevia Reserviresursseja voi näin ollen aggregoida muodostamalla niille yhden RO-tunnuksen, joka sisältää aggregoitavat Reserviresurssit.

Jos samaan Säättötarjoukseen aggregoidaan Reserviresursseja eri säätöalueilta tai osuutta osuusvoimalaitoksesta, tulee Säättötarjouksessa eritellä tehomäärät säätöaluekohtaisiksi osatarjouksiksi käyttäen eri RO-tunnuksia. Aggregoidut osatarjoukset yhdistetään toisiinsa aggregointiyhdistelmänumerolla (1-10).

7 Säätosähkömarkkinoiden säännöt

7.1 Säättötarjousten syöttö

Säättötarjoukset annetaan Fingridin sähköiseen reservikaupankäyntijärjestelmään (Vaksi web) erillisen *Fingridin reservikaupankäynti ja tiedonvaihto* -ohjeen mukaisesti.

Säättötarjouksia voi jättää aikaisintaan 31 vuorokautta ennen tarjouksen kohteena olevaa käyttötuntia. Reservitoimittaja voi muuttaa ja peruuttaa Säättötarjouksia 45 mi-

---

² Leveyspiiri 64 jakaa Suomen eteläiseen ja pohjoiseen säätöalueeseen.

22.12.2020

nuuttiin asti ennen kulloisenkin käyttötunnin alkua, minkä jälkeen ne muuttuvat sitoviksi. Fingrid voi halutessaan pyytää Reservitoimittajalta lisää Säättotarjouksia myös tämän jälkeen.

Säättotarjouksen tulee sisältää seuraavat tiedot Reservikohteesta:

- teho (MW), erikseen ylös- ja alassäättotarjoukset
- hinta, erikseen ylös- ja alassäättotarjoukselle (€/MWh)
- Reservikohteen nimi³
- reservitieto, jos Säättotarjous on tehoreservitarjous tai varavoimatarjous
- aggregointiyhdistelmänumero (1-10), jos Säättotarjoukseen yhdistetään eri RO-tunnuksia
- tunti (EET) aikaa.

Samasta Reservikohteesta voi jättää useampia Säättotarjouksia. Puutteellista Säättotarjousta ei huomioida Säättösähkömarkkinoilla.

Yhden Säättotarjouksen vähimmäiskapasiteetti on 5 MW. Säättotarjoukset annetaan 1 MW:n tarkkuudella.

Jos säättotarjous voidaan aktivoida elektronisesti, Reservitoimittaja voi jättää yhden alle 5 MW:n ylös- ja alassäättotarjouksen kutakin käyttötuntia kohden. Tällöin säättotarjouksen vähimmäiskapasiteetti on 1 MW.

~~Ylösäättotarjouksen maksimihinta on 5000 €/MWh.~~

7.2 Tarjousten käsittely

Jokaista käyttötuntia varten Fingrid toimittaa Suomen Säättotarjoukset pohjoismaisille Säättösähkömarkkinoille, jossa muodostetaan pohjoismainen tarjouslista asettamalla ylösäättotarjoukset järjestykseen periaatteella halvin Säättotarjous ensin ja alassäättotarjoukset periaatteella kallein Säättotarjous ensin.

Tasehallintaa ja taajuuden ylläpitoa varten Säättotarjoukset (pois lukien tehoreservi- ja varavoimatarjoukset) käytetään hintajärjestyksessä. Jos sähköjärjestelmän tilan tai tietojärjestelmäongelmien vuoksi Säättotarjousta ei voida käyttää, valitaan pohjoismaiselta tarjouslistalta edullisin käytettävissä oleva Säättotarjous.

Fingrid voi tilata Säättotarjouksia myös erikoissäättöön. Erikoissäädöllä tarkoitetaan Fingridin Säättösähkömarkkinoilla tilaamaa säätöä, joka tilataan muusta syystä kuin

³ Reservikohteille määritetään Säättösähkömarkkinasopimuksessa nimet ja näihin liittyvät RO-tunnukset ja säätöalueet (etelä/pohjoinen), aggregoidun säättotarjouksen osatarjouksissa käytetään Reserviresurssien nimiä.

22.12.2020

tasehallinnan tarpeista. Fingrid käyttää tähän tarkoitukseen siirtotilanteen kannalta sopivia Säättötarjouksia, ja niitä ei välttämättä käytetä hintajärjestyksessä.

8 Säättökapasiteettimarkkinoiden säännöt

Fingrid hankkii Säättökapasiteettimarkkinoilta säättökapasiteettia viikoittaisella tarjouskilpailulla. Kunkin hankintajakson pituus on yksi CET-aikavyöhykkeen mukainen kalenteriviikko.

Tarjouskilpailun aikataulu on seuraava:

Päivä	Kello (EET)	Tapahtuma
D-4 (torstai)	12:00	Kapasiteettitarjoukset tulee olla jätetty
D-3 (perjantai)	12:00	Fingrid julkaisee hankintapäätöksen Säättökapasiteettimarkkinoilta
D-1 (sunnuntai)	11:00	Säättökapasiteettitarjoukset tulee jättää hankintajakson 1. päivälle
D (maanantai)	1:00	Hankintajakson 1. päivä alkaa

Säättökapasiteettimarkkinoilla Reservitoimittaja sitoutuu tarjoamaan tarjouskilpailussa hyväksytyyn reservimäärän Säättösähkömarkkinoille hankintajakson ajan, ja Fingrid maksaa tästä hyvästä Reservitoimittajalle Kapasiteettikorvausta.

8.1 Tarjoussäännöt

Yhden Kapasiteettitarjouksen enimmäiskapasiteetti on 50 MW ja vähimmäiskapasiteetti on 5 MW. Kapasiteettitarjoukset tulee jättää 1 MW:n tarkkuudella. Reservitoimittajan tulee erikseen ilmoittaa Kapasiteettitarjouksen yhteydessä, mikäli Kapasiteettitarjous tulee käsitellä jakamattomana.

Reservitoimittaja voi jättää useita Kapasiteettitarjouksia. Ne eivät saa olla linkitettyjä toisiinsa, ja kukin tarjous käsitellään erillisenä. Kapasiteettitarjouksen tulee sisältää seuraavat tiedot:

- tuote (ylös- tai alassäättökapasiteetti)
- kapasiteetti, vakio yhdelle viikolle (MW/viikko)
- Kapasiteettikorvaus, vakio yhdelle viikolle (€/MW/h)
- säättöalue (etelä/pohjoinen).

Kapasiteettitarjoukset jätetään Fingridin sähköiseen reservikaupankäyntijärjestelmään (Vaksi web). Kapasiteettitarjousten jättäminen on käsitelty *Fingridin reservikaupankäynti ja tiedonvaihto* -ohjeessa.

22.12.2020

8.2 Tarjousten käsittely

Fingrid tekee hankintapäätöksen optimoiden edullista hankintakustannusta, huomioiden tarjouskilpailussa vastaanotettujen Kapasiteettitarjouksien hinnat ja kapasiteetit (MW) sekä Fingridin käytössä olevat vaihtoehtoiset Taajuuden palautusreservien hankintalähteet.

Jos Reservitoimittaja on edellyttänyt, että tarjous käsitellään jakamattomana, ei tarjouksia aina valita hintajärjestyksessä, vaan pyrkien Fingridille kokonaishankinnassa mahdollisimman edulliseen hankintakustannukseen. Kapasiteettitarjoukset, joilla on sama hinta ja kapasiteetti, käsitellään niiden saapumisjärjestyksessä.

9 Säättökapasiteettisopimuksilla hankitun säättökapasiteetin säännöt

Fingrid voi hankkia säättökapasiteettia Säättökapasiteettisopimuksilla tarjouskilpailulla, jonka Fingrid järjestää tarvittaessa. Tarjouskilpailun järjestämisestä ilmoitetaan Fingridin internetsivuilla ja tarjouskilpailussa tarjousten jättämiseen on aikaa vähintään kuukausi. Tarjouskilpailussa määritetään hankittava tuote (ylös- tai alassäättökapasiteetti).

Reservitoimittaja, jolla on voimassa oleva Säättökapasiteettisopimus, sitoutuu tarjoamaan säättökapasiteettia Säättösähkömarkkinoille sopimuskauden ajan.

9.1 Tarjoussäännöt

Tarjouksen tulee sisältää seuraavat tiedot:

- kapasiteetti, vakio sopimuskaudelle (MW)
- Kapasiteettikorvaus (€/MW/h)
- sopimuskausi
- aloitusvalmius (päivämäärä).

Yhden tarjouksen vähimmäiskapasiteetti on 5 MW. Tarjoaja voi jättää useita tarjouksia. Tarjoukset tulee jättää 1 MW:n tarkkuudella.

9.2 Tarjousten käsittely

Hankittava säättökapasiteetti päätetään pyrkien Fingridille Taajuuden palautusreservien kokonaishankinnassa mahdollisimman edulliseen hankintakustannukseen.

10 Reservien ylläpidon raportointi ja seuranta

10.1 Reaaliaikatiedot

Reaaliaikatietojen perusteella Fingrid seuraa reservien aktivoitumista. Reservitoimittajan tulee kustannuksellaan toimittaa Reservikohteen pätötehomittaus tai muu reaaliaikainen tieto, jolla aktivointi voidaan todentaa. Reaaliaikaisessa tiedonvaihdossa

22.12.2020

noudatetaan kulloinkin voimassa olevaa Fingridin julkaisemaa *Reaaliaikainen tiedonvaihto* –sovellusohjetta.

Reaaliaikaisen tiedonvaihdon päivitysväli saa olla enintään 60 sekuntia.

10.2 Reservitoimittajan raportointi tasevastaavalle

Mikäli Reservitoimittaja ei ole Reserviresurssin tasevastaava, tulee Reservitoimittajan ilmoittaa Reserviresurssin tasevastaavalle Reserviresurssin säätökäytöstä viimeistään, kun Säättösähkömarkkinasopimus tai Säättökapasiteettisopimus on tehty. Lisäksi Reservitoimittaja on velvollinen ilmoittamaan tilattujen säätöjen määrän tasevastaavalle.

11 Energiakäsittely

Säättökaupasta syntyy energian toimitusta Fingridin ja Reserviresurssin tasevastaavan välille. Tästä muodostuva tuntienenergiamäärä lasketaan säätötehon ja käyttöajan tulona.

Säättökaupat vaikuttavat Reservitoimittajan tasevastaavan taseeseen, ja muodostuneet säätöenergiat otetaan automaattisesti huomioon Reservitoimittajan tasevastaavan taseselvityksessä. Fingrid ilmoittaa Säättöenergian määrän tasevastaavalle Fingridin ekstranet palvelussa käyttötunnin jälkeen ja viimeistään 13 vuorokauden kuluessa.

12 Maksut

12.1 Energiamaksu Säättösähkömarkkinoilla

Kun Fingrid tilaa Reservitoimittajalta ylössäädön Säättösähkömarkkinoilla, Fingrid maksaa Reservitoimittajalle ostamastaan säätösähköstä Energiamaksun, joka lasketaan kertomalla kullakin tunnilla Reservitoimittajalta tilattu energiamäärä kyseisen tunnin ylössäätöhinnalla. Ylössäätöhinta on kalleimman tilatun ylössäätötarjouksen hinta (Marginaalihinta-periaate), kuitenkin vähintään Vuorokausimarkkinoiden Suomen tarjousalueen hinta kyseiselle tunnille.

Kun Fingrid tilaa Reservitoimittajalta alassäädön Säättösähkömarkkinoilla, Fingrid veloittaa Reservitoimittajalta myymästään säätösähköstä energiamaksun, joka lasketaan kertomalla kullakin tunnilla Fingridin toimittama energiamäärä kyseisen tunnin alassäätöhinnalla. Alassäätöhinta on edullisimman tilatun alassäätötarjouksen hinta (Marginaalihinta-periaate), kuitenkin enintään Vuorokausimarkkinoiden Suomen tarjousalueen hinta kyseiselle tunnille.

Erikoissäädöt hinnoitellaan Säättötarjouksen mukaisesti (Pay as bid –periaate), kuitenkin niin, että hinta ylössäädölle, jota käytetään erikoissäätötarkoitukseen, on vähintään sama kuin kyseisen tunnin ylössäätöhinta. Vastaavasti hinta alassäädölle, jota käytetään erikoissäätötarkoitukseen, on enintään sama kuin kyseisen tunnin alassäätöhinta.

22.12.2020

Energiamaksu Säättökapasiteettitarjouksen tilauksesta määräytyy kuten muidenkin Säättötarjousten tilauksesta. Energiamaksut eivät vaikuta Reservitoimittajalle maksettavaan Kapasiteettikorvaukseen.

Jos Reservitoimittaja on Reserviresurssin tasevastaava, laskutus tapahtuu eSett Oy:n suorittaman tasesähkölaskutuksen yhteydessä. Muutoin Fingrid tai Fingridin palveluntarjoaja lähettää laskun Reservitoimittajalle viimeistään kuuden viikon kuluessa toimitushetkestä. Laskun eräpäivä on 14 vrk laskun päiväyksestä. Viivästyskorko on voimassa olevan korkolain mukainen. Jos Fingridin saatava ylittää 100 000 €, voi Fingrid lähettää laskun välittömästi.

Reservitoimittaja tekee laskua koskevat muistutukset tarvittaessa kirjallisesti. Fingrid tarkistaa laskun ja lähettää Reservitoimittajalle tarvittavan oikaisulaskun viivytyksettä. Muistutus ei vapauta Reservitoimittajaa maksuvelvollisuudesta eräpäivänä, ellei tapauskohtaisesti toisin sovita.

12.2 Kapasiteettikorvaus Säättökapasiteettimarkkinoilla

Kapasiteettikorvaus määräytyy kullekin Fingridin Säättökapasiteettimarkkinoiden tarjouskilpailussa hyväksymälle Kapasiteettitarjoukselle kalleimman hyväksytyt tarjouksen mukaisesti (Marginaalihinta-periaate), huomioiden alla kuvattu Kapasiteettikorvauksen tarkistusmenettely.

Fingrid tarkistaa Reservitoimittajalle maksettavan Kapasiteettikorvauksen 14 työpäivän kuluessa kunkin hankintajakson päättymisestä. Tarkistuksessa Fingrid huomioi Säättökapasiteettimarkkinoiden mukaisen Säättökapasiteettitarjouksen toteutuneen pysyvyyden kyseisen hankintajakson aikana ja kohdan 12.2.1 mukaan määräytyvät sanktiot.

Tarkistettu Kapasiteettikorvaus lasketaan seuraavasti:

$$\text{Kapasiteettikorvaus}_{\text{tarkistettu}} = \text{Kapasiteettikorvaus} * \text{pysyvyyskerroin} - \text{sanktiot}$$

Pysyvyys määritetään tuntikohtaisella tarkastelulla edellisenä vuorokautena klo 11:00 (EET) mennessä jätettyjen Säättökapasiteettitarjousten perusteella seuraavasti:

$$\text{pysyvyys}_{\text{tunti}} = \frac{\text{edellisvuorokautena klo 11:00 mennessä jätetty Säättökapasiteettitarjous (MW)}}{\text{Reservitoimittajan hyväksytyt Kapasiteettitarjous (MW)}}$$

Yhden tunnin osalta pysyvyys voi olla enintään 100 %. Mikäli Säättökapasiteettitarjousta ei ole jätetty edellisenä vuorokautena klo 11:00 (EET) mennessä, se on poistettu edellisvuorokauden klo 11:00 (EET) jälkeen tai Reservitoimittaja ei pysty toteuttamaan Fingridin pyytämää tilausta tarjouksensa mukaisesti, on pysyvyys kyseisen tunnin osalta 0 %. Mikäli Säättökapasiteettitarjouksen määrää on pienennetty edellisvuorokauden klo 11:00 jälkeen, määräytyy pysyvyys ylläpidetyn Säättökapasiteettitarjouksen mukaisesti. Esimerkkejä pysyvyyden määrittämisestä on esitetty näiden ehtojen ja edellytysten liitteessä 1.

Mikäli Reservitoimittajalla on myös Säättökapasiteettisopimus ja Reservitoimittaja on osallistunut Säättökapasiteettimarkkinoille, eikä ole ylläpitänyt tarkastusjaksolla sekä

22.12.2020

Säätökapasiteettisopimuksen että Säätökapasiteettimarkkinoiden mukaista Säätökapasiteettitarjousta täysmääräisesti, katsotaan pysyvyyden täyttyvän ensisijaisesti Säätökapasiteettisopimuksen mukaisella Säätökapasiteettitarjouksella ehtojen ja edellytysten liitteen 1 esimerkin 3 mukaisesti.

Pysyvyys koko hankintajaksolta on tuntikohtaisen tarkastelun keskiarvo, ja se määrää pysyvyyseroimen kahden desimaalin tarkkuudella lineaarisesti seuraavasti:

Pysyvyys	100 %	95 %	90 %	85 %	80 %	75 %	70 %	65 %	60 %	55 %	50 %
Pysyvyysero	1	0,9	0,8	0,7	0,6	0,5	0,4	0,3	0,2	0,1	0

Tarkistettu Kapasiteettikorvaus voi olla negatiivinen, mikäli tarkistusjaksolta määräytyneet sanktiot ylittävät toteutuneen pysyvyyden perusteella määräytyvän Kapasiteettikorvauksen. Tällöin Reservitoimittaja maksaa Fingridille negatiivisen Kapasiteettikorvauksen mukaisen euromäärän.

Reservitoimittaja lähettää Fingridille laskun Fingridin ilmoituksen perusteella 14 päivän kuluessa Fingridin ilmoituksesta.

12.2.1 Sanktio Säätökapasiteettitarjouksen poistamisesta

Mikäli Reservitoimittaja poistaa Säätökapasiteettimarkkinoiden mukaisen Säätökapasiteettitarjouksen tai pienentää sitä edellispäivän klo 11:00 jälkeen, maksaa Reservitoimittaja Fingridille sanktion kyseisestä tarjousmäärästä, joka määritetään tuntikohtaisesti seuraavasti:

Sanktio = poistettu tai pienennetty tarjousmäärä x 10 x Kapasiteettikorvaus tunnilta tai

Sanktio = poistettu tai pienennetty tarjousmäärä x Vuorokausimarkkinoiden Suomen tarjousalueen hinta kyseiseltä tunnilta,

sanktiona sovelletaan sitä kumpi näistä suurempi.

12.2.2 Lepoajan vaikutus

Kohdan 5 mukaisen lepoajan ajalta Säätökapasiteettitarjouksen poistamisesta tai pienentämisestä ei aiheudu sanktiota, mutta ne vaikuttavat Säätökapasiteettitarjouksen pysyvyyden laskentaan.

12.3 Säätökapasiteettisopimuksen mukainen Kapasiteettikorvaus

Kapasiteettikorvaus määräytyy kullekin Fingridin tarjouskilpailussa hyväksymälle Kapasiteettitarjoukselle hyväksytyyn tarjouksen mukaisesti (Pay as bid -periaate), huomioiden alla kuvattu Kapasiteettikorvauksen tarkistusmenettely.

Fingrid tarkistaa Reservitoimittajalle maksettavan Kapasiteettikorvauksen kultakin CET- aikavyöhykkeen mukaiselta viikolta. Tarkistusjakso on viikko ja tarkistus tehdään kuukausittain. Tarkistuksessa Fingrid huomioi Säätökapasiteettisopimuksen

22.12.2020

mukaisen Säättökapasiteettitarjouksen toteutuneen pysyvyyden kyseisenä aikana ja kohdan 12.3.1 mukaan määräytyvät sanktiot.

Tarkistettu Kapasiteettikorvaus lasketaan seuraavasti:

$$\text{Kapasiteettikorvaus}_{\text{tarkistettu}} = \text{Kapasiteettikorvaus} * \text{pysyvyyserroin} - \text{sanktiot}$$

Pysyvyys määritetään tuntikohtaisella tarkastelulla edellisviikon torstaina klo 12:00 (EET) mennessä jätettyjen Säättökapasiteettitarjousten perusteella seuraavasti:

$$\text{pysyvyys}_{\text{tunti}} = \frac{\text{Edellisviikon torstaina klo 12:00 mennessä jätetty Säättökapasiteettitarjous (MW)}}{\text{sopimusmäärä (MW)}}$$

Yhden tunnin osalta pysyvyys voi olla enintään 100 %. Mikäli Säättökapasiteettitarjousta ei ole jätetty edellisviikon torstaina klo 12:00 (EET) mennessä, se on poistettu edellisviikon torstain klo 12:00 jälkeen tai Reservitoimittaja ei pysty toteuttamaan Fingridin pyytämää tilausta tarjouksensa mukaisesti, on pysyvyys kyseisen tunnin osalta 0 %. Mikäli Säättökapasiteettitarjouksen määrää on pienennetty edellisviikon torstain klo 12:00 (EET) jälkeen, määräytyy pysyvyys ylläpidetyn Säättökapasiteettitarjouksen mukaisesti. Esimerkkejä pysyvyyden määrittämisestä on esitetty ehtojen ja edellytysten liitteessä 1.

Mikäli Reservitoimittajalta on hyväksytty useita erihintaisia tarjouksia, tarkistus tehdään tarjouskohtaisesti ja pysyvyyden katsotaan täyttyvän ensisijaisesti edullisemmista tarjouksista ehtojen ja edellytysten liitteen 1 esimerkin 6 mukaisesti.

Mikäli Reservitoimittaja on tarkistusjakson aikana osallistunut myös Säättökapasiteettimarkkinoille, eikä sekä Säättökapasiteettisopimuksen että Säättökapasiteettimarkkinoiden mukaista Säättökapasiteettitarjousta ole ylläpidetty täysmääräisesti, katsotaan pysyvyyden täyttyvän ensisijaisesti Säättökapasiteettisopimuksen mukaisella Säättökapasiteettitarjouksella ehtojen ja edellytysten liitteen 1 esimerkin 7 mukaisesti.

Pysyvyys koko tarkistusjaksolta on tuntikohtaisen tarkastelun keskiarvo, ja se määräytyy pysyvyyserroimen kahden desimaalin tarkkuudella lineaarisesti seuraavasti:

Pysyvyys	100 %	95 %	90 %	85 %	80 %	75 %	70 %	65 %	60 %	55 %	50 %
Pysyvyyserroin	1	0,9	0,8	0,7	0,6	0,5	0,4	0,3	0,2	0,1	0

Tarkistettu Kapasiteettikorvaus voi olla negatiivinen, mikäli tarkistusjaksolta määräytyneet sanktiot ylittävät toteutuneen pysyvyyden perusteella määräytyvän Kapasiteettikorvauksen. Tällöin Reservitoimittaja maksaa Fingridille negatiivisen Kapasiteettikorvauksen mukaisen euromäärän.

Reservitoimittaja lähettää Fingridille laskun Fingridin ilmoituksen perusteella 14 päivän kuluessa Fingridin ilmoituksesta.

12.3.1 Sanktio Säättökapasiteettitarjouksen poistamisesta

Mikäli Reservitoimittaja poistaa Säättökapasiteettisopimuksen mukaisen Säättökapasiteettitarjouksen tai pienentää sitä edellisviikon torstain klo 12:00 jälkeen, maksaa

22.12.2020

Reservitoimittaja Fingridille sanktion kyseisestä tarjousmäärästä, joka määritetään tuntikohtaisesti seuraavasti:

Sanktio = poistettu tai pienennetty tarjousmäärä x 10 x Kapasiteettikorvaus tai

Sanktio = poistettu tai pienennetty tarjousmäärä x Vuorokausimarkkinoiden Suomen tarjousalueen hinta kyseiseltä tunnilta,

sanktiona sovelletaan sitä kumpi näistä suurempi.

12.3.2 Lepoajan vaikutus

Kohdan 5 mukaisen lepoajan ajalta Säättökapasiteettitarjouksen poistamisesta tai pienentämisestä ei aiheudu sanktiota, mutta ne vaikuttavat Säättökapasiteettitarjouksen pysyvyyden laskentaan.

12.4 Arvonlisävero sekä muut välilliset verot ja maksut

Tässä sopimuksessa mainittujen maksujen lisäksi Reservitoimittajan laskuihin lisätään kulloinkin voimassa oleva arvonlisävero sekä muut sopimukseen kohdistuvat verot ja viranomaisten määräämät maksut.

13 Ehtojen rikkominen

13.1 Sanktio

Reservitoimittaja maksaa Fingridille sanktion kohtien 12.2.1 ja 12.3.1 mukaisesti.

13.2 Reservitoimittajan tilapäinen reservimarkkinoilta poissulkeminen

Fingridillä on oikeus sulkea Reservitoimittaja tilapäisesti Säättösähkö- ja Säättökapasiteettimarkkinoilta, mikäli Reservitoimittaja epäonnistuu toistuvasti ilman hyväksyttävää syytä aktivoimaan Säättötarjouksensa Fingridin tilauksen mukaisesti tai on muutoin rikkonut tämän asiakirjan ehtoja Fingridin kirjallisesta huomautuksesta huolimatta.

Tilapäinen poissulkeminen on kestoaltaan yhdestä kolmeen kuukauteen rikkomuksen laadusta riippuen.

13.3 Sopimuksen purku

Jos sopimusrikkomus on olennainen, Fingridillä on oikeus purkaa Säättösähkömarkkinasopimus kyseisen sopimuksen mukaisesti tai Säättökapasiteettisopimus kyseisten sopimusten mukaisesti.

22.12.2020

Liite 1, Esimerkkejä pysyvyyden määrittämisestä

1. Tuntikohtaisen pysyvyyden määrittäminen Sääntökapasiteettimarkkinoilla

Reservitoimittajalta on hyväksytty 20 MW:n Kapasiteettitarjous.

	Sääntökapasiteettitarjoukset (MW)		Pysyvyys	Selite
	D-1 11:00 mennessä	45 min ennen käyttötuntia		
00-01	20	20	100 %	
01-02	30	30	100 %	Pysyvyys voi olla enintään 100 %
02-03	10	10	50 %	Tarjous 50 % hyväksytystä Kapasiteettitarjouksesta
03-04	20	0	0 %	Tarjous poistettu
04-05	20	10	50 %	Tarjousta on pienennetty

2. Pysyvyysskerroimen määrittäminen Sääntökapasiteettimarkkinoilla

Tuntikohtaisten pysyvyyksien keskiarvo viikon hankintajaksolta on

- 90 %, pysyvyysskerroin on 0,80.
- 86 %, pysyvyysskerroin on 0,72.
- 74,5 %, pysyvyysskerroin on 0,49.
- 20 %, pysyvyysskerroin on 0.

3. Pysyvyyden määrittäminen Sääntökapasiteettimarkkinoilla, kun Reservitoimittajalla on voimassa Sääntökapasiteettisopimus

Reservitoimittajan Sääntökapasiteettisopimuksen mukainen sopimusmäärä on 10 MW. Lisäksi Reservitoimittajalta on hyväksytty 10 MW Sääntökapasiteettimarkkinoille.

	Sääntökapasiteettitarjoukset yhteensä (MW)	Sääntökapasiteettisopimuksen pysyvyys	Sääntökapasiteettimarkkinoilla hyväksytyn tarjouksen pysyvyys
00-01	20	100 %	100 %
01-02	15	100 %	50 %
02-03	10	100 %	0 %
03-04	0	0 %	0 %

22.12.2020

4. Säätökapasiteettisopimuksen tuntikohtaisen pysyvyyden määrittäminen

Reservitoimittajan sopimusmäärä on 20 MW.

Säätökapasiteettitarjoukset (MW)		Pysyvyys	Selite
W-1 torstai 12:00 mennessä	45 min ennen käyttötuntia		
00-01	20	20	100 %
01-02	30	30	100 % Pysyvyys voi olla enintään 100 %
02-03	10	10	50 % Tarjous 50 % sopimusmäärästä
03-04	20	0	0 % Tarjous poistettu
04-05	20	10	50 % Tarjousta on pienennetty

5. Säätökapasiteettisopimuksen pysyvyyseroimen määrittäminen

Tuntikohtaisten pysyvyyksien keskiarvo viikon tarkistusjaksolta on

- 90 %, pysyvyyseroin on 0,80.
- 86 %, pysyvyyseroin on 0,72.
- 74,5 %, pysyvyyseroin on 0,49.
- 20 %, pysyvyyseroin on 0.

6. Säätökapasiteettisopimuksen pysyvyyden määrittäminen, kun Reservitoimittajalta on hyväksytty useita erihintaisia tarjouksia

Reservitoimittajalta on hyväksytty seuraavat tarjoukset:

- Tarjous 1: 10 MW 1 €/MW/h
- Tarjous 2: 10 MW 2 €/MW/h

Säätökapasiteettitarjoukset yhteensä (MW)	Tarjouksen 1 pysyvyys	Tarjouksen 2 pysyvyys	
00-01	20	100 %	100 %
01-02	15	100 %	50 %
02-03	10	100 %	0 %
03-04	0	0 %	0 %

22.12.2020

7. Säätökapasiteettisopimuksen pysyvyyden määrittäminen, kun Reservitoimittaja on osallistunut myös Säätökapasiteettimarkkinoilla tarkistusjakson aikana

Reservitoimittajan Säätökapasiteettisopimuksen mukainen sopimusmäärä on 10 MW. Lisäksi Reservitoimittajalta on hyväksytty 10 MW Säätökapasiteettimarkkinoille tarkistusjakson aikana.

	Säätökapasiteettitarjoukset yhteensä (MW)	Säätökapasiteettisopimuksen mukaisen Säätökapasiteettitarjouksen pysyvyys	Säätökapasiteettimarkkinoilla hyväksytyn Säätökapasiteettitarjouksen pysyvyys
00-01	20	100 %	100 %
01-02	15	100 %	50 %
02-03	10	100 %	0 %
03-04	0	0 %	0 %

7.7.2021

Liite 1

TASEVASTUUTA JA TASESELVITYSTÄ KOSKEVA KÄSIKIRJA

**OSA 2:
FINGRID OYJ:N YLEISET TASESELVITYKSEN EHDOT**

1	Johdanto	3
1.1	Määritelmät	3
2	Tasevastaavaksi ryhtymisen vaatimukset	5
3	Valtakunnallinen taseselvitys	5
4	Tasevastuun järjestäminen sähkökäyttöpaikassa (avointen toimitusten ketju)	6
5	Tasevastaavan vastuut	6
6	Rakenteellisten tietojen raportointi	7
6.1	Raportointivastuut ja aikataulut	7
6.1.1	Tasevastaava vastaa seuraavien rakenteellisten tietojen raportoisesta ja ylläpidosta	7
6.1.2	Verkonhaltija vastaa seuraavien rakenteellisten tietojen raportoisesta ja ylläpidosta	8
6.1.3	Rakenteellisten tietojen raportoinnin aikataulut	8
6.1.4	Osuusvoimalaitosten käsittely	9
7	Taseselvitystietojen raportointi	10
7.1	Tasevastaava vastaa seuraavien taseselvitystietojen raportoisesta	10
7.1.1	Kiinteät toimitukset	10
7.2	Verkonhaltija vastaa seuraavien taseselvitystietojen raportoisesta	11
7.2.1	Rajapistesummat	11
7.2.2	Tuotanto	11
7.2.3	Kulutukset	11
7.3	Taseselvitysyksikön raportointiperiaatteet	11
7.4	Tietojen toimittaminen	12
7.5	Kalenteri ja aikavyöhykkeet	12
8	Ehtojen rikkominen	12
9	Vahingonkorvaus	12
10	Ylivoimainen este	13

Johdanto

Tämä käsikirjan osa sisältää taseselvitykseen liittyvät ehdot, edellytykset ja yleiset menettelytavat joilla määritellään tasevastaavan (jäljempänä Tasevastaava) taseselvitystä koskevat oikeudet, vastuut ja velvollisuudet. Yleisten taseselvitysehtojen lähtökohtana ovat sähkömarkkinalain järjestelmävastuuta ja taseselvitystä koskevat säännökset, Valtioneuvoston asetus sähköntoimitusten selvityksestä ja mittauksesta, Työ- ja elinkeinoministeriön asetus sähkökaupassa ja sähköntoimitusten selvityksessä noudatettavasta tiedonvaihdosta, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2019/943 sähkön sisämarkkinoista, komission asetus sähköjärjestelmän tasehallintaa koskevista suuntaviivoista (EU) 2017/2195 (jäljempänä EBGL), sekä suuntaviivaa tarkentava ACERin päätös 18/2020 tasepoikkeaman selvityksen harmonisoidusta metodologiasta - Annex I, Methodology for the harmonisation of the main features of imbalance settlement (jäljempänä ACER päätös).

Tasevastaava on sähkömarkkinoiden osapuoli mukaan lukien nimitetty sähkömarkkinaoperaattori, joka tasapainottaa sähkön tuotantonsa ja hankintansa sekä sähkön käyttönsä ja toimitustensa erotuksen Fingridin toimittamalla sähköllä Suomen tasepoikkeama-alueella, joka on yhtä kuin vuorokausimarkkinan Suomen tarjousalue (markkinatasealue). Tämä alue vastaa myös Suomen tasepoikkeamahinta-alueetta.

1.1

Määritelmät

Tässä asiakirjassa käytetään seuraavia määritelmiä:

Avoimella toimituksella tarkoitetaan sähköntoimitusta, jossa sähköntoimittaja toimittaa asiakkaalleen kaiken tämän tarvitseman sähkön, sekä sähköntoimitusta, jossa sähköntoimittaja tasapainottaa asiakkaan sähköntuotannon ja -hankinnan sekä sähkönkäytön ja -toimituksen erotuksen toimittamalla puuttuvan sähkömäärän tai vastaanottamalla ylijäämän kunkin taseselvitysjakson aikana.

Avointen toimitusten ketju Jokaisen sähkömarkkinoiden osapuolen tulee kuulua avointen toimitusten ketjuun, jossa viimeisenä avoimena toimittajana on järjestelmävastaava Fingrid.

Kiinteällä toimituksella tarkoitetaan toimitusta, jossa sähkön myyjä toimittaa asiakkaalleen ennalta sovitulla käyttötunnilla ennalta sovitun sähkömäärän.

Mittausalueella tarkoitetaan kantaverkkoa, suurjännitteistä jakeluverkkoa, jakeluverkkoa, suljettua jakeluverkkoa tai niiden osaa taikka kiinteistön tai sitä vastaavan kiinteistöryhmän sisäistä sähköverkkoa, joka muodostaa oman selvitysalueensa taseselvityksessä. Fyysistä aluetta, jossa kahden mittausalueen välillä siirrettävän sähkön määrä, kulutus ja tuotanto voidaan mitata. Mittausalue voi sisältää sekä tuotantoa että kulutusta, mutta myös vain toista näistä.

Nimitetyllä sähkömarkkinaoperaattorilla tarkoitetaan markkinaoperaattoria, jonka toimivaltainen viranomainen on nimennyt toteuttamaan yhteen kytkettyihin vuorokausimarkkinoihin tai päivänsisäisiin markkinoihin liittyviä tehtäviä;

Nordic Imbalance Settlement (NBS) Handbook –ohjekirjalla tarkoitetaan taseselvityksikön Fingridin toimeksiannosta ylläpitämää tasevastuuta ja taseselvitystä koskevaa Nordic Imbalance Settlement (NBS) Handbook -ohjekirjaa (Ohjekirja), joka on näiden ehtojen mukainen ja sisältää näitä ehtoja tarkentavia toimintatapoja, sekä tarkemman kuvauksen taseselvityksen toteuttamisesta.

Osuusvoimalaitoksella tarkoitetaan voimalaitosta, jonka tuotanto jaetaan voimalaitososuuksien haltijoille osuusvoimalaitosten käsittelyn mukaisesti taseselvitysjaksoittain.

Rajapistekaupalla tarkoitetaan kahden eri markkinatasealueisiin kuuluvan mittausalueen välillä syntyvää rajapistesummaa, joka on ostettava tai myytävä.

Rajapistesummalla tarkoitetaan kahden mittausalueen välisten mittausten summaa, jonka arvoa käytetään sähkötaseiden selvittämisessä.

Siirtoalueella tarkoitetaan aluetta, jossa tuotanto- ja kulutuskohteet sijaitsevat. Suomessa on kaksi siirtoaluetta, leveyspiirin 64° pohjois- ja eteläpuoli.

Sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon yksiköllä tarkoitetaan järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan toimintayksikköä tai tytäryhtiötä, joka hoitaa sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palveluihin kuuluvia tehtäviä (SML 49 a §).

Säätöobjektilla tarkoitetaan yhden tai useamman generaattorin ja tuotantoyksikön ryhmää yhdellä siirtoalueella. Säätöobjekti voi sisältää vain yhden tyyppistä tuotantolajia (tuuli-, vesi-, ydinvoima jne.). Säätöobjektia kohden voi olla vain yksi tasevastaava.

Tasepalvelun tarjoajalla tarkoitetaan markkinaosapuolta, jonka reservejä tarjoavat yksiköt tai reservejä tarjoavat ryhmät pystyvät tarjoamaan tasepalveluja siirtoverkonhaltijoille.

Tasepoikkeamalla tarkoitetaan tasevastaavalle laskettua energiamäärää taseselvitysajaksolla, joka vastaa kyseiselle tasevastaavalle jaetun määrän ja kyseisen tasevastaavan lopputilanteen välistä erotusta, mukaan lukien kyseiseen tasevastaavaan mahdollisesti sovellettu tasepoikkeamakorjaus, tietyinä taseselvitysajaksina.

Tasepoikkeamakorjauksella tarkoitetaan tasepalvelun tarjoajalta saatua tasesähköä vastaavaa energiamäärää, jota liittävää siirtoverkonhaltija soveltaa taseselvitysajaksolla kyseessä oleviin tasevastaaviin ja jota käytetään kyseisten tasevastaavien tasepoikkeaman laskennassa.

Taseselvitysajaksolla tarkoitetaan aikayksikköä, jolla tasevastaavien tasepoikkeamat lasketaan.

Taseselvityksellä tarkoitetaan taloudellista selvitysmekanismia, jonka mukaisesti tasevastaavilta peritään maksu tai niille maksetaan niiden tasepoikkeamista.

Taseselvitysyksiköllä tarkoitetaan järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan toimintayksikköä, tytäryhtiötä tai osakkuusyhtiötä, joka huolehtii valtakunnalliseen taseselvitykseen liittyvistä tehtävistä.

Tasesähköllä tarkoitetaan Tasepalvelun tarjoajan tarjoamaa sähköenergiaa, jota siirtoverkonhaltija käyttää verkon tasapainottamiseen.

Tasevastaavalla tarkoitetaan sähkömarkkinoiden osapuolta, joka vastaa kyseisen markkinaosapuolen tasepoikkeamista. Jolla on voimassa oleva tasepalvelusopimus Fingridin kanssa. Toisin sanoen osapuolen avoin toimittaja on Fingrid.

Tasevastuulla tarkoitetaan vastuuta siitä, että sähkökaupan osapuolen tuotanto ja hankinta kattavat tämän kulutukset ja sähkön toimitukset kunkin taseselvitysajaksoneen aikana. Kaikki sähkökaupan osapuolet ovat tasevastuullisia.

Tehokaupalla tarkoitetaan Fingridin tekemiä taseselvitysjakson aikaisia tehokauppoja tasehallinnan sekä tarvittaessa muun järjestelmävastuun hoitoon liittyviin tarpeisiin. Tehokauppoista kirjataan taseselvitykseen tasepoikkeamakorjaus, jota sovelletaan taseselvitysjaksolla kyseessä oleviin tasevastaaviin ja jota käytetään kyseisten tasevastaavien tasepoikkeaman laskennassa.

2 Tasevastaavaksi ryhtymisen vaatimukset

Tasevastaavaksi ryhtymisen vaatimukset:

- tulee olla laillisesti kotivaltionsa lainsäädännön mukaan rekisteröity oikeushenkilö;
- tulee olla rekisteröitynyt jäsenvaltion kansalliselle sääntelyviranomaiselle EU 1227/2011 (REMIT) asetuksen mukaisesti;
- tulee olla Taseselvitysyksikön hyväksymä selvitystili;
- tulee asettaa vakuudet Taseselvitysyksikölle;
- tulee olla valmius vastaanottaa laskuja Taseselvitysyksiköltä;
- tulee rekisteröityä sekä ilmoittaa vaaditut rakenteelliset tiedot Taseselvitysyksikölle.

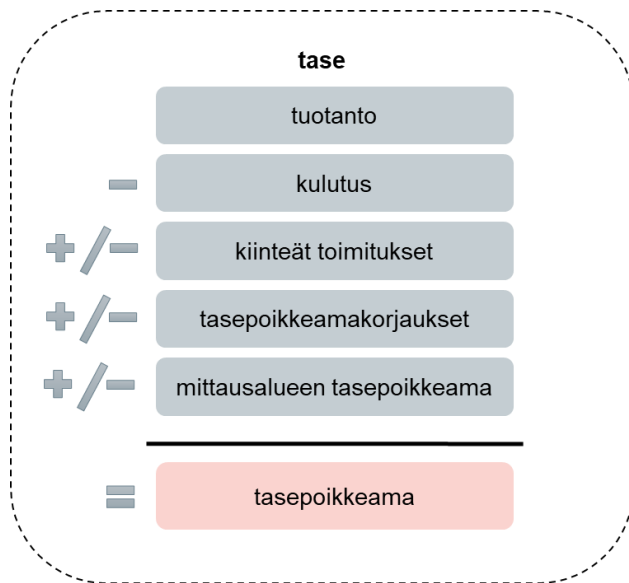
3 Valtakunnallinen taseselvitys

Taseselvityksessä selvitetään sähkömarkkinoilla toimivien osapuolten väliset sähköntoimitukset (Markkinaosapuoli). Tasepoikkeamat lasketaan kullekin Tasevastaavalle kiinteiden toimitusten (ml. sähköpörssikaupat), kulutuksen ja tuotannon sekä taseselvitysjakson aikaisten tasepoikkeamakorjausten (tehokauppojen ja muiden taseselvitykseen kohdennettujen reservienergioiden) perusteella kuvan 1 mukaisesti. Kukin Tasevastaava on taloudellisessa vastuussa tasepoikkeamastaan.

Taseselvitysyksikkö vastaa Tasevastaavien taseiden selvittämisestä ja tasepoikkeamien laskutuksen suorittamisesta Fingridin toimeksiannosta.

Taseselvitysyksikkö laskee Tasevastaavan tasepoikkeamaa automaattisesti taseselvitysjaksoittain 13. päivään saakka toimituspäivän jälkeisestä päivästä. Kyseisenä aikana Tasevastaava voi pyytää taseselvitysyksiköltä tasepoikkeaman uudelleenlaskentaa virheen havaitessaan.

Kuva 1. tasepoikkeaman laskenta

4 Tasevastuun järjestäminen sähkökäyttöpaikassa (avointen toimitusten ketju)

Sähkökäyttäjällä tulee olla yksi avoin toimittaja (sähkönmyyjä) kunkin sähköverkkoon liitetyn sähkökäyttöpaikkansa sähkökäyttöä varten. Sähköntuottajalla, joka syöttää sähköä sähköverkkoon siinä siirrettäväksi, tulee olla yksi avoin toimittaja (sähkönmyyjä) kunkin sähköverkkoon liitetyn sähkökäyttöpaikkansa sähköntuotantoa ja siihen liittyvää sähkökäyttöä varten. Osuusvoimalaitosten tuotanto-osuudet jaetaan tämän estämättä kappaleen 6.1.4 Osuusvoimalaitosten käsittely mukaisesti.

Avoimen toimittajan (sähkönmyyjän) tulee osoittaa sähkömarkkinoiden osapuolelle suorittamalleen avoimelle toimitukselle Tasevastaava, joka tämän avoimen toimituksen tai siihen ulottuvan katkeamattoman avointen toimitusten ketjun välityksellä tasapainottaa kysymyksessä olevaan avoimeen toimitukseen perustuvan sähköntuotannon ja -hankinnan sekä sähkönkäytön ja -toimituksen osapuolelle.

5 Tasevastaavan vastuut

Tasevastaava on Markkinaosapuoli, jolla on voimassa oleva sopimus Taseselvitysryhmän ja Fingridin kanssa. Tasevastaavan vastuita ovat seuraavat:

- Tulee olla voimassa oleva tasepalvelusopimus Fingridin kanssa;
- Tulee olla voimassa oleva taseselvitysryhmän sopimus Taseselvitysryhmän kanssa;
- Tulee raportoida taseeseensa liittyvät kiinteät toimitukset Taseselvitysryhmälle ja tarkastaa niiden oikeellisuus;
- Olla taloudellisessa vastuussa tasepoikkeamastaan;
- Selvittää tasevastuunsa tasepoikkeamat taseselvitysryhmän kanssa;
- Tulee ylläpitää ajantasaiset taseselvityksen rakenteelliset tiedot;
- Kaikkien Taseselvitysryhmän raportointien tietojen tarkistaminen ja poikkeamista ilmoittaminen;

- Tulee ilmoittaa Taseselvitysyksikölle taseessaan olevat sähkönmyyjät mittausaluekohtaisesti, erikseen tuotannolle ja kulutukselle; ja
- Tulee suunnitella sähkötaseensa tasapainoon taseselvitysjaksoittain.

6 Rakenteellisten tietojen raportointi

Jokaisen Markkinaosapuolen on rekisteröidyttävä Taseselvitysyksikölle saadakseen osapuolitunnuksensa käyttöön valtakunnallisessa taseselvityksessä, voidakseen toimia markkinoilla ja saadakseen oikeudet omiin taseselvitystietoihinsa. Rekisteröityminen tehdään Taseselvitysyksikön kotisivuillaan julkaiseman Service request yhteydenottopalvelun kautta. Markkinaosapuolet ovat vastuussa rekisteröitymisestä ja omien tietojensa ajantasaisuudesta.

Taseselvitysyksikkö ylläpitää rakenteellisia tietoja Tasavastaavien, verkkoyhtiöiden ja Fingridin antamien tietojen perusteella.

Rakenteelliset tiedot ovat tietoja Markkinaosapuolista ja niiden suhteista toisiinsa (esim. Tasevastaavan ja sähkön myyjän suhde) sekä markkinaobjekteista ja markkinaobjektiliittymistä (esim. sähkön myyjän ja mittausalueen suhde). Määritelmät löytyvät taseselvitysyksikön kulloinkin voimassa olevasta Nordic Imbalance Settlement (NBS) Handbook –ohjekirjasta. Jokainen Markkinaosapuoli on vastuussa rakenteellisten tietojen toimittamisesta ja ajantasaisuudesta.

6.1 Raportointivastuut ja aikataulut

Taseselvitysyksikkö vastaanottaa Online-palvelun kautta Tasevastavilta ja verkkoyhtiöiltä rakenteellisia tietoja taseselvitysjärjestelmään jossa Taseselvitysyksikkö tarkistaa tiedot. Kun Taseselvitysyksikkö on hyväksynyt rakenteelliset tiedot, Taseselvitysyksikkö julkaisee kyseiset tiedot tietoihin oikeutetuille Markkinaosapuolille Online-palvelussa.

6.1.1 Tasevastaava vastaa seuraavien rakenteellisten tietojen raportoinnista ja ylläpidosta

- Yrityksen tulee rekisteröityä Tasevastaavaksi;
- Omien yhteystietojensa ylläpito;
- Sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelun piirissä olevien tasevastaavien, sekä Sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palveluun liittyvien tasevastaavien osalta GS1-yritystunnus ja sen perusteella määritetty osapuolen GLN-tunnus (verkonhaltijan ja tasevastaavan GLN-tunnus ei voi olla sama);
- Mistä sähkönmyyjistä he vastaavat tuotannon, kulutuksen ja kiinteiden kauppajen osalta ja millä mittausalueilla;
- Kiinteiden toimitusten rakenteellisten tietojen hallinnasta niiden sähkönmyyjien osalta, joista Tasevastaava on vastuussa; kiinteän toimituksen voi rekisteröidä jompikumpi Tasevastaavista ja tällöin Taseselvitysyksikkö tiedottaa vastapuolelle, että tämän Tasevastaavan kanssa tehty kiinteä toimitus on rekisteröity;
- Tuotantoyksikön määrittelystä oikealle säätöobjektille;

- Tasevastuunsa osuusvoimalaitoksiksi määriteltävät voimalaitokset, niiden osakkaat (sähkönmyyjät), osakkaiden tuotannon perusjakosuhteet suhdeluokina per osuusvoimalaitos (esim. 3/9) ja osuusvoimalaitosten kapasiteetit sähköpostilla osoitteeseen settlement@esett.com;
- Sähköpörssikauppojen rakenteellisten tietojen ylläpitovastuu on nimitetyllä sähkömarkkinaoperaattorilla; ja
- Nimitetty sähkömarkkinaoperaattori ylläpitää lisäksi omalta osaltaan markkina-alueiden välisiin vuorokausimarkkinoihin ja päivänsisäisiin markkinoihin liittyvien siirtojen rakenteelliset tiedot.

6.1.2 Verkonhaltija vastaa seuraavien rakenteellisten tietojen raportoinnista ja ylläpidosta

- Yrityksen rekisteröiminen verkkonhaltijaksi;
- Yhteystietojen ylläpito;
- Sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelun piirissä olevien verkkonhaltijoiden, sekä Sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palveluun liittyvien verkkonhaltijoiden osalta GS1-yritystunnus ja sen perusteella määritetty osapuolen GLN-tunnus (verkonhaltijan ja tasevastaavan GLN-tunnus ei voi olla sama);
- Mittausalueen rajapistesummaa koskevat rakenteelliset tiedot;
- Mittausalueen kulutusta koskevat rakenteelliset tiedot:
  - sähkönmyyjä, mittausalue, kulutuslaji ja voimassaolo;
  - sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelun piirissä olevien mittausalueille sekä sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palveluun liittyville mittausalueille EIC-Y-tunnus
- Mittausalueen tuotantoyksiköiden rakenteellisten tietojen päivitys:
  - mittausalue, tuotantolaji, voimassaolo, tuotantoyksikön tunnus ja kapasiteetti;
- Tuotannon rakenteellisten tietojen päivitys:
  - sähkönmyyjän nimeäminen tuotantoyksikölle; ja
- Ilmoitettava sähkönmyyjä jokaiselle mittausalueelle, mittausalueen tasepoikkeaman ja rajapistekaupan käsittelyä varten.

6.1.3 Rakenteellisten tietojen raportoinnin aikataulut

Taseselvityksen rakennetiedot on raportoitava seuraavien määräaikojen mukaisesti, vastaavat määräajat koskevat myös rakennetietojen päättymisestä raportointia.

6.1.3.1 Tasevastaavan raportointi

Tasevastuunsa kiinteiden toimitusten rakenteelliset tiedot viimeistään kolme täyttä vuorokautta ennen ensimmäistä toimituspäivää (raportoidaan Taseselvityksyksikölle).

Tasevastuunsa säätöobjektien määrittäminen tuotantoyksiköille viimeistään yksi täysi vuorokausi ennen toimituspäivää (raportoidaan Taseselvitysyksikölle).

Tasevastuullaan olevan sähkönmyyjän määrittäminen kulutukselle ja tuotannolle mittausalueittain viimeistään 5 täyttä vuorokautta ennen ensimmäistä toimituspäivää (raportoidaan Taseselvitysyksikölle).

Edellisestä poiketen ilmoitus sähkönmyyjän tasevastuun päättymisestä mittausalueella tulee tehdä viimeistään 14 täyttä vuorokautta ennen viimeistä toimituspäivää (raportoidaan Taseselvitysyksikölle).

6.1.3.2 Verkonhaltijan raportointi

Mittausalueidensa rajapistesummia koskevat rakenteelliset tiedot viimeistään 7 täyttä vuorokautta ennen ensimmäistä toimituspäivää (raportoidaan Taseselvitysyksikölle).

Mittausalueidensa kulutusten ja pientuotannon rakenteelliset tiedot viimeistään seitsemän täyttä vuorokautta toimituspäivän jälkeen (raportoidaan Taseselvitysyksikölle).

Mittausalueidensa tuotantojen rakenteelliset tiedot viimeistään ensimmäistä toimituspäivää edeltävänä vuorokautena (raportoidaan Taseselvitysyksikölle).

6.1.4 Osuusvoimalaitosten käsittely

Osuusvoimalaitoksesta muodostetaan oma mittausalue, jolla tulee olla yksi verkonhaltija/mittausalueen ylläpitäjä, joka vastaa kyseisen mittausalueen taseselvityksestä, kuten esimerkiksi tuotantojen ja muiden taseselvitystietojen laskemisesta ja raportoinnista Taseselvitysyksikölle sekä muille tietoihin oikeutetuille osapuolille. Kyseinen mittausalue muodostetaan vastaavalla tavalla kuin mitkä muut tahansa mittausalueet yhteispohjoismaisessa taseselvitysmallissa eli se eriytetään muista mittausalueista rajapistemittauksin, joista raportoidaan rajapistesummat vastinmittausalueita kohden Taseselvitysyksikölle.

Osuusvoimalaitoksen osakkaat muodostetaan taseselvitykseen yhteispohjoismaisena taseselvitysmallin mukaisina sähkönmyyjinä. Osuusvoimalaitoksesta muodostettavalle mittausalueelle muodostetaan niin monta tuotantoyksikköä kuin on osakasta. Mittausalueen verkonhaltija/mittausalueen ylläpitäjä määrittää sähkönmyyjät muodostetuille tuotantoyksiköille.

Osuusvoimalaitoksen Tasevastaavana toimii osuusvoimalaitoksesta muodostetun mittausalueen tasepoikkeaman sähkönmyyjän Tasevastaava.

Osuusvoimalaitoksen toteutuneen tuotannon jako perustuu osuusvoimalaitoksen osakkaiden Tasevastaavien viimeistään ennen taseselvitysjaksoa Taseselvitysyksikölle ilmoittamiin osakaskohtaisiin tuotanto-osuuksiin. Tuotanto-osuudet ilmoitetaan megawattitunteina.

Osuusvoimalaitoksen osakkaan Tasevastaava vahvistaa taseselvitysjakson aikana käytetäänkö ennen taseselvitysjaksoa ilmoitettua osakaskohtaista tuotanto-osuutta kiinteänä osakkaan toteutuneena tuotantona taseselvitysjaksolle. Muulloin osakkaan toteutunut tuotanto lasketaan kaikkien osuusvoimalaitoksen tuotanto-osuuksien suhteessa huomioiden vahvistetut kiinteät osuudet.

Jos osuusvoimalaitoksen kiinteiksi vahvistettujen tuotanto-osuuksien yhteenlaskettu energia on suurempi kuin kyseisen taseselvitysjakson osuusvoimalaitoksen toteutunut

kokonaistuotanto, niin toteutunut tuotanto jaetaan ainoastaan kiinteiksi vahvistettujen tuotanto-osuuksien suhteessa osakkaille.

Jos kaikki osuusvoimalaitoksen ennen taseselvitysjaksoa ilmoitetut tuotanto-osuudet on taseselvitysjaksolla vahvistettu tai vahvistamatta käytettäviksi kiinteinä osuuksina taseselvitysjaksolle, osuusvoimalaitoksen toteutunut kokonaistuotanto jaetaan ennen taseselvitysjaksoa ilmoitettujen tuotanto-osuuksien suhteessa.

Jos osuusvoimalaitoksen yhdenkään osakkaan taseselvitysjakson tuotanto-osuutta ei ole ilmoitettu ennen taseselvitysjaksoa, niin osuusvoimalaitoksen toteutunut kokonaistuotanto jaetaan osakkaiden tuotannon perusjakosuhteiden mukaisesti.

Jos osuusvoimalaitoksen kaikki osakkaat ilmoittavat ennen taseselvitysjaksoa tuotanto-osuudekseen nollan, niin osuusvoimalaitoksen toteutunut kokonaistuotanto jaetaan osakkaiden tuotannon perusjakosuhteiden mukaisesti.

Tarkempi ohjeistus tuotanto-osuuksien ja niiden vahvistusten toimittamisesta löytyy Taseselvitysyksikön *Osuusvoimalaitosten tuotanto-osuuksien käsittely* -ohjeistuksesta.

Osuusvoimalaitoksen osakaskohtaisen tuotantoyksikön toteutuneen tuotannon laskeamisessa ja raportoinnissa huomioidaan taseselvitysjakson aikana Fingridille sähkömarkkinalaissa määritellyn järjestelmävastuun toteuttamiseksi tehdyt tuotantoyksikköön kohdistuneet osakaskohtaiset tasepoikkeamakorjaukset.

Mittausalueen verkonhaltija/mittausalueen ylläpitäjä vastaa edellä mainittujen osuusvoimalaitoksen toteutuneiden osakaskohtaisten tuotantojen laskennasta ja tietojen raportoinnista Taseselvitysyksikölle.

7 Taseselvitystietojen raportointi

Markkinaosapuoli raportoi taseselvitystiedot Taseselvitysyksikölle sanomina tai Online-palvelun kautta. Raportoitujen tietojen perusteella Taseselvitysyksikkö selvittää Tasevastaavien tasepoikkeamat.

Taseselvitysyksikkö raportoi taseselvitystiedot Markkinaosapuolille sanomina tai Online-palvelun kautta.

7.1 Tasevastaava vastaa seuraavien taseselvitystietojen raportoinnista

Tasevastaavan tulee raportoida taseselvitystietoja kohdan 7.1.1. mukaisesti.

7.1.1 Kiinteät toimitukset

Tasevastaavan tulee raportoida Taseselvitysyksikölle tasevastuunsa sähkömyyjäkohtaiset vastapuolittain eriteltyt kiinteiden toimitusten lopulliset taseselvitysjakson tiedot viimeistään 20 minuuttia ennen taseselvitysjaksoa.

Edellisestä kohdasta poiketen vain nimitetty sähkömarkkinaoperaattori raportoi ylläpitämiensä vuorokausimarkkinoiden ja päivänsisäisten markkinoiden sähkömyyjäkohtaiset vastapuolittain eriteltyt sähköpörssikaupat, mukaan luettuna tarjousalueiden väliset kaupat. Päivänsisäisten markkinoiden osalta sähkömarkkinaoperaattorin tulee raportoida alustavat tiedot toimituksista ennen taseselvitysjakson alkua ja lopulliset taseselvitysjakson tiedot toimituksista viimeistään toimituspäivää seuraavana 13 päivänä kello 12 (CET) mennessä.

7.2 Verkonhaltija vastaa seuraavien taseselvitystietojen raportoinnista

Verkonhaltijan tulee raportoida Taseselvityksyksikölle alustavat tiedot toimituksista toimituspäivää seuraavana toisena päivänä kello 11 mennessä ja lopulliset tiedot toimituksista toimituspäivää seuraavana 11 päivänä kello 24 mennessä.

7.2.1 Rajapistesummat

Verkonhaltija raportoi mittausalueensa rajapistemittausten summatiedot muihin mittausalueisiin nähden.

7.2.2 Tuotanto

Verkonhaltija raportoi yli 1 MW tuotantoyksiköiden taseselvitysjakson mitatut tiedot tuotantoyksiköittäin Taseselvityksyksikölle. Myyjän alle 1 MW pientuotannon voi netottaa kulutuksen kanssa eikä sitä tarvitse raportoida. Poikkeuksena edelliseen sähkön myyjän alle 1 MW pientuotannon summa, joka ylittää sähkön myyjän kulutuksen mittausalueella, on raportoitava erikseen.

Sähkötehoaan yli 1 MW:n varavoimageneraattorit, energiavarastot tai muut pientuotantolaitteet, jotka on tarkoitettu vain väliaikaiseen käyttöön tai häiriötilanteita varten, käsitellään kuten alle 1 MW pientuotanto.

7.2.3 Kulutus

Verkonhaltija raportoi Taseselvityksyksikölle sähkönmyyjittäin eriteltyt summatiedot mittausaluekohtaisesti. Summatiedot raportoidaan seuraavasti eriteltyinä:

- Mitattu kulutus
- Tyypikuormituskäyrän avulla laskettu kulutus
- Häviöt
  - Mittausaluekohtaiset häviöt lasketaan rajapistesumman, mitatun tuotannon ja mitatun kulutuksen perusteella seuraavalla tavalla: häviöt = – (rajapistesumma + mitattu tuotanto + mitattu kulutus + tyypikuormituskäyrän avulla laskettu kulutus).

7.3 Taseselvityksyksikön raportointiperiaatteet

Taseselvityksyksikkö raportoi:

1) taseselvittäjälle alustavat taseselvitystiedot toisena päivänä toimituspäivän jälkeen ja lopulliset taseselvitystiedot viimeistään 13. päivänä toimituspäivän jälkeen, jotka liittyvät sen taseselvitystehtävän suorittamiseen;

2) Tasevastaavalle alustavat tasesähköyksikön ja Tasevastaavan väliset sähkötoimitukset toisena päivänä toimituspäivän jälkeen ja lopulliset tasesähköyksikön ja Tasevastaavan väliset sähkötoimitukset viimeistään kolmantena 13. päivänä toimituspäivän jälkeen;

3) sähkömarkkinoiden osapuolelle taseselvittäjien ilmoittamat alustavat taseselvitystiedot toisena päivänä toimituspäivän jälkeen ja lopulliset taseselvitystiedot viimeistään kolmantena 13. päivänä toimituspäivän jälkeen, jotka koskevat osapuolta itseään;

4) ulkomaiselle osapuolelle valtakunnallisen markkinatasealueen rajan ylittävät alustavat sähköntoimitukset toisena päivänä toimituspäivän jälkeen ja lopulliset sähköntoimitukset viimeistään kolmantenatoista 13. päivänä toimituspäivän jälkeen.

7.4 Tietojen toimittaminen

Toimitettavan tiedon tulee olla vastaanottajalla asetettuun määräaikaan mennessä. Viimeisin määräajassa toimitettu tieto korvaa aiemman samaa asiaa koskevan tiedon.

7.5 Kalenteri ja aikavyöhykkeet

Pohjoismainen taseselvitysmalli käyttää pohjoismaista yhdistelmäkalenteria, jossa näkyvät kaikkien mukana olevien maiden kansalliset pyhäpäivät. Pohjoismainen kalenteri löytyy Taseselvitysyksikön verkkosivustolta.

Pohjoismainen taseselvitysmalli noudattaa Keski-Euroopan aikaa (CET), Keski-Euroopan kesäaikaa (CEST) ja 24-tuntista kelloa (klo 10 illalla kirjoitetaan 22.00) toiminnassaan (esim. laskutuksessa ja tasepoikkeamien selvityksessä). Kaikkien Taseselvitysyksikön kanssa toimivien Markkinaosapuolten on noudatettava tätä toimintatapaa. Pohjoismainen taseselvitysmalli käyttää myös talvi- ja kesäajan siirtymää. Maaliskuun viimeisessä sunnuntaissa on 23 tuntia ja lokakuun viimeisessä sunnuntaissa on 25 tuntia.

Poikkeuksen muodostaa verkonhaltijoiden taseselvitystietojen raportointi, jossa noudatetaan työ- ja elinkeinoministeriön asetuksen mukaisesti Suomen virallista aikaa, huomioiden kesä- ja talviaikasiirtymä.

Rakenteellisten tietojen hallintaa (esim. sähkön myyjän tasevastuuta) täydennetään kunkin maan lainsäädännöllä. Suomessa rakenteellisten tietojen hallinta tapahtuu Itä-Euroopan ajassa (EET) ja Itä-Euroopan kesäajassa (EEST).

8 Ehtojen rikkominen

Sopimusosapuolen rikkoessa Sopimuksen ehtoja, on tämän viipymättä annettava toiselle sopimusosapuolelle selvitys rikkomukseen johtaneista syistä ja ryhdyttävä korjaaviin toimenpiteisiin.

Mikäli rikkomus on toistuva tai muuten olennainen, eikä rikkomusta ole korjattu toisen osapuolen asettamassa kohtuullisessa ajassa, voi toinen osapuoli purkaa sopimuksen.

Lisäksi Fingridillä on oikeus purkaa Sopimus päättymään välittömästi, jos Tasevastaava asetetaan selvitystilaan, Tasevastaavan oma pääoma rekisteröidään negatiiviseksi, Tasevastaava laiminlyö maksunsa, asetetaan konkurssiin, osoittaa muita merkkejä maksukyvyttömyydestä tai muuten rikkoo törkeästi Sopimusta. Fingridillä on vastaava oikeus myös, jos Tasevastaavalla ei ole voimassaolevaa taseselvityssopimusta Taseselvitysyksikön kanssa.

9 Vahingonkorvaus

Sopimusosapuolet eivät ole vastuussa vahingosta, joka on aiheutunut Sopimuksen piiriin kuuluvasta suorituksesta, ellei vahingon osoiteta aiheutuneen sopimusosapuolen tai tämän toimeksiannosta toimivan tuottamuksesta, jota ei voida pitää vähäisenä. Sopimusosapuolet eivät ole vastuussa toisilleen epäsuorista tai välillisistä vahingoista kuten esimerkiksi saamatta jääneestä voitosta tai sopimusosapuolen kolmannelle

osapuolelle maksamista vahingonkorvauksista eikä muistakaan seurannaisvahingoista, ellei vahinkoa ole aiheutettu tahallisesti tai törkeällä tuottamuksella taikka salsapitovelvoitteen rikkomisella.

10

Ylivoimainen este

Fingridillä on oikeus ylivoimaisen esteen (force majeure) sattuessa rajoittaa Sopimuksen mukaista palvelua tai keskeyttää se kokonaan ottaen huomioon pakottavan lainsäädännön vaatimukset.

Ylivoimaiseksi esteeksi katsotaan sellainen tapahtuma, jota Fingrid ei ole voinut estää kohtuullista huolellisuutta noudattaen ja joka tekee Fingridin Sopimuksen mukaisen palvelun mahdottomaksi tai vaikeuttaa sitä olennaisesti tai tekee sen taloudellisesti tai muuten kohtuuttomaksi.

Ylivoimaisia esteitä ovat sota, sisäiset levottomuudet, ilkivalta, sabotaasi, räjähdys, lakko tai avainryhmän työnseisaus, tai muu vaikutuksiltaan yhtä merkittävä ja epätaallinen syy.

Ylivoimaisen esteen ilmaantumisesta samoin kuin sen poistumisesta Fingrid ilmoittaa Tasevastaavalle viivytyksettä.

7.7.2021

Liite 1

TASEVASTUUTA JA TASESELVITYSTÄ KOSKEVA KÄSIKIRJA

OSA 1:

FINGRID OYJ:N YLEISET TASEHALLINNAN EHDOT

1	Johdanto	3
1.1	Määritelmät	3
2	Valtakunnallinen tasehallinta	4
3	Tasevastaavan sähkötaseen tasapaino ja tasepoikkeama	4
4	Tuotantosuunnitelmat	5
4.1	Tuotantosuunnitelmien muodostaminen	5
4.2	Tuotantosuunnitelmien toimittaminen	5
4.3	Tuotantosuunnitelmien porrastus	6
5	Taseselvitysjakson aikaiset tehokaupat	6
5.1	Tunninvaihdesäätö	6
5.2	Säätöenergian käsittely taseselvityksessä.....	7
6	Menettely sähköjärjestelmän poikkeustilanteissa	7
6.1	Sähköpulatilanteiden ja ylituotantotilanteiden hallinta	7
6.2	Vakavien häiriöiden hallinta	8
7	Yhteydenpito	8
8	Fingridin raportointi tasevastaaville	8
9	Ehtojen rikkominen	9
10	Vahingonkorvaus	9
11	Ylivoimainen este	9

1 Johdanto

Tämä asiakirja sisältää valtakunnalliseen tasehallintaan liittyvät ehdot ja yleiset menettelytavat, joita Fingrid Oyj (jäljempänä Fingrid) soveltaa ylläpitäessään Suomen sähkötehtasapainoa. Tämän asiakirjan lähtökohtana ovat sähkömarkkinalain järjestelmävastuuta ja tasehallintaa koskevat säännökset, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2019/943 sähkön sisämarkkinoista sekä komission asetus sähköjärjestelmän tasehallintaa koskevista suuntaviivoista (EU) 2017/2195 (jäljempänä EBGL).

Näillä ehdoilla määritellään tasevastaavan (jäljempänä Tasevastaava) sähkön tuotannon ja kulutuksen välisen tehtasapainon ylläpitoa koskevat oikeudet, vastuut ja velvollisuudet.

1.1 Määritelmät

Tässä asiakirjassa käytetään seuraavia määritelmiä:

Avoimella toimituksella tarkoitetaan sähköntoimitusta, jossa sähköntoimittaja toimittaa asiakkaalleen kaiken tämän tarvitseman sähkön, sekä sähköntoimitusta, jossa sähköntoimittaja tasapainottaa asiakkaan sähköntuotannon ja -hankinnan sekä sähkönkäytön ja -toimituksen erotuksen toimittamalla puuttuvan sähkömäärän tai vastaanottamalla ylijäämän kunkin taseselvitysjakson aikana.

Nordic Imbalance Settlement (NBS) Handbook –ohjekirjalla tarkoitetaan taseselvitysyksikön Fingridin toimeksiannosta ylläpitämää tasevastuuta ja taseselvitystä koskevaa Nordic Imbalance Settlement (NBS) Handbook -ohjekirjaa (Ohjekirja), joka on näiden ehtojen mukainen ja sisältää näitä ehtoja tarkentavia toimintatapoja, sekä tarkemman kuvauksen taseselvityksen toteuttamisesta.

Osuusvoimalaitoksella tarkoitetaan voimalaitosta, jonka tuotanto jaetaan voimalaitososuuksien haltijoille osuusvoimalaitosten käsittelyn mukaisesti taseselvitysjaksoittain.

Siirtoalueella tarkoitetaan aluetta, jossa tuotanto- ja kulutuskohteet sijaitsevat. Suomessa on kaksi siirtoaluetta, leveyspiirin 64° pohjois- ja eteläpuoli.

Säätöobjektilla tarkoitetaan yhden tai useamman generaattorin ja tuotantoyksikön ryhmää yhdellä siirtoalueella. Säätöobjekti voi sisältää vain yhden tyyppistä tuotantolajia (tuuli-, vesi-, ydinvoima jne.). Säätöobjektia kohden voi olla vain yksi tasevastaava.

Tasepoikkeamakorjauksella tarkoitetaan tasepalvelun tarjoajalta saatua tasesähköä vastaavaa energiamäärää, jota liittävä siirtoverkonhaltija soveltaa taseselvitysjaksoilla kyseessä oleviin tasevastaaviin ja jota käytetään kyseisten tasevastaavien tasepoikkeaman laskennassa.

Säätösähkömarkkinoilla tarkoitetaan Fingridin ylläpitämiä energiamarkkinoita, joilta Fingrid hankkii manuaalista taajuudenpalautusreserviä (mFRR).

Taseselvityksellä tarkoitetaan taloudellista selvitysmekanismia, jonka mukaisesti tasevastaavilta peritään maksu tai niille maksetaan niiden tasepoikkeamista.

Taseselvitysjaksoilla tarkoitetaan aikayksikköä, jolla tasevastaavien tasepoikkeamat lasketaan.

Taseselvitysryhmissä tarkoitetaan järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan toimintayksikköä, tytäryhtiötä tai osakkuusyhtiötä, joka huolehtii valtakunnalliseen taseselvitykseen liittyvistä tehtävistä.

Tasesähköllä tarkoitetaan Tasepalvelun tarjoajan tarjoamaa sähköenergiaa, jota siirtoverkonhaltijat käyttävät verkon tasapainottamiseen. Tässä dokumentissa **Säätöenergia**.

Tasevastaavalla tarkoitetaan sähkömarkkinoiden osapuolta, joka vastaa kyseisen markkinaosapuolen tasepoikkeamista. Jolla on voimassa oleva tasepalvelusopimus Fingridin kanssa. Toisin sanoen osapuolen avoin toimittaja on Fingrid.

Tasevastuulla tarkoitetaan vastuuta siitä, että sähkökaupan osapuolen tuotanto ja hankinta kattavat tämän kulutukset ja sähkön toimitukset kunkin taseselvitysjakson aikana. Kaikki sähkökaupan osapuolet ovat tasevastuullisia.

Tehokaupalla tarkoitetaan Fingridin tekemiä taseselvitysjakson aikaisia tehokauppoja tasehallinnan sekä tarvittaessa muun järjestelmävastuun hoitoon liittyviin tarpeisiin. Tehokauppoista kirjataan taseselvitykseen tasepoikkeamakorjaus, jota sovelletaan taseselvitysjaksolla kyseessä oleviin tasevastaaviin ja jota käytetään kyseisten tasevastaavien tasepoikkeaman laskennassa.

Tuotantosunnitelmalla tarkoitetaan ennen taseselvitysjaksoa tasevastaavan ilmoittamaa suunniteltua tuotantoa taseselvitysjaksolle.

2 Valtakunnallinen tasehallinta

Valtakunnallisella tasehallinnalla tarkoitetaan koko Suomen sähkön tuotannon ja kulutuksen välisen tehotasapainon ylläpitoa.

Osana järjestelmävastuuta Fingrid vastaa Suomen sähkön tuotannon ja -kulutuksen välisen hetkellisen tasapainon ylläpitämisestä kunkin taseselvitysjakson aikana.

Tasehallintaa hoidetaan yhteispohjoisaisesti siten, että taajuuden laatuvaatimukset täyttyvät ja ettei käyttövarmuutta vaaranneta.

3 Tasevastaavan sähkötaseen tasapaino ja tasepoikkeama

Tasevastaavan tulee suunnitella ja ohjata sähkönhankintansa ja -toimituksensa siten, että taseselvitysjakson tasepoikkeama pysyy Tasevastaavan toiminnan laajuuteen nähden kohtuullisena. Tasevastaava ei saa käyttää suunnitelmallisesti avoimia toimituksia sähkön hankintaan tai toimitukseen. Kohtuullisuuden ja suunnitelmallisuuden arvioinnissa Fingrid tarkastelee Tasevastaavan edellytyksiä tasapainottaa sähkötaseensa sähkömarkkinoilla sekä tasepoikkeamien toistuvuutta.

Tasevastaavan on viipymättä ryhdyttävä tarvittaviin korjaaviin toimenpiteisiin taseensa kokoon nähden merkittävän tasepoikkeaman syntymisestä.

Mikäli taseselvitystiedot osoittavat, että Tasevastaavan sähkötase ei ole Fingridin hyväksymällä tavalla tasapainossa, on Tasevastaavan pyydettäessä annettava Fingridille viipymättä selvitys tasepoikkeaman syistä sekä ryhdyttävä Fingridin edellyttämiin toimenpiteisiin tasepoikkeaman korjaamiseksi. Näiden toimenpiteiden laiminlyönti katsotaan olennaiseksi sopimusrikkomukseksi.

4 Tuotantosuunnitelmat

Tasevastaavan tulee toimittaa Fingridille säätöobjektikohtaiset taseselvitysjakson tuotantosuunnitelmat taseensa kuuluvista voimalaitoksista. Tuotantosuunnitelmien tarkkuus suhteessa sähköntuotannon kokonaisvolyyymiin tulee olla kohtuullinen, ottaen huomioon tuotantomuodon ennustettavuus.

Kohtuullisuuden arvioinnissa tarkastellaan viimeisintä hyväksytyissä aikarajoissa vastaanotettua tuotantosuunnitelmaa verrattuna tasevastaavan toteutuneeseen tuotantoon.

Mikäli tuotantosuunnitelmien tarkkuus ei ole kohtuullinen, on Tasevastaavan pyydettäessä annettava Fingridille viipymättä selvitys syistä sekä ryhdyttävä Fingridin edellyttämiin toimenpiteisiin tuotantosuunnitelmien korjaamiseksi.

Fingridillä on oikeus julkaista tasevastaavien tuotantosuunnitelmiin liittyviä laatutietoja.

4.1 Tuotantosuunnitelmien muodostaminen

Tuotantosuunnitelmiin liittyvät säätöobjektit muodostuvat yhdestä tai useammasta samalla siirtoalueella olevista saman tuotantomuodon voimalaitoksista.

Kaikista yli 100 MW voimalaitoksista on muodostettava erillinen säätöobjekti.

Osuusvoimalaitoksesta on muodostettava osakaskohtaiset säätöobjektit. Osuusvoimalaitoksen kunkin osakkaan Tasevastaava toimittaa osuusvoimalaitoksen osakaskohtaisen tuotantosuunnitelman säätöobjektikohtaisesti Fingridille. Erikseen sovittaessa osuusvoimalaitoksen Tasevastaava voi toimittaa muiden osakkaiden Tasevastaavien puolesta niiden osakaskohtaiset tuotantosuunnitelmat Fingridille. Alle 100 MW:n osuusvoimalaitoksista ei tarvitse muodostaa osakaskohtaisia säätöobjekteja, jos niillä ei osallistuta säätösähkömarkkinoille tai tehdä muita säätökauppoja.

Tasevastaavan vastuulla on tasevastuunsa tuotantoyksiköiden määrittäminen säätöobjekteihin ja tuotantosuunnitelmiin viimeistään 14 täyttä vuorokautta ennen ensimmäistä toimituspäivää (raportoidaan Fingridille). Säätöobjektin muodostamisessa käytetään kulloinkin voimassa olevia Taseselvitysyksikön julkaisemassa *Nordic Imbalance Settlement (NBS) Handbook -ohjekirjassa* määritettyjä tuotantomuotoja.

Edellä kuvatun lisäksi Tasevastaava on pyydettäessä velvollinen toimittamaan Fingridille ajantasaisen eritellyn luettelon säätöobjekteihin sisällyttävistä voimalaitoksista. Tietojen muuttuessa Tasevastaavan on toimitettava päivitettyt tiedot Fingridille viipymättä.

Fingridillä on oikeus vaatia edellä kuvatusta poikkeavia tuotantosuunnitelmia sähköjärjestelmän hallinnan tarpeisiin.

4.2 Tuotantosuunnitelmien toimittaminen

Tasevastaavan tulee toimittaa Ediel tai ENTSO-E -sanomaformaattilla Fingridille alustavat taseselvitysjakson tuotantosuunnitelmat seuraavalta käyttövuorokaudelta viimeistään klo 17:30. Suunnitelmien muuttuessa Tasevastaavan on toimitettava päivitettyt tiedot Fingridille viipymättä ja viimeistään 45 minuuttia (T-45) ennen taseselvitysjakson alkua.

Toimitettavan tuotantosuunnitelman tulee olla Fingridin käytettävissä määräaikaan mennessä. Viimeisin määräajassa saatu tieto korvaa aikaisemmin samaa asiaa koskeneen tiedon.

Tämän lisäksi Tasevastaava voi päivittää tuotantosuunnitelmia viimeistään 25 minuuttia (T-25) ennen taseselvitysajanjakson alkua, käydessään kauppaa päivänsisäisillä markkinoilla T-45 ja T-25 välisellä aikajaksolla.

Tuotantosuunnitelmien raportoinnissa noudatetaan kulloinkin voimassa olevia, joko *Ediel sanomavälityksen yleiset sovellusohjeet* -ohjetta, tai käytettäessä Nordic Balance Settlement (NBS)-mallin mukaisia ENTSO-E ja ebiX-sanomaformaatteja, niille tehtyä ohjeistusta sekä *Nordic Imbalance Settlement (NBS) Handbook -ohjekirjaa*. Ohjeistukset löytyvät Fingridin ja eSett Oy:n internetsivuilta. Fingrid voi tarvittaessa antaa näitä ehtoja täydentäviä ohjeita.

Tasevastaavan sanomaliikenteen häiriötilanteissa Tasevastaavan tulee ilmoittaa ongelmista välittömästi Fingridin kantaverkkokeskukseen sekä toimittaa tuotantosuunnitelmat ensisijaisesti ekstranetpalvelun kautta tai sähköpostilla Fingridin kantaverkkokeskukseen kohdassa 4.2 määriteltyjen aikarajojen puitteissa.

Fingridin sanomaliikenteen tai vastaanottavan järjestelmän häiriötilanteissa tuotantosuunnitelmat vastaanotetaan järjestelmään häiriön päätyttyä. Jos häiriön aikana tulleet sanomat ovat häiriöstä johtuen hävinneet, niin Tasevastaava voi päivittää tuotantosuunnitelmat häiriön aikaiselle jaksolle.

4.3 Tuotantosuunnitelmien porrastus

Mikäli kahden tunnin välinen Tasevastaavan kokonaistuotantomuutos on yli 200 MW, Tasevastaavan tulee toimittaa Fingridille 15 minuutin korjaussuunnitelmat. Tällöin suunniteltu tuotantomuutos tehdään symmetrisesti tunninvaihteen molemmin puolin ja aikaistetaan alkamaan 15 minuuttia ennen ja päättymään 15 minuuttia jälkeen tunninvaihteen (kolme yhtä suurta tehomuutosta).

Tuotantosuunnitelmien porrastuksesta aiheutuva tasepoikkeama käsitellään taseselvityksessä nollahintaisena tehokauppana, jossa määrä vastaa säädön siirron seurauksena tuotettua tai tuottamatta jäänyttä sähköä. Korjaussuunnitelmaa ei näin ollen lasketa mukaan kokonaistuotantosuunnitelmaan.

Tasevastaavan on toimitettava korjaussuunnitelmat Fingridille viimeistään 25 minuuttia ennen seuraavaa tunninvaihdetta.

Fingrid voi tarvittaessa perua porrastuksen tilanteissa, joissa porrastuksen ennustetaan heikentävän sähköjärjestelmän tehotasapainon ylläpitoa. Fingrid sopii asiasta Tasevastaavan kanssa puhelimitse ennen tunninvaihdetta ja toimenpiteistä kirjataan tarvittavat vastakkaissuuntaiset tehokaupat tasevastaavan ja Fingridin välillä.

5 Taseselvitysjakson aikaiset tehokaupat

Fingrid tekee taseselvitysjakson aikaisia tehokauppoja tasehallinnan sekä tarvittaessa muun järjestelmävastuun hoitoon liittyviin tarpeisiin.

5.1 Tunninvaihdesäätö

Pohjoismaisen tai Suomen sähköjärjestelmän tunninvaihdteongelmien pienentämiseksi Fingridillä on oikeus siirtää suunnitellut tuotantomuutokset alkamaan 15 minuuttia

suunniteltua ajankohtaa aikaisemmin tai myöhemmin. Tällaisesta siirrosta Tasevastaavalle aiheutuva taseen tasepoikkeama korjataan Fingridin ja Tasevastaavan välisellä tehokaupalla, jossa määrä vastaa säädön siirron seurauksena tuotettua tai tuottamatta jäänyttä sähköä. Tasevastaavalla on perustellusta syystä oikeus kieltäytyä tunninvaihdessäädön toteutuksesta.

Fingridin ostaessa Tasevastaavalta tunninvaihdessäädön hintana käytetään Tasevastaavan kannalta edullisinta seuraavista:

- vuorokausimarkkinoiden Suomen tarjousalueen hinta korjattuna Tasevastaavan kannalta 10 % edullisemmaksi, tai
- Ehdot ja edellytykset manuaalisen taajuuden palautusreservin (mFRR) toimittajalle -dokumentin mukaisesti määräytyvä ylössäätöhinta.

Fingridin myydessä Tasevastaavalle tunninvaihdessäädön hintana käytetään Tasevastaavan kannalta edullisinta seuraavista:

- vuorokausimarkkinoiden Suomen tarjousalueen hinta korjattuna Tasevastaavan kannalta 10 % edullisemmaksi, tai
- Ehdot ja edellytykset manuaalisen taajuuden palautusreservin (mFRR) toimittajalle -dokumentin mukaisesti määräytyvä alassäätöhinta.

Jos tunninvaihteen tuntien vuorokausimarkkinoiden Suomen tarjousalueen hinnat eroavat toisistaan, käytetään sen tunnin hintaa, joka on Tasevastaavan kannalta edullisempi.

5.2 Säätöenergian käsittely taseselvityksessä

Fingrid hankkii reservejä reservitoimittajilta perustuen erillisiin sopimuksiin. Taajuusohjatun käyttöreservin ja automaattisen taajuudenhallintareservin aktivoinnista syntyvä säätöenergia lasketaan taseselvitysjaksoittain ja sen vaikutus oikaistaan reservitoimittajan Tasevastaavan sähkötaseesta valtakunnallisessa taseselvityksessä.

Säätöenergian laskentaperiaatteet ja korvauserusteet sovitaan Fingridin ja reservitoimittajien välisissä reservisopimuksissa ja tarkempi kuvaus säätöenergian laskentaperiaatteista löytyy reservitoimittajien ehdot ja edellytykset –dokumenteista.

Fingrid noudattaa reservien hankinnassa tasapuolisia ja syrjimättömiä periaatteita. Reservien hankinta perustuu markkinapohjaisiin menettelyihin. Kulloinkin voimassa olevat hankintaperiaatteet löytyvät reservitoimittajien ehdot ja edellytykset –dokumenteista.

6 Menettely sähköjärjestelmän poikkeustilanteissa

6.1 Sähköpulatilanteiden ja ylituotantotilanteiden hallinta

Toiminta sähköpulatilanteissa perustuu Fingridin kotisivuillaan julkaisemaan *Suomen sähköjärjestelmän sähköpulatilanteiden hallinta* -ohjeeseen.

Sähkön tuotanto- ja kulutus tilanteen kiristyessä Tasevastaava tarkistaa tuotantosuunnitelmat ja kulutusennusteet sekä toimittaa päivitetyt tiedot Fingridille.

Tilanteissa, joissa sähköpula tai ylituotantotilanne on mahdollinen tai sähköpulan riski on suuri, ja sähköpulassa sekä vakavassa ylituotantotilanteessa Tasevastaava vastaa oman taseensa hallinnasta sekä tuotannon ja kulutuksen ohjaamisesta Fingridin kantaverkkokeskuksen antamien ohjeiden mukaisesti.

6.2 Vakavien häiriöiden hallinta

Toiminta sähköjärjestelmän vakavissa häiriöissä perustuu Fingridin kotisivuillaan julkaisemaan *Sähköjärjestelmän vakavien häiriöiden selvittämisen yleisohjeeseen*.

Sähköjärjestelmän vakavissa häiriöissä Fingridin kantaverkkokeskus antaa Tasevastaavalle tarvittavat toimintaohjeet tasehallinnasta häiriön aikana. Näissä tapauksissa Tasevastaavan tulee ylläpitää sähkötasettaan annetun ohjeen mukaisesti, kunnes kantaverkkokeskus antaa uudet toimintaohjeet.

Vakavissa häiriöissä Fingrid aktivoi ensin säätösähkömarkkinoilla olevat käyttämättömät tarjoukset sekä käytettävissä olevan nopean häiriöreservin. Mikäli näillä toimenpiteillä vakava häiriö saadaan hallintaan, sovelletaan tasepoikkeaman käsittelyssä ja hinnoittelussa normaalitilan periaatteita.

Mikäli häiriön vakavuuden tai luonteen seurauksena ei kyetä palauttamaan sähköjärjestelmää normaalitilaan edellä mainituilla toimenpiteillä, on Fingridin kantaverkkokeskuksella oikeus antaa voimallaisille päät- ja loistehoa koskevia ohjeita, käynnistyyttää järjestelmässä olevaa muuta reserviä sekä irtikytkä kuormitusta. Tehdyt toimenpiteet vaikuttavat suoraan osapuolen mitattuihin toimituksiin ja sitä kautta tasepoikkeaman määrään. Tällaisesta tuotannon tai kuormien muutoksesta ei sovita erillistä kauppaa, eikä käsitellä taseselvityksessä säätöenergiana. Koska toimenpiteitä ei käsitellä taseselvityksessä oikaistavana säätöenergiana, muodostuu tehtyjä toimenpiteitä vastaava energia tasepoikkeamaksi. Toimenpiteiden aiheuttama energia siirtyy siis osaksi Tasevastaavan Tasepoikkeamaa, jolloin energian hinta määräytyy kunkin Taseselvitysjakson tasepoikkeaman hinnan mukaisesti ja tasepoikkeama selvitetään osapuolen Tasevastaavan kanssa Tasevastaavien ehtojen ja edellytysten mukaisesti.

7 Yhteydenpito

Tasevastaavan tai tämän valtuuttaman edustajan on oltava Fingridin tavoitettavissa 24 tuntia vuorokaudessa ympäri vuoden. Tasevastaavan antamissa yhteystiedoissa nimettyjen henkilöiden tai valtuuttaman edustajan tulee olla oikeutettu Tasevastaavaa sitovasti vastaanottamaan ilmoituksia, joita Fingrid antaa sekä ryhtymään välittömästi niihin taseen ylläpitoon liittyviin toimiin, joihin nämä ehdot Tasevastaavaa velvoittavat.

8 Fingridin raportointi tasevastaaville

Fingrid esittää seuraavat taseselvitysjaksokohtaiset tiedot Fingridin ekstranetissä ai-noastaan näihin oikeutetuille tasevastaaville:

- Tasevastaavan toimittamat tuotantosuunnitelmat sekä Fingridin taseselvitys-jaksoittain laskema kokonaistuotantosuunnitelma.
- Tasevastaavan sekä sen tasevastuun piirissä olevien sähkömarkkinaosa-puolten ja Fingridin välisten taseselvitysjakson aikaisten sähkökauppojen tun-tienergiatiedot. Alustavat tiedot esitetään käyttötunnin jälkeen ja lopulliset tie-dot viimeistään 13.päivänä toimituspäivän jälkeen.

Tiedot voidaan pyydettyäessä raportoida myös Ediel-sanomina.

9 Ehtojen rikkominen

Sopimusosapuolen rikkoessa Sopimuksen ehtoja, on tämän viipymättä annettava toiselle sopimusosapuolelle selvitys rikkomukseen johtaneista syistä ja ryhdyttävä korjaaviin toimenpiteisiin.

Mikäli rikkominen on toistuva tai muuten olennainen, eikä rikkomusta ole korjattu toisen osapuolen asettamassa kohtuullisessa ajassa, voi toinen osapuoli purkaa sopimuksen.

Lisäksi Fingridillä on oikeus purkaa Sopimus päättymään välittömästi, jos Tasevastaava asetetaan selvitystilaan, Tasevastaavan oma pääoma rekisteröidään negatiiviseksi, Tasevastaava laiminlyö maksunsa, asetetaan konkurssiin, osoittaa muita merkkejä maksukyvyttömyydestä tai muuten rikkoo törkeästi Sopimusta. Fingridillä on vastaava oikeus myös, jos Tasevastaavalla ei ole voimassaolevaa taseselvitys sopimusta Taseselvitysryhmän kanssa.

10 Vahingonkorvaus

Sopimusosapuolet eivät ole vastuussa vahingosta, joka on aiheutunut Sopimuksen piiriin kuuluvasta suorituksesta, ellei vahingon osoiteta aiheutuneen sopimusosapuolen tai tämän toimeksiannosta toimivan tuottamuksesta, jota ei voida pitää vähäisenä. Sopimusosapuolet eivät ole vastuussa toisilleen epäsuorista tai välillisistä vahingoista kuten esimerkiksi saamatta jääneestä voitosta tai sopimusosapuolen kolmannelle osapuolelle maksamista vahingonkorvauksista eikä muistakaan seurannaisvahingoista, ellei vahinkoa ole aiheutettu tahallisesti tai törkeällä tuottamuksella taikka salsapitovelvoitteen rikkomisella.

11 Ylivoimainen este

Fingridillä on oikeus ylivoimaisen esteen (force majeure) sattuessa rajoittaa Sopimuksen mukaista palvelua tai keskeyttää se kokonaan ottaen huomioon pakottavan lainsäädännön vaatimukset.

Ylivoimaiseksi esteeksi katsotaan sellainen tapahtuma, jota Fingrid ei ole voinut estää kohtuullista huolellisuutta noudattaen ja joka tekee Fingridin Sopimuksen mukaisen palvelun mahdottomaksi tai vaikeuttaa sitä olennaisesti tai tekee sen taloudellisesti tai muuten kohtuuttomaksi.

Ylivoimaisia esteitä ovat sota, ilkeä voimavaltainen, sabotaasi, räjähdys, tulipalo, tai poikkeuksellinen luonnonilmiö, tai muu vaikutuksiltaan yhtä merkittävä ja epätavallinen syy, josta seuraa joko voimantuotannon keskeytyminen tai sellainen voimantuotanto- tai siirtojärjestelmän vaurioituminen, johon Pohjoismaiden sähköjärjestelmissä yleisesti sovellettavilla periaatteilla ei ole voitu kohtuudella varautua.

Ylivoimaisen esteen ilmaantumisesta samoin kuin sen poistumisesta Fingrid ilmoittaa Tasevastaavalle viivytyksettä.

Tasepalvelusopimuksen liite 2

MAKSUKOMPONENTIT JA MAKSUJEN MÄÄRÄYTYMINEN

Tässä liitteessä kuvatut maksukomponentit ovat käytössä valtakunnallisessa taseselvityksessä ja tasehallinnassa. Maksuilla katetaan tasepalveluun kohdistuvat kustannukset mukaan lukien kohtuullinen tuotto. Liittettä laadittaessa on otettu huomioon kansallisen ja EU-lainsäädännön tasepalveluille ja niiden hinnoitteluille asettamat vaatimukset (kts. Liite 1 osat 1 ja 2 Johdanto) sekä erityisesti ACERin päätös 18/2020 tasepoikkeaman selvityksen harmonisoidusta metodologiasta - Annex I, Methodology for the harmonisation of the main features of imbalance settlement (jäljempänä ACER päätös).

Fingrid on antanut valtakunnalliseen taseselvitykseen liittyvät operatiiviset toiminnot (ml. laskutuksen) eSett Oy:n (Taseselvitysyksikkö) tehtäväksi.

Asiakirjassa käytetään seuraavia määritelmiä:

Tasepoikkeamahinnalla tarkoitetaan tasepoikkeaman hintaa kumpaankin suuntaan kullakin taseselvitysjaksolla; hinta voi olla positiivinen, nolla tai negatiivinen.

Tasepoikkeaman myyntihinnalla tarkoitetaan Fingridin tasevastaavalle myymän tasepoikkeaman hintaa.

Tasepoikkeaman ostohinnalla tarkoitetaan Fingridin tasevastaavalta ostaman tasepoikkeaman hintaa.

Tasevastaavalla tarkoitetaan sähkömarkkinoiden osapuolta, joka vastaa kyseisen markkinaosapuolen tasepoikkeamista. Jolla on voimassa oleva tasepalvelusopimus Fingridin kanssa. Toisin sanoen osapuolen avoin toimittaja on Fingrid.

Tehokaupalla tarkoitetaan Fingridin tekemiä tunninaikaisia tehokauppoja tasehallinnan sekä tarvittaessa muun järjestelmävastuun hoitoon liittyviin tarpeisiin.

1 Maksukomponentit

Tasevastaava maksaa tässä kappaleessa kuvatut kulloinkin voimassaolevat maksut Taseselvitysyksikön toteuttamaan taseselvitykseen perustuen. Voimassa olevat kiinteät yksikköhinnat viikkomaksulle, tuotannon ja kulutuksen volyymimaksulle ja tasepoikkeaman volyymimaksulle julkaistaan Fingridin verkkosivuilla.

Maksu	Yksikkö
Viikkomaksu	EUR/Viikko
Tuotannon ja kulutuksen volyymimaksu	EUR/MWh
Tasepoikkeaman volyymimaksu	EUR/MWh
Tasepoikkeaman hinta	EUR/MWh

2 Hinnoitteluperiaatteet

2.1 Viikkomaksu

Tasevastaavalta perittävä kiinteä viikkomaksu.

2.2 Tuotannon ja kulutuksen volyymimaksu

Kaikelle Tasevastaavan kyseisellä taseselvitysajaksolla toteutuneelle tuotannolle ja kulutukselle lasketaan tuotannon ja kulutuksen volyymimaksu.

Maksukomponenttia sovelletaan ulkomaanyhteyksissä seuraavasti:

- EU:n ja EEA:n sisäisillä yhteyksillä ei sovelleta erillistä maksua.
- Venäjän yhteyksillä tapahtuneelle tuonnille ja viennille lasketaan tuotannon ja kulutuksen volyymimaksu. Venäjän yhteyksien osalta Fingrid perii rajasiirto-palvelumaksuja (Agreement on transmission service on Fingrid's cross-border connections between Russia and Finland), jotka sisältävät tuotannon ja kulutuksen volyymimaksut.
- Toteutunut tuonti tai vienti ei vaikuta Tasevastaavan tuotannon ja kulutuksen volyymimaksuun.

2.3 Tasepoikkeaman volyymimaksu

Tasevastaava maksaa Fingridille kiinteän tasepoikkeaman volyymimaksun jokaista Fingridin Tasevastaavalle myymää ja tältä ostamaa tasepoikkeaman megawattituntia kohti. Tasepoikkema lasketaan liitteen 1 osan 2 kappaleen 3 mukaisesti.

2.4 Tasepoikkeaman hinta

Tasepoikkeamalle sovelletaan yksihintajärjestelmää eli tasepoikkeaman osto- ja myyntihinnat ovat samansuuruiset. Fingridin taseselvitysajaksolla Tasevastaavalle myymän (tasevastaavan negatiivinen tasepoikkeama) ja Fingridin Tasevastaavalta ostaman (tasevastaavan positiivinen tasepoikkeama) tasepoikkeaman hinta (ACER päätös, artiklan 9 mukaisesti) on ylössääätöajaksolla ylössääätöhinta ja alassääätöajaksolla alassääätöhinta.

3 Tasepoikkeamien hinnoittelu

Tasepoikkeamien hinnoittelun perusteena on vuorokausimarkkinoiden Suomen tarjousalueen hinta sekä mFRR energiamarkkinalla tehtyjen kauppajen perusteella syntyvä taseselvitysajaksokohtainen mFRR energiamarkkinan marginaalihinta.

Mikäli taseselvitysajaksella on tehty sekä ylös- että alassäättöjä, määritellään (ACER päätös, artiklan 8 mukaisesti) taseselvitysajaksi ylös- tai alassäättöajaksi sen mukaan kumpaan suuntaan on energiamääräisesti säädetty enemmän.

Mikäli ei ole säädetty ollenkaan tai on säädetty yhtä paljon molempiin suuntiin, käytetään taseselvitysajaksolla tasepoikkeaman hintana vuorokausimarkkinoiden Suomen tarjousalueen hintaa. Tasepoikkeaman hinta näissä tilanteissa saadaan laskemalla vältetyn aktivoinnin arvo korjattuna insentiivikomponentilla. Vältetyn aktivoinnin arvo lasketaan ensimmäisten mFRR energiamarkkinalla Suomen tarjousalueelle käytettävissä olevien ylös- ja alassäättötarjousten keskiarvona. Insentiivikomponentti lasketaan vältetyn aktivoinnin arvon ja Suomen tarjousalueen hinnan erotuksena.

7.7.2021

Fingrid maksaa Tasevastaavalle vastaanotetusta tasepoikkeamasta energiamaksun (positiivinen tasepoikkeama), joka lasketaan kertomalla kunkin taseselvitysjakson energiamäärä tällöin voimassa olleella tasepoikkeaman hinnalla (EUR/MWh).

Tasevastaava maksaa Fingridille sen toimittamasta tasepoikkeamasta energiamaksun (negatiivinen tasepoikkeama), joka lasketaan kertomalla kunkin taseselvitysjakson energiamäärä tällöin voimassa olleella tasepoikkeaman hinnalla (EUR/MWh).

3.1 Maksu taseselvitysjakson aikaisista tehokaupoista

Mikäli Tasevastaavan ja Fingridin välillä on käyttötunnin aikana ollut tämän sopimuksen liitteen 1 Osan 1 mukaista tehokauppaa, maksetaan näistä erillisellä kaupalla soveltavista sähkömääristä liitteen 1 Osan 1 mukainen korvaus.

4 Arvonlisävero sekä muut verot ja maksut

Sopimuksessa mainittujen maksujen lisäksi sopimusosapuolet maksavat kulloinkin voimassa olevan arvonlisäveron sekä muut Sopimukseen kohdistuvat verot ja viranomaisten määräämät maksut.